This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

3 3433 06826412 0

Digitized by Google

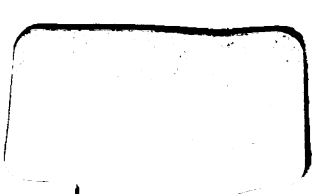

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SUBSIDIA DIPLOMATICA
AD
SELECTA JURIS
ECCLESIASTICI GERMANIAE
ET
HISTORIARUM CAPITA ELUCIDANDA
EX
ORIGINALIBUS ALIISQUE
AUTHENTICIS DOCUMENTIS
CONGESTA, NOTIS ILLUSTRATA ET EDITA
a
STEPHANO ALEXANDRO WÜRDTWEIN,
Eminentiſſ. ac Celſiſſ. Archi Epiſcopi Princ. Elect. Moguntini Conſiliario Eccleſ. Officiale &c. Inſignis Eccleſiæ Colleg. B. M. V. ad Gradus Decano &c.

TOMUS NONUS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE
APUD TOBIAM GOEBHARDT,
BIBLIOPOLAM UNIVERSITATIS BAMBERGENSIS
MDCCLXXVI.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO SALVTEM.

Præter expectationem evenit, ut materia elucidandis Germaniæ Concordatis destinata una cum eorum serie, quæ adhuc e Bibliothecis & Archivis desideramus, sub manu creverit duosque jam Tomos integros adimpleverit; id quod tamen æquo rerum censori nulli erit fastidio. Ea quæ supersunt nunc perlubenter offerimus. In Bibliotheca Mellicensi latent & forsan inserviunt sequentia:

Æneæ Sylvii Epistola ampla de actis per certos annos in concilio (Basil.) per Modum epilogi. Æneas: Petro suo salutem. Scio me tacitus increpans &c. Ex Basilea. 7. Kal. Julii 1437. Cod. ch. f. E. 5.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO SALVTEM.

Præter expectationem evenit, ut materia elucidandis Germaniæ Concordatis deſtinata una cum eorum ſerie, quæ adhuc e Bibliothecis & Archivis deſideramus, ſub manu creverit duosque jam Tomos integros adimpleverit; id quod tamen æquo rerum cenſori nulli erit faſtidio. Ea quæ ſuperſunt nunc perlubenter offerimus. In Bibliotheca Mellicenſi latent & forſan inſerviunt ſequentia:

Æneæ Sylvii Epiſtola ampla de actis per certos annos in concilio (Baſil.) per Modum epilogi. Æneas: Petro ſuo ſalutem. Scio me tacitus increpans &c. Ex Baſilea. 7. Kal. Julii 1437. Cod. ch. f. E. 5.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO SALVTEM

Præter [illegible]
elucidandis [illegible]
una cum [illegible]
thecis & [illegible]
creverit [illegible]
pleverit; id [illegible]
ri nulli erit [illegible]
per [illegible]
licenti [illegible]

[illegible]

Digitized by Google

Cracovienſis univerſitatis ſcriptum ampliſſimum de authoritate concilii gen. ſupra Papam. In nomine Dni N. J. Chriſti, qui eſt via, veritas & vita, Reverendiſſimo in Chriſto Patri Dno Swigneo Epiſcopo Cracovienſi &c. Scriptum eſt anno 1441. Concilio Baſilienſi præſentatum fuit: ch. 4to p. 32.

Colonienſis univerſitatis ſcriptum ad Theodoricum Archiep. ſuum pro concilio Baſilienſi. Inc. Eccleſia ſynodaliter congregata habet ſupremam jurisdictionem &c. ch. 4to p. 32.

T. II. Analect. monument. vindobon. cl. Kollarii pag. 681. linea 4ta ita lego: & ex totius Eccleſiæ eſſet voluntas Papæ, & Eccleſia, quam ex Articulo fidei credimus ſtatui &c. Noſtrum Ms. ſic habet: Et lex totius Eccleſiæ eſſet voluntas Papæ &c.

Erfordienſis concilii pro concilio Baſilienſi contra Eugenium IV. Inc. Reverendiſſimo in Chriſto Patri ac DD. Theodorico Dei gratia Moguntinæ Eccleſiæ Archiep. &c. Dicitur hic id ſcriptum transmiſſum fuiſſe ad Concilium Provinciale in Schaffenburg nuper in craſtino aſſumptionis Virginis glorioſæ inchoatum præſenti Anno 1440. manu Weglhemii. ch. 4to p. 32.

Gwil-

Digitized by Google

Gwilhelmi Saigneti ſtrenui Militis Gubernatoris comitatus Venayſium perſuaſivus compatibilitatis ſacrorum ordinum cum matrimonio. Beatiſſime Pater &c. Scriptum Baſiliæ tempore concilii per fratrem quemdam O. S. P. Profeſſum Monaſt. Mell. in Auſtria (Martinum de Senging) Ao 1734. ch. 4to A. 3.

Gerardi Ep. S. Pontii &c. Ambaſiatorum concilii Baſilienſis propoſitiones factæ coram Karolo Francorum Rege &c. contra concilii Ferarienſis erectionem &c. ch. fol. E. 5.

Scriptum Magiſtri Narciſſi de Perchingl. Doctoris SS. Theologiæ ſolemniſſimi, Univerſitatis ſtudii Viennenſis ſuper unionem cum ſacro Concilio Baſilienſi Dominorum Electorum Imperii Romani &c. ch. 4to p. 32.

Bulla S. Concilii cum copia ejus de reformartione Monachorum nigrorum. ibidem.

Pariſienſis Univerſitatis Epiſtolæ duæ pro concilianda pace Eccleſiæ. I. ad oratores Franciæ in Concilio Baſilienſi. Inc. Ven. & circumſpectis viris & Magg. &c. prima vobis gratia. data 1443. 22. Jan. II. ad concilii Baſilienſis Patres. Deflanda unitatis Eccleſia-

Digitized by Google

ſticæ ſciſſura &c. eadem data man. Conradi de Geiſſenfeld. ch. 4. p. 32.

M. Thomæ de Carcellis & Archidiaconi Metenſ. Juſtificatio ſacri concilii Baſilienſis coram Chriſtianiſſ. Francorum Rege & Delphino &c. in civitate Bituricenſi 1438. Illuſtriſſimi Principes &c. Incumbit Nobis ex legationis officio &c. man. Martini Senging. Mell. ch. fol. E. 5.

Anonymi Scriptum, quod concilium Baſilienſe nec diſſolutum, nec de ſuo conſenſu translatum fuerit. Inc. Jam in hac parte oſtendendum eſt, quod Concilium non eſt diſſolutum &c. Videtur prima pars operis deeſſe. ch. 4. p. 32.

Anonymi Carthuſienſis ad Epiſcopum Bononienſem Cardinalem S. Crucis Epiſtola pro firmitate & valore concilii Baſilienſis. Inc. Reverentiam tam debitam, quam honeſtam ſi mecum ſentitis catholice. man. Conradi de Geiſenfeld. ch. 4. p. 32.

Tractatus Honorati & egregii viri Domini Æneæ Sylvii Senenſis S^simi D^ni noſtri Felicis divina providentia Papæ quinti ſecretarii de rebus conciliaribus. ch. 4. p. 32.

Anonymi breve Scriptum, quid ſit quadragena, Septena & Carena &c. dubitatur, quid

Digitized by Google

quid in textu decreti concilii Basilienſis intelligatur per quadragenam &c. man. ſæc. XV. ch. 4. p. 49.

Henrici Tock canon. Magdeburg. Ambaſiatoris Baſilienſis concilii collatio facta in oppido Egrenſi feria 6ta ante Dom. Jubilate an. 1432. coram Principibus, nobilibus & cæteris de Boemia &c. In nomine &c. duo ſunt hic Principes &c. ch. fol. E. 5.

M. Henrici Kaldeiſen Ambaſs. Dñi Moguntini ſermo factus Baſileæ in die SS. Trinit. in choro majori Eccleſiæ Baſileæ. Tres unum ſunt. &c. ch. fol. E. 5.

M. Jo. Polmar ſermo factus coram S. concilio Baſil. in Die S. Michaelis 1430. in hac ſacratiſſima celebritate &c. ch. fol. E. 5.

Johann Archiep. Tarantini Ambaſs. D. Eugenii PP. IV. concil. Baſil. oratio. Humaniſſimam &c. ch. fol. E. 5.

Joann Abb. Ciſtercienſis collatio facta in Generali concilio Baſil. immediate ante reſponſionem ad Articulos Boemorum ipſis Bohemis pro tunc ibidem præſentibus ultima Januarii 1433. Inc. Sacroſ. Baſil. Synodus in Spiritu S. &c. ch. fol. E. 5.

Lauſanenſis Ep. N. Ambaſiatoris Concilii (Baſil.) collatio ad SS. D. P. Eugenium IV.

Digitized by Google

ad finem collationis hæc: Papa hæc verba ſuscepit cum Magna indignatione, & cum nullam habeat rationem, quærit diſſolvere per promiſſiones beneficiorum viris Eccleſiaſticis & donationis pecuniarum laicis. ch. fol. E. 5.

Ludovici de Urbe Protonotarius Sed. Apoſt. collatio facta coram illuſtriſſimo Principe Duce Sabaudiæ pro concil. Baſilienſi adverſus Eug. P. IV. Illuſtriſſime &c. ſancta univerſalis Eccleſia &c. Cod. ch. fol. E. 5.

Ejusdem eſſe ſuſpicor duas reliquas in cod. cod. ſequentes collationes ad eundem. Prima inc. In nomine &c. Altera: inter cæteras tuæ ſublimitatis &c. omnes tres finitæ per Mart. Seng. Mell. Baſileæ 1438.

Nicolai Archiep. Panormitani collatio nomine concilii Baſilienſis ad electores S. R. Im. facta Francofordiæ poſt deceſſum Illuſt. Sigismundi Imp. Mecum tacitus &c. ch. fol. E. 5.

M. Thomæ de Haſſelbach ſermo habitus ad concil. Baſil. in primo ingreſſu ipſius ad concilium præfatum nomine univerſit. Wienenſis Reverendiſſimi in Chriſto Patres &c. in Spiritu S. ad exaltat. fidei &c. Cod. ch. in 4. A. 5.

Ano-

Digitized by Google

Anonymi collat. duæ factæ in concil. Basil. Prima: Statis ad ostium. 2da Venit lumen &c. Auctorem suspicor Joan. Keck. Tegernseensem. ch. in 4. A. 5.

Basilienſis concil. Scriptum, quo de Eugenii P. IV. obſtinatione graviter queritur, & conatus ejus de diſſolvendo concilio irritos declarat. Speravit hactenus hæc ſacra ſynodus &c. ch. fol. E. 5.

Basilienſis con. ſeſſio vigeſima ſexta cum ſuis juſtificationibus. Debet quis diligere &c. confer cum editis Martini Seng. In rubrica prævia ait, citationem contra Eug. P. IV. a concil. Basilienſi factam eſſe Opus Ludovici de Urbe, cujus haud dubie ſunt quoque illius juſtificationes. ch. fol. E. 5.

Basilienſ. concili Epiſtolæ duæ contra Eug. Papam, ejusque citationem juſtificationes. Prima: ſacroſancta &c. ch. fol. E. 5.

Ejusdem Epiſtola ad Epiſcopos, Germaniæ, Sueciæ, Daniæ, & Poloniæ pro reformatione Monachorum nigrorum. Inc. Ven. Magdeburg. Mogunt. &c. Archiepiſcopis &c. inter curas innumeras &c. Datum 1437. man. Martini Seng. ch. fol. E. 5.

Ejusdem diverſa decreta ſparſim inſerta cod. ch. 4to R. 34. Ejusdem compacta cum

Digitized by Google

Bohemis in cauſa communionis ſub utraque ſpecie &c. cum aliis quinque Decretis ad eandem rem ſpectantibus. man. ſæc. XV. ch. 4to N. 13. & ch. 4. R. 34. a fol. 301. ad 312. ubi auctiora ſunt.

Baſilienſ. concil. Bulla, qua omnibus fidelibus, qui Græcis ad concilium profecturis opem pecuniariam tulerint, indulgentiæ plenariæ impertiuntur. Inc. Sacro ſancta Generalis ſynodus &c. Vox illa jocunditatis &c. Datum Baſilieæ XVIII. Kal. May 1436. Subjuncta eſt praxis has indulgentias pœnitentibus communicandi. ch. 4to G. 17.

Baſilienſ. concil. Bulla Pragenſibus transmiſſa: ut concorditer in concilio compareant, ac ſuper articulos ſuos reſponderent, & ut ad viam reducerentur veritatis &c. Inc. Sacroſancta &c. compulit nos charitas Chriſti &c. ch. 4. G. 18.

Æneæ Silvii Libellus dialogorum de generalis concilii authoritate & geſtis Baſilienſium. ch. 4. P. 32.

Baſil. conc. Bulla de inſtitutione feſti corporis Chriſti. Inc. Plasmator omnium &c. ch. 12. L. 25.

Ejus-

Digitized by Google

Ejusdem Decretum de correctione Calendarii. Saluberrimas ordinationes &c. ch. 4. K. 24.

Christiani Abbatis Mellic. Epistola Apologetica ad universales fideles contra calumniam sibi impactam, quasi cum generali concilio Basilienſi non sentiret. fol. 58. ch. 4. G. 2.

Germanicæ nationis solemnis Protestatio circa quædam puncta & articulos concilii Basil. Inc. in nomine Dni amen. Anno a nativitate ejusdem 1439. indict. II. die vero Jovis 26. Mensis Martii circa vesperam vel quasi Pontificatus SS. in Christo Patris & DD. Eugenii divina providentia Papæ IV. Anno nono in nostrum notariorum publicorum & testium infra Scriptorum adhoc specialiter vocatorum & rogatorum præsentia personaliter constituti, Reverendissimi in Christo patres nec non Ven. & circumspecti viri & DD. Leonardus Patavienſis & Petrus Augustenſis &c. fol. 284. usque 288. Cod. ch. 4. R. 34.

Johann Keck Tegernſ. tractatus de legitimitate concilii Basiliensis & justa Eugen. IV. P. M. depositione &c. subjuncta sunt varia decreta concilii Basil. contra Eugen. ejus-

Digitized by Google

ejusque fautores, authoritate & neceſſitate conciliorum General. &c. ch. 4. R. 30.

Juliani Card. S. Sabinæ Scriptum in concil. Baſſil. 20. Decembris 1437. in congregat. Generali lectum perſuaſivum translationis concilii ad Italiam. Diu ac ſæpe Reverendiſſimi PP. &c. ch. fol. E. 5.

Joannis Seld Epiſtola ad amicum de rebus quibusdam in concilio Baſilienſi geſtis. inc. Reverendiſſimi Dni Magiſter &c. fateor verum fore vetus proverbium, quod dicitur: nova delectant &c. Datum Baſileæ 14. May 1432. ſubjungit & mittit eidem ſequentia: Decretum Concilii ſeſſ. tertiæ, quo Eugenius ad Concilium ejusque continuationem citatur. Olim ſacrum conſtantienſe concilium &c. ch. 4. R. 34.

Sigismundi Rom. Reg. ad PP. concilii contra ejusdem perturbatores epiſtola. Tanta nos affectio, tantusque amor &c. Datum Parmæ ult. Martii. Item ſumma narratorum D. Regi Sigism. per oratores Eugenii in Epiſtola ipſius Sigismundi incluſa. Item finalis mens & concluſio Sigismundi ſuper propoſitis Pontificiis a fol. 291. ad 299.

Karoli Franc. Regni & Eccleſiæ Gallicanæ Pragmatica ſanctio de civitate Bituricenſi miſſa

Digitized by Google

missa concilio Basil. in qua recipiunt decreta concilii sub certis modificationibus, quas petunt per concilium confirmari. Karolus Dei gratia &c. Inscrutabilis &c. Data 1438. 7. Julii in civitate Bituricensi ch. fol. E. 5. Subjunguntur

Avisata per Dominos deputatos super propositum, & requisitio per Reverendissimos viros D. Ambasiatores Christianiss. Reg. Franc. in hoc sacro Concilio Basil. tam verbo, quam scriptis. Et quia ut ordinatius &c. Inde habentur media data per Dnos Deputatos pro pace inter D. Eug. Pap. IV. & sacr. Basil. Concilium. Videtur Dnis Deputatis &c. omnia hæc tria manu Martini Seng. Mellic. qui rebus inter fuit. Postremo sequuntur concorditer avizata per oratores sereniss. Regum ac illustriss. Principum, nec non Reverendissimorum Patrum, quorundam Prælatorum majorum in hoc S. Concilio Basil. existentes pro pace & quiete totius Ecclesiæ, nec non pro sanctissimo unionis opere ac concordia inter D. Eug. Pap. & hoc concilium. In primis, quod hoc S. Concilium &c. ead. man. ibid.

Nicolai Archiep. Panormitani responsio amplissima facta ad scriptum Juliani Card. S.

Digitized by Google

S. Sabinæ de translatione Concil. Basil. Ferariam 24. Decembris 1437. maximum onus & humeris meis &c. Man. Martini Senging Mellic. NB. forte hoc est illud famosum scriptum, de quo inedita pag. 17. Narcissi Herz tractatus Nomine universitatis Wiennensis ad Archiep. Salzburg. editus de neutralitate servanda pro bono pacis procurandæ inter S. Concilium Basilienſe & D. olim Eugenium dictum & Inc. circa Materiam unionis, &c. & ch. 4. O. 44. ubi est charta, confer. & ch. 4. P. 32. a fol. 233. confer diligenter, confer etiam cum codice ch. 4. P. 25. fol. 144. & 164. confer hoc cum Cathalogo Burchardi Cod. I. 50. Mag. Petri de Colle sac. pag. professoris ord. FF Min. de observantia Expugnatorium adversariorum auctoritatis Commissariorum immediatorum Concilii Generalis editum in sac. gener. Concilio Basilienſi anno Dom. 1448. Inc. cum Spiritus immundus humanæ salutis adversarius &c. man. Martini Senging Ejusdem Defensorium auctoritatis Generalium conciliorum. In. Pugnavit Ecclesia multifarie prioribus temporibus &c. man. Martini Seng. Scriptum Basileæ 1448. ch. 12. H. 97.

Ste-

Digitized by Google

Stephani de Spanberg Subprior. poſtea Abbatis Mellic. Epiſtola ad Mag. Narciſſum, an excommunicat: incurrant, qui cum Eug. IV. a Concilio Baſilienſi depoſito, communicant? cum Reſponſo Mag. Narciſſi fol. 223. ch. 4. K. 4.

Concordata inter legatos concilii Baſil. & generalem congregationem Regni Bohemiæ & Moraviæ in civitate Pragenſi in cauſa communionis ſub utraque Inc. circa materiam primi articuli, quem Ambaſiatores dictorum Regni &c. ch. 4. G. 16.

Tractatus inſignis pro juſtificatione & conſiſtenta ſac. concilii Baſilienſis an. 1448. editus adverſus Joan Keck monachi Tegernſeenſis tractatum, cui titulus: unctor Eccleſiaſticus. Inc. multis viis & modis ſac. Baſilienſis concilii &c. ch. 4. P. 25.

Determinatio Q. utrum ſicut ad congregandum generale concilium requiritur conſenſus omnium vel majoris partis eorum, qui conciliis tenentur intereſſe, ita ad continuandum aliquod Generale concilium neceſſarius ſit conſenſus eorundem? In. quæſtio præſupponit, quod ad congregandum generale Concilium &c. editus eſt hic tractatus circa an. 1448. in cauſa concilii Baſil.

Reve-

Digitized by Google

Reverendiſſimi Card. Panormitani Opus de veritate ſacro ſ. concil. Baſilienſ. editum & recitatum Francofordiæ coram Imperii & electorum ejus oratoribus. Inc. quoniam veritas verborum Lenocinio non indiget &c. forſan idem quod ſub nro XIX. Tom. VIII. Subſid. Cod. ch. in 4. N. 93. Biblioth. S. Dorotheana Vindobonæ.

Johannis de Polmar ſeu Polemar tractatus adverſus Mag. Petrum Anglicum Regni Bohemiæ Ambaſiatorem de temporalitate & dominio clericorum in ſacroſ. conc. Baſilienſi. Inc. dignum, reor, hic decere.

Reſponſio contra tertium articulum Bohemorum in Baſilea edita per Mag. Henricum de Chalteyſen ſac. Theol. prof. in univerſit. Colonienſ. 1434. Inc. Inclyti Bohemiæ Regni oratores egregii &c. in fol. Bibliothec. Clauſtro-Neoburg.

Reſponſio ſecundi articuli Bohemorum de punitione publicorum peccatorum mortalium facta in concil. Baſil. per Mag. Egidium Decanum Eccleſiæ Cameracenſis contra quemdam Huſſitam Nicolaum Ambaſiatorem ſectæ Orphanorum. Inc. ad declarationem Materiæ &c. ibid.

Joann Cardinal. & Epiſc. Friſing. Tractatus de Superioritate Eccleſiæ univerſalis

&

Digitized by Google

& conciliorum ſupra Papam, compilatus in ſacro Concilio Baſil. Inc. Ad laudem & gloriam Dni N. J. C. &c.. Cod. ch. fol. Bibl. Tegernſeenſ.

Joannis Patriarchæ Antiocheni Tractatus de Superioritate Eccleſiæ univerſ. ſupra Papam, editus contra obloquentes concilio Baſilienſi. Inc. In Nomine Dom. Noſtri J. Ch. &c. ibid.

Concilii Baſilienſis Epiſtola ad Ludovicum Bavariæ Ducem. ut deſiſtat à tyrannide in clerum. ibid.

Conſuli præterea poteſt Bibliotheca Mellic. a P. Kropff anno 1747. edita. præcipue pag. 458. &c.

Addimus Indicem Manuſcriptorum ad Concilium Baſileenſe ſpectantium ex Vetuſtiſſimis Codicibus MSCtis multo labore collectorum Tomis XLIV. in folio. *

Tomus I. continet: *Alamandi Epiſcopi* Condonienſis tractatum de unione Eccleſiæ An. 1398. ad Regem Chriſtianiſſimum *Carolum.* conſtat foliis 164.

Tomus II. Johannis de Segovia Theologiæ profeſſoris tractatus de juſtificatione Ba-

Digitized by Google

ſileenſis Concilii & ſententiæ ejus contra *Gabrielem* olim *Eugenium* latæ & in juſtificatione *Gabrielis* & ſibi adhærentium An. 1439. ex Codice Vindobonenſi. Continet folia 50.

Tomus III. *Johannis de Turre cremata* Dominicani Cardinalis tractatus de poteſtate Papæ & Concilii Generalis, quæ eſt reſponſio ad Concilii Baſileenſis monumentum ſeſſione 12. An. 1433. & ad orationem Concilii 1432. contra Archi-Epiſcopum Tarentinum Papæ *Eugenii* oratorem. foliis 48.

(2) *Johannis de Turre cremata* Cardinalis *Sixti* I. *Florentiæ* degentis apud *Eugenium* a Baſileenſibus Papatu exutum reſponſio facta *Florentiæ* 1440. ad Scriptum Concilii Baſileenſis a. 1439. contra invectivam *Eugenii* editam contra Baſileenſes Florentiæ 1439. ex Codice Lipſienſi. Continet folia 67.

Tomus IV. Univerſitatis Cracovienſis judicium & conſilium de auctoritate Eccleſiæ & Concilii univerſalis; Concilium eſſe ſupra Papam, *Felicem* V. eſſe legitimum Pontificem & a neutralitate eſſe abſtinendum, inſcriptum Epiſcopo Cracovienſi

Digitized by Google

covienſi *Sbiqueo* pro reſponſione danda Legatis Concilii & *Felicis* Papæ a. 1442. Ex Codice Helmſtadienſi & Wolffenbüttelenſi. foliis 93.

Tomus V. Ludovici de Roma Propoſitiones III. coram *Amadeo* Duce Sabaudiæ nomine Baſileenſis Concilii factæ a. 1439. ex Codice Vindobonenſi. foliis 54.

Tomus VI. 1) Tractatus contra errores Wiccleſiſtarum 1432. ex Codice Vindobonenſi. fol. 22.

2) *Johannis Polimari* tractatus de Huſſitarum articulo de Dominio civili in bona Eccleſiaſtica in Concilio Baſileenſi ad diſputandum propoſitus. 1432. ex Codice Vindobonenſi, Berolinenſi & Lipſienſi. fol. 11.

3) Cardinalis Legati & aliorum Principum Legatorum & Doctorum objectiones contra ſuperiorem tractatum in Concilio Baſileenſi motæ & ſolutæ a *Johanne Polemaro*. fol. 11.

4) *Mathæi Doringii* Theol. profeſſoris propoſitio circa Huſſitarum articulum: de Donatione Conſtantini, num juſto titulo clerici poſſideant bona Eccleſiarum temporalia, quæ Sylveſtro a Conſtan-

Digitized by Google

ſileenſis Concilii & ſententiæ ejus contra *Gabrielem* olim *Eugenium* latæ & in juſtificatione *Gabrielis* & ſibi adhærentium An. 1439. ex Codice Vindobonenſi. Continet folia 50.

Tomus III. Johannis de Turre cremata Dominicani Cardinalis tractatus de poteſtate Papæ & Concilii Generalis, quæ eſt reſponſio ad Concilii Baſileenſis monumentum ſeſſione 12. An. 1433. & ad orationem Concilii 1432. contra Archi-Epiſcopum Tarentinum Papæ *Eugenii* oratorem. foliis 48.

(2) *Johannis de Turre cremata* Cardinalis *Sixti* I. *Florentiæ* degentis apud *Eugenium* a Baſileenſibus Papatu exutum reſponſio facta *Florentiæ* 1440. ad Scriptum Concilii Baſileenſis a. 1439. contra invectivam *Eugenii* editam contra Baſileenſes Florentiæ 1439. ex Codice Lipſienſi. Continet folia 67.

Tomus IV. Univerſitatis Cracovienſis judicium & conſilium de auctoritate Eccleſiæ & Concilii univerſalis; Concilium eſſe ſupra Papam, *Felicem* V. eſſe legitimum Pontificem & a neutralitate eſſe abſtinendum, inſcriptum Epiſcopo Cracovienſi

Digitized by Google

covienſi *Sbiqueo* pro reſponſione danda Legatis Concilii & *Felicis* Papæ a. 1442. Ex Codice Helmſtadienſi & Wolffenbüttelenſi. foliis 93.

Tomus V. Ludovici de Roma Propoſitiones III. coram *Amadeo* Duce Sabaudiæ nomine Baſileenſis Concilii factæ a. 1439. ex Codice Vindobonenſi. foliis 54.

Tomus VI. 1) Tractatus contra errores Wiccleſiſtarum 1432. ex Codice Vindobonenſi. fol. 22.

2) *Johannis Polimari* tractatus de Huſſitarum articulo de Dominio civili in bona Eccleſiaſtica in Concilio Baſileenſi ad diſputandum propoſitus. 1432. ex Codice Vindobonenſi, Berolinenſi & Lipſienſi. fol. 11.

3) Cardinalis Legati & aliorum Principum Legatorum & Doctorum objectiones contra ſuperiorem tractatum in Concilio Baſileenſi motæ & ſolutæ a *Johanne Polemaro*. fol. 11.

4) *Mathæi Doringii* Theol. profeſſoris propoſitio circa Huſſitarum articulum: de Donatione Conſtantini, num juſto titulo clerici poſſideant bona Eccleſiarum temporalia, quæ Sylveſtro a Conſtan-

Digitized by Google

ſtantino ſint collata, in Concilio Baſileenſi 1432. ad diſputandum propoſita. fol. 6.

5) *Ægidii Carlerii* propoſitio de Huſſitarum articulo: de puniendis publicis peccatis in Baſileenſi Concilio exhibita 1432. ex Codice Luneburgenſi. fol. 15.

6) *Johannis de Raguſio* Profeſſoris Theologi propoſitiones de Huſſitarum articulo: de Communione ſub utraque, utrum miniſtrare Sacramentum Euchariſtiæ laicis ſub duplici Specie ſit de neceſſitate ſalutis, in Concilio Baſil. 1432. propoſita ex Codice Luneburgenſi. fol. 8.

Tomus VII. 1) *Joh. Polemari* ad Concilium Baſileenſe legati tractatus de Bohemorum articulo: de Communione ſub utraque ſub neceſſitate Salutis poſt compactata Iglavienſia An. 1436. cum Bohemis facta in Baſileenſi Concilio coram Bohemorum Legatis 1437. publice propoſitus & octo ſermonibus recitatus. Ex Codice Berolinenſi & Lipſienſi. foliis 206.

2) *Johannis Polemari* tres libri contra *Johannem de Rokizano* ejusdemque propoſitiones varias an. 1433. in Concilio Baſileenſi

Digitized by Google

ſileenſi publice exhibitas & a *Johanne* de *Raguſio* examinatas, de Communione ſub utraque 1437. in Concilio editi. Ex Codice Lipſienſi. foliis 131.

Tomus VIII. 1) *Eugenii* Pontificis in Concilio Baſileenſi ſede moti epiſtola pro auctoritate Pontificis ſupra Concilium *Bononiæ* an. 1441. ad academiam Montis Peſſulanam ſcripta. Ex Codice Vindobonenſi. foliis 19.

2) Solennis reſponſio Concilii Baſileenſis an. 1441. publicata pro auctoritate Concilii ſupra Pontificem ad *Eugenii* remoti epiſtolam ad diverſas academias. ex Codice Wolffenbutl. fol. 68.

Tomus IX. *Johannes Gronenvvaldeck* tractatus de ſciſſione, diviſione & neutralitate vicarii Trizenſis a. 1445. ex Codice Jenenſi. fol. 46.

Tomus X. 1) Tractatus M. *Joh. de Turrecremata* de aqua benedicta in Concilio Baſileenſi. ex Codice Viennenſi.

2) Propoſitio facta 1433. quando clerus univerſitatem repræſentans Pragenſem viſitavit oratores ſacri Concilii Baſileenſis.

Digitized by Google

3) Propoſitio *M. Henrici Tocke* 1433. facta coram conſulibus utriusque civitatis Pragenſis.

4) Alia propoſitio *Joh. de Polemar* oratoris Concilii Baſileenſis ad congregationem regni Bohemiæ. an. 1433.

5) Reſponſio Baronum, communitatum & ſacerdotum regni Bohemiæ ad propoſita per oratores Concilii Baſileenſis in congregatione Generali. ex Codice Lipſienſi.

6) Propoſitio per *Procopium Raſum* nomine fratrum Taboricenſium poſt reſponſionem *Johannis de Rokizana* quod in propoſitione Concilii licitum fuerat de periculo bellorum, de inutilitate eorum & malis comitantibus ea &c.

7) Reſponſio ad *Procopii Raſi* propoſita per *Egidium Carterii* Decanum Cameracenſem, tamen non fuit pronunciata in congregatione Regni.

8) Secunda propoſitio oratoria Concilii adverſus aliqua reperta in reſponſione Regni Bohemiæ.

9) Concordata inter Ambaſiatores Concilii Baſileenſis & Bohemos in Praga facta anno 1433.

10)

Digitized by Google

10) Compactata inita cum Bohemis & Moravis, quibus admittitur ſub utraque ſpecie communio, his qui ad annos diſcretionis venerunt. 1433. fol. 83.

Tomus XI. *Benedicti* Abbatis Maſſilienſis tractatus duo contra Huſſitas anno 1424. Ex Codice Lipſienſi & Halberſtadenſi fol. 118.

Tomus XII. *Theodorici de Niem* hiſtoria ſchismatis ſub finem ſeculi XV. anno 1410. *NB.* opus multo plenius quam vulgo cognitum. Ex Codice monaſterii Pegavienſis. fol. 405.

Tomus XIII. *Nicolai de Cuſa* de Concordantia Catholica in Concilio Baſileenſi pro auctoritate Concilii an. 1433. ex Cod. Helmſtad. fol. 302.

Tomus XIV. *Eccardi de Derſch* Epiſcopi Wormatienſis opuſcula 4. de ſchismate. an. 1383. Ex Codice Helmſtadienſi. fol. 93.

Tomus XV. 1) *Ægidii Carterii* Decani Eccleſiæ Cameracenſis prima reſponſio ad ſecundum articulum Bohemorum de puniendis publicis peccatis a *Nicolao Taborita* in Baſileenſi Concilio an. 1433. propoſitum in ſolenni panegyri Concilii 4. diebus recitata. fol. 175.

Digitized by Google

2) Ejusdem secunda responsio ad exceptionem *Nicolai* nomine Bohemorum de puniendis publicis peccatis an 1433. biduo recitata. fol. 110. Ex Codice Lipsiensi & Wurzensi.

Tomus XVI. 1) *Henrici Langenstein de Hassia* opus contra Waldenses conditum an. 1395. Ex Codice Lipsiensi. fol. 70.---.

2) *Angli* in Ecclesia Awolzleiensi in Wiclefistâm de investitura Prelatorum, an Regi an Papæ competat? Scriptum opus 1406. ex Codice Norinbergensi. fol. 46.

3) Anonymi in quosdam Hussitarum articulos præsertim de monachorum templis, monachis mendicantibus & mortalibus piorum peccatis. fol. 23.

Tomus XVII. 1) *Æneæ de Piccolominibus* dialogi cum præfatione *Æneæ Sylvii.* fol. 55.

2) *Æneæ Sylvii* epistola ad *Antonium* JCtum de auctoritate Concilii & supra Papam jure an. 1442. fol. 30.

3) Littera promotorialis *Friderici* Imperatoris pro Ænea laureato Poëta postea in Papam Pium II. electo. 1442.

4) *Pii* Papæ II. Bulla retractionum pro Concilio Basileensi & contra *Eugenium* Pontificem scriptarum. 1463. fol. 17.

Jo-

Digitized by Google

Tomus XVIII. 1) *Henrici Kaltiseren* Theologi Colonienſis prima reſponſio ad tertium Bohemorum articulum in Concilio Baſileenſi per *Ulricum* a Bohemis 1433. propoſitum: de libera Verbi Dei prædicatione, in Concilio Baſileenſi per tres dies recitata. Ex Codice Lipſienſi & Wurzenſi. fol. 120.

2) Ejusdem ſecunda reſponſio ad exceptionem *Ulrici* pro ſecundo articulo: de libera Verbi Dei prædicatione, biduo recitata 1431. fol. 100.

Tomus XIX. 1) *Bartholomæi* Carthuſienſis Theologi Heidelbergenſis determinatio pro autoritate Concilii ſupra Papam contra tres adverſantium ſchedas. Ex Codice Helmſtadienſi. fol. 67.

2) Epiſtola ejusdem ad Epiſcopum Bononienſem Cardinalem S. Crucis. fol. 8.

Tomus XX. 1) *Antonii de Eugobio* epiſtola ad oratores Concilii Baſileenſis de compactatis Bohemiæ per Pontificem extinctis.

2) Supplicatio congregationum ad Papam *Pium* II. pro Rege Bohemorum *Georgio* cum reſponſione *Dominici* Epiſcopi Turcellari legati Apoſtolici. 1463.

Digitized by Google

3) Regis Georgii litera ad Papam *Pium* II. pro rebellibus coërcendis.

4) Epiſtola Pontificis ad Epiſcopum Wratislavienſem a. 1463.

5) Epiſtola Pontificis *Pii* II. ad Imperatorem Fridericum. 1463.

6) Bullæ cruciatus *Pii* II. contra Turcas menſe Novembri 1463.

7) Epiſtola Regis Bohemiæ ad Papam *Paulum* II. 1465. Baronum ad Legatum Pontificis reſponſio & informatio ſuper facto parcendæ audientiæ *Georgio* Regi Bohemiæ.

8) Forma Brevis *Pauli* II. *Erneſto* Saxoniæ Ducis & aliis Electoribus miſſa contra Bohemiæ Regem *Georgium*. 1465.

9) Bulla ſpecialis facultatis in facto Bohemiæ data Epiſcopo Lavantino. an. 1465.

10) Reſponſio Papæ *Pauli* ad prætenſum Bohemiæ Regem *Georgium* cum aliis epiſtolis. 1466.

11) Confutatio invectivæ *Georgii de Bodiebrad* Regni Bohemiæ occupatoris ad diverſos Reges & Principes contra Apoſtolicam ſedem.

12)

Digitized by Google

12) *Laurentii* Episcopi Ferrariensis & Pontificis legati bulla excommunicationis contra *Georgium* Regni Bohemiæ occupatorem anno 1468. Ex Codice Jenensi & Norinbergensi. fol. 163.

Tomus XXI. Joh. de Segovia de Ecclesiastica potestate pro auctoritate Concilii anno 1437. anno Concilii Basil. sexto. Ex Cod. Helmst. fol. 241.

Tomus XXII. Joh. Calderini tractatus de Ecclesiastico interdicto proxime ante Concilium Pisanum sub finem seculi XIV. Scriptus in Concilio Basileensi recensitus. Ex Codice Lipsiensi. fol. 101.

Tomus XXIII. 1) Instituta Regis Romanorum *Friderici* pro extirpatione Schismatis. 1441.

2) Appellatio Principum Electorum pro dissidio inter Pontificem & Concilium tollendo.

3) Avisamenta ad reformationem Ecclesiæ 1441.

4) Epistola M. *Joh. Wenck* de Herrenberg in causa Schismatis a. 1441.

5) Epistola *Æneæ Marendæ* ad Regem Romanorum *Fridericum* nomine Synodi Basileensis a. 1442.

6)

Digitized by Google

6) Reſponſio *Eugenii* data oratoribus Regis Romanorum. a. 1442.

7) Objectiones contra reſponſionem hanc.

8) Epiſtola reſponſalis Oratoribus Regis Romanorum & Principum Electorum 1442.

9) Litteræ Univerſitatis Pariſienſis ad Concilium Baſileenſe. 1443.

10) *Nicolai de Cuſa* tractatus contra Panormitanum & defenſores Schismatis Baſileæ facti. 1442.

11) Dicta Dominorum Electorum & facta quæ fecerunt cum Oratoribus Papæ in Moguntia, quæ ſingula conſiſtunt in quinque punctis.

12) De Superioritate Papæ, an poſſit appellari ad Concilium. fol. 131.

Tomus XXIV. 1) Epiſtola *Joh. de Capiſtrano* ad *Johannem de Rokizana* a. 1451. fol. 5.

2) *Franciſci de Toleto* tractatus contra *Johannem de Rokizana* de communione plebis ſub utraque. fol. 28.

3) Acta colloquii publici Pragenſis inter *Johannem Rokizanam* Archi Epiſcopum Pragenſem & *Hilarinum* Decanum Pragen-

Digitized by Google

genſem de communione ſub utraque coram Rege *Georgio* conſiliariis regiis & multis ex utraque parte auditoribus 1465. fol. 44.

4) Dialogus *Nicolai Jacqueri* ordinis Prædicatorum in Burgundia ſuper ſacra communione contra Huſſitas editus 1466. fol. 24.

5) Autoritates ſanctorum quas Huſſitæ male intelligentes allegant ſecundum ipſorum opinionem. fol. 9.

6) Articuli ſuper quos ſe fundant Huſſitæ Millefitæ & Bohemi de communione ſub utraque. Ex Codice Lipſienſi. fol. 16.

Tomus XXV. Erbſchenck *Windeck von Maintz* leben und thaten des groſſen Kaiſers *Sigismundi* zeit der conciliorum Coſtnitz und Baſel. 1452. fol. 550. opus multo plenius & accuratius quam hactenus typis expreſſum. Ex codicibus Vindobonenſi & Gothano.

Tomus XXVI. Johannis de Segovia Aviſamenta de ſancta conceptione Mariæ Virginis in Concilio Baſileenſi. 1438. Ex cod. Lipſienſi & Wolffenbüttlenſi fol. 241.

Tomus

Digitized by Google

Tomus XXVII. 1) Oratio Abbatis *Urſicampi* Pariſienſis Theologi Legati Regii coram *Martino* Papa V. 1425. in conſiſtorio Romæ habito de Concilio Baſileenſi maturando pro Eccleſiæ in capite & membris reformatione. fol. 15.

2) Concepta pro reformatione ſtatus Eccleſiaſtici in Alamannia Per *M. Henritum Tocne.* fol. 12.

3) Dialogus de abuſu ſupremæ poteſtatis in Pontifice Romano ſcriptus in Concilio Baſil. 1431. fol. 13.

4) Reformation ſo der Kaiſer *Sigismundus* auf dem nächſten Concilio zu Baſel furgenommen hatte. 1521. fol. 40. Ex codicibus Lipſienſi, Berolinenſi, Gothano & Helmſtadienſi.

Tomus XXVIII. Nicolai Tudeſilli Siculi vulgo, *Panormitani* defenſio Concilii Baſileenſis adverſus *Eugenium* Papam pro auctoritate Concilii ſupra Pontificem a. 1442. in Concilio ſcripta. Ex codice Vindobonenſi fol. 113.

Tomus XXIX. 1) Aviſata in dicta Saltzburgenſi per modum conſilii, de unione.

2)

Digitized by Google

2) Conſiderationes oratorum concilii Baſil. ad Archi-Epiſcopum Colonienſem miſſæ. fol. 12.

3) Propoſitiones Univerſitatis Colonienſis de Schismate. fol. 6.

4) Scriptum Univerſitatis Colonienſis ſuper neutralitate.

5) Concluſiones Univerſitatis Colonienſis pro Concilio Baſileenſi. fol. 8.

6) Conſilium Univerſitatis Erfordenſis ſuper neutralitate anno 1440. fol. 23.

7) Conſilium Univerſitatis Erfordenſis ad Archi-Epiſcopum Moguntinum pro Concilio Baſileenſi contra *Eugenium* & contra neutralitatem. 1440. fol. 14.

8) Scriptum Univerſitatis Viennenſis occaſione neutralitatis ſervandæ pro bono pacis procurando inter S. Concilium. fol. 14.

9) Tractatus Univerſitatis Viennenſis ſuper neutralitate quæ diſſuadetur. fol. 17.

10) Conſilium Univerſitatis Lipſienſis contra neutralitatem. fol. 24. Ex codicibus Vindobonenſi, Erfordenſi, Jenenſi & Helmſtadienſi.

Tomus

Digitized by Google

Tomus XXX. 1) *Johannis Polemari* prima reſponſio ad quartum Bohemorum articulum in Baſileenſi Concilo propoſitum de civili dominio clericorum. 1433. fol. 75.

2) Ejusdem ſecunda reſponſio ad exceptionem Bohemorum de civili dominio clericorum pronuntiata an. 1433. Ex cod. Lipſienſi & Wurzenſi. fol. 25.

Tomus XXXI. 1) *Gregorii de Heimburg* tractatus de Pontificis in Eccleſiam tyrannide 1443. Electori Brandenburgenſi oblatus pro neutralitate tollenda & reformatione in Concilio perficienda. Ex cod. Brunſwicenſi. fol. 21.

2) *Nicolai Wigelii* Doctoris & Profeſſoris Lipſienſis pro Pontificis Romani autoritate contra ſuperiorem tractatum vindiciæ. 1443. Ex cod. Lipſienſi. fol. 45.

Tomus XXXII. Osvvaldi Reinlein de Norinberg ordinis Eremitarum tractatus exhortatorius pro cruce ſignatis contra Huſſitas in expeditione *Alberti* Ducis Auſtriæ a. 1426. conſcriptus & ſermonibus 31. recitatus. Ex cod. Norinberg. fol. 200.

Tomus XXXIII. 1) *Johannis* Patriarchæ Antiocheni opuſculum in Concilio Baſileenſi

Digitized by Google

ſileenſi 1434. editum & in Conventu fratrum Minorum publice prælectum de Concilii univerſalis autoritate ſupra Papam contra *Thomam de Virago*. Ex cod. Lipſienſi & Luneburgenſi. fol. 33.

2) *Johannis Mynionis* Curialis Benedicti tractatus de præeminentiis Apoſtolicæ ſedis contra decreta Concilii Baſileenſis pro *Eugenio* IV. ſub concilio editus. Ex cod. Lipſienſi & Helmſtadienſi. fol. 77.

Tomus XXXIV. 1) *Nicolai de Sicilia* Archi-Epiſcopi Panormitani reſponſio nomine Concilii Baſileenſis ad epiſtolam *Juliani* Cardinalis 1437. ſcriptam, publicata 1438. Ex codice Lipſienſi. fol. 84.

2) *Nicolai de Sicilia* liber ſecundus coram Electoribus imperii Francofurdiæ in comitiis 1438. in Pontificis *Eugenii* remotionem & eccleſiæ reformationem perficiendam recitatus. Ex cod. Erford. fol. 31.

Tomus XXXV. Actorum *Johannis Parvi* Theologi & Conſiliarii Ducis Burgundiæ de jure ſubditorum in principes tyrannos. Volumen I. in Concilio Gallicano 1413. 1414. Ex codice Wolfenbüttlenſi. fol. 627.

Digitized by Google

Tomus XXXVI. Actorum *Johannis Parvi* de jure subditorum in Principes tyrannnos Volumen II. in Concilio Constantiensi 1416. 1417. 1418. fol. 466.

Tomus XXXVII. Gebhard Dacher von Costnitz deutsche historie des grossen Concilii zu Costnitz an. 1436. Ex codice Wolfenbutl. fol. 179.

Tomus XXXVIII. 1) *Stephani de Palaz* Professoris Pragensis Antihussitæ opus Scriptum an. 1414. proxime ante exordium Concilii Constantiensis. Ex codice Lipsiensi. fol. 126.

2) Ejusdem tria opuscula in Bohemos *primum* de auctoritate Ecclesiæ Romanæ *secundum* de clavibus Ecclesiæ & *tertium* de portis inferni sive quatuor articulis Bohemorum. 1421. fol. 78.

Tomus XXXIX. Johannis Hoffmanni Professoris Theologi Lipsiensis & Canonici Misnensis tractatus contra Hussitas eorumque quatuor articulos scriptus an. 1421. Ex codice Lipsiensi & Norimbergensi. fol. 147.

Tomus XL. 1) *M. Joh. de Rokizana* tractatus contra sex propositiones frivolas derogan-

Digitized by Google

rogantes communioni fidelium ſpecie ſub utraque. 1465. fol. 28.

2) *Wenceslai* Theologiæ Doctoris tractatus Catholicus triumphalis pro communione Catholica unius ſpeciei contra *Johannem de Rokizana* 1465. fol. 195.

3) Impugnatio tractatus *Rokizani* contra Doctores Catholicos, qui ad unitatem Romanæ Eccleſiæ redierunt. Ex codice Lipſienſi. fol. 86.

Tomus XLI. 1) Conſilium univerſitatis Viennenſis Archi-Epiſcopo Saltzburgenſi ſuper materia unionis & neutralitatis in facto inter Concilium Baſileenſe & olim Eugenium autore M. *Narciſſo Herz de Berolling*. fol. 20.

2) Determinatio *M. Bartholomæi* Doctoris Theologi Heidelbergenſis. fol. 39.

3) Conſilium *Johannis Röttel* Canonici Friſingenſis ad Epiſcopum Saltzburgenſem de Concilio Baſileenſi. fol. 9.

4) *Hermanni de Minda* ordinis Ciſtercienſis tractatus de vocibus definitivis in Conciliis generalibus Baſileæ publice prælectis 1440. fol. 20.

Digitized by Google

5) Fata utriusque Concilii Constantiensis & Basileensis quoad reformationem status Ecclesiastici in Papa, Cardinalibus, Episcopis &c. Scripta 1440. fol. 20. Ex codicibus Erfurtensi, Vindobonensi, Lipsiensi, Jenensi & Helmstadiensi.

Tomus XLII. 1) *Francisci Zabarellæ* Cardinalis Florentini de Schismate Papali per concilium universale componendum scriptum ante Concilium Pisanum. Ex codice Vindobonensi. fol. 30.

2) *Johannis de Gerson* libellus de auferibilitate Papæ ab Ecclesia scriptus in principio Concilii Pisani repetitus in Concilio Constantiensi & Basileensi 1442. Ex codice Helmstadiensi. fol. 10.

3) *Joh. Gundisalvi* Canonici de fide sanctæ Ecclesiæ fol. 32.

4) *Jacobi de Missa* propositio de juramento. fol. 11. Ex codice Vindobonensi.

5) Propositio *M. Joh. Erzibane* de fide sua de sacramento Eucharistiæ. Ex codice Vindobonensi.

6) *Martini* Papæ de hæreticis in Bohemia compescendis declaratio. fol. 4.

7) Epistola Legatorum Regis Galliæ ad Cæsarem & Bohemos. fol. 8. Ex codice Helmstadiense.

To-

Digitized by Google

Tomus XLIII. 1) Academiæ Viennenſis judicium de tribus Huſſitarum articulis 1 de dominio temporali in bona eccleſiaſtica. 2 de libera prædicatione Verbi. 3 de puniendis peccatis, Concilio Baſileenſi oblatum 1433. fol. 38. Ex codice Luneburg. & Norimbergenſi.

2) Academiæ Viennenſis judicium de quarto Huſſitarum articulo, Communione ſub utraque a. 1433. Concilio Baſileenſi oblatum. fol. 70.

3) *Hieronymi de Praga* Theologi Baſileenſis tractatus contra quatuor articulos Bohemorum 1433. Ex codice Berolinenſi. fol. 35.

Tomus XLIV. 1) *Joh. de Raguſio* Theologi Pariſienſis reſponſio ad primum articulum Bohemorum per *Johannem Rokizanam* propoſitum, de Communione ſub utraque, in Concilio Baſileenſi publice facta a. 1433. folia 230.

2) Ejusdem ſecunda reſponſio ad exceptionem Bohemorum, de communione ſub utraque, in Concilio Baſileenſi. 1433. folia 176. Ex codice Vindobonenſi, Lipſienſi & Luneburgenſi.

Digitized by Google

ELENCHVS CHARTARVM.

I.

Summa dictorum Nicolai de Cusa Francfordiæ contra Panormitanum. pag. 1

II.

Litteræ Felicis PP. ad universitatem Erfordiensem. 56

III.

Responsio data Ambasiatoribus Regis Rom. & Principum Electorum Florentiæ per olim Eugenium PP. in Consistorio secreto. 57

IV.

Litteræ Basileensium ad universitatem Erfordensem, ut strenue certare pergat pro Ecclesia sancta Dei in proximo Conventu Francfordiæ celebrando. 61

V.

Aliæ Basileensium litteræ ad Rectorem & Doctores universitatis studii Erfordiensis, ut in proxima dicta Norimbergensi auctoritatem universalis Ecclesiæ & Generalium Conciliorum suffulcire allaborent. 63

VI.

Nova unio Regis Romanorum cum Electoribus aliisque Principibus in bonum pacis Ecclesiæ & Imperii 1446. 65

VII.

Digitized by Google

VII.
Concordata Principum Francofordienſia 1446. p. 70
VIII.
Concluſa in Conventu Aſchaffenburgenſi 1447. 75
IX.
Concordata Nationis Germanice per Papam Nicolaum & Fridericum Imp. 1448. 78
X.
Ordinatio circa vicariam S. Agnetis in Collegiata Eccleſia B. M. V. ad gradus Moguntina. 88
XI.
Teſtamentum Ottonis in favorem prædictæ vicariæ. 89
XII.
Ordinatio circa Vicariam S. Ægidii in præfata Eccleſia collegiata. 92
XIII.
Vicaria X. millium Martyrum ad S. Albanum extra muros Mogunt. dotatur. 94
XIV.
Fundatio Vicariæ S. Petri ad vincula in Eccleſia collegiata S. Stephani Mog. 100
XV.
Ordinatio circa vicarias S. Johannis Ev. & S. Jacobi in collegiata ad gradus Moguntiæ 1266. 113

Digitized by Google

XVI.

Ordinatio circa vicariam S. Katharinæ in Eccleſia coll. S. Stephani Mog. 1213. *pag.* 116

XVII.

Miſſa quotidiana in monaſterio penitentium Moguntiæ fundatur. 1270. 118

XVIII.

Vicaria S. Albani inſtituitur in Eccleſia collegiata S. Stephani Mog. 1291. 119

XIX.

Quando altare in Dalen prope Moguntiam conſtructum per Dominam dictam die Gülfern ad collacionem Abbatis ſancti Albani tranſeat. 1297. 121

XX.

Inſtitutio beneficii altaris S. Crucis in Eccleſia S. Quintini Mog. 1330. 123

XXI.

Fundatio Primiſſariæ in Werpach. 1418. 125

XXII.

Dotatio Altaris B. Mariæ V. in Eccleſia parochiali Walthilbersheim. 1425. 131

XXIII.

Jus Patronatus Altaris ſanctæ Mariæ Magdalenæ in capella S. Materni Francofurti. 1473. 137

XXIV.

Præſentatio ad capellam in Ziegenberg. 1518. 146

XXV.

Digitized by Google

XXV.

Dos altaris B. Mariæ V. in Cimiterio Frideslariæ. 1370. pag. 147

XXVI.

Fundatio vicariæ S. Matthæi Frideslariæ. 1361. 151

XXVII.

Salmannus Episcopus Wormatiensis concedit facultatem dilatandi Ecclesiam parochialem in Hirschborn in eaque tria beneficia sacerdotalia instituendi. 1355. 160

XXVIII.

Institutio Anniversariorum & vicariæ per Udalricum de Quirnbach Canonicum majoris Ecclesiæ Spirensis. 1196. 164

XXIX.

Institutio IV. vicariarum Martinensium per Gerlacum de Albech Cantorem Spir. 1229. 167

XXX.

Ordinatio circa prædictas vicarias. 1233. 170

XXXI.

Pia dispositio Gerlaci rata habetur ab Episcopo. 1234. 171

XXXII.

Testamentum Gerlaci sæpedicti. 1234. 175

XXXIII.

Conradus Episcopus Spirensis universa bona a Gerlaco Cantore Spirensi relicta Ecclesiis Wormatiensi &

Digitized by Google

Spirensi per sententiam diffinitivam contra proximos ipsius hæredes milites de Albecke latam adjudicat. 1236. pag. 186

XXXIV.

Capitulum Majoris Ecclesiæ Wormatiensis portionem bonorum in Enselnheim & Ludolfsheim &c. ex legato Gerlaci Cantoris Spirensis hucusque possessorum Ecclesiæ Spirensi vendidisse recognoscit. 1237. 188

XXXV.

Assecuratio prædictæ venditionis. 1237. 189

XXXVI.

Testamentum Heinrici Episcopi Spirensis. 1272. 194

XXXVII.

Institutio duarum vicariarum sub invocatione SS. Cyriaci & M. Magdalenæ. 1369. 198

XXXVIII.

Bulla Sixti IV. PP. super libera electione Præpositorum Spirensium. 1478. 202

XXXIX.

Bulla ejusdem Pontificis super libera electione Præpositi majoris Ecclesiæ Spirensis. 1481. 208

XL.

Bulla Sixti IV. PP. super libera Electione Decani & Scholastici Majoris Ecclesiæ Spirensis. 1477. 213

XLI.

Digitized by Google

XLI.

Confirmacio dotacionis & institucionis Capellanie summi altaris in Ecclesia parrochiali S. Petri Spirensis. 1458. *pag.* 217

XLII.

Renovacio capellanie B. Virginis in Ecclesia S. Mauricii Spirensis. 1490. 220

XLIII.

Confirmatio dotacionis capellanie altaris S. Johannis Baptiste in Ecclesia S. Mauricii Spirensis. 1456. 227

XLIV.

Confirmacio stipendii in agro Dei in suburbio Alt-Spier. 1498. 232

XLV.

Super jure presentandi ad capellaniam capelle sancte Margarethe Spir. 1289. 237

XLVI.

Institutio prebende sacerdotalis in capella Lustat. 1338. 239

XLVII.

Confirmatio Beneficii SS. Nicolai & Catharinæ in Oedenkoben. 244

XLVIII.

Institutio altaris S. Egidii in Limpurg. 1345. 251

XLIX.

Littere fundationis & dotationis beneficii novi in Husen sub monasterio Lympurg. 1495. 256

L.

Digitized by Google

L.
Confirmatio predicti beneficii. 1495. pag. 268

LI.
Institutio altaris seu primissarie B. Marie V. in villa Hohenstat. 1420. 266

LII.
Institutio altaris S. Jodoci in Scheid. 1436. 276

LIII.
Institutio beneficii in Oedisheim. 1447. 278

LIV.
Confirmatio hujus beneficii 282

LV.
Institutio altaris B. Marie V. & S. Jodoci in Ginnsheim. 1456. 284

LVI.
Institutio novi beneficii B. Mariæ V. in capella contigua leprosorum in Landaw. 1458. 290

LVII.
Institutio & Confirmatio novi altaris S. Nicolai in Ecclesia S. Michaelis Wissenburgensi. 1490. 298

LVIII.
Confirmatio beneficii SS. Petri & Pauli in Wissenburg. 1478. 306

LIX.
Institutio stipendii ad altare sancti Materni in Wyssenburg. 1506. 310

LX.

Digitized by Google

LX.
Fundatio beneficii B. Marie V. in capella Offorii in Wiſſenburg. 1477. *pag.* 315

LXI.
Confirmatio beneficii SS. Michaelis Archangeli, Sebaſtiani & Wendelini in Gleisweiler. 1491. 321

LXII.
Fundacio & dotacio novi beneficii in Appenthale. 1490. 326

LXIII.
Fundatio novi beneficii in Appenthale. 1493. 333

LXIV.
Confirmatio novi beneficii in Appenthale. 1493. 338

LXV.
Confirmatio Domini Prepoſiti preinſertis litteris transfixa. 1494. 347

LXVI.
Confirmatio beneficii in Blewsweyler. 351

LXVII.
Confirmatio nove primiſſarie in Gummersheym. 362

LXVIII.
Confirmatio translationis juris patronatus Nicolai Steden civis Erfortenſis in Sifridum & Ottonem Ziegler eorumque hæredes altarium ſanctæ Crucis in Eccleſia omnium Sanctorum nec non Simonis & Judæ in Eccleſia Sancti Bartholomæi Erffortenſis. 1489. 373

LXIX.

Digitized by Google

LXIX.
Confirmatio Beneficii in Gotha. 1498. *pag.* 376
LXX.
Erectio Beneficii in nova capella ſancti Martini in curia Archi-Epiſcopali Erffortenſi ſiti cum annexione & proviſione. 1500. 382
LXXI.
Confirmatio translationis juris patronatus cujusdam altaris in parochiali Eccleſia ſancti Laurentii Erffortenſi. 1509. 388
LXXII.
Confirmatio translationis ceſſionis & aſſignationis juris patronatus quatuor vicariarum in Northuſen. 1510. 390
LXXIII.
Dotatio altarium beate Anne & S. Michaelis in Eccleſia ſancti Johannis Hildesheim. 1380. 391
LXXIV.
Super perpetuatione Vicarie Epiſcopi Mindenſis. 1254. 395
LXXV.
Confirmatio prædictæ perpetuationis apoſtolica. 396
LXXVI.
Super electione Prepoſiti Mindenſis. 398
LXXVII.
Super collatione Prepoſiture Hamelenſis. 1234. 399
LXXVIII.
Fundatio altaris beati Petri in Minden. 1268. 400
LXXIX.

Digitized by Google

LXXIX.

Super duobus manſis in Hidde pertinentibus ad capellam in Hockelne que non niſi Canonico Mindenſi conferatur. 1280. pag. 402

LXXX.

De translatione Collegii in Lubbecke. 1295. 404

LXXXI.

Fundatio altaris omnium Sanctorum in Eccleſia Majori Mindenſi. 1300. 407

LXXXII.

Super certis bonis deputatis ad altare S. Petri Mind. 1317. 410

LXXXIII.

Dotacio altaris S. Andree in Eccleſia Mindenſi. 1317. 411

LXXXIV.

Applicatio quorundam bonorum ad altare X. millium martyrum. 1328. 413

LXXXV.

Fundatio altaris S. Dionyſii. 1324. 415

LXXXVI.

Dotacio altaris undecim millium Virginum. 1338. 418

LXXXVII.

Fundatio altaris beati Matthei. 1339. 420

LXXXVIII.

Permutacio facta inter rectores altarium SS. Laurencii & X. millium martyrum. 1341. 422

LXXXIX.

Digitized by Google

LXXXIX.

Littera Conſenſus Epiſcopi ſuper certis deputatis ad altare ſancti Sylveſtri in Eccleſia S. Joannis Ev. Mindenſi. 1345. pag. 424

XC.

Fundatio Vicarie beati Michaelis in parochiali Eccleſia Berchuſen. 1347. 427

XCI.

Fundacio Capelle S. Hieronymi. 1347. 430

Lectori amico valetudinem integerrimam eo usque ex corde precamur, donec communia Rei Diplomaticæ deſideria penitus exſatiata fuerint. Sed, *quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.* Vale. Dabam Moguntiæ Decimo Kalendas Julij MDCCLXXVI.

Digitized by Google

I.

SVMMA DICTORVM NICOLAI DE CVSA FRANCFORDIAE A. 1442. 21 JVNII CVM DVOBVS DIEBVS SEQVENTIBVS, CONTRA OLIM PANORMITANVM ET DEFENSORES SCISMATIS BASILEAE FACTI.

Damnatis *Amediſtis* in magna ycumenica ſynodo cui S. D. N. *Eugenius* Papa Legitima ſucceſſione poſt mortem *Martini* Papæ ſancti *Petri* ſedem tenens, preſedit, non putabatur ipſos judicatos amplius audiri debere, prohibente hoc omni jure Eccleſiaſtico & Imperiali, maxime cum ipſi, qui os in cælum poſuerunt lingua eorum tranſeunte ſuper terram exemplo Calcedohenſis ſynodi audiri vetantur. *cap. in tantum* 109. *diſt.* 21. in tantum, ſic & ex eo, quia ſcisma fecerunt. *cauſ.* 23. *q.* 5. *c.* non vos. & ſuum intruſum defendere moliuntur. 3. q. 1. §. pater. his enim caſibus audien-

Digitized by Google

tia denegatur; ut notat *gloſſa in Cap.* 101. *in nomine domini diſt.* 23. ſuper verbo: audiencia; quoniam nihil ſubſiſtentiæ aut coloris contra iſta enormia ſcelera varia adduci poſſe præſuppoſuerunt. nec credebamus nos ſervuli Apoſtolicæ ſedis, illos, qui more eorum, qui recentia fundamenta imprimere ſatagunt, & verbis deceptorijs habundant, poſt tot conceſſas publicas & privatas audiencias, in hac dieta, ubi Concluſio pollicita eſt, denuo audiri. ad repetitionemque ſepiſſime dictorum redeundum, credimus hanc ipſam omnium etiam fuiſſe ſententiam garrulatoribus finem datum. ſed poſtquam importuniſſima & inverecunda inſtantia eorum vicit clementiſſimum & invictiſſimum Regem noſtrum & glorioſiſſimos principes Electores, ut datis deputatis, coram quibus iterum & finaliter, quod vellent, dicerent, ad hoc deventum eſt, ut vos Reverendi Patres & magnifici & venerabiles Domini ad hoc deputati eos triduo audiretis, demum præter propoſitum, ne gloriarentur ex taciturnitate noſtra, juſticiam Eccleſiæ per orbem diſperſæ non poſſe oſtendi, in ſimplicitate ſermonis veritate rei geſtæ atque pene omnibus notiſſime pari triduo etiam lectis publicis documentis adeo Dei gratia me oſtendiſſe gaudeo, ut preſumptuoſiſſima injuſticia eorum, qui Xti Eccleſiam in partes ſcindere moliuntur, omnibus dominationibus veſtris patefacta ſit. Verum quia in fine viſi eſtis memoriale in ſcriptis deſiderare de his auditis, pro ſubſidio faciendæ relationis, quamvis nihil putem omnium, prudentiſſimas

domi-

Digitized by Google

dominationes veſtras latere poſſe, de omnibus per me enarratis, cum nihil alienum aut incognitum adduxerim, hic nunc pareo, iſta ſuccinctiſſime annotando, quæ memoria adminiſtrat, non iſta offerens, quaſi Eccleſia per orbem diſperſa, aut ſancta Romana Eccleſia vel ycumenica ſynodus opus habeat defenſore alio, quam ſua auctoritate, aut quod hoc onus mihi creditum quisque putet, inter eos infinities doctiores peritioresque ſancte Eccleſie filios, ſolum pro modulo meo hoc oſtendere cupiens, quod tam parvi momenti ſunt *Amediſtarum* fundamenta, ut vir parvus ingenio & pericia facile omnia comminuat, altiora & ſubtiliora majoribus remittens.

Incipio igitur ſub influentia Xti Capitis Eccleſiam ſuam defenſurus; & dico, recepto per univerſam Eccleſiam Sanctiſſimo Domino noſtro Eugenio pro unico indubitato pontifice poſt plures annos Regiminis ejus, quidam pauci *Baſilee* reſidentes *Amedeum* Sabaudie tunc ducem, antipapam erexerunt, hos ſcismaticos a jure & homine anatematizatos, mandat Apoſtolica ſedes per hanc inclitam nacionem vitari, ſed alie Xtiane naciones illis communionem ſubtraxerunt, omnibus illis non obſtantibus, quæ per eos allegantur; nam ſermo eorum fumus eſt caligine plenus oculos ſtolidorum obtenebrans nihil habens de veritatis ſubſiſtentia; ſi enim ſpiritum Xti qui veritas eſt, haberent, ejus Corpus, quod eſt Eccleſia non tanto opere dilaniare ſtuderent *q.* 1. *ubi ſana. Cauſ.* 24.

Digitized by Google

q. 1. *c.* 129. & *C. Hereticus.* Xtus enim in eorum cordibus habitare non poteſt, qui ſe a corporis Xti compage abrumpunt. *eadem caus. & q. c. audivimus. cauſ.* 24. *q.* 1. *c.* 104. erat enim unitas Eccleſie ex capite *Eugenio* & membris fidelibus compaginata, & ibi poſt connexam & undique conjunctam Eccleſie unitatem alium Novatianum erigentes execrandum ſcisma fecerunt. 7. *q.* 1. *Cauſ.* 7. *q.* 1. *c.* 106. Novatianus. ubi de hoc. 24. *q.* 1. *didicimus. Cauſ.* 24. *q.* 1. *c.* 131. hoc ſolum ſufficit, omnibus eorum fabulacionibus ſatisfaciens, ſcisma enim nullam habet defenſionem, cum nulla ſit dabilis cauſa ad ſcisma neceſſitans, ut optime deducit S. Auguſtinus contra *Parmenianum*, eo ipſo enim quod ſcisma fecerunt, ſe ipſos impios injuſtos atque dampnatos eſſe oſtenderunt. 23. *Q.* 5. *ſi vos. Cauſ.* 23. *Q.* 5. & hæc eſt prohibitionis cauſa, cur ſcismatici audiri non debeant, cum cauſam habere nequeant excuſantem, habet enim ſcisma intra ſe anathema inexcuſabile. ſed quoniam *Amediſte* quodam caliginoſo fumo defenſionis utuntur, dicentes ſe Concilium univerſale fuiſſe, Eccleſiam repreſentaſſe, & cum authoritate plena conciliari ab ipſis Dominum noſtrum depoſitum eſſe, & Amedeum electum, oſtendam hæc omnia a veritate aliena.

Primo quidem patefaciam, dudum omnem authoritatem Conciliarem deſiiſſe *Baſileæ* ob Concilii translationem aut ſecundum ordinationem olim Baſileenſis Concilii, aut conventum Patrum

in

Digitized by Google

in *Ferraria* animo ycumenicum Concilium celebrandi, aut per receſſum præſidentum & aliorum de *Baſilea*, aut per Græcorum unionem aut translationem per Dominum noſtrum factam. 2do loco ſubjiciam etiamſi hoc non obſtaret, proceſſum contra dominum noſtrum nequaquam fuiſſe ſynodicum, primo quidem ipſum arrogantem oſtendam & præſumptuoſum, cum nondum ſit per univerſam Eccleſiam admiſſum contra unicum Pontificem Romanum talem fieri poſſe. 2do etſi fieri poſſet, non erat ille legitimus & ſynodicus, ſolvendo objectionem de hæreſi. 3° contra eligentes Amedeum atque de inhabilitate electi & nullitate pauca adjiciam, in omnibus plane & ſuccincte progredi curabo. premittam autem ſummarium Caſum rerum geſtarum, ex quo omnia, quæ intendo, apparebunt, parvam quandam juſtificationem petitionis Sanctiſſimi Domini innectendo, ut ſic ordinatius cetera attingam.

Sanctiſſimus Dnus noſter, dum eſſet in minoribus reductionem Orientalis Eccleſiæ diligenter ſollicitans, demum ad *Petri* Cathedram ſuperna diſpoſitione perveniens ex Apoſtolico officio ſibi nunc hanc curam commiſſam conſiderans talem egit diligentiam, ut concluſio capta eſſet de mittendo Apoſtolico Legato Conſtantinopolim cum neceſſariis perſonis pro felici & facili conſumatione unionis Eccleſiarum Dei, ſed eo noſtro Pontifice inſcio per Patres, qui Baſileæ Concilii cauſa convenerant, cum Grecis alii tractatus initi ſunt.

Digitized by Google

Anno enim domini MCCCCXXXVIII ſeptimo jdus Septembris in Concilio Baſileenſi cum oratoribus Græcorum de unione eorum actum eſt, qui, cum eam extra ycumenicam ſynodum fieri non poſſe dixiſſent, fuit diutius tractatum, ut in Baſileam pro loco conſentirent, & quia obſtantibus inſtructionibus hoc facere non poterant, judicavit Concilium, non expedire, quod propter locum tantum bonum negligeretur, ſed obligavit ſe per juramentum nomine Concilii per apoſtolicum legatum & preſidentem prefatum ſolempniter, ad faciendum Concilium ycumenicum in *Calabria*, *Ancona* vel alio loco maritimo, aut in *Bononia*, *Mediolano* vel alio loco in Italia, extra Italiam in *Buda* in Ungaria aut in *Wyenna* in Auſtria, & ad ultimum in *Sabaudia*; ſic quod illud ycumenicum Concilium in uno ex locis præfatis per Concilium eligendo, fiat, ac quod oratores mittendi pro Græcis adducant quatuor galeas & tricentos Baliſtarios pro cuſtodia civitatis Conſtantinopolitanæ, & nominent Imperatori Grecorum locum unum ex nominatis ad oblationem ſalvi Conductus loci & civitatis; ſimiliter & portum, ad quem ultimo debebit applicare, ad quem dum pervenerit, Concilium Baſileenſe infra menſem ad nominatum locum ſe transferret, accedente in omnibus expreſſo conſenſu romani pontificis, qui etiam per ſe vel ſuos ad hoc conſtitutos cum aliis Patriarchis & Epiſcopis, qui ſimiliter ibi eſſe debent vere vel repreſentative hoc Concilium ycumenicum celebrabit. Veniente igitur tempore electionis Loci in

Conci-

Digitized by Google

Concilio magnus numerus, qui tunc ſtudioſe pro factione hujus rei noviter ex coactione adverſariorum Dni Noſtri advenerat, ad hunc actum de perſonis infimis & ad res ſynodicas tractandas ineptiſſimis; intimabatur potius ad Avinionem, quæ civitas etiam pecunias obtulit neceſſarias mutuare, addiderunt autem illi Baſileam jam a Grecis refutatam, & quia Avinio non fuit nominata addiderunt & Sabaudiam. hæc autem duo loca (additum in MS. *Baſileam & Sabaudiam*) ob fraudem adjunxerunt, ut poſtea compertum eſt, preſidentes apoſtolici & alii plures miſteria intelligentes reſtiterunt. Avinionenſes etiam petiverunt pro ſecuritate ſuarum pecuniarum exponendarum decretationem loci & portus & decime imponende membris reſiſtentibus ne hoc fieret, & finaliter quidam domini pro Concordia Patrum conceperunt unum Aviſamentum, continens, quod Ambaſiatores in Conſtantinopolim ituri de Baſilea verſus Avinionem pergerent, ac quod avinionem infra XXX dies poſt receſſum ipſorum deberent contentare Capitaneum Galearum de 30800 florenis, & reſiduum usque ad ſummam 70000 florenorum exſolverent ipſis Ambaſiatoribus realiter in pecunia numerata, de quibus omnibus infra XII dies poſt predictos XXX certificari deberet ipſum Concilium per literas Ambaſiatorum predictorum; alioquin ex tunc poſſet & teneretur Concilium procedere ad electionem alterius Loci & aliunde univerſali eccleſiæ providere. Hoc aviſamentum fuit Concluſum per deputationem & Congregationem

Digitized by Google

generalem, oratores Avinionem perexerunt cum Bullis & instructionibus Dominis presidentibus & eis adherentibus ignaris, inter cetera habentes potestatem portum nominandi, sicut eis videretur, unde cum *Avenionem* venissent, & Avenionenses multum dubitarent, an Greci ad eos venturi essent propter contradictionem, quam audierant Basileæ factam, hoc argumento seducebantur, quod dicebatur ipsis, Sabaudiam nominatam, quam Greci refutare non possent, effeque in potestate ipsorum Oratorum, portum ultimum nominare, & per hanc potestatem Grecos *Avinionem* conducerent, quia eos ad portum propinquum circa Avinionem, scilicet aquas mortuas conducerent, & quando ita ad *Avenionem* fatigati Greci pervenirent, non instarent plus fatigari & ad Sabaudiam vehi, maxime cum in Sabaudia nulla civitas specialiter nominata aut ad hoc accommoda esset, quam preponerent *Avenioni* cum incommodo itineris & fatige, unde ipsi oratores de non nominando alium portum se per juramentum & alias solempniter Avenionensibus astrinxerunt, sed ad hæc non omnino securi pecuniam infra statutum terminum non exburſarunt, imo lapso termino, ut prius instabant pro decretatione Loci & decime, & portus, fraus hæc de portu occulte tenebatur, quia dabat pars illa Almanis ad intelligendum, quomodo cum pecuniis Avinionensibus Concilium ycumenicum finaliter *Basileæ* constitueretur. hæc quidem fraudulenter dicebant ut sic Almanos ad favores allicerent; dum igitur hæc sic *Avinione* agerentur, supervenit

Digitized by Google

nit ex Grecia orator Imperatoris Joannes Diſſipatus in Generali congregatione, proteſtantem, nullum Grecorum per mare Siculum ſeu Tyrenum venturum, cum ipſis enim bona fide actum eſſet, ſed illud mare tale foret, quod Imperator & Patriarcha & alii ſenes prelati ſine periculo vitæ per illud duoi non poſſent, nec unquam in hoc conſenſiſſent neque conſentirent, neque *Avinionem* approbaſſent, ſed refutaſſent, proteſtando, quod per hanc viam negotium unionis deſtrueretur, expreſſe proteſtentur, fides eis data & jurata non ſervaretur. & multa contra hoc dixit. Videntes igitur Domini preſidentes, negotium illud penitus in fumum ire cum ignominia Eccleſie noſtre, niſi ad aliam electionem procederetur, propoſuerunt in generali Congregatione juxta concordata in Concilio, quia Avinionenſes infra terminum non ſatisfeciſſent, ad alterius loci electionem procedendum eſſe, nam electio illa, etiamſi Avinio eligibilis fuiſſet per ordinacionem Concilii Avinionenſibus intimata, caſſa & irrita facta eſſet per fluxum temporis, ita quod opus foret alia electione, exhortando, ut illa fieret, de loco Grecis grato, & rebus gerendis accomodo, poſt hanc exhortationem aliquoties repetitam demum de XII ſecundum Concilii formam aviſarunt, juxta exhortacionem illam negotiis Græcorum providendum eſſe, atque ita ſtatuto die in deputationibus ad alterius loci electionem deventum eſt, eligentibus quidem Dominis Preſidentibus & aliis nonnullis Regum & principum Oratoribus & viris graviſſimis & tri-

Digitized by Google

bus presidentibus trium deputationum electionem concludentibus, aliis multis Dominis deputationibus interessentibus & non eligentibus sed vota dantibus pro petitione Avinionensium scilicet decretatione loci & decimæ &c. — Interposuit se Germanica natio & cives Basilienses & XII fuerunt media oblata & aliqua ex illis, per olim Archi-Episcopum Panormitanum, qui favere tamen videbatur parti quæ eligebat Avinionem, licet ipse palam allegasset, solempniter ipsam non esse eligibilem tanquam non nominatam nec comprehensam in decreto conventionali, omnia media per Presidentes & eis adherentes admissa fuerunt, cum una exuberantissima adjectione, quod omnis modus excogitabilis placeret pro desiderio alterius partis, sic quod negotium Grecorum non perderetur cum ignominia & infamia Ecclesiæ & promissorum ejus; sed quia pars alia Concordiam noluit, ita ut mala intentio ducum illius multitudinis facile intelligeretur, honor Dei & Ecclesiæ unitas & promissio bonos artabat, ne cederetur, quare cum illa pars olim Arelatensis ad decretationem festinaret, opus erat, ne veritas occumberet, quod ipsi Domini Presidentes pariformiter agerent, decreta est igitur electio *Utini* & *Florencie*, aut alterius Loci ex nominatis grati Romano pont: ac Grecis, qui prius necessaria paraverunt, missum est hoc decretum ad S. D. N. qui audito processu instante oratore Grecorum communicato Concilio dominorum Cardinalium & prelatorum, qui in majori numero etiam ex Basileæ quondam in corporatis, in curia tunc erant,

Digitized by Google

erant, quam Basileæ, solempniter gratam habuit ipsam electionem, & eam in publico Consistorio confirmavit, atque ad exequendam eam, ut caput Ecclesiæ & Concilii cum his, qui decretum illud sanctitati sue presentarunt, oratores Constantinopolim misit. Qui dum aliquandiu in ea Civitate Constantinopolitana fuissent, ex Avinione galeas venisse audierunt, sine tamen Balistariis, unde ne ob hoc Greci retraherentur a veniendo, dabant ipsi oratores S. D. Nostri & partis sue ad hoc speciale mandatum habentes, Grecis potestatem, cum illis galeis Avinionem veniendi, aut per alium omnem modum eis gratum, sic tamen, quod omnino ad aliquam quamcunque civitatem Ecclesiæ occidentalis, venire non recusarent, practicavit Imperator Grecorum aliquibus diebus cum illis, & quia non poterant ad aliam viam consentire, quam quod per mare Tyrenum ad aquas mortuas descenderent in ultimum portum, ad quod Greci induci non poterant, redierunt ipsi vacui, Grecis Ferrariam venientibus, intimacione facta omnibus, quæ etiam ad noticiam Basileæ remanentium pervenit, ex ultimo portu Veneciarum de eorum adventu, venit igitur Dominus Julianus Cardinalis, legatus Apostolicus, primus & ultimus qui Basileæ auctoritate apostolica presedit, & cum eo ex incorporatis prelatis Basileæ multi viri doctissimi ad Civitatem Ferrarienſem, ita ut in fundacione illius ycumenici Concilii in prima sessione plusquam in duplo plures prelati etiam ex olim Basileæ incorporatis cum capite Ecclesie & Concilii, quam Basilee remanserint, reperti sunt. Verum quia olim

Digitized by Google

olim Arelatenſis & ſui in fine, ut S. D. noſtrum etiam apud Grecos diffamarent, ad impediendum eorum adventum audito, quod ſanctitas ſua con firmaſſet electionem partis preſidentium quoddam injurioſiſſimum monitorium de facto decreverunt contra ſanctitatem ſuam, & hujus Copiam Oratores eorum Conſtantinopolim attulerunt. Reſtiterunt preſidentes Apoſtolici, atque alii graviſſimi Domini, etiam ſancte memorie Dn. Imperator Sigismundus atque alii Principes, ne tantum ſcandalum ſcisma reſuscitaret, & quia furori eorum quem in multis oſtenderunt, obviari nulla parte aut ratione potuit, S. D. noſter admonitus per Reverendiſſimos Dnos Cardinales & alios prelatos, ut ipſis furioſis gladium de manu tolleret, in cujus confidentia hoc attemptabat, ſcilicet authoritatem Concilii ab ipſis demeret, in finem ne ſcisma fieret, ac ne unio Grecorum impediretur, Concilium etiam ante Grecorum adventum tranſtulit, cum conditione, ſi non deſiſterent ab illis preſumptuoſiſſimis ſcandalis, adducens in quo etiam ſic translato, talia authore Deo proponere & agere intendimus, ex quibus noſtram innocentiam orbis totus agnoſcere poterit &c. & quoniam illi ad ceſſandum & impetum refrenandum nulla prece principum induci poterant imo magis intellecto Grecorum adventu ad Italiam inardeſcebant, hinc S. D. noſter congregatis non paucis prelatis Ferrarie preſidente Dno Cardinale S. Crucis cognoſci fecit, an apud Baſileæ reſidentes & talia in fidei prejudicium & ſcismatis fomentum attemptantes

Con-

Digitized by Google

Concilii maneret autoritas vel non. tunc Concilium legitime translatum fore de *Baſilea* ad Ferrariam communi omnium ſententia definitum eſt, ac quod per lapſum termini ad hoc ſtatuti Concilium eſſet legitime Ferrariæ ſtabilitum, poſt hoc illi, qui in Baſilea erant, his omnibus non obſtantibus poſtquam ad oras Italiæ Grecos adventaſſe ſenſerant, D. N. Sanctiſſimum, niſi ſunt diabolica preſumptione ab omni adminiſtratione ſuſpendere & ſibi ipſam papalem adminiſtrationem ſub privationis pena vendicare, citando omnes Cardinales & alios, ut ad Baſileam concurrant, precipiendo omnibus prelatis & principibus, ne eidem domino noſtro pareant, aut obediant. Inchoata eſt autem feliciſſima ſancta ycumenica ſynodus, ſathanicis illis impedimentis non obſtantibus, ſecundum ordinacionem olim Baſilienſis Concilii, & de reductione Grecorum diligentia facta eſt, qualis in tali arduiſſima materia fieri debuit, ita, quod dei dono immenſo Orientalis Eccleſia ad fidem racione Eccleſiæ cum pace conducta eſt, ut nunc una ſit racione orientalis Eccleſiæ, atque Conſtantinone imo Armenorum Hyberorum Afrorum Jacobinorum atque Indorum fides, illi vero, qui Baſileæ remanſerunt in profundum malorum continue plus ruentes, bono unitatis invidentes ad horrendum ſciſma ſua ſponte properarunt, contradicentibus omnibus nacionibus & prelatis, regum & Principum oratoribus, de contrario in faciem eorum proteſtantibus, cum his pene omnibus & multo majori parte prelatorum, qui tunc Baſileæ erant concurrenti-

Digitized by Google

rentibus, & de congregationibus ſe abſentantibus, ita, quod inter omnes Cardinales Archi Epiſcopos & Epiſcopos qui tunc Baſileæ erant, qui ad numerum XXX minus quam decem paſſionatiſſimi Emuli, quorum vix quatuor alium quam nudum uſurpatum titulum habebant, niſi ſunt Dnum Noſtrum deponere, & univerſam per orbem diſperſam eccleſiam ſcandaliſare, inter eos autem, qui huic nepharie factioni ſe oppoſuerunt, poſt Cardinalem Taraconenſem, Archi Epiſcopum Mediolanenſem & alios maximos viros fuit ille olim Panormitanus, qui ſingulariter & in ſcriptis de injuſticia proteſtatus eſt, ingratiſſimus vir, & tot Juramentorum apoſtolice ſedi preſtitorum ſue doctrine & proteſtationum immemor partem ſcismaticam aſſumpſit, nunc hic pro defenſione Capelli pſeudo Cardinalatus ſui cum ignominia militans. poſuerunt autem in pretenſa ſententia Dominum noſtrum hereticum eſſe, ex eo quod Concilium tranſtulit Ferraream, licet neque ſuper hæreſi citatus eſſet, neque ante citacionem etiam tranſtuliſſet, ſibi Amedeum olim ducem Sabaudie in caput preficiens, novam rem ex Laico aliquem ad monarchiam eccleſie velle erigere, Eccleſia per orbem diffuſa diſſentiente imo anathematizante, nihilominus etiam omnes cujuscunque dignitatis eccleſiaſtice ſeu ſecularis ac univerſitates, honoribus privantes & anathematizantes, tanquam hereſis & ſcismatis fautores, qui domino noſtro depoſt favores in pontificatu preſtarent. Sed Deus qui non ſinit veritatem opprimi, Eccleſiam ſuam per orbem diſper-

Digitized by Google

ſperſam, cui inſpiravit, ut Baſileenſibus contradiceret conſervavit absque ſcismate, ita ut omnes naciones usque in iſtam, hanc Baſilienſium factionem tanquam preſumptuoſiſſimam dampnaret. in hac autem natione, in qua propter dubium translationis tempore electionis bone memorie Regis *Alberti* deliberatio ad tempus capta fuit, cum proteſtationibus, bonis reſpectibus, maxime ne interim aut electio illa Regis Alberti cavillaretur, aut natio Germanica ſcinderetur; nunc agitur de concluſione illius deliberacionis & declaracione obedienciæ, cum continuam perniciem pariat, unde S.us D.nus N. ſereniſſimum Roman. Regem noſtrum & Reverendiſſimos Patres & illuſtriſſimos principes electores exhortatur, ut tollant de medio animorum ſuſpenſionem, & in obedientia in qua erant, quoad apoſtolicam ſedem & ſanctitatem ſuam, ut decet, conſtantes fideles principes ſe remanere declarent, his non obſtantibus, quæ Baſileæ preſumpta ſunt. Quod autem neceſſarium ſit, pro dei honore, ſalute animarum, eccleſie unitate ac Inclite hujus nacionis honoris conſervatione declarationem absque pertractatione taliter fieri, ex hoc manifeſtiſſimum eſt, quia cum obedientia ſit de neceſſitate ſalutis, quo-ad Apoſtolicam ſedem & Rom. Pontificem. diſt. 81. Can. ſi qui presbyteri. de Major. & obedient. Solite & in extravagante Unam Sanctam. §. porro cum ſi. tunc cum principes noſtri Germani cum aliis orbis Regibus, ea, quæ Baſileæ contra dominum noſtrum acta ſunt, tanquam ſcandaloſa & ſcismatica juſte

non

Digitized by Google

non receperunt, non poſſunt ex eo, contra quod proteſtati ſunt, cum aliquo honore, occaſionem non obediendi recipere, imo ſi ſuarum proteſtationum immemores eſſe vellent, tunc adhuc attento, quod pene univerſa Xtianitas, illis quæ Baſileæ acta ſunt, non obſtantibus, dominum noſtrum Eugenium pro indubitato Papa colit, non poſſunt dicere non eſſe dubium an Baſilienſes rite proceſſerunt. ſed in dubio nequaquam qui fuit indubitatius deſerendus eſt. *cauſa* 8. *q.* 4. *nonne.* & eſt conciliariter diffinitum 17. *d.* §. huic etiam quod recedentes ob dubium ab obedientia ſcisma faciunt, ubi conjuncto § Item *Simachus. II. Q.* 7. — item cum Balaham & gloſſa caſus eſſe videtur, probatur idem *Cauſ.* 24. *q.* 1. *C. Scisma*, ubi de hoc, hinc concluditur, petitionem Domini noſtri non ſolum eſſe juſtam & honeſtam ſed & neceſſariam, deteſtandosque eſſe Amediſtas, quoniam omnis Catholicus ſecurus eam partem deteſtatur, cui Eccleſiam Univerſalem Apoſtolicis ſedibus roboratam non communicare cognoſcit. ſunt verba S. Auguſtini poſita in C. allegato communicare enim illas eſt Eccleſiam deſtruere, ut optime S. Petrus Clementem inſtruxit. Cauſ. 11 q. 3. c. Si inimicus. dudum autem ceſſaſſe dubium, propter quod ſuſpenſio animorum facta fuit, manifeſtum eſt, nam dubitabant Dni principes, an Baſileæ eſſet Concilium, obſtante translatione, que eis per Dominum Epiſcopum Urbinatenſem fuit ex tunc *Francfordie* inſinuata, ſi enim Concilium Baſileenſe pro indubitato habuiſſent, quomodo fuiſſet juſtum proteſtari de

non

Digitized by Google

non obediendo eidem, ſi autem translatio certa fuiſſet, non minus injuſtum fuiſſet de non obediendo mandatis Dni Pape proteſtari, cauſa igitur proteſtationis fuit ambiguitas translationis. Sed quando poſt hoc Baſileenſes ab univerſa Eccleſia per orbem diſperſa ac a noſtris Principibus de contrario proteſtantibus & a capite Eccleſie Romano Pontifice ſe ſcismatice ſepararunt Amedeum ducem in caput ſibi præficiendo, ceſſavit dubium, an Baſileæ ſit Concilium apud Principes noſtros & univerſam Eccleſiam, qui Amedeum non recepit una enim Eccleſia non habet niſi unum paſtorem. VII. q. 1. non autem. in gloſſa. & Eccleſia eſt grex paſtori unitus. ibidem. in C. *Cauſ.* 7. *Q.* 1. *c. ſcire debes.* quare illi nec eccleſia nec concilium eſſe potuerunt. *XXIV. Q.* 1. *didicimus. &. Q. III. Clericus. & C. cum quibus.* ceſſare igitur debuit proteſtatio ab eo tempore circa. ſed quod hoc per Dominos principes hucusque declarari non potuit, quod eis oportunitas conveniendi cum ſereniſſimo Rege noſtro data non fuit, excuſati habiti ſunt apud S. Dnūm. N. nunc autem omnis occaſio retardationis finem cepit. hinc id fieri *Supplicatur.* quod ſtatuta dies promittit. Quamvis hoc ſolum ſufficeret propoſito noſtro, maxime quando juſtitiam Amediſtarum fructus eorum pandunt, qui poſt promiſſionem Augmenti fidei pacis & reformationis, in turpiſſimam Eccleſie diviſionem ruentes his omnibus ſacris promiſſis amplius Sathanice invidentes, ut caſus habet, ſe Spiritum Domini caritatis & unitatis perdidiſſe opere manifeſtarunt,

Digitized by Google

ut dicit textus. 24. *Q.* 1. *ubi ſana. C. hereticí. C. audivimus. & C. ſcisma.* ubi oſtenditur ſciſſuram procurantes Spiritum Xti non habere cujus corpus dilaniant. 23. *de Liguribus.* cum ſimilibus. & ipſum Spiritum Sanctum in ycumenica Synodo cum Dno noſtro fuiſſe quia tam admirabilem unitatibus fructum operatus eſt, quomodo nullum fuit Concilium Baſileæ tamdiu, ſed ordinatione Concilii translatum, tamen ad hoc ut garrulationibus eorum ſufficientiſſime videatur ſatisfactum, dico, quod Romanus pontifex, ſi judicari poſſet, a Concilio Univerſali tantum hoc poſſibile eſt. 2. *q.* 7. *ſicut inquit in gloſſa.* 5. *q.* 4. *nullus epiſcopus.* Sed nullum fuit univerſale Concilium Baſilienſe, tempore quo Amediſtæ Sanctiſſimum Dnum noſtrum niſi ſunt deponere, quia fuit translatum ſecundum ordinacionem Concilii ad Ferrariam, ut patet ex caſu, igitur irrita eſt depoſitio que translationem ſecuta eſt; non poſſunt Amediſte Caſum negare, quem in ea parte cedule concordate, ac non ſatisfactione Avininonenſium infra terminum confeſſi ſunt, quando anno Dni 1437 — feria 4ta ante pentecoſten magiſtrum Thomam de Carcellis ad principes noſtros Dominos electores miſerunt, ad impetrandam aſſiſtentiam pro Avenione, cum quo pro parte preſidentium Concurrebat Dnus Joannes Senior Abbas de Mülbrunno, ſed ſoliti ſunt dicere, numerum eorum, quoad Avenionem debuiſſe prevalere. dicitur eis, quod ſi poſt illam Concilii Ordinacionem, per quam Avinionenſis civitatis electio in eventum non ſolutionis caſſabatur,

Digitized by Google

tur, & ante electionem presidentium & eis adherentium per novam Ordinationem prima immutata fuisset; hoc forti possent allegare; sed ut casus habet, nullâ mutatione Concilii facta de prima ordinatione ad electionem deventum est. Si igitur ipsi ad electionem per presidentes Concilii vocati & moniti in deputationibus existentes non voluerunt eligere quando potuerunt, hoc eligentibus non obest, *de electione. quia propter.* ibi: qui volunt & possunt. ubi glossa. concord: allegat, ipsi non negant, se eligere noluisse, sed, quod potuerunt, dicit Concilium in cedula concordata, quomodo Avinionensibus deficientibus, Concilium potest & tenetur, potuerunt igitur cum aliis eligere alium locum, & quia non fecerunt, sibi imputent, & per hoc omnia sophismata eorum sunt soluta, unde cum dicunt, Concilium potuisse immutasse ordinacionem suam, & in hoc est resolutio omnium suorum argumentorum, dicitur, etiamsi major pars Concilii hoc potuisset, conciliariter tamen hoc ante electionem actum non est, imo tres presidentes trium deputationum pro electione concluserunt, ut casus habet, si habent immutationem ante factam conciliariter, illam in medium ducant, sed quia non habent, fumus est caligine plenus obtenebrans oculos stolidorum sermo eorum. Sed advertendum, quod etiam id verum non est, ipios contradicentibus presidentibus & eis adherentibus potuisse illam concordem ordinacionem immutasse, primo cum vigor conciliaris dependeat, a consensu omnium. *XV. d. Canones.* §. *Synodus.*

Digitized by Google

nodus. & c. ſicut ſancti. in fine. cum ſimilibus. non potuiſſet fuiſſe tanta poteſtas ad tollendum ordinacionem, contradicentibus primis & eis adherentibus. ſed fuit in ordinacione unanimi. 2do quia expreſſus conſenſus Dni noſtri Pape debebat intervenire, ut habet caſus, & ponitur in decreto Conventionali 19 ſeſſionis. ſed quia conſtat ex omnibus bullis Dni noſtri, quod ſolum id permittit ratum & gratum habiturum, quod per preſidentes cum Concilio aut conſenſu Concilii ordinatur, aut concluditur, igitur in hoc caſu numerus major contradicentibus preſidentibus & parti eorum adherentibus, locum non habuiſſet, unde quia ad primum & ſupremum privilegium Apoſtolice ſedis ſpectare dinoſcitur, Concilia indicere. 17. *de Regula:* cum capitulis ſequentibus. 3. *Q.* 6. *dudum de elect. ſignificaſti.* & hoc erat in pactum deductum quod erat juris quoad conſtitutionem novi ycumenici Concilii, hinc nequaquam major numerus Concilii Papa non conſentiente hoc caſu prevaluiſſet, ubi enim Concilium eligere debuit & papa expreſſe conſentire minor pars cum Papa neceſſario prevaluiſſet, ut quisque palpabiliter conſpicit, ſed quia Papa conſenſit & approbavit electionem Dominorum preſidentium & eis adherentium, quod hoc caſu totum Concilium fecerunt in executione ordinatorum per Concilium aliis nolentibus, hinc patet Concilium ycumenicum ſecundum ordinacionem Concilii Baſilienſis rite fundatum, & cum duo univerſalia Concilia univerſalem Eccleſiam repreſentantia eſſe non poſſint ſimul & ſemel, ut eſt clarum,

Digitized by Google

rum, & adverſarii fatentur. hinc inchoato Concilio ycumenico Ferrarie Baſilee Concilium defeciſſe eſt manifeſtum. Adhoc adicio, quodſi fortaſſis nulla loci electio per Concilium valida fuiſſet, nihilominus ycumenici Concilii conſtitutio per Papam tum facta ordinacione Concilii facta fuiſſet; nam ut ex caſu patet, in bulla Dni noſtri, ubi electio loci confirmatur, id ipſum continetur; Dnus noſter ordinaverat reductionem in Conſtantinopoli fieri debere, ſed Concilium Baſileenſe, cui ipſe acquievit, voluit quod in his occidentalibus partibus fieret in uno ex nominatis locis, & quamvis ipſum Concilium in XI ſeſſione exhortaretur omnes incorporatos, ne ante reformationem in Concilii translacionem conſentirent, indicabat nihilominus in XIX ſeſſione cauſam reductionis Grecorum eſſe talem, quod etiam ob ipſam Concilium transferri deberet. ſi igitur hoc ita eſt, quomodo poterit negari Papam in uno ex locis Concilio in electione deficiente conſtituere potuiſſe ſynodum, cum ſit caput Concilii & Eccleſie, ut ipſum Concilium fatetur, in Reſponſione quondam facta ambaſiatoribus Domini noſtri, quæ incipit: Cogitanti, & in ſeſſione XIV, nam dicere, non poſſe uti omni poteſtate conſtituendi ad edificationem Eccleſie hereticum eſt, ut notant doctores. 19. *de nulli fas. de electione. Generali. li. 6. XXV. Q. 2. ſi quis dogmata.* Paſcentiam enim in fide illimitate adeo habet, ita quod nulla conciliari poteſtate in hoc impediri poteſt, ſi igitur ſecundum ordinacionem Concilii neceſſarium erat Concilium in uno ex lo-

Digitized by Google

eis congregari, propter hanc laudatiſſimam cauſam & approbatam in 19 & 24 ſeſſionibus, nemo ſana mente dicere poteſt, Papam, id quod per Concilium in edificationem Eccleſie judicatum eſt omnino fieri debere, facere non potuiſſe in defectu etiam Concilii.

Adhuc dico, ſi hec differentia, quæ erat ob loeum inter Patres Concilii diſcuti debuit, ad caput Concilii ſcilicet Romanum Pontificem appellatione remota recurrendum erat. *XVII. de multis. VI. Q. IIII. ſi inter.* Si enim diſſenſiones epiſcoporum in provinciali Concilio ad caput provincie mandantur referri, tunc & diſſenſiones Epiſcoporum in univerſali Concilio ad caput ejus ſcilicet Rom. Pontificem, hoc enim argumentum facit ſynodus. 96. *d. bene quidem. & Gloſſa in allegato Capite: multis.* ſcilicet, quod ea habitudine ſe habeat Metropolitanus ad provincialem ſynodum, qua Papa ad univerſalem, & pro hoc eſt textus optimus. 23. *q.* 5. *de liguribus.* & in hoc caſu, quando de conſtitutione ycumenici Concilii agebatur hoc eſt indubitatum penitus, cum ſit de maximis illi ſedi propriis Privilegiis. 2. *q.* 6. *ideo. ubi de hoc.* & in allegato *Cap. Multis.* 17. *d. quare* ejus Conſultum intervenire debuit. ut ibidem. *& C. huic ſedi. & C. Concilia. eadem. d.* demum ſi nec Concilium Baſileenſe nec Rom. Pontifex Grecis locum deputaſſet, quomodo poteſt negari Concilium ycumenicum fuiſſe, quando perſonæ neceſſariæ ſecundum determinacionem 19e ſeſſionis animo Concilium

Digitized by Google

lium celebrandi concurrerunt. si enim Papa & Patriarche ac alii episcopi per se aut representative animo celebrandi Concilium Ycumenicum Ferrarie conveniebant, nonne omnia necessaria ad Concilii illius celebrationem concurrebant secundum determinatum in illa sessione, hic impugnatio est frivola, non est enim de essentia Concilii, quod sit in tali vel tali loco, sed quod sint tales persone animo Concilium celebrandi, & conciliariter procedant, sicuti Ferrarie actum est. preterea si Basileense Concilium millesies ordinaset, quod dissolvi non deberet, nonne, si de facto illi necessarii ad Concilii celebrationem recessissent, Concilium defacto fuisset dissolutum, hoc enim dicitur in Concilio Toletano *hac era DCLXXXI* celebrato, quod nemo Concilium solvat, ante expedicionem agendorum, hoc est, recedat, recedere enim est dissolvere Concilium; si igitur Presidentes Apostolici Cardinales & alii maximi & primi & necessarii ad Concilii celebrationem & qui Concilium fundarunt & rexerunt, recesserunt de Basilea concurrentes pro celebrando ycumenico Concilio, grecis in ultimo portu existentibus, quomodo dici potest, Concilium Basileense tunc non fuisse dissolutum, quamvis civitas Basilienſis remanserit, & aliqui Prelati in ea, sine enim primo loco Basileensi & sine omnibus illis personis, qui ibi remanserant, potuit esse Concilium, nihil enim remansit, quod de essentia esset Concilii; nam aliquando fuit Basileæ Concilium sine omnibus illis prelatis, qui remanserunt, sed non sine illis presidentibus qui

Digitized by Google

receſſerunt, ubi enim Papa non eſt preſens, nec ejus legatio, non eſt regulare Concilium. 17. *d. Regula.* & *cap. Concilia.* ubi de hoc. ſed potius eſt Acephalum. 21. *d.* ſubmittitur 93. *d. nulla.* maxime in hoc caſu, ubi legitima cauſa, ſcilicet reductionis Grecorum & Concilii Baſilienſis ordinacio, in Convencionali decreto legatos abire compulit; defecit igitur conciliaris Authoritas Baſilee, neceſſariis perſonis abeuntibus. poſtremo dico, quod Grecis reductis qualitercunque non potuit Baſilee Concilium eſſe univerſalem militantem Eccleſiam repreſentans. ſolum enim plenarium totius orbis Concilium tale eſt, quod ex tota Xtianitate colligitur, ut ait S. Auguſtinus de unico baptismo, greci autem non reagnoverunt Baſileenſe Concilium, nec pro Romano & patriarchali, ut in Bulla Patriarche habetur, quæ inſeritur 19ne ſeſſioni, qua propter ſi nos Grecos pro Catholicis habuiſſemus ab inicio, eis non concurrentibus incongrue dixiſſemus, Baſileenſe Concilium univerſam Eccleſiam repreſentare, cum ſolum occidentalem repreſentaſſet, ita & poſt Grecorum reductionem non potuiſſet univerſam Eccleſiam repreſentare, etiamſi Concilium fuiſſet. Sed eum ſolum Concilium univerſam militantem Eccleſiam repreſentans ſit illud plenarium, dequo loquitur Concilium Conſtancienſe, cui omnis etiamſi Papalis dignitatis fuerit, obedire tenetur, ut etiam Baſilienſes ſemper confeſſi ſunt, hinc patet, ipſos poſt Grecorum unionem etiam ſecundum ſua principia in Dnum noſtrum Papam nihil potuiſſe, ſcientes

Digitized by Google

tes hoc se evadere aliter non posse, non verentur, Spiritum Sanctum Sanctam Romanam Ecclesiam & sacram ycumenicam synodum de mendacio arguere, dicentes, hoc non esse verum, quod Greci sint reducti, sed bulla aurea Imperatoris Grecorum cum subscriptione Apocrisiariorum & XXVIII Archi Episcoporum Grecorum & bulla Smi Dni nostri Pape atque diffinitio synodica Concilii ycumenici, quam principes nostri ab Apostolica sede receperunt, contrarium ostendunt, quibus pocius credendum est, quam illis talibus viris, qui etiam fingunt Dnum nostrum omnia simulati cum Grecis egisse, propter destruendam authoritatem Conciliorum, cum constet, ut etiam casus habet, preter intentionem Dni nostri Concilium in occidente habitum, quoniam ordinaverant in Constantinopoli reductionem fieri, si Concilium Basileense acquievisset.

Solent objicere, Dnum nostrum ante Grecorum adventum Concilium transtulisse Ferrariam, sed casus tollit argumentum; nemo sane mentis negare potest, summo pontifici in tali casu pro conservacione unitatis, & ne Grecorum reductio impediretur, hoc potuisse, maxime qui ad casum & ad translacionis bullam advertit, quando enim Ecclesia per orbem diffusa & principes contradixerunt, ne hoc fieret, & illi pauci emuli passionatissimi propter confirmacionem electionis partis presidentium in suum Caput ita sevire sub nomine Concilii attemptarunt, & se scismaticos in illa

Digitized by Google

particularite conſtituerunt, in ſummum pontificem Judicis & actoris partes ſua ſponte ſibi vendicando, ſe ipſos ad Concilii celebracionem in abilitando, univerſalis Eccleſie conſenſu eis deficiente. Dnus noſter potius oſtendit. eos non facere Concilium, qui ad ſcisma properarunt, quod ab eis authoritatem conciliarem auferret, qua ſe indignos effecerunt. & ut Eccleſia ſciret pontificem injuſte diffamari, adjecit papa ſe velle oſtendere innocentiam in Concilio, ad quod eos, qui ipſum diffamaverunt cum ſalvo conductu advocavit, non igitur facta eſt translacio illa ſine cauſa, ſed ob urgentiſſimas neceſſarias & laudatiſſimas vitandi ſcismatis cauſas, per omnes orbis Xtiani naciones Reges & principes acceptas, nec fingere voluit, qui ſe obtulit id acturum per quod de ſua innocentia conſtaret, & in eo loco, ubi hoc potuit, nam non tenetur accuſatus accuſatores ſequi, ſed econverſo dicit *textus.* 3. *Q.* 6. *neminem cum ſequentibus.* ubi de hoc. ita egit *Gregorius* Papa *Sanctus.* 2. *Q.* 7. *ſi quis.* unde poſtquam hoc ſolum viderant illi viri preſumptuoſiſſimi, gaudere debuerant de principis Eccleſie piiſſima manſuetudine, & dum nullam notorietatem incorrigibilitatis in eo invenirent, deum laudare debuerant & amplius a proceſſu abſtinere, etiamſi crimina ficta non fuiſſent, omnium enim doctorum una eſt ſententia Concilium nihil poſſe in pontificem corrigibilem, ut notat *Gloſſa* 40. *d. ſi Papa.* ubi de hoc, ſed ipſi oſtenderunt, ſe nec ſalutem Eccleſie nec Capitis ejus querere, ſed factiones diabolicas ſcismaticas; hinc nulla ratione

Digitized by Google

tione a parte Principum furor eorum ſedari potuit. Obiciunt XI^am^ ſeſſionem, que ſuſpendit transferentem, quam dicunt Dnum noſtrum per bullam approbaſſe. dico ſeſſionem illam non ligaſſe pontificis manus ad conſervationem unitatis Eccleſie, intelligi enim debuit, ſi absque cauſa rationabili hoc ageret, nec fuit illa ſeſſio accepta aut approbata per Dnū noſtrum nam formaliter data ſanctitatis ſue in XIIII ſeſſione habet, quomodo ſanctitas ſua declaret Concilium proſecutionem habuiſſe in illis tribus, ſcilicet fide, ſcismate & reformacione, non approbando ſeſſiones. fuit etiam approbatio illa per Dnum noſtrum facta, Concilio ſe offerente in illa XIIII ſeſſione, quod eum pro Capite haberet, & ejus pedes ut Petri oscularetur, ſed poſtquam illi pauci ſe erexerunt contra caput, immemores eorum, quæ Concilium unanimiter tunc promiſit, etiamſi Dnus noſter approbaſſet illam ſeſſionem, eam tamen ſervare fidei fractoribus non tenebatur, nec quovis modo debebat, niſi & ipſi ab iſtis ſcandalis ceſſaſſent. videbitur eciam ſtatim infra, quod iniquus atque nullus ille citacionis ſeu monitionis actus fuerit, ut luce clarius conſtet, objectionem illam non eſſe niſi fumum caligine plenum oculos ſtolidorum obtenebrantem, & hoc de primo.

Circa ſecundum punctum: primo conſiderandum eſt. ſi in ſummum pontificem unicum & indubitatum ſententia per ſinodum ferri poteſt, extra caſum, ubi in dampnatam hereſin incidit, hoc opor-

Digitized by Google

oportet absque hesitacione certum esse, in dubio enim hoc non licere manifestum est, oportet enim judicis cujuscunque fundatam esse judicandi potestatem, sed quia Basilienses dicunt, universali Concilio hanc esse indultam potestatem, ipsi habent hoc probare, cum hic nondum sit notorium, nec per universam Ecclesiam sit receptum, nec sit in practica, de qua constet hoc visum, quod scilicet unquam synodus unicum indubitatum pontificem synodica authoritate judicaverit, nisi se sponte submitteret. Adducunt etiam illi hujus sententie pro se ritum Patrum atque synodicas diffiniciones simul & raciones, nam papam ad jus vocari posse per synodum non legitur in Canonibus, sed ipsi sunt Canones, qui dicunt, Rom. pontificem ad nullius commeare judicium. 9. *Q.* 3. *ipsi sunt.* & 22. *d. qua Contraditione.* &'S. Julius Papa in epistola ad orientales, que incipit. *decuerat.* hoc ostendit, non enim potest judicari Principes & Caput Ecclesie, & Concilii a Concilio, tale enim Acephalum Concilium foret; 21. *dist.* submittitur. totum enim corpus Ecclesie habet autoritatem ab illo principatu, quem Deus posuit in pontifice Romano. 11. d. nolite errare. *de Conse. dist.* 1. *Basilicas.* & nihil est in Ecclesia, quod non sit prioritate in Petro & ejus successore, & per ejus medium in aliis. 19. *d. ita Dnus* fluit igitur a capite Ecclesie ubi est plenitudo potestatis, de usu Pallii. ad honorem. 2. *Q.* 6. *decreto.* & *C. qui se scit.* omnis potestas contracta, que est in Ecclesia, ut probatur ibidem, & optime in *Cap. significasti. de electione.* ipse enim imponit

Digitized by Google

nit prelaturas aliis, atque ipſe eſt Caput illius Eccleſie prelatorum, qui regimen Eccleſie habent, & omnes rectores ejus membra, ut ibidem ſi in Eccleſia eſt judicandi poteſtas, in ipſo eſt ut in principe, & forte ob hoc Marcellus Papa & martir dicit in 5to capite ſuorum decretorum, ipſum eſſe judicem totius Eccleſie; non eſt igitur intelligibile quomodo judex judicetur ab his, quorum jurisdictio ab ipſo primo ducatur, ſeu medio ejus. Cujus poteſtas ligandi & ſolvendi a Deo eſt immediate, & in aliis non niſi eo mediante, ut ait S. Leo, ita nemo niſi in unitate cum eo videtur aliquid poſſe, cum ipſi ſit in omnibus principatum tenens, qui in Eccleſia reperiuntur, facit 24. *Q.* 1. *quicunque.* 7. *Q.* 1. *ſcire debes.* 93. *d. qui Kathedram.* & ob hoc ait *Optatus Milevitanus* contra *Parmenianum. Li.* 2. quod qui contra Petri Kathedram militant, ſe a poteſtate ligandi & ſolvendi ſubtrahunt, quia inde fluit, & ob hoc ut ſcribit *Leo IXus* contra preſumptiones *Michaelis Conſtantinopolitani in* 10. *C.* ſacra Nicena ſynodus ſtatuit, Romanum Pontificem non poſſe judicari a quoquam. hoc probatur 2. *Q.* 7. *in Sancta Nicena*, ubi ratio ponitur illius Nicene Conſtitutionis, cur ſummus pontifex judicari non poſſit; idem probatur 17. *d. huic &c.* 21. *d. nunc autem.* ubi Concilia fatentur, papam judicari non poſſe, & in ipſum ſententiam proferre non licere. ſed cauſam ejus aut Deo aut ſibi remittendum. ita dicit *Gloſſa.* 2. *Q.* 5. *mandaſti* & legitur in Romano Concilio preſidente Sylveſtro, ubi & Conſtantinus Imperator interfuit. cum 283 epiſcopis,

Digitized by Google

oportet absque hesitacione certum esse, in dubio enim hoc non licere manifestum est, oportet enim judicis cujuscunque fundatam esse judicandi potestatem, sed quia Basilienses dicunt, universali Concilio hanc esse indultam potestatem, ipsi habent hoc probare, cum hic nondum sit notorium, nec per universam Ecclesiam sit receptum, nec sit in practica, de qua constet hoc visum, quod scilicet unquam synodus unicum indubitatum pontificem synodica authoritate judicaverit, nisi se sponte submitteret. Adducunt etiam illi hujus sententie pro se ritum Patrum atque synodicas diffiniciones simul & raciones, nam papam ad jus vocari posse per synodum non legitur in Canonibus, sed ipsi sunt Canones, qui dicunt, Rom. pontificem ad nullius commeare judicium. 9. *Q.* 3. *ipsi sunt.* & 22. *d. qua Contraditione.* &'S. Julius Papa in epistola ad orientales, que incipit. *decuerat.* hoc ostendit, non enim potest judicari Principes & Caput Ecclesie, & Concilii a Concilio, tale enim Acephalum Concilium foret; 21. *dist.* submittitur. totum enim corpus Ecclesie habet autoritatem ab illo principatu, quem Deus posuit in pontifice Romano. 11. d. nolite errare. *de Conse. dist.* 1. *Basilicas.* & nihil est in Ecclesia, quod non sit prioritate in Petro & ejus successore, & per ejus medium in aliis. 19. *d. ita Dnus* fluit igitur a capite Ecclesie ubi est plenitudo potestatis, de usu Pallii. ad honorem. 2. *Q.* 6. *decreto.* & *C. qui se scit.* omnis potestas contracta, que est in Ecclesia, ut probatur ibidem, & optime in *Cap. significasti. de electione.* ipse enim imponit

Digitized by Google

nit prelaturas aliis, atque ipſe eſt Caput illius Eccleſie prelatorum, qui regimen Eccleſie habent, & omnes rectores ejus membra, ut ibidem ſi in Eccleſia eſt judicandi poteſtas, in ipſo eſt ut in principe, & forte ob hoc Marcellus Papa & martir dicit in 5to capite ſuorum decretorum, ipſum eſſe judicem totius Eccleſie; non eſt igitur intelligibile quomodo judex judicetur ab his, quorum jurisdictio ab ipſo primo ducatur, ſeu medio ejus. Cujus poteſtas ligandi & ſolvendi a Deo eſt immediate, & in aliis non niſi eo mediante, ut ait S. Leo, ita nemo niſi in unitate cum eo videtur aliquid poſſe, cum ipſi ſit in omnibus principatum tenens, qui in Eccleſia reperiuntur, facit 24. *Q.* 1. *quicunque.* 7. *Q.* 1. *ſcire debes.* 93. *d. qui Kathedram.* & ob hoc ait *Optatus Milevitanus* contra *Parmenianum. Li.* 2. quod qui contra Petri Kathedram militant, ſe a poteſtate ligandi & ſolvendi ſubtrahunt, quia inde fluit, & ob hoc ut ſcribit *Leo IXus* contra preſumptiones *Michaelis Conſtantinopolitani in* 10. *C.* ſacra Nicena ſynodus ſtatuit, Romanum Pontificem non poſſe judicari a quoquam. hoc probatur 2. *Q.* 7. *in Sancta Nicena*, ubi ratio ponitur illius Nicene Conſtitutionis, cur ſummus pontifex judicari non poſſit; idem probatur 17. *d. huic &c.* 21. *d. nunc autem.* ubi Concilia fatentur, papam judicari non poſſe, & in ipſum ſententiam proferre non licere. ſed cauſam ejus aut Deo aut ſibi remittendum. ita dicit *Gloſſa.* 2. *Q.* 5. *mandaſti* & legitur in Romano Concilio preſidente Sylveſtro, ubi & Conſtantinus Imperator interfuit. cum 283 epiſcopis,

Digitized by Google

oportet absque hesitacione certum e[illegible] nemo
enim hoc non licere manifestum est, [illegible]m su-
judicis cujuscunque fundatam esse ju[illegible] ut est
statem, sed quia Basilienses dicu[illegible] Silvestri.
Concilio hanc esse indultam potestate[illegible] etiam ex
hoc probare, cum hic nondum sit [illegible]obatur, qui
per universam Ecclesiam sit recept[illegible] ordinis, sci-
practica, de qua constet hoc visum [illegible] in gradu judi-
unquam synodus unicum indubi[illegible] quis dubitet.
synodica authoritate judicaverit, [illegible]scitur, si filius
mitteret. Adducunt etiam illi hu[illegible] conetur subjuga-
se ritum Patrum atque synodicas [illegible] sue potestati
& raciones, nam papam ad jus[illegible] in terra sed in
synodum non legitur in Canonib[illegible]ositatem *Dios-*
Canones, qui dicunt, Rom. po[illegible] concessione
commeare judicium. 9. *Q.* 3. *ipsi* [illegible] damnavit
Contraditione. & S. Julius Papa in [illegible] *tantum.* &
tales, que incipit. *decuerat.* hoc [illegible] potius hereti-
potest judicari Principes & Cap[illegible] quia in *S. Ju-*
cilii a Concilio, tale enim A[illegible]mpsit, multos
foret; 21. *dist.* submittitur. to[illegible] constat, pro
clesie habet autoritatem ab ill[illegible] maxime occa-
Deus posuit in pontifice Roma[illegible] Basilee Conci-
rare. *de Conse. dist.* 1. *Basilica*[illegible] consulcius esse,
clesia, quod non sit priorita[illegible] prelatum, quam
cessore, & per ejus medium [illegible] cuicunque con-
fluit igitur a capite Ecclesie [illegible] scindendi & se
testatis, de usu Pallii. ad [illegible] nunc factum est.
creto. & *C. qui se scit.* omn[illegible]ciuntur, facile
que est in Ecclesia, ut pro[illegible] pars ait om-
me in *Cap. significasti* [illegible] potest primam
sedem,

Digitized by Google

ive, non collecti-
n gloſſam non poſ-
n Nicena ſynodo,
n in Conciliis diffi-
ſ. *Q.* 4. *nullus Epi-*
diffinitum eſt ge-
iſi in legitima ſyno-
pam a nemine judi-
neceſſario etiam de
ncilia intellexerunt,
cognita authoritate
autem. ubi pro cau-
id vero, quod alia
t, *in c. diffinimus in*
rſalis ſynodus fuerit
uitas de Romanorum
am cum convenienti
a proficere aut profe-
ti quod ſequitur, ſol-
litur, non tamen au-
Romanorum Papam;
unt Patres cum conve-
bicjuntur, ut dicitur
non ſententiam ferre,
oteſtatem ſententionan-
aliorum. & c. facta. &
de quo in §. *hinc etiam*
r viam ſtatuti, ut pa
poſita. probatur id o
i Concilium discute
re. quod papa, qui eſt

ſupra

Digitized by Google

ſcopis, hoc diffinitum per racionem, quod nemo judicari debet, niſi accuſetur, accuſari autem ſuperior ab inferiore non debet, ſed a pari. ut eſt textus 2. *Q.* 7. *Clericus.* ejusdem Concilii Silveſtri. quapropter ſummus judicari nequit, hoc etiam ex ſententia S. Dioniſii ad Demophilum probatur, qui ait, non eſſe juſticiam in perverſitate ordinis, ſcilicet ubi etiam criminoſus a minori in gradu judicaretur. & ob hoc ait *textus.* 96. *d. quis dubitet.* nonne miſerabilis inſanie eſſe cognoſcitur, ſi filius Patrem discipulus magiſtrum ſibi conetur ſubjugare, & iniquis obligationibus illum ſue poteſtati ſubjicere, a quo credit non ſolum in terra ſed in celis ſe ligari poſſe, hinc preſumptuoſitatem *Dioscori* in Epheſina 2 ſynodo preſidentis conceſſione Imperiali & ſibi adherentium in tantum damnavit ſancta Calcedonenſis Synodus. 21. *d. in tantum.* & *Auguſtinus* ait, Sardicenſe Concilium potius hereticorum fuiſſe, quam Catholicorum, quia in *S. Julium* Papam ſententiam dare preſumpſit, multos doctiſſimos viros hujus ſententie eſſe conſtat, pro hac parte ſcribentes, & allegantes, maxime occaſionem recipientes ex ſciſſura, que Baſilee Concilii nomine facta eſt, dicentes multo conſulcius eſſe, in unitate Eccleſie pati malum prelatum, quam audaciam authoritativam preſtare cuicunque congregationi rebellandi & Eccleſiam ſcindendi & ſe ipſos in regimine intrudendi, ut nunc factum eſt. Illi ea, que ab adverſa parte obiciuntur, facile ſolvi poſſe arbitrantur; nam ubi alia pars ait omnia illa dicta, quod nemo judicare poteſt primam

ſedem,

Digitized by Google

ſedem, intelligi debere diſtributive, non collective ſeu ſynodice, reſpondent illam gloſſam non poſſe ſtare, nam diffinitum fuit in Nicena ſynodo, quomodo accuſaciones clericorum in Conciliis diffiniri debent, 3. *Q.* 6. *neminem.* 5. *Q.* 4. *nullus Epiſcopus* cum ſimilibus. Si igitur diffinitum eſt generaliter, nullum Epiſcopum niſi in legitima ſynodo judicari poſſe, & dicitur papam a nemine judicandum, manifeſtum eſt, hoc neceſſario etiam de Concilio intelligendum, uti Concilia intellexerunt, 17. *diſt.* §. *hinc etiam &c.* ibi cognita authoritate *Symachi* Pape, & 21. *diſt. nunc autem.* ubi pro cauſa Concilia illa allegant. ad id vero, quod alia pars octavam ſynodum allegat, *in c. diffinimus in* §. *porro* ubi dicitur, ſi univerſalis ſynodus fuerit congregata & quamvis ambiguitas de Romanorum Eccleſia exorta, oportere eam cum convenienti reverentia discutere & in ea proficere aut profectum facere. Reſpondent, iſti quod ſequitur, ſolvere augumentum, nam additur, non tamen audacter ſententiam dicere in Romanorum Papam; nam discutere & videre poſſunt Patres cum convenienti reverentia ea que obiciuntur, ut dicitur etiam 2. *Q.* 5. *mandaſtis.* ſed non ſententiam ferre, quia Deus ſibi reſervavit poteſtatem ſententionandi, ut dicit textus. 9. *Q.* 3. *aliorum. & c. facta.* & ob hoc Patres in Concilio, de quo in §. *hinc etiam.* cauſam Deo remiſerunt, per viam ſtatuti, ut patet in ſubſcriptione ibidem poſita. probatur id optime. 3. *Q.* 6. *quamvis.* ubi Concilium discutere poteſt, ſed non ſententionare. quod papa, qui eſt

ſupra

Digitized by Google

ſupra Concilium illud, ſibi reſervavit poteſtatem ſententionandi & terminandi. ad hoc autem, quod de Auguſtino objicitur ad *Glorium* & *Eluſium* ſcribens, quomodo reſtabat plenarium Concilium poſt judicium Melchiadis Pape, in quo de ipſo judice & judicio ejus judicari potuiſſet &c. Reſpondent, non illam fuiſſe intentionem Auguſtini, quaſi judicandi poteſtas ſupra ſummum pontificem ſit in plenario Concilio, nam ipſe fatetur, poſt Xtum omnes cauſas Magiſterii in *Petro* principe Eccleſie eſſe, ut in Libro queſtionum veteris & novi teſtamenti. *Q.* 79. ait. ſi igitur in Petro & ejus ſucceſſore eadem eſt poteſtas, ut idem videtur affirmare in epiſtola quam ipſe *Alipius* & *Fortunatus* ſcribunt ad Generoſum & per omnes hoc tenetur. 19. *diſt. ſic omnes.* 24. *Q.* 1. *quoniam vetus. & c. hec eſt fides.* 7. *Q.* 1. *factus eſt.* cum infinitis ſimilibus, tunc omnis poteſtas, que eſt explicata in Eccleſia, eſt in Papa, ut in principio cauſali complicatorie, ut ipſe poſuit omnia, que omnes, & plures ſi eſſent, quare non eſt ſententia Auguſtini, ſuperioritatem eſſe in Concilio ſupra Papam, ſed potius videtur voluiſſe in ea queſtione allegata omnem Concilii poteſtatem in ſuo Magiſterio a cauſa omnis Magiſterii *Petri* fluere. ut dicitur in *C. ſignificaſti.* & veteres Doctores Theologi pene omnes. ſed de *Melchiade* hoc dixit, quia datus fuit Commiſſarius a Conſtantino, & poſt ſententiam hereſin objiciebant Melchiadi, poterant igitur in hoc recurſum habuiſſe ad univerſalem ſynodum, cujus hec ſunt verba *de unico baptismo quaſi circa finem.* huc accedit

Digitized by Google

dit quod a *Melchiade* tunc Episcopo Romane Ecclesie presidente ex precepto *Constantini* Imperatoris ad quem totam illam causam accusatores Episcopi Carthaginensis Ecclesie *Ceciliani* per *Ancelium* proconsulem detulerunt. Idem Cecilianus innocens pronunciatus est, de quo judicio cum majores istorum importuniſſima pervicacia memorato Imperatori quererentur, quodonon plene neque rite fuerat examinatum atque depromptum, nihil de Melchiadis tradicione vel Thurificacione dixerunt, ad cujus audienciam non venire utique debuerunt, hoc pocius autem suggerentes Imperatori, aut ut suggereretur, instantes, quod apud traditorem codicum divinorum & ydolorum sacrificiis coinquinatum causam suam agere non deberent; hoc illi. de hoc idem *Augustinus* contra *Parmenianum* & in aliis locis. ad id autem quod de Constantiensi Concilio objiciunt, quomodo ibi diffinitum sit, eum, qui papalis dignitatis est, obedire debere Concilio in fide scismate & reformacione, & ubi contumaciter resisteret, eum puniri posse, ad juris remedia recurrendo. Respondent, id intelligendum esse, secundum tunc currentem casum quia dicitur, in presenti scismate & de Reformacione in capite & membris, quoad tempus illud scismatis, nam tunc omnia remedia, ut ad unitatem deveniretur, juris fuere. obediendum enim erat tunc in illo antiquo scismate, quoniam universa per orbem Ecclesia nullum contendentium unquam pro unico pontifice receperat, ut in eo dubio ad unitatem deveniretur, si igitur illa ordinacio facta

Digitized by Google

fuit, ut facilius & ſecurius ad unitatem deveniretur, ut dicit ſeſſio quinta ejusdem Concilii, ubi hec acta ſunt, de quo caſu intelligi debet id, quod dicitur ibidem de punicione & remediis juris. non debet hoc ibi pro remedio inventum tempore ſcismatis ad tempus unitatis extendi. 1. *Q.* 7. ne pariat contrarium effectum, ſcilicet ne id quod pro unitate adipiſcenda ordinatum fuit, ſcisma faciat, uti modo vidimus Baſilee. & ita viſi ſunt Patres illud intellexiſſe, etiam *Martinus* Papa propterea illam ordinacionem non mutavit formam celebrandi Concilia, quando dedit poteſtatem preſidentibus ſenis, ut ſua auctoritate Concilium diſſolverent aut transferrent, & quando non aliud gratum habere voluit, quam quod ſui preſidentes de Conſilio Concilii aut conſenſu diffinirent, ex quibus clare conſpicitur, Martinum Papam non intellexiſſe per illam ordinacionem obſervanciam antiquam mutatam, & ſe nunc plus Concilio ſubeſſe, quam ante Concilium Conſtantienſe romani pontifices ſubfuerunt, quorum veſtigiis inherebat, non tamen ab hoc, quaſi male intelligeret Conſtancienſe Concilium reprehenſus legitur, dicunt igitur, ſi ille ordinaciones tempore unitatis locum habere debent, tunc oportet, ut referantur termini ad Papam & alios, ſecundum cujusque Condicionem, nam juris remedium in papa criminoſo non reperitur eſſe ſive prolatio qui levius pareret ſcisma quam remedium, ſi igitur hoc remedium prolacionis ſentencie non reperitur in jure aliquó cautum

Digitized by Google

tum, non possumus hoc ita contra juris determinacionem interpretari. unde cum remedium juris sit non obedire prelato in his, que contra Deum & universalem statum Ecclesie Xti existunt, ut est concors omnium sententia, tunc prelato Ecclesie pessimo per non obedienciam resistitur, ubi Ecclesiam destruere vellet, & hoc est remedium sine scismatis periculo, & est oportunum & equissimum, quare illi conclusioni, Papam judicari non posse, non propter personam Pontificis sed conservacionem unitatis Ecclesie, nihil, ut illi agunt, videtur obstare posset, cum autem tam superioritatem Concilii supra Papam vel Basilienses vel alii assignare volunt, dicunt, Xto convenit indevicebilitas ex natura, Ecclesie ex gracia, & ita Concilio Ecclesiam representante. Papa autem hoc privilegium non habet, quia peccare & deviare potest, sicut aliqui deviarunt; ad hoc respondent, quomodo certum est, multa Concilia errasse, sed Concilia universalem Ecclesie Consensum habentia, in his que sunt de necessitate salutis, non errant, imo si errarent, ab hoc est ibi salus, non enim potest fidelis ad impossibile obligari, hinc decipi nequit in eo, quod tota Ecclesia recepit, etiamsi alio tempore hoc correctionem receperit. Concilia autem posteriora corrigere priora admittit Augustinus de unico baptismo. sed sicut papa est deviabilis, ita quisque aliorum, Immo presumi decet Papam minus deviabilem, pro Petro enim rogavit Xtus, que efficax oratio obtinuit doctrinam veritatis in sede Petri nunquam defecisse. 24.

Digitized by Google

Q. 1. *quodcunque. in Gloſſa & C. a recta.* 1. *q.* 1. *quali.* quapropter ſi Papa eſt deviabilis, qui eſt caput Concilii, omnia alia membra deviare poſſe non eſt negandum, ut optime probatur ex dicto Auguſtini de Nuptiis & Concupiscentia dicentis: id quod dicitur Eccleſiam non habere maculam neque rugam, de futura non de iſta intelligendum eſt, nam qui modo eam talem eſſe dicunt, & tamen in illa ſunt, quoniam & ipſi fatentur habere peccata, ſi verum dicunt profecto quoniam mundi non ſunt a peccatis, habent in his etiam maculam, ſi autem falſum dicunt, quia corde duplici loquuntur, habent in his etiam rugam, ſi autem ſe dicunt habere iſta non ipſam, ergo ſe non eſſe membra ejus nec ſe ad Corpus ejus pertinere fatentur, ut Ecclia ſua confeſſione dampnetur. haec ille. Ecce quod Patres in Concilio qui ſunt membra Concilii peccabilia, non poſſunt dicere Concilium eſſe Eccleſiam non habentem maculam neque rugam aut indeviabilitatem, cum Concilium non ſit Corpus mathematicum ſed ex membris peccabilibus unitum, ita, quod Concilium in ipſis habeat deviabilitatem; nec prodeſt eis allegacio ſancti *Jeronimi XXIV. Q.* 1. *omnibus conſideratis.* quoniam ſi hoc dictum de ſacerdocio quod eſt in Eccleſia intelligitur, tunc de officio ſacerdotali, a quo procedit ligandi atque ſolvendi poteſtas intelligi neceſſe eſt, quoniam eſt ſine macula & ruga, cum Xtus per miniſtros operetur etiam malos, ut optimè probatur, *de Conſecr. diſt.* 4. *Baptismus.* ita ſcilicet, quod illi in his que ſunt de neceſſitate ſalu-

Digitized by Google

ſalutis non errant in quibus conſenſerint, ſed quod quisque tamen eorum atque omnes ſint peccabiles & deviabiles. probatur per eundem *Jeronimum.* 11. *Q.* 5. *quando.* & 32. *q.* 11. *S. Paulus.* ubi ex dictis *Jeronimi* clare habes, injuſticias & impietates in ea, que eſt domus domini, eſſe poſſe. nonne hec ſententia graviſſimorum virorum talis eſt, quod adhuc non videtur certum, ſententiam dari poſſe in unicum Rom. pontificem. Immo, aliis quibus videtur Papam ſubeſſe & judicari poſſe, quia Canonibus ſanctorum tanquam membrum Eccleſie ſubeſt, & penis in eis contentis ſubiicitur excepto Caſu epikeie, ubi ut princeps Eccleſie diſpenſatorie agit ob altiorem finem utilitatis vel neceſſitatis eccleſiam edificando, tamen hoc non poteſt equum videri, niſi ubi ex hoc judicio ſubinferretur major publica Eccleſie utilitas, ſicut & primis, nam quamvis Papa primus ſuit filius Eccleſie, & ſic ſub legibus matris, antequam in principem erigeretur. 68. *d. quorum Vices.* & quamvis etiam ipſe principatus non eximat eum ab obſervancia legum matris Eccleſie, niſi ubi in caſu dato, non ſervit lex ſummi principatus, que eſt edificare, tamen non eſt recedendum a Papa, ante ſententiam. ut 8. *Q.* 4. *nonne.* & in ſepe allegato §. *hic etiam* 17. *d. excepta hereſi notoria*, ut infra dicetur. ſententia autem nunquam poteſt juſte ferri in eum, quando habet ſociam multitudinem, ut ſcisma timeatur. 23. *Q.* 11. *cum quisque.* quare ante omnem Concordanciam, ita ut ſcismatis periculum ſit ſublatum, non poteſt juſta ſententia ferri.

Digitized by Google

Injuriaretur enim Ecclesia, que ob correctionem cujuscunque scindi non meretur, maxime attento, quod malus Prelatus non potest Ecclesie tantum obesse, quantum scissura, & quia raro potest hoc accidere, quod pontifex non habeat defensores adherentes & sociam multitudinem, ita ut vix cum pace Ecclesie judicari possit, hinc etiam secundum illorum opinionem rarissime sentencia dari potest in eum. Concluditur igitur, cum in unum Romanum pontificem propter hoc, aut quia non putabant veteres hoc fieri posse, aut propter evitare periculum non reperitur efficaciter sententiam conciliarem datam, sed datam pocius reprehensam, omnino Basilienses hoc tempore exemplis majorum abstinere debuissent.

Processum illum Amedistarum si fieri potuisset, prefatis non obstantibus, adhuc scismaticum fuisse ex hoc habetur; Nam universalia Concilia universali traditione & consensu fiunt & recipiuntur, ut olim Basilense Concilium diffinitive posuit in responsione illa famosa, que incipit, cogitari. allegans ad hoc dictum *S. Gregorii.* 15. *d. sicut sancti. in fine.* adijciens ibidem, quod unitas Ecclesie conciliaris ex eo multo major & perfectior est, quam unitas Regis unius aut imperatoris terreni, hec enim & errat & in varias sepe sententias scinditur, Ecclesia autem nec errat nec sibi ipsi contradicit, hoc idem dicit textus *Canones* 15. *in fine.* dicens, dissencientes non facere Concilium, ita diffinitum est in octava synodo, oportere omnia illa,

Digitized by Google

illa, que de Eccleſiaſticis rebus ſynodice aguntur, omnium conſenſu & unanimitate fieri; ait enim Baſilius Imperator ad ſynodum, dicat nunc ſancta & univerſalis ſynodus, ſi omnibus ſanctiſſimis Epiſcopis concordantibus atque conſentientibus preſens terminus depromptus eſt, oportet enim divina quamque cum univerſorum Conſenſu & Concordancia in Eccleſiaſticis predicari & confirmari collegiis, ſacra ſynodus dixit, omnes ita ſapimus omnes ita predicamus omnes concinentes & conſencientes ſponte ſubſcribimus, hoc eſt veritatis judicium, hoc eſt juſticie decretum. ad idem legitur in Concilio Toletano tempore Siſinandi Regis celebrato, ubi poſt ordinacionem additur, Concilium autem nullus ſolvere audeat, niſi fuerint cuncta determinata, ita ut quicunque deliberacione communi finiuntur, epiſcoporum ſingulorum manibus ſubſcribantur, tunc enim Deus ſuorum ſacerdotum intereſſe credendus eſt conventu, ſi tumultu abjecto ſollicite atque tranquille Eccleſiaſtica negocia terminentur. hoc ibi. *V. Q.* 4. *in loco benedictionis.* ad idem legitur in Concilio *S. Martini* Pape tempore Conſtantini 3tii celebrato Rome, ubi ita de Concilio Calcedonenſi ponitur; ſancta Calcedonenſis ſynodus diffinivit, hoc eſt dicere omnium ſanctorum Chorus, quoniam quod una ſanctorum Patrum ſynodus judicare videtur, tam omnes ſynodi quam univerſi omnino Patres confirmare noscuntur, utpote in eodem unoque verbo ſibi viciſſim per indiſſolubilem concordiam concordantes. hoc ibi. —ſynodus igitur eſt Conſonan-

Digitized by Google

cia. 1. *Q.* 7. *Convenientibus* §. *item Terasius.* ibi: *si vero synodalis Consonancia. &. C. si qui voluerunt.* ibi. fateantur se communi Consensu Catholice Ecclesie statuta obsservaturos. & *Augustinus.* 2. *Q.* 7. puto. ibi: per universe Ecclesie statuta firmatum. 79. *d. si duo contra fas.* ubi communis consensus est id, quod Concilium, idem probatur 24. *Q.* 1. *majores.* ibi: *Coacta Synodus.* & C. *Acacius* 2. & 25. *q.* 1. *confidimus.* oportet igitur, quod persone, quæ Consensum cum subscriptione prebent, sint tales, quod Ecclesiam ipsam, cujus hoc est Concilium representent, scilicet si est Concilium provinciale, interesse debent persone provinciam representantes. legitur enim in C. 8. *Affricani Concilii*, placuit propter Ecclesiasticas causas, quod ad perniciem plebium sepe veterescunt Concilium fieri, ad quod omnes provincie, que primas sedes habent, de Conciliis suis binos aut quaternos eligerunt episcopos, legatos mittant, ut congregato conventu plena possit esse authoritas. ita diffinitum est in 8va synodo in Patriarchalibus synodis Metropolitanos per se vel representative esse debere, in universalibus autem Papam & Patriarchas cum aliis, ut in 19. *sessione* olim Basilienssis Concilii etiam habetur. legitur enim in actione nona octavi Concilii in adventu vicarii troni Alexandrini, synodum dixisse, glorificamus Deum universorum, qui quod deerat universali synodo, supplevit, & nunc fecit eum perfectissimam representacio autem per legatos fit. 94. *d. C.* 1. ubi *Simachus* Papa ait: ubi nos presentes esse non possumus,

nostra

Digitized by Google

noſtra per noſtros repreſentetur authoritas. *fa. 93. d. c. fi.* & ob hoc in Affricano concilio ſtatutum legitur, & in omnibus conciliis obſervatum, quod Patres ſe propriis manibus in ſententiis & ſtatutis cum titulo ſuo ſubſcripſerint, ad oſtendendum, Conſenſum eorum interveniſſe, qui Eccleſiam repreſentabant, cujus erat Concilium, legitur enim in fine 8vi Concilii, vicarius ſenioris Rome dixiſſe, quoniam providencia Dei in proſperum finem omnia devenerunt, negocia, oportet nos in ſcripti manu propria hec roborare, ſecundum ſynodicam conſequenciam. hoc ibi. Ecce quomodo ſubſcriptio quaſi de eſſentia videtur eſſe ſynodi propter oſtenſionem conſenſus eſt autem hic conſenſus in hoc judicio preſertim neceſſarius, quoniam non vincit major pars. *VI. Q. 4. C. 1. 2. & 3. 65. d. epiſcopum. in gloſ.* ſed ubi Epiſcopus a ſynodo venit judicandus, concors omnium ſentencia requiritur. *6. Q. 4. ſiquis Epiſcopus. 2. gloſ. in C. multis. 17. d.* quare ſi Papa ab univerſali ſynodo judicari poteſt, omnium illius ſynodi conſenſus intervenire debet, & quoniam ipſum olim Baſilienſe Concilium ex univerſali repreſentacione Eccleſie Catholice ſibi vendicabat in papam judicandi poteſtatem, docere habet, perſonas Eccleſiam repreſentantes interfuiſſe, & conſenſiſſe, ſi ſecundum ſuum etiam principum proceſſus debet eſſe alicujus momenti; ſed ut ex caſu habetur, prelati majores, Imperator nomine regnorum ſuorum & ſubditorum, Rex Francie, Rex Caſtelle, Rex Arragonum, Domini Electores, Nacio Italica, Dux Mediolanenſis, &

Digitized by Google

pene omnes Eccleſiam Catholicam repreſentantes contradixerunt, igitur aliorum nomine Epiſcoporum proceſſus non poteſt dici ſynodicus ſed eſt irritus, arg. 63. *d. obeuntibus in textu & gloſſa* 66. *d. Archi Epiſcopus:* nec poſſunt Amediſte dicere connivenciam Eccleſie Catholice quovis modo interveniſſe, licet connivencia in requirentibus expreſſum conſenſum, ut in actibus conciliaribus non ſufficeret, cum ibi ſubſcriptio requiratur, nam Connivencia Pape ſecundum Laur. eſt, quando ſcitur & non contradicitur. 63. *d. Adrianus.* 24. *d. epiſcopi.* hic autem conſtabat de contradictione & proteſtacione jam dictorum. pretenſa etiam ſententia eorum oſtendit, Reges Cardinales Epiſcopos & univerſitates non conſenſiſſe, quia eis ſub horribilibus penis ibi mandatur, ut ſentencie acquieſcant, ad hoc dico, quod in hoc judicio, ubi ſupremus pontifex debet judicari tanto plus Conſenſus eſt neceſſarius, quando ſcisma in Eccleſia ſi Conſenſus deeſt, & periculoſius. nam cum S. Auguſtinus contra Parmenianum nos inſtruat inſolubilibus racionibus, nihil poſſe malum pontificem Eccleſie obeſſe, & ob hoc nullum omnino dabilem neceſſariam ſcismatis cauſam, concludit, nunquam ob correctionem juſte ſcisma fieri poſſe, ita eſt textus ſupra attactus 23. *Q.* 4. *cum quisque fratrum.* quapropter quando illi pauci videbant, ob contradictionem ſe procedere non poſſe, niſi ſcisma fieret, diabolica preſumptione ducti ſunt, ut dicit gloſſa. ad *Cor.* 10. temptacio vos non apprehendat niſi humana, & eſt dictum S. Auguſtini de

unico

Digitized by Google

unico baptismo. dicit enim, diabolicam presumptionem esse, sue opinioni inherere, usque ad Ecclesie scissuram. & bene possumus hoc dicere de istis Amedistis qui nulla Imperatoris Regum Principum humiliacione & pace, nulla presidentis persuasione sanctissima, nulla Catholici populi supplicacione, ne in matrem Ecclesiam & Xti Corpus sevirent, flecti potuerunt, quasi ab omnibus prelatis & nacionibus ac ab ipsa S. Rom. Ecclesia Spiritus Sani Concilii esset sublatus & ipsis miseris datus. o presumptio Luciferiana, demens & insana, qualis in Ecclesia in paucis nunquam legitur fuisse, sub concilii spe, & quia omnis scriptura & sanctorum doctrina eis adversabatur, ad solum Constancienſe Concilium refugium habuerunt, & tamen non intellexerunt id quod allegarunt, nam illa synodus ait, quomodo universale Concilium universalem militantem Ecclesiam representans a Xto habet potestatem, hoc enim Concilium non facit scisma, quoniam intra se habet militantis Ecclesie Consensum quale non fuit illud malignantium scismaticorum conventiculum, Ecclesia per orbem dispersa contradicente, a qua se separantes Corpus Xti nisi sunt laniare & scismatici facti sunt. 23. Q. 2. *non vos cum* similibus. dicunt se universalem synodum, sicut & illi, qui ante septimam ycumenicam synodum in Constantinopoli congregati errorem suum, quem circa imagines habuerunt, sub nomine magni Concilii autorizare pretendebant, quibus, in ipsa Catholica septima synodo in 6ta actione sic formaliter respondetur. quomodo

magna

Digitized by Google

magna & universalis fuit illa synodus, quam neque receperunt reliquarum presules Ecclesiarum sed anathemati hanc transmiserunt, non enim habuit adjutorem illius temporis Papam, vel eos qui circa ipsum sunt sacerdotes, nec etiam per vicarios ejus neque per hemiciclicam epistolam quemadmodum lex dictat conciliorum, sed nec consencientes patriarchas orientis Alexandrie scilicet ac Antiochie & sancte civitatis vel conministros & summos sacerdotes, qui cum ipsis existunt, vere fumus caligine plenus obtenebrans oculos stolidorum est sermo eorum. hæc ibi. & in libro de equitate potestatis, ubi investigat auctor, quid ad universale Concilium requiratur, centesimo primo Capitulo, ad suum propositum hanc Concilii universalis per Ecclesiam recepti adducit diffinicionem, per quam convincitur apertissime figmenta Amedistarum, quibus nomine universalis Concilii aures hominum obtundunt, non esse nisi fumum caligine plenum, stolidorum oculos obtenebrantem, nam loquitur de Ecclesia mathematice & abstracte non respiciendo ad Corpus aut ejus membra, & de Concilio geometrice tantum ad locum respicientes non ad personas consencientes, propter hoc eorum processus est Aritmeticus pluralitatem indefferenter concludentes, credentes quod armonica verbali modulacione fideles ita posse allicere, ut ipsi eis ducuntur, sed fumus eorum detectus est, — ad hoc processum non fuisse synodicum ex eo eciam constat, quod synodus illa ad certos fines fuit per Dñum *Martinum* atque post

per

Digitized by Google

per Dñum *Eugenium* inſtituta, ut in prima ſeſſione fundacionis olim Concilii Baſilienſis continetur, nequaquam autem ad talem proceſſum inſtaurandum, quare non ſynodire proceſſerunt, oportet enim, dicit ſynodus actu congregata ad accuſandum pontificem ſpecialiter ſynodum convocare. 17. *d.* §. *hic eciam.* 2. *Q.* 5. *mandaſti.* in quibus locis hoc probatur in Rom. pontifice & quod non ſufficeret generalis Concilii convocacio, niſi de hoc in convocacione ſpecialiter eſſet cautum, quoad judicium Epiſcopi cujuſcunque probari videtur. 5. *Q.* 4. *nullus Epiſcopus*, *conjuncta gloſſa.* & *C. duodecim.* patet igitur, quod cum illi pauci ſynodice non proceſſerint ſed contra apoſtolicam ſedem rebellaverint, quod nemo de eorum judicio timere debet, dicit textus *S. Gregorii.* 19. *d. nulli fas.* dico nec illum proceſſum contra Epiſcopum fuiſſe legitimum. de eſſencia enim ibi neceſſario XII ſunt Epiſcopi per reum electi cum eorum ſuperiore. 3. *Q.* 8. *cujus in agendo.* 5. *Q.* 4. *duodecim.* & non poteſt ſynodice non ab illa electa ſynodo judicari. 2. *Q.* 4. *nullum.* debent enim illi electi duodecim omnibus & ſingulis negociis intereſſe, & cum gravitate & ſubſcriptione propria procedere & concordare. hic autem non fuerunt 12. nec illi qui erant, fuerunt electi, ſed ſuſpectiſſimi, ut ex conditione & preſumptione eorum, hoc eſt plusquam notorium manifeſtum eſt autem, ſi univerſalis ſynodus propter preſidentem ſuſpecta eſſet, nihil valere quod agit contra Epiſcopum etiam ceu contuma-

Digitized by Google

tumacem ut de Calcedonenſi exemplum habetur 3. *Q.* 5. *quia ſuſpecti.* videre an teſtes fuerunt ut jus vult, 2. *Q.* 7. *teſtes.* quando iidem actores judices & teſtes eſſe preſumpſerunt, ut injuſtior proceſſus eſſe non poſſet. quapropter irritum & temerarium, fecerunt contra ſuum Dominum Xti vicarium ſcismaticum proceſſum.

Eſt conſuetudo Amediſtarum omni excogitabili modo absque erubescencia per figmenta maleacta colorare, hinc dicunt, non poteſt negari, in hereſi anathema eſſe, & hereticum ſe ipſum ab Eccleſia abſcindere; 1. *Q.* 1. *ſi quis.* inquit de Eccleſia heretica preſumptione exierit, a ſe ipſo dampnatur. 4. *Q.* 5. *C.* 1. 24. *Q.* 1. *C.* 1. 2. & 3. ſed ſic eſt, quod *Eugenius* eſt hereticus. quare omne id, quod contra proceſſum obicitur, non prodeſt; nituntur autem minorem probare ex ſuis confictis tribus veritatibus & translacione Concilii ex Decreto, quod incipit, *Moyſes*, & bulla, ut dicunt, ſtudio Toloſano miſſa, ad hoc facilis eſt reſponſio, quia dum miſeri illi Amediſte in pontificem diabolice ſevientes & propter conſervare conciliorum authoritatem ſe omnia agere dixiſſent, tunc peſſimam intencionem ſuam propalarunt, nam dum ſe deficere conſpexiſſent in proceſſu, quem ſuper certis excogitatis criminibus ſua ſponte inſtaurarunt, dicente olim Panormitano Relacione audita, ex illo locis ſe probaturum, ex illo iniquo proceſſu nihil fieri poſſe in jure contra Dnum noſtrum, ſtatim ad hereſim refugium queſiverunt, ne in pro-

poſito

Digitized by Google

posito maligno deficerent, & quia non repererunt Dnum nostrum citatum super heresi neque causam ipsam hereticandi, novos quosdam articulos, quos veritates vocant, more suo fantastico veritas fideli, tunc primo decreverunt pro medio hereticandi principem fidei, romanum pontificem, quasi dicerent, si necessarium est ad hoc ut pape objiciatur quod sit hereticus, eum faciemus hereticum, sive velit sive nolit, & dum in his factionibus vigilarent, contradictum est ducibus malignis per eos qui Ecclesiam representarunt, ac per prelatos tunc Basilee existentes pene omnes, per olim Panormitanum & longe majorem partem, qui palam de injusticia eorum, qui sine eorum prelatorum Consensu in materia fidei attemptabantur, & solempniter protestabantur; ut pridie Domini deputati dum subscripta protestacio manu notarii Concilii legeretur, clare intellexerunt; nihil est igitur id quod dicitur de illis veritatibus in subsidium Complecionis perverse intencionis fabricatis, & inimici nostri idipsum tunc & judices & prelati iudicarunt hoc injustum, verecundentur igitur & sileant, nam quare ad heresin confugerunt miseri, qui ostendere attemptarunt, in alio quam heresi casu, papam per Concilium deponi posse, nonne per hoc, quod sue factioni heresin necessariam estimarunt, ad quam confugerunt, authoritatem conciliorum, quam ut novam edificare se dixerunt, dereliquerunt, & ad indubitatum casum heresis reversi sunt, se in personam pontificis sevire pocius, quam de conciliorum authoritate curam

Digitized by Google

ram agere, opere inefficaci oſtendentes; dicunt Dnùm noſtrum ex eo hereticum eſſe, quod transtulit Concilium, tale argumentum pauciſſimi ſenſus homines non feciſſent; ponatur, papam actum prohibitum feciſſe, quomodo ex peccato in facto concludi poteſt hereſis in fide, & in racionis judicio, ſi omnis prohibicionem transgrediens argui debet tanquam male de prohibicionis poteſtate ſenciens hereticus, non erit peccatum mortale ſine hereſi, ad hoc autem ut calumpnia eorum apertius aſpiciatur, conſiderandum, quoniam ipſi Amediſti Dnùm noſtrum diffamarunt, quaſi ipſe pro libito concilia transferre & diſſolvere poſſe crederet, hoc inconveniens arguentes, quid ſubeſſe tenetur in tribus, ut conſtanciae determinatum reperitur, igitur non debet eſſe in poteſtate illius, qui ſubeſt, concilium ad libitum mutare. ſed Dnus noſter nunquam pro libito ſibi licere diſſolvere Concilia aut transferre dixit, ſed non dubitat decretis concilii Conſtancienſis non obſtantibus, quod hoc etiam nullibi prohibetur, hoc ſibi licere cauſis racionabilibus exiſtentibus, cauſas autem in translacione allegat racionabiles, non dicens, pro libito, ut fingunt Amediſte, ita eciam Martinus Papa credidit, qui ſuis preſidentibus dedit facultatem ſua auctoritate Concilium diſſolvendi & transferendi, ut in bulla ejus inſerta prime ſeſſioni Baſilienſis Concilii continetur, unde cum multa leguntur Concilia etiam racione congregata propter malum proceſſum aberraſſe, ut exemptum de 2da epheſina ſynodo legimus, quam Leo

Papa

Digitized by Google

Papa ammovit & Calcedonenſem inſtituit, tunc ſi apud principem Eccleſie non eſſet poteſtas malis conciliis reſiſtendi ex juſtis & optimis cauſis, non eſſet in Eccleſia principatus cum plenitudine poteſtatis in edificacionem, nec eſſet Eccleſie bene proviſum & ſufficienter. eſt igitur illud propter quod niſi ſunt illi Dominum noſtrum hereticare, in ipſis dampnatiſſima hereſis, non credentes imo dampnantes papam reſiſtere poſſe deſtructionibus unitatis pacis et fidei Eccleſie, negantes in ipſo omnem poteſtatis plenitudinem ad conſervacionem & edificacionem Eccleſie. An autem cauſe translacionis racionabiles fuerint exitus docuit, a fructu enim juxta Xti doctrinam Cognicionem accipientes negare non poſſumus translacionem eciam per auctoritatis Conciliorum conſervacionem neceſſariam, nam ſi translacio ſcisma Baſileae factum non preceſſiſſet, ita quod dici poſſet, Concilium feciſſe ſcisma, quo malo nihil in Eccleſia pejus, ut probat *Jeronimus* 24. *Q.* 1. *non afferamus;* quis amplius veneraretur Concilia quaſi ſancta, poſtquam talem fructum peſſimum Concilium Baſilienſe viſum fuiſſet peperiſſe, aut quis magnam authoritatem Conciliis ineſſe crederet, poſtquam compertum eſt, omnes reges principes & prelatos in faciem contradixiſſe Concilio Baſilienſi, nonne translacio authoritatem ſalvat, ut nunc dicatur, non erat Concilium, quod ſcisma fecit, aut cui contradictum eſt, ſed ante fuit translatum loquuntur eciam de Conciliorum diſſolucione fantaſtice, non adrectentes, diſſolucionem quoad Caput con-

Digitized by Google

cilii, cujus mandato collectio facta est, aliud non esse quam mandati sublacionem & absolucionem, ut quisque ad propria redire possit. quomodo potest papa notari, quasi horrendum crimen incidisse, quia prelatis libertatem redeundi ad pastoralem curam prestitit; si quis gesta conciliorum veterum Canonice celebratorum legerit, ita reperiet, & eos, qui in hoc fundamentum vanum locarunt, juste deridebit; nec obstat, quod patres Constantienses sibi ipsis legem statuerunt, quam dissolvi nollent unione non peracta. ita enim poterant facere, & necessitas procurande unionis ita fieri exposcebat; nullo uno indubitato pontifice in universa Ecclesia presidente hoc secus. dicunt de bullis prenominatis, post eorum dampnatam sententiam editis, in quibus ajunt Papam male de concilii autoritate sentire, suam sentenciam ex noviter productis justificando. Sed hec eorum dicta, ut alia omnia sunt fumus caligine plenus, non enim in bulla Moyses aut alia Conciliorum auctoritatem aut decreta Constancienſis Concilii dampnat, sed hereticum intellectum Amedistarum; nam Amediste per totum orbem suas ineptias ad Constancienſe Concilium pro colore suo reducere nituntur, quasi ipsis scisma faciendi Constancienſe Concilium auctoritatem prestiterit, hoc non est honorare sed plasphemare pocius sacrum Constancienſe Concilium dicunt ipsi Concilium universale, universalem militantem Ecclesiam representans, immediate a Xto habet potestatem, hoc ad sanum intellectum secundum verba Concilii nemo negaret, quia

Papa

Digitized by Google

Papa etiam de Concilio illo eſt, ymo caput ejus, ut non negavit eciam olim Baſilienſe Concilium, ſi enim eſt Caput Eccleſie vere, a majori & repreſentate in Concilio ſed dum ſubiciunt olim Arelatenſis & ſui ſequaces: nos conſtituimus illud Concilium, quia ſumus Baſilee, non obſtante, contradictione Eccleſie Romane, Ytalice Gallice Germanice Hiſpanice & Anglice, hinc poſſumus de papatu, Imperio, & omnibus regnis disponere & omnes tenentur nobis obedire; certe iſtud eſt falſiſſimum & hereticum, quod autem hunc intellectum habuerint illi pauci opere oſtenderunt, preſertim in pretenſa ſentencia contra D. Noſtrum lata, ubi non obſtante contradictione omnium ſenteneiam depoſitionis etiam in contradicentes niſi ſunt promulgare, tales preſumptiones & alias multas contra veritatem in praxi oſtenſas Caligine plenas Dnus noſter dampnat, non Concilium Conſtancienſe, quamvis per unam obedienciam hoc ſit determinatum, de qua ſanctitas ſua tunc non erat, ex quo Amediſte errorum ſuorum fulcimentum elicere ſatagunt, ymo in bono & vero intellectu pocius illas ordinaciones quas ſanctitas ſua conciliares affirmat laudat & approbat, quam inficiat, ut ex tenore Bulle Moyſes rectum judicium habens clare poterit intueri.

Pudet amplius de intruſione *Amedei* olim Sabaudie ducis verba fundere, quam univerſus Xtianus orbis deteſtatur, nam illi temerarii viri primo absque omni ſententia omnia papalia nomine ſuperiori-

Digitized by Google

rioritatis Concilii ſibi uſurparunt, quod ante nunquam legitur factum, & quoniam cum ipſis adhuc Apoſtolica ſedes quam penitus extinguere non poterant concurrebat, cogitabant per quandam pretenſiſſimam ſuſpenſionem, ad ſe omnem papalem auctoritatem ſua ſponte attrahere ſemper Eccleſia per orbem diſperſa contradicente, ſed ut ſe in principatu ſic uſurpato conſervaret, poſt injurioſiſſimam ſententiam ad electionem Antipape more Simearum ut ait S. Cyprianus, proceſſerunt, Simeae enim aliquid ſimile habent & operantur ut homines, beſtie tamen ſunt racione carentes, ita quidem et Scismatici iſti egerunt, tamen ſi hic locus eſſet cuncta impugnandi, famoſitates caligine plenas in omnibus eorum operibus facile patefacerem. nam primo tres elegerunt, qui habebant omnem poteſtatem, illi alios qui ſynodi auctoritatem in eligendo haberent, & multas tales fantaſias Ludibrioſas & ridendas in praxi poſuerunt ſcismatico, primo notorium eſt, Eccleſiam ut ſepedictum eſt, illis contradixiſſe, cum ergo in electionibus debeat Conſenſus eſſe Eccleſie, cui preficiendus eſt prelatus, quia nullus invitis debet dari Epiſcopus 61. *d. nullus invitis*, & nulla racio ſinit, aliquem inter Epiſcopos haberi, qui non eſt per clerum Romanum electus de Papali Conſenſu. 23. *d. in nomine Domini.* 62. *d. nulla racio*, ſi igitur hoc eſt verum & negari nequeat, quia infinita ſunt jura ad hoc, quomodo vendicabant ſibi illi pauci poteſtatem, univerſe Eccleſie antiſtitem eligendi, qui nunquam illam habuerunt, & ex eo, quia Baſilee

Digitized by Google

silee erant, eam minime acquirere potuerunt, Ecclesia eis expresse contradicente. dicunt nos omnes citavimus, ut venirent. fatua allegacio, putabat olim Arelatensis ex eo quia ipse fuit *Basilee*, quod ideo ipse & sibi adherentes in Cardinales & Pontifices suis factionibus malis non acquiescentes, citandi aut cohercendi potestatem acquisivisset; mirares de tam calignoso fumo, non enim ex loco Concilii cuiquam in Concilio aut omnibus similis potestas accrescit, sed ex omnium consensu, unde nisi romani pontificis intereset auctoritas, cui omnes obedire tenentur, nemo ad conveniendum in Episcopos cohercicionem haberet, ita quidem de Metropolitano dicitur in provinciali, & optime Concilium 96. *d. bene quidem.* hanc comparacionem facit de papa quoad universale Concilium, & de metropolitano quoad provinciale, dicens utriusque consensum in suo Concilio necessarium, & quia abierat apostolicus legatus ex causa rationabili, & non interfuit apostolica censura, nec consensus Ecclesie fuit in his, que attemptabantur dignum risu est, olim arelatensem cum suis citacionem allegare, que emanavit a nullam potestatem habente. deinde si persone ille, que de electione se intromiserunt considerantur, nonne eo ipso perjuri & Scismatici & excommunicati fuerunt, non solum, quia contra prestitum juramentum apostolice sedi de unitate conservanda juxta *C. significasti, de elect.* eligere antipapam attemptarunt, sed etiam quia contra juramentum in Concilio prestitum temere venerunt, jurarunt enim in sua incorporacione,

Digitized by Google

ſanum Conſilium dare in his, ad que ſynodus congregata fuit, ſecundum nomina deputacionem, de pace fide reformacione, & acceſſerunt contra pacem & unitatem Eccleſie ad ſciſſuram peragendam, nonne de Sabaudienſi Dominio omnes majores fuerunt accurentes electionis tempore, quis cogitaſſet poſſe viros Eccleſiaſticos ita faſcinari, ut non verecundarentur cum juramento intrare conclave ad illum eligendum, quem non eligere non potuerunt, quem dudum principalis preſcivit hac arte preficiendum, cogitare debuiſſet, Deum aliquando vindicaturum hoc grande nephas, ſcio neminem eorum unquam legiſſe aliquem unicum romanum pontificem valide & ſynodice dejectum, & eo vivente alium electum. ait enim textus. ſed vir. 7. Q. 1. Eccleſiam que recedit a pontifice ſponſo ſuo propter fornicacionem eo viventi accipere alium non debere, ita arguit S. Cyprianus Novacianum vivente *Cornelio* eligi non potuiſſe, *in C. factus eſt. e. c. & q.* dico notanter quando Eccleſia ſe ſeparat ab Epiſcopo ſuo propter fornicacionem enim, illamet Eccleſia ſe alteri copulare non debet, ut ibidem. quam provide & caute hoc dictum ſit, quisque bene intelligit, ſed non queſiverunt Amediſte Eccleſie ſalutem, alias abſtinuiſſent ab electione, ſed ſe ipſos ſemper queſierunt, hinc illum contra ſanctorum Patrum canones erigere niſi ſunt, cujus potentiam ad aſſequendum propoſitum juvarentur, eligerunt enim Laicum quem omnia jura dicunt ineligibilem, maxime ad pontificatum Romanum. 79. *d. ſi quis.* 23. *d. in nomine Domini.* & ob hoc anathe-

Digitized by Google

anathemazizati & antichriſtiani cenſendi ſunt, ut ibidem. & ait ſancta magna ycumenica octava ſynodus, de Patriarcha Romano etiam hoc ipſum disponens, quod nemo de ſenatoria dignitate vel mundana converſacione nuper tonſus ſub intencione vel expectacione Patriarchatus honoris, clericus vel monachus factus, ad hujusmodi gradum ſcandere poſſit, licet per ſingulos ordines divini ſacerdotii plurimum temporis feciſſe probetur, neque enim propter timorem aut amorem Dei aut propter exſpectationem tranſeundi viam virtutum ſed ob amorem Glorie & principatus tonſus hujusmodi reperitur, ſi vero quis per nullam ſuſpicionem predicte concupiſcentie & expectacionis ſed propter ipſum bonum humilitatis que eſt circa Xtum Jeſum abrenuncians mundo fiat clericus aut monachus & omnem gradum Eccleſiaſticum tranſigens per diffinita nunc tempora irreprehenſibilis inventus extiterit & probatus, ita ut in gradu lectoris annum compleat, in ſubdiaconi vero Duos ſitque Diaconus tribus, presbyter quatuor annis, bene placuit ſancte & univerſali ſynodo, eligi hunc atque admitti; & infra ſi vero præter hanc diffinitionem noſtram quisquam ad jam fatum ſupremum honorem provectus extiterit, reprobetur & ab omni ſacerdotali operacione prorſus abiciatur, utpote qui extra ſacros Canones ſit promotus, hoc ibi. an autem Amedeus quandam religionem Laicalem aſſumens evaſerit ſuſpicionem, de qua in jam dicto canone, orbi notiſſimum eſt dudum ante annos plures omnes audivimus ſub ſpe papatus

Digitized by Google

ipsum talem vitam assumpsisse, eligerunt igitur illum in supremum rectorem Ecclesie, qui nunquam Ecclesiasticam subintravit militiam, contra ea que habentur 61. *d. in sacerdotibus. & c. miramur.* & per totum. & quem magna synodus reprobari & deponi jubet, & quem illi qui se Concilium reformatoriale in capite & membris predicant, abicere debuisset, si eum Petri sedem occupare reperissent, hec sic summarie dixerim, ut constet Dño nostro sanctissimo Eugenio objectiones Basilienssium non obesse, quia vere fumus est caligine plenus obtenebrans oculos stolidorum sermo eorum.

II.

LITTERE FELICIS PP. AD VNIVERSITATEM ERFORDIENSEM.

Felix Episcopus servus servorum Dei Dilectis filijs Rectori & universitati studij Erfordiensis salutem & Apostolicam benedictionem. Zelum quem ad universalem Ecclesiam ac nos geritis ex dilecto filio *Marco bonifilij* in Theologia Magistro Oratore nostro, qui superioribus diebus ex Polonia ad nos redijt plene intelleximus, qua ex re plurimum Devotiones vestras commendamus, gaudentes in Domino quod doctos viros in tutelam fidei habemus, hortamurque ut perseveretis in sancto proposito justitiam & veritatem pro qua una cum sacro Concilio Basilienssi adversus hostes

fidei

Digitized by Google

fidei pugnamus, defendentes. Ceterum remittentes eundem *Marcum* ſuper factis Eccleſie & noſtris iterum ad Poloniam eidem commiſimus ut aliqua noſtro nomine vobis exponat, quare velitis eidem fidem preſtare, credentiam in dicendis & favores in agendis oportunos, pro his pro veſtris negotijs ad nos ſemper cum fiducia rectiſſimi, qui univerſitatem veſtram in cunctis poſſibilibus habebimus recommiſſam. Datum *Baſilee* II. Kal. novembris Anno a Nativitate Domini M°CCCC°XLII. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

III.

RESPONSIO DATA AMBASIATORIBVS REGIS ROMANORVM ET PRINCIPVM ELECTORVM FLORENTIE PER OLIM EVGENIVM PAPAM IN CONSISTORIO SECRETO IN DIE CONCEPTIONIS MCCCCXLII.

De Venerabilium Fratrum noſtrorum ſancte Romane Eccleſie Cardinalium Conſilio reſpondemus ut ſequitur: Deſiderium Cariſſimi in Chriſto filij noſtri *Frederici* in Regem Romanorum Electi Illuſtris ac Venerabilium Fratrum, Dilectorum filiorum nobilium Electorum Imperii, in quantum pacem & unionem Eccleſie, ſicut eorum nomine dixiſtis, deſiderare videntur, in Domino commendamus. Verum nobis Univerſale Concilium in quo tota repreſentatur Chriſti Eccleſia, quod ſancte

Digitized by Google

Apoſtolice ſedis concurrente Patriarcharum totius Orbis conſenſu firmavit auctoritas, admirabili Dei opera gloria ſublimavit, illudque cunctis ſeculis celeberrimum reddidit, in quo etiam reliqua ad unitatem & pacem ac reformationem Eccleſie necnon dubiorum declarationem, ſi qua forent, ample & ſalubriter perfici poſſent, non ſufficimus admirari vos ex prefatorum Electi & Electorum parte ſupplicaſſe ut votum noſtrum ad alterius generalis indubitati Concilij convocationem conferre velimus, quaſi innuere volueritis hoc ipſum ſacrum univerſale Concilium & pro divinis illius operibus omni ſeculo venerabile dubium reputari, quod nihil aliud eſſet quam ſaluti innumerabilium animarum contraire, oppugnare fidem catholicam ac Dei ordinationi reſiſtere. Optaremus valde ut ij qui in tali errore tenentur, ratione inſtruerentur, quo rejectis ſtultis ac perfidis Baſilienſium dogmatibus doctrinam ipſius ſancte Apoſtolice ſedis, in qua Chriſtiana Religio ſemper inviolata permanſit, quanquam Dominus noſter Jeſus fidei matrem & magiſtram inſtituit, que etiam Generalia Concilia recte & rite celebrata cum omni veneratione ſuſcepit, ſicut & nos ſuscipimus & amplectimur humiliter ſequerentur, ſimulque cognoſcerent, quam apertos inimicos & hoſtes ſpiritus ſancti ſe facerent, qui ut unitatis & pacis auctor tantarum gentium populos nationes & linguas multis retro ſeculis ab ipſa ſancta ſede Apoſtolica diſſidentes in unam fidei veritatem per noſtrum & ipſius Concilij univerſalis miniſterium mirabiliter

copu-

Digitized by Google

copulavit, qua de re, si quid ad pacem & reformationem Ecclesie ac dubiorum declarationem superesse videatur, in hoc ipso universali Concilio recte atque commode absolvi potest, quin etiam & alio convenientiori modo quam per convocationem novi Concilij his rebus bene consuli posse dubium non est. ut tamen Electo, & Electoribus predictis, quantum cum Deo valemus, morem geramus, Nos cum prefato Concilio Universali ad Almam urbem Romanam in Lateranensem & Patriarcharum omnium Ecclesiarum primam transferre intendimus; indeque Prelatos aliquos & omni natione convocare, cum quibus an etiam aliud numerosius Concilium indicere expediat, & qui ad id admitti vel qui repelli debeant ac de modo in eo procedendi deliberemus, quo omni deformitate ac scandalorum occasione sublata veluti que ex novo procedendi modo his nostris temporibus perniciose invaluit, obviare; super quibus voluissemus conferre si ad ea venissetis instructi, quod cum factum non sit, ut & vos requisiti sepius dixistis, intendimus Oratores nostros ad prefatum Electum et Electores mittere qui cum eis de predictis conferre habeant, quanquam nullo modo videre possumus, quid cum eis ultra dicere valeamus, nisi eorum neutralitate seu animorum suspensione deposita, quam Christi fides ignorat, ad pristinam nobis & huic sancte Apostolice sedi reverentiam & obedientiam primo revertantur ut debent & ex salutis sue necessitate tenentur, quo uno, si bene considerent, absque alio labore uni-

tas

Digitized by Google

tas in Dei Eccleſia reintegrari poteſt & maxime cum non videamus, quomodo ad ipſum Concilium admitti & in eo conſedere debeant neutrales. Quodſi velut fideles & hujus ſancte ſedis Apoſtolice devoti effecerint, ut ſperamus & per viſcera miſericordie Domini noſtri Jeſu Chriſti requirimus, habita poſtmodum ſuper predictis collatione cum eis & Prelati vocandi ſunt cum alijs hic exiſtentibus, aliud etiam numeroſius Concilium indicendum, ſuaſerunt, id Deo Auctore facere intendimus ac noſtrum tunc propoſitum reliquis Regibus & Principibus, qui Conſtantes permanſerunt nobiſcum in temptationibus noſtris & fideliter ſecuti ſunt, intimare, quatenus ipſis conſultis res ipſa celebrior & firmior & ſtabilior habeatur. ſupereſt ut dictos Electores & Electum hortemur in Domino, ut ſalubria monita ſuſcipientes, perditionis filios *Baſilee* exiſtentes Domum Dei cum tanta offenſa, noſtraque & hujus ſancte Apoſtolice ſedis nec non Prelatorum Regum & Principum & aliorum fidelium injuria amplius profanare non ſinant, ſed ipſis abjectis atque exterminatis nobiscum in Domo Dei ambulent cum conſenſu, quo dignos fructus Deo reddant & animarum ſuarum ſalutem cum Dei timore conſequantur.

IV.

Digitized by Google

IV.

CONCILIVM BASILIENSE AD VNIVERSITATEM ERFORDENSEM.

Sacro ſancta Generalis ſynodus Baſilienſis in Spiritu ſancto legitime congregata univerſalem Eccleſiam repreſentans Dilectis Eccleſie filijs Rectori Doctoribus & Magiſtris Univerſitatis ſtudij Erfordenſis ſalutem & Omnipotentis Dei benedictionem. Sic Devotiones veſtras lucide res hucusque in Eccleſia geſtas cognoviſſe credimus, ut non neceſſarium arbitramur in auribus earundem Devotionum veſtrarum multa differere de diuturnis & gravibus laboribus quos hec ſancta ſynodus pro ſuſtinenda univerſalis Eccleſie & ſacrorum Generalium Conciliorum auctoritate & fide Catholica pariter cum ſanctiſſimo Domino *Felice* PP. V. pertulit, ne illa que pro fide ipſa & animarum ſalute & reformatione Eccleſie in capite & in membris ex conſenſu totius orbis catholici in duobus Concilijs tam ſolemnibus Conſtantienſi & hoc Baſilienſi geſta, ordinata & decretata ſunt, in nihilum ruere ſinerentur, ne quoque proſcripta auctoritate univerſalium ſynodorum ad quam pro decidendis queſtionibus fidem concernentibus, pro edendis ſacris Canonibus in ſalubre regimen omnis vite & actionis Chriſtiane pro unitateque in Concilijs Chriſti Eccleſie videlicet catholice conſervanda ſumimus ſemper recurſus etiam ab ipſis temporibus Apoſtolorum habitus eſt, deinceps hereſibus deformi-

Digitized by Google

formitatibus morum & ſcismatibus quedam effrenata pateſceret licentia, ſingularis autem nobis in ea re fuit preſtolatio ut inſignes prelati & incliti Principes qui in Romana verſantur curia primo & præcipue Principatuum terrenorum uti & aliorum litteratorum virorum illuminati doctrinis atque ſalutaribus orationibus perſuaſi ipſam Dei Eccleſiam in tantis jam calamitatibus & languoribus conſtitutam efficaciter adjuvarent, ejus auctoritatem a Chriſto Deo & ſalvatore noſtro donatam confovendo & ſuſtinendo ac juſtitie & veritati palam . . inherendo, in quam rem ſcimus etiam Devotiones veſtras multam hucusque operam contuliſſe, ſed nimium affligit univerſum gregem Chriſti, nimium animas & conſcientias Catholicorum perturbat longanimis in captanda concluſione dilatio, inde errores crescunt, veritas Katholica obtenebratur, auctoritatis & discipline Eccleſiaſtice vigor confunditur, juſtitia conculcatur, fides aſſidue leditur & niſi timentur dies mali admodum timendum eſt, ne omnis fere regio ducatur in errorem, jam itaque corda Prelatorum & Principum pulſent preclare veſtre doctrine ut absque ulteriore mora fidei & Eccleſie ſuccurrant & clare ac manifeſte adhereant veritati preſertim in ea conventione quam apud *Francfordiam* proximo feſto ſancti *Johannis* inſtitutam intelleximus, Veſterque cetus aliquos Doctores in jure divino & humano eruditos ad eandem conventionem transmittat & omnibus modis ſibi poſſibilibus operam impendant ut non ulterius res tam neceſſariæ ſaluti publice cunctorum

Digitized by Google

rum dissimulentur, aut differantur sed post varias dilationes post plurimorum animorum expiscationes, fitigas & vexationes innumeras postque latissimas informationes in his rebus habitas tandem salubris concluſio captetur ad honorem & gloriam ſponſi Eccleſie Jeſu Chriſti qui veſtras Devotiones feliciter conſervare dignetur. Datum *Baſilee* XI. Kal. Junij. Anno a Nativitate Domini M°CCCC°XLV°.

V.

CONCILIVM BASILIENSE AD VNIVERSITATEM ERFORDIENSEM.

Sacroſancta Generalis ſynodus Baſilienſis in Spiritu ſancto legitime congregata univerſalem Eccleſiam Dei repreſentans Dilectis Eccleſie filijs Rectori Doctoribus & Magiſtris Univerſitatis ſtudij Erfordenſis.

Inſtetimus jam longo tempore apud Prelatos & Principes ac univerſitates inclite nationis Germanice ut in negotijs Eccleſie ſalubrem concluſionem reciperent ad conſervationem fidei Catholice & auctoritatis conciliorum generalium ſicuti juſtitia & veritas exigunt, quod etſi obſiſtentibus varijs impedimentis nondum obtineri potuit, non tamen diffidimus quin Deo aſpirante in ea Dieta, quam apud *Norinbergam* prima Dominica Quadrageſime proxime futura indictam intelligimus tandem ipſa deſiderata pro publica ſalute concluſio ſequatur.

nec

Digitized by Google

nec in mentes noſtras incidit ut tot ſolemnes Prelati atque incliti Principes & alij docti & probi viri, qui illuc conventuri feruntur permittant veritatem corruere, fidem confundi auctoritatem univerſalis Eccleſie & generalium Conciliorum interire juſtitiam deperire & tam multos labores qui in Concilio Conſtantienſi & hoc Baſilienſi habiti ſunt in nihilum redigi. Opus autem eſt jam maxime ut in hac tanta neceſſitate rerum veſtre & aliorum litteratorum Virorum legis divine & ſacrorum Canonum peritiam habentium rectiſſime doctrine auribus inſonent cunctorum, quatenus excitentur omnium animi ad unanime auxilium veritatis & Catholice fidei ut quoque diſſipatis erroribus, ſemotis fluctuationibus, pacatis fluminibus pax & tranquillitas refloreant in Domo Domini ad ipſius gloriam & animarum ſalutem, quibus de rebus & ſincera intentione hujus ſancte ſynodi plenius cum veſtris Devotionibus loquentur dilecti Eccleſie filij *Nicolaus Amici* ſacre Theologie Profeſſor Canonicus Cameracenſis & *Joannes de Rene* Decretorum Doctor Prepoſitus Aldenſalienſis oratores noſtri eosdem benigne audire & in dicendis per eos fidem creditivam adhibere velint ipſe Devotiones veſtre quas feliciter conſervare dignetur altiſſimus. Datum *Baſilee* Xij. Kal. Novembris Anno a Nativitate Domini M°CCCC°XLV°.

VI.

Digitized by Google

VI.

NOVA VNIO REGIS ROMANORVM CVM ELECTORIBVS ALIISQVE PRINCIPIBVS IN BONVM PACIS ECCLESIAE ET IMPERII.

Von Gottes gnaden Wir die Nachgeſchriebene Dieterich des heiligen Stuhls zu Mayntz Ertzbiſchoff, des heiligen Römiſchen Reichs in teutſchen Landen Ertz-Cantzler, Peter zu Augspurg und Silveſter zu Chymſee Biſchöff, Jacob Marggraf zu Baden und graff zu Spanheim, Albrecht Marggraf zu Brandenburg und Burggraff zu Nürnberg, Caſpar Herr zu Weiſskirchen Cantzler, Aeneas Silvius Thomherr zu Triendt Meiſter Hartung von Capelle Lehrer beyder Rechten, des allerdurchläuchtigſten fürſten und Herrn Herrn friederich Römiſchen Königs &c. Vollmächtig ſendtbotten nach laut des Königlichen Machtbriefs darüber lautend, Meiſter Peter Knorre Probſt zu Wezlar und Meiſter friederich Seſſelmann Doctores Machtbotten des hochgebohrnen fürſten und Herrn Herrn friederichs Marggraffen zu Brandenburg, des heiligen Römiſchen Reichs Ertzkämmerer und Burggraff zu Nürnberg, Wir Meiſter Henrich Leübing pfarrer zu Nürnberg und johannes Thauwer Doctores, des Hochwürdigen fürſten unſeres gnädigen Herrn Herrn Antonius Biſchoff zu Bamberg Machtbotten, und wir Johanns Marggraff zu Brandenburg und Burggraff zu Nürnberg

Digitized by Google

für den, wir Marggraff Albrecht obgemelt uns mächtiglich annehmen beckennen mit dieſem Brief nach dem und viel mühe und arbeit mannigfältiglich geſchehen ſeynd damit die irrung und zweytracht in dem Concilio zu Baſel gehalten widder unſeren heiligen Vatter Babſt Eugenium auferſtanden abgethan, und deshalb die heilige gemeine Chriſtliche Kirch deſto volliger fried und ruhe gewinnen mögte, und dieweil nun der egemelt unſer gnädigſter Herr der König und wir zuletzt durch ſolche unſere mühe und arbeit nach meynung und begriffen etlicher bündnus undt einung auf unſer fleiſige begird von dem egenanten unſerem heiligen Vatter erlanget haben ein antwort die uns duncket gnüglich und redlich damit die heilige Kirch deſto friedlicher nach gelegenheit aller ſachen zu frieden Kommen mag, und wir auch von andern Chriſtlichen Königen und getzungen nit geſchieden werden, inmaſen des andern überckommen und beſiegelt, Klärlichen innhalten, das wir Gott dem Allmächtigen zu Lob, dem heiligen ſtuhl zu Rom zu ehren, und auf daſs das heilige Reich deſto minder zuertrennet werde teutſchland in einigckeit deſto bas bleiben, und zwiſchen uns deſto mehrer trew, lieb und freundtſchafft damit wir ſonſt einander gewant ſind beſtehen und währen möge uns vereiniget haben, und vereinigen uns gegenwärtiglich in Krafft dieſes briefs, auf ſolcher obgerührter erbar gottlicher meynung beyeinander zu bleiben, und von einander nit zu ſcheiden, es wäre dan, daſs wir durch ein unzimlich

Digitized by Google

lich gemein Concilium eines beſſeren unterwieſen würden, ohne alles gefehrde. und umb das denen dingen in denen vorgemelten verſiegelten ſchrifften begriffen, deſto volliglicher nach nothdurfft der heiligen Kirchen nachgegangen werden, und wir in des obgenanten unſers heiligen Vatters des Babſtes und des ſtuhls zu Rom gehorſam in obgeſchriebener maas bleiben als Chriſtlichen fürſten zugehört; wäre es dan, ob von jemants in ſolchen unſern guten willen und meynung einige irrung oder eintrag geſchehen, oder zu geſchehen unterſtanden würde, da Gott für ſeye, dannoch ſollen wir uns voneinander nit ſcheiden und ob uns allen oder etlichen mit feindſchafft proceſſen oder andern, wie das zuginge, widderwärtigkeit begegnete, das ſoll uns alle gleich ſamtlich antreffen, und unſer einer ſoll ſich von dem andern nit trennen laſſen, ſondern unſer iglicher ſoll dem andern, dem das noth geſchiehet ohne verzug darin und dawidder getrewlich, beygeſtändig, berathen und beholffen ſeyn mit ſeiner Ritterſchafft ſeinen ſchloſſen, ſtädten, landen und leüthen, und mit ſeiner gantzen macht, als lang deſſen noth würde ohne intrag, hindernus, widderrede und ohne gefehrde über das alles ſoll der obgenant unſer allergnädigſter Herr der Römiſche König, auch die obgemelte Herrn alle und iglicher beſonder in dieſer einung begriffen und alle und igliche andere, die in dieſe löbliche Verbindung gezogen und kommen würden, als ein Römiſcher König und Vogt der heiligen Kirchen gnädiglich

Digitized by Google

und getrewlich, nemblich in solchen obgemelten sachen der heiligen Kirchen schuren, schirmen, verteidingen handhaben, ihnen auch hülff, beystand und Rath mit Königlicher Krafft und macht, wan das noth geschihet, thuen, damit solche irrung und widderwertigckeit beyde für kommen, und wo die vorhanden wären, gantz abgestellet werde, und sich darinnen keinerley sach irren oder hindern lassen, sondern alles das thuen, das zu solchen dingen nothdürfftig und ein Römischer König gegen denen seinen in solcher Christlicher sach zu thuen schuldig ist ohne intrag, widderred getrewlich ohne alle gefehrde; doch hierin uns Marggraff Jacoben vorbehalten, nach laut des briefs den wir hinter unsern obgemelte herrn und freundt den Ertzbischoff von Maintz niedergelegt haben zu getreüen händen. Wir vorgemelte Herrn alle gemeinlich und sonderlich nehmen hierinn auch aus solche einung bindtnus und Burgfried die wir vor data dies Briefs, doch diese der heiligen Kirchen sach nit berührend, verschrieben, gelobt, und geschworen haben, das wir denen mögen gnug thuen. und ob wir alle oder unser einer oder mehr insonderheit, dem oder denen es anderer verschreibung halben zu thuen gebührlich wäre, uns fürbasser würden verbinden, die oder derselbe solten doch solche nachgehende Bündtnüss die heilige Kirch anrührend, gantz ausnehmen, damit sie nit geckräncket, sondern der völliglich nachckommen und gnug gethan werde ohne intrag oder gefehrde auch so mögen wir

samt-

Digitized by Google

samtlich und unserer iglicher besonder, alle und igliche fürsten und herann zu uns in diese einung ziehen und nehmen die dan mit uns auf solcher guter Leuth Christliche meynung verbunden seyn wollen alles dessen, das vorgeschrieben stehet; wen auch unser iglicher darin bringet, das solle er allemahl fürderlich uns denen andern verckünden, uns darnach zu richten. solches alles vest und steth zu halten haben Wir Ertzbischoff Diederich fur uns und die obgenante unseres allergnädigsten Herrn des Königs Vollmächtige sendtbotten für denselben unsern Herrn den König: und wir die obgemelte Peter Bischoff zu Augspurg, Marggraff Jacob, und Marggraff Albrecht auch für uns selbst und wir obgemelte Meister Peter und Meister friederich für unsern gnädigen Herrn Marggraff friederich, und wir Meister Henrich Leübing und Johannes Thauwer für unsern gnädign Herrn von Bamberg, und wir Marggraff Albrecht fur uns und unser Obgemelten lieben bruder Marggraff Johannsen diesen brief zu urckund und besserer sicherheit versiegelt und einander mit handgebenden trewen geredt, versprochen und gelobt ohne arg und gefehrde. Und Wir obgemelt unseres gnädigsten herrn des Römischen Königs, Auch Marggraff friederichs, und des von Bamberg machtbotten, und wir Marggraff Albrecht für unsern Bruder Marggraff Johansen sollen dieser Bündtnus betreffung unter unserer obgemelten Herrn, und Bruders eigenen Ingesiegelen nach nothdurfft bestellen und ausrichten

Digitized by Google

dem egenanten unſerem Herrn von Mayntz zu antworten ſo förderlichſt das ſeyn mag geben zu franckfurt Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo ſexto an ſanct Mauritius Tag.

VII.

CONCORDATA PRINCIPVM FRANCOFORDIENSIA.

Wir dieſe hieunten geſchrieben beckennen offentlich mit dieſem Brief für allermänniglich, nach dem uns unſer Heiliger Vatter Pabſt Eugenius uf ein gewerb, durch unſern gnädigen Herrn den Romiſchen König und die Churfürſten an ſein Heiligckeit kommen, hie uf dem tag darumb zu franckfurt gehalten, geantwort hat: zum Erſten, daſs Unſer Heiliger Vatter der Babſt geruhe in einer bequemen zeit, ein gemein Concilium zu beruffen an den fünff ſtädt eine, die ihme benant ſeyn, daruf ſein Heiligckeit, durch ſeine ſendbotten Herrn Johann Carvaial und Meiſter Niclaſs Cus, in Krafft einer Credentien, hat laſen antwortten, das ſein Heiligckeit ein gemein Concilium, das die Heilige gemeine Chriſtenliche Kirch bedeutend iſt, gern berufen wolle, und dieweil genehmigckeit anderer getzunge und Chriſtenlicher Könige, nach gelegenheit dieſer zeit darzu nothdürfftig iſt, darum nun ſein Heiligckeit ſich erbietet zu eynen mit dem Römiſchen König, und den Churfürſten zu ſenden, damit ſolche genehmig-

Digitized by Google

migckeit erlanget werden möge, und zu allen anderen weegen, die den Römiſchen König und die Churfürſten, ſolche genehmigckeit zu erlangen, nothdürfftig beduncket. Zu dem andernmahl, das ſein Heiligckeit verjähe und beckenne, den gewaltſam, Ehre und Oberckeit, die die heiligen Concilia haben ſollen, als in dem geſätz frequens und anderen geſätzen in dem Concilio zu Coſtantz geordnet, und zu Baſel erneuet, begriffen iſt, daruf ſein Heiligckeit hat laſen antwortten Er verjähe und erckenne, den gewaltſam, Ehre, und Oberckeit, die die heiligen gemeinen Concilia, die heilige gemeine Chriſtenliche Kirch bedeutent, als ſolches das geſätz frequens, und andere geſätze, in dem Concilio zu Coſtantz gemacht, und zu Baſel, da es noch ein gemein Concilium durch die welt gehalten worden iſt, erneuet ſeyn, innhalten; Zum drittenmahl, daſs ſein Heiligckeit die alte beſchwerung abſtellen, und germaniſchen getzunge nach der form der ufgenommen decret, nach nothdurfft, unterſcheid und gelegenheit deutſchen getzunges, verſehen wolle, daruff nun ſein Heiligckeit hat laſſen antworten, daſs er keine beſchwerung in Germaniſche nation eingeführt habe, ſondern das ſein Heiligkeit ſolcher gerechtigckeit, die mann dem Römiſchen ſtuhl pflichtig iſt, in den gröſten nöthen der Kirchen emporen haben und das ſich vormahls ſein Heiligckeit, durch ſeine Legaten erbotten habe, über die alte Beſchwerungen, ein Verſehung zu thun, und ſich nun darzu aber willig erbietet, und meldet das er nach

Digitized by Google

nothdurfft unterschied, und gelegenheit der Nation, gern versehen und versorgen wolle, denen die solches begehren auch nach meinung der aufgenommenen decret und an den enden, da sie ufgenommen seyn, ingetrauen; dass der Allerdurchleuchtigst fürst der Römische König und die Churfürsten und die würdige Nation, dem heiligen stuhl zu Rom, ohne der stadt, ein wiederstattung thue, wie dan solch gewerb in den Babst und des Babstes antwort mit mehr worten inhaltet, und auch nach dem und wir verstanden haben, dass seine Heiligkeit die zwey Herrn von Tryer und Cölln wieder innsetzen und restituiren wolle. Also fern sie in seinen gehorsamb tretten wolten, und dieweil die Bäbstliche sendtbotten solchen uf diesem tag mit nothdürfftigen Bullen nit vollziehen konten, darumb, dass die Minuten der Bullen, die darüber begriffen waren, alsdan offentlich erzehlt ist, zu Rom, dem Babst nit ubergeben seye, und uns solche antworten, so fern der nach möglichckeit und billigckeit nachgegangen wird, ein redtlich gnüglich antwort bedünckt, dass wir überckommen und einig worden seyn, auf solche redliche weeg bey einander zu seyn und zu bleiben, und umb deswillen ein treffliche bottschafft zu Babst Eugenio förderlich zu schicken, also ausgericht, dass die Botten darüber und daran seyn, damit unser heiliger Vatter der Babst solcher zusag nachckomme und dessen nothdurfftige Versorgnuff nach möglichckeit und billigckeit thuen, und dessen seine Bullen übergeben solle, in massen dessen denen

Botten

Digitized by Google

Botten ein verſiegelter zettel, darinn unſere meynung ſtuckweis verzeichnet ſtehet, übergeben iſt, und das auch die Botten mit ihnen nehmen und haben, ſollen ein Declaration, der wir hie einig worden ſeyn, und wan unſer Heiliger Vatter der Babſt ſolche Verſorgnuſſ und Bullen übergeben will, als vorgemelt iſt, ſollen die ſendtbotten die declaration auch übergeben, und ſeiner Heiligkeit antworten, alſo, daſs eins mit dem anderen zugehe ohngefehrlich, und iſt ſonderlich beredt daſs darumb ein tag gehalten werden ſoll, uf den ſontag Laetare in der faſten nächſtkünfftig zu Nürnberg, dahin unſer Herr der Römiſche König und wir andere Ertzbiſchoff undt Biſchoff fürſten geiſtlich und weltlich in dieſer eynung begriffen kommen oder aber ohne ferner beſenden und ausſchreiben, unſer vollmächtig Bottſchafft ſchicken ſollen, alsdan der ſendtbotten die zu dem Babſt gefertiget ſeyn, gewerb und handlung und waſs ſie als vorgemelt iſt, ausgericht haben, verhören ſollen; und fügte ſichs, das der Babſt ſolches nit thuen wolte, als vorgemelt iſt, oder das er binnen der zeit, als mann die ſach bey ihme arbeiten ſoll, von todtswegen abginge, alſo, daſs die kein End oder fürgang gewinnen mögte, ſo ſolte die ſendbotten die ercklärung und andere ihre inſtruction wieder heim zu land bringen und die uf dem egemelten tag zu Nürnberg unſern Herrn oder denen unſern übergeben und antwortten, und als dan ſollen und wollen wir fürter zu Rath werden, handlen und beſchlieſſen, was nach gelegenheit

Digitized by Google

der ſach zum Beſten fürzunehmen ſeye, und waſs daſelbſt durch unſern Herrn den Römiſchen König und uns andern oder ſeiner gnaden und unſer Machtbotten ungefehrlich fürgenommen und beſchloſſen wirdt, daſs das ſicherſt und gutlichſt ſeyn möge, dem wollen wir nachckommen unverſcheidlich, ohne arg und ohne alles gefehrde.

Vnd von Gottes gnaden Wir Dieterich des heiligen Stuhls zu Mayntz Ertzbiſchoff, des heiligen Römiſchen Reichs in teutſchen Landen Ertz Cantzler, Peter zu Augſpurg und Silveſter zu Chymſee Biſchoff, Jacob zu Baden und Alberecht zu Brandenburg Marggraffen, Caſpar Herr zu Weiſs-Kirchen Cantzler &c. Eneas Silvius Thombherr zu Triendt, und Meiſter Hartung von Cappel Lehrer beyder Rechten, unſers allergnädigſten Herrn Herrn friederichs Römiſchen Königs &c. Machtbotten, Petrus Knorr Probſt zu Wetzlar und Meiſter friederich Seſſelman des hochgebohrnen Fürſten unſers gnädigen Herrn, Herrn friederich Marggrafen zu Brandenburg des heiligen Reichs Ertz-Cammerer ſendtbotten, Meiſter Friederich greue Cantzler und Meiſter Hans Heſſe des Hochwürdigen unſers gnedigen Herrn Herrn friederichs Ertzbiſchoff zu Saltzburg, Meiſter Andreas Parrherr zu Dantzig und Ludwig von Erlichshauſen Vogt zur Leipp des Ehrwürdigen Herrn des hohen meiſters teutſchen Ordens, Meiſter Henrich Leubing Parrherr zu Nürnberg und Meiſter Johann Thauwer Doctores unſers gnädigen Herrn

von

Digitized by Google

von Bamberg, Meister Conrad Bladeck meins gnädigen Herrn von Passaw, Meister Nicolaus Gundelfinger Vicarius meines gnädigen Herrn von Costantz, für beede stifft Costantz und Chur Unserer gnädigen Herrn obgemelt zu solchen vorgemelten sachen machtbotten haben uns dieser obgeschriebener meynung gantz vereint, und sind daruff unverscheidlich blieben, dem nach zu gehen, und wir Churfürsten und fürsten von unsers egemelten Herrn des Königs und unsers selbst, und wir sendtbotten von unserer obgemelten Herren wegen wollen und sollen alle obgeschriebene sach gäntzlich vollführen getrewlich alle gefehrde darinn gäntzlich ausgeschneiden Und des zu Urckund haben wir obgemelte fürsten und sendtbotten unser Ingesigel und Secrete an diese schrifft wissentlich gedruckt zu urckundt aller obgeschriebenen sach, geschehen zu franckfurt Am Mitwochen nach Sanct Francisci tag in dem jahr unseres Herrn tausend vier hundert sechs und viertzig.

VIII.

IN CONVENTIONE ASHAFFENBVRGENSI VARIA CONCLVSA.

Placuit convencioni Asschaffenburgensi protestationem, unionem & fedus dominorum principum manuteneri & defendi usque ad deliberationem effectualem.

Recep-

Digitized by Google

Receptum eſt ab omnibus, ut unusquisque ſuffraganeorum, gravamina, impetraciones & innovaciones contra premiſſam proteſtacionem aut alias in prejudicium Eccleſie ſue aut ſubditorum ſuorum a quacunque parte contra dictum, *) preſertim durante tempore proteſtacionis impetratas ſive conceſſas, impetrata ſive conceſſa conſignari faciat. Tandem poſtquam deliberatum fuerit, cui parti unanimis adheſio fieri debeat, precaveatur indempnitas eccleſie, aut ſubditorum, in quorum prejudicium premiſſa vergere videantur, & hoc per viam revocationis, reſtitucionis & aliam viam, prout domino metropolitano & ſuffraganeis ſuis videbitur expedire.

Aviſatum eſt concilium, ut dum ſuffraganei ſe viciſſim & una cum domino metropolitano conſtringant de non inclinando, vel recuperando aliquam partem non prius & ante omnia ea, que per partes contendentes alium, vel alios, quemcunque, vel quoscunque durante dicta proteſtacione in præjudicium, leſionem ſeu gravamen directe vel indirecte domini Metropolitani ſuorum ſuffraganeorum, Eccleſiaſticorum dominiorum collegiorum prelatorum, perſonarum & ſuorum ſubditorum, quorumcunque eciam contra fedus proteſtacionis & unionum, dudum per ſacri Romani Imperij principes Electores aut alios metropolitanos initos, vel eciam contra decreta dudum ſalvis modificacionibus accepta in judicio vel extra, ſeu alias quomodolibet obtenta, impetrata, vel conceſſa

*) Subintell. *Eugenium.*

Digitized by Google

cessa sunt, obtinebuntur, impetrabuntur, vel concedentur, eciam motu proprio in Genere vel in Specie, quocunque nomine censeantur; revocentur, cassentur, annullentur, & omnia in pristinum statum reformentur & constituantur, & pro insertis habeantur, ac si hujusmodi impetracio, concessio, impetraciones, seu concessiones nunquam emanassent, sed omnia & singula immediate dicta protestacione per ordinarios eciam quoscunque vel eorum alterum, aut cujuslibet eorundem acta, facta & gesta per eosdem tempore protestacionis predicta bona fide calumpnientur, ne eciam, quod provisum est per concordiam, in noxam, lites & jurgia convertatur.

Item si aliquis cujuscunque status, condicionis, seu gradus fuerit, obtentis seu obtinendis, impetratis seu impetrandis concessis vel concedendis hujusmodi quomodolibet usus fuerit eciam protestacioni unioni & federi dictorum principum quorumcunque cessantibus penis in dicta protestacione contentis eo ipso subjaceat, quas siquidem penas quisque dioceſanorum in contrafacientem seu contrafacientes strictissime exequetur, severius eciam processurus, si contemptus qualitas deposcit & requirit.

Item tenentur quilibet dioceſsanorum metropolitane nostre eccleſie Maguntine subjectorum per totam dioceſim suam presbyteris missam celebraturis injungere, ut imponant unam singularem collectam, in qua divinum invocetur auxilium,

ut

Digitized by Google

ut matrem noſtram ſanctam dei eccleſiam univerſalem per pacis & tranquillitatis incrementa cicius conſoletur.

Item teneatur quilibet ſuffraganeorum ſuper premiſſis firmiter & fideliter proſequendis dominum noſtrum Metropolitanum per patentem ſuam literam ſeu inſtrumentum publicum ſigillo cujuslibet munitum in opido Francofordenſi in feſto *omnium ſanctorum* proxime accedente modis omnibus certificare.

Item ut univerſi & ſinguli ſubditi premiſſis tenacius inhereant & obediant, poſtquam per dominos ſuffraganeos acceptata & gratificata fuerunt veluti preſentes *deſunt Nomina.*

Placuit ut omnia & ſingula premiſſa publicentur, & predicentur, ne quis per ignoranciam ſe audeat a premiſſis ſubtrahere & excuſare.

IX.

CONCORDATA NATIONIS GERMANICE PER PAPAM NICOLAVM ET FRIDERICVM IMP. 1448.

In nomine Domini Amen Anno a Nativitate ejusdem milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo octavo die decima ſeptima menſis februarij inter ſanctiſſimum in Chriſto Patrem ac Dominum noſtrum Dominum Nicolaum divina providentia papam quintum Apoſtolicamque ſedem ac Nationem Alamo-

Digitized by Google

Alamonicam ſanctiſſimi Domini noſtri & ſedis eorundem nominibus per Reverendiſſimum in Chriſto patrem ac Dominum Dominum Johannem ſacroſancte Romane Eccleſie Cardinalem legatum ad Nationem Germanicam de latere miſſum plena in ea parte auctoritate & poteſtate munitum & pro ipſa natione Alamanica per glorioſiſſimum Principem ac Dominum noſtrum Dominum Fridericum Romanorum Regem ſemper Auguſtum &c. plurimorum ſacri Romani Imperij Electorum aliorumque ejusdem nationis tam Eccleſiaſticorum quam ſecularium Principum conſenſibus accedentibus concluſa laudata & acceptata ſunt concordata ſubſcripta. Sanctiſſimus Dominus noſter Nicolaus Papa quintus ſuper proviſionibus Eccleſiarum beneficiorumque quorumcunque utetur reſervationibus juris ſcripti & conſtitutionibus Execrabilis & Ad regimen modificatis ut ſequitur Ad regimen Eccleſie Generalis quanquam immeriti ſuperna diſpoſitione vocati gerimus in noſtris deſiderijs ut debemus quod per noſtre diligentie ſtudium ad quarumlibet Eccleſiarum & Monaſteriorum regimina & alia beneficia Eccleſiaſtica juxta divinum beneplacitum & noſtre intentionis affectum viri aſſumantur ydonei qui preſint & proſint comittendis eis Eccleſijs Monaſterijs & beneficijs prelibatis, premiſſorum itaque conſideratione inducti & ſuadentibus nobis alijs rationabilibus cauſis nonnullorum predeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigijs inherentes omnes Patriarchales Archiepiſcopales Epiſcopales Eccleſias Monaſteria Prioratus dignitates

Digitized by Google

tes Perſonatus & Officia nec non Canonicatus & Prebendas & Eccleſias ceteraque beneficia Eccleſiaſtica cum cura vel ſine cura ſecularia & regularia quecunque & qualiacunque fuerint etiamſi ad illa perſone conſueverint ſeu debuerint per electionem ſeu quemvis alium modum aſſumi nunc apud ſedem Apoſtolicam quocumque modo vacantia & inpoſterum vacatura nec non per depoſitionem ſeu privationem ſeu translationem per nos ſeu auctoritate noſtra factas & in antea faciendas ubilibet nec non ad que aliqui in concordia ſeu diſcordia electi vel poſtulati fuerint quorum electio caſſata ſeu poſtulatio repulſa vel per eos facta renuntiatio & admiſſa auctoritate noſtra extiterit ſeu quorum electorum vel poſtulatorum & in antea eligendorum vel poſtulandorum electionem caſſari ſeu poſtulationem repelli aut renuntiationem admitti per nos aut auctoritate noſtra continget apud ſedem predictam vel alibi ubicunque & etiam per obitum Cardinalium ejusdem Eccleſie Romane aut officiariorum dicte ſedis quamdiu ipſa officia actualiter tenebunt videlicet Vice Cancellarij Camerarij ſeptem Notariorum Auditorum litterarum contradictarum & Apoſtolici Pallatij cauſarum Auditorum Correctorum Centum & unius ſcriptorum litterarum Apoſtolicarum & viginti quatuor Penitentiarie prefate ſedis & viginti quinque Abbreviatorum nec non verorum commenſalium noſtrorum & aliorum viginti quinque Capellanorum ſedis ejusdem in Ephitafio deſcriptorum & etiam quorumcunque legatorum ſeu collectorum ac in terris

Romane

Digitized by Google

Romane Ecclesie Rectorum & Thesaurariorum deputatorum seu missorum hactenus vel deputandorum aut mittendorum inposterum vacantia & in antea vacatura ubicunque dictos legatos vel collectores seu rectores aut Thesaurarios antequam ad Romanam curiam redierint seu venerint rebus eximi contigerit ab humanis, nec non quorumlibet pro quibuscunque negotijs ad Romanam Curiam venientium seu etiam recedentium ab eadem si in locis a dicta curia ultra duas dietas legales non distantibus jam forsan obierint vel eos in antea ab hac luce transire contigerit etiam simili modo quorumcunque curialium peregrinationis infirmitatis seu recreationis vel alia quacunque causa ad quevis loca secedentium si eos antequam ad dictam curiam redierint in locis ultra duas dietas legales non distantibus jam forsan obierint vel eos in antea ab hac luce transire contigerit etiam simili modo quorumcunque curialium peregrinationis infirmitatis seu recreationis vel alia quacunque causa ad quevis loca secedentium si eos antequam ad dictam curiam redierint in locis ultra duas dietas ab eadem curia ut premittitur non remotis dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem jam forsan decesserint vel inposterum eos contigerit de medio submoveri & nunc per obitum hujusmodi vacantia vel inposterum vacatura Rursus Monasteria Prioratus & Decanatus dignitates personatus Administrationes Officia Canonicatus Prebendas & Ecclesias ceteraque beneficia Ecclesiastica secularia & regularia cum cura vel sine cura quecunque,

Digitized by Google

cunque & qualiacunque fuerint etiam ſi ad illa perſone conſueverint ſeu debuerint per Electionem ſeu quemvis alium modum aſſumi que promoti per nos vel auctoritate noſtra ad Patriarchialium Archiepiſcopalium & Epiſcopalium Eccleſiarum nec non Monaſteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipſis factarum nunc quocunque modo vacantia aut inpoſterum vacatura nec non etiam que per aſſecutionem pacificam quorumcunque Prioratuum Perſonatuum Officiorum Canonicatuum Prebendarum Eccleſiarum aut beneficiorum aliorum per nos ſeu auctoritate noſtrarum litterarum immediate collatorum ſeu conferendorum inpoſterum preterquam ſi virtute gratie exſpectative aſſecutio fiat nunc vacantia & in antea vacatura plena ſuper premiſſis omnibus & ſingulis cum fratribus noſtris collatione prehabita & matura deliberacione ſecuta ordinacioni diſpoſicioni ac proviſioni noſtre de ipſorum fratrum conſilio auctoritate Apoſtolica reſervamus, decernentes ex nunc irritum & inane ſi ſecus ſuper premiſſis & quolibet eorum per quoscunque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Item in Eccleſiis Metropolitanis & Cathedralibus etiam Apoſtolice ſedi immediate non ſubjectis & in Monaſterijs Apoſtolice ſedi inmediate ſubjectis fiant electiones canonice que ad ſedem Apoſtolicam defereantur quas etiam ad tempus conſtitutum in Conſtitutione Nicolai que incipit Cupientes Papa exſpectet, quo facto ſi non fuerint preſentate vel ſi preſentate minus canonice fuerint Papa provideat

ſi

Digitized by Google

ſi vero canonice fuerint Papa eas confirmet niſi ex cauſa rationabili & evidenti & de fratrum conſilio de digniori & utiliori perſona duxerit providendum proviſo quod confirmati & proviſi per Papam nichilominus Metropolitanis & alijs preſtent debita juramenta & alia ad que de jure tenentur, In Monaſterijs que non ſunt inmediate ſubjecta ſedi Apoſtolice necnon in alijs beneficijs regularibus ſuper quibus pro confirmatione ſeu proviſione non conſuevit haberi recurſus ad ſedem Apoſtolicam non teneantur venire electi ſeu illi quibus providendum eſt ad curiam ad habendum confirmationem vel proviſionem nec etiam dicta beneficia regularia cadant in gratijs exſpectativis. Ubi autem in Monaſterijs ad Curiam Romanam venire ſeu mittere conſueverunt ibi Papa aliter non confirmet vel provideat quam ſuperius de Cathedralibus Eccleſiis eſt expreſſum, De Monaſterijs Monialium Papa non diſponat niſi ſint exempta & tunc per Commiſſionem in partibus. De ceteris dignitatibus & beneficijs quibuscunque ſecularibus & regularibus vacaturis ultra reſervationes jam dictas majoribus dignitatibus poſt pontificales in Cathedralibus & principalibus in Collegiatis exceptis de quibus jure ordinario provideatur per illos inferiores ad quos alias pertinet, idem ſanctiſſimus Dominus noſter per quamcunque aliam reſervationem gratiam exſpectativam aut quamvis aliam diſpoſitionem ſub quacumque verborum forma per eum aut ejus auctoritate factam vel fiendam non impediet quo minus de illis cum vacabunt de menſibus Februarij

Digitized by Google

Aprilis Junij Auguſti Octobris & Decembris libere diſponatur per illos ad quos collatio proviſio preſentatio Electio ſeu alia quevis diſpoſitio pertinebit Reſervationibus alijs a premiſſis ac diſpoſitionibus auctoritate ejusdem Domini noſtri Pape factis vel faciendis non obſtantibus quibuscunque Quotiens vero aliquo vacante beneficio de menſibus Januarij Martij Maij Julij Septembris & Novembris ſpecialiter diſpoſitioni Apoſtolice ſedis reſervatis non apparuerit infra tres menſes a die note vacationis in loco beneficij quod alicui de illo Apoſtolica auctoritate fuerit proviſum, ex tunc & non antea ordinarius vel alius ad quem illius diſpoſitio pertinebit de illo libere diſponat. Item ad finem ut hec ordinatio Collationis beneficiorum non reſervatorum per alternos menſes poſſit per nationem publicari & omnes qui ipſa gaudere voluerint tempus congruum habeant eandem acceptandi tunc quoad Apoſtolicam ſedem in Kl. Junij proxime futuris ipſa currere incipiet durabitque deinceps niſi in futuro Concilio de conſenſu nationis aliter fuerit ordinatum. Item circa proviſionem Apoſtolice ſedi ordinandam modus Annatarum hoc modo curat de Eccleſiis Cathedralibus omnibus & Monaſterijs virorum dumtaxat vacantibus & vacaturis ſolventur pro fructibus primi anni a die vacationis ſumme pecuniarum in libris camere Apoſtolice taxate que communia ſervitia nuncupantur ſi que vero exceſſive taxate ſunt retaxentur & provideatur ſpecialiter in gravatis regionibus ſecundum qualitatem rerum temporum & regionum ne nimium

Digitized by Google

mium pregraventur ad quod ſanctiſſimus Dominus Noſter petentibus dabit commiſſarios in partibus qui diligenter inquirant & retaxent taxe autem predicte pro media parte infra annum a die habite poſſeſſionis pacifice totius vel majoris partis ſolvantur & pro media parte alia infra ſequentem annum Et ſi infra annum bis vel pluries vacaverit ſemel tantum ſolvetur nec debitum hujusmodi in ſucceſſorem in Eccleſia vel monaſterio tranſeat. De ceteris dignitatibus Perſonatibus Officijs & beneficijs ſecularibus quibuscunque & regularibus que auctoritate ſedis Apoſtolice conferentur vel de quibus providebitur preterquam vigore expectativarum aut cauſa permutationis ſolvantur annate ſeu medij fructus juxta taxam ſolitam a tempore poſſeſſionis infra annum & debitum hujusmodi in ſucceſſorem in beneficio non tranſeat de beneficijs vero que valorem viginti quatuor florenorum de camera non excedunt nichil ſolvatur curratque hec obſervantia deinceps niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de conſenſu nationis immutari contingat. In alijs autem que per felicis recordationis Dominum Eugenium Papam quartum pro natione prefata usque ad tempus futuri Generalis Concilij permiſſa conceſſa indulta atque decreta & per memoratum ſanctiſſimum Dominum noſtrum Papam Nicolaum confirmata fuere in quantum illa concordie preſenti non obviant iſta vice nichil extitit immutatum. Voluit etiam memoratus Dominus legatus quod ſuper concordatis preſentibus ſinguli Metropolitani predicte nationis petentibus quibuscun-

Digitized by Google

que quantum opus eis videbitur ſub ſuis ſigillis transſumpta concedere valeant quodque tranſumptis eisdem in judicio & extra ſtetur & adhibeatur tanquam huic Originali carte per omnia plena fides Per hoc autem quod in Concordatis hujusmodi ſive quibusvis alijs eorum occaſione conficiendis litteris propter competentiorem deſcriptionem Alamonia ſpecialis appellatur natio ipſa cenſeri non debet a Germanica natione diſtincta ſeu quomodolibet ſeparata Ad fidem igitur & robur omnium premiſſorum Nos Fridericus Romanorum Rex & Nos Johannes Cardinalis Legatus ſupradicti cartam preſentem noſtris appenſis mandavimus communiri ſigillis

Ad mandatum Domini Regis
in Conſilio.

Adpendent ſigilla Imperatoris Friderici III. & Joannis Cardinalis Legati, utrumque ceræ rubræ impreſſum, quorum primum refert Aquilam ſimplicem in medio Scutulorum XII. minorum in circulo poſitorum & præter ea duobus alijs ſcutulis ab utroque latere extra circulum poſitis ornatur cum inſcriptione: S. Friderici Rom. Regis &c. pendens ex filo ſerico viridis ac rubri coloris. Alterum vero formæ ovalis ad rhombum accedentis refert plures ſanctos in ædificio turriculis ornato, deinde in inferiori parte figuram Cardinalis in ædicula ſingulari, & ab utroque latere duplicata ejusdem inſignia cum inſcriptione: S. Johannis de Carvajal Cardi. Sci. Angeli.

Inſtrumentum conſtat ex libello quatuor paginarum ex pergameno; formæ, quam appellamus in folio minori Romano. Aſſervatur in Archivio Imperij,

ex

Digitized by Google

ex quo hoc noſtrum exemplar non modo ad apicem accurate deſcriptum, ſed & poſt Typographi operam diligenter reviſum atque correctum damus; monentes, in Originali paſſim nullas reperiri interpunctiones, niſi in hoc noſtro exemplo ſpecialiter expreſſas, neque textum in §§. ullibi diſtinctum, ſed una ſerie ad finem usque continuatum. Miramur propterea non vulgares modo, quæ hactenus prodiere, ejusdem editiones fere ſingulas, ſed ipſam adeo cel. Riggeri editionem, quam an. 1764. in ſuo corpore juris Publ. Eccleſ. Acad. dedit, quamque ex autographio, in Cæſareo Regio Archivio Vindobonenſi adſervato, deſcriptam commemorat, manifeſto hocce vitio laborare.

Superſunt quam plurimæ notæ in textum concordatorum a mendis jam expurgatum, reſervamus autem illas ad hiſtoriam eorundem Diplomaticam. Quodſi veritatis amicus animo præjudicijs non occupato famoſum illum circa finem Concordatorum occurrentem paſſum *De ceteris dignitatibus & beneficijs &c.* perlegerit, cum concordatis Conſtantienſibus & acceptatione Decretorum Baſileenſium nec non cum praxi poſt annum MCCCCXLVIII. ſerio contulerit, ad quem pertineant electiones dignitatum &c. in menſibus Apoſtolicis vacantium facile dijudicabit. vid. Tom. I. Subſid. Diplom. pag. 165. 171. 180. 185.

Beneficia monocula, quæ capitulariter non conferuntur ſed a Prælato tantum, uti & illa, quibus in limine fundationis certus aſſignatus eſt patronus, ſub alternativa menſium non comprehenſa. Rem exemplis illuſtramus.

Digitized by Google

X.

ORDINATIO CIRCA VICARIAM S. AGNETIS IN COLLEGIATA AD GRADUS.

Ego Magister *Ottho* Canonicus Ecclesie sancte *Marie ad Gradus* Magunt. universis & singulis presentibus & posteris presentes litteras inspecturis vel audituris notum esse cupio, quod volo & ordino, quod Decanus jam dicte Ecclesie mee qui nunc est vel qui pro tempore fuerit, vicariam altaris consecrati in honorem sancte *Agnetis* virginis & martiris per me fabricati in prefata ecclesia mea de licencia & consensu Domini Decani mei & tocius Capituli mei jam predicte Ecclesie & dotati cum bonis infra scriptis videlicet decem maldris siliginis que annis singulis Decanus & Capitulum ecclesie sancte *Marie* in Campis extra muros Magunt. in perpetuum solvere debet vicario altaris predicti. Item cum bonis emptis erga heredes *Thoderici de Blidenstat* militis bone memorie apud villam *Paffensuabebeim* sitis, quociens & quando ipsam vicariam vacare contigerit, conferre poterit ydoneo sacerdoti, qui juxta consuetudinem ecclesie supradicte altare predictum Officiare tenebitur & chori debitum adimplere ac obedientiam Decano facere sicut alij ecclesie mee Vicarij facere consueverunt, presencias eciam sicut ceteri socij chori percipiet & habebit. In cujus certitudinem ac evidentiam pleniorem presens scriptum

sigillo

Digitized by Google

ſigillo capituli mee eccleſie ſepedicte pecij communiri. Nos vero Decanus Scolaſticus Cantor totumque Capitulum eccleſie prelibate premiſſa omnia & ſingula ſic eſſe proteſtamur & vera & ea ad preces Magiſtri Otthonis predicti noſtri concanonici dilecti in ſignum perpetue veritatis ſigillo noſtri Capituli confirmamus. Datum & actum Anno Dñi Mill. CC°LXXXV. pridie nonas ſeptembris.

XI.

TESTAMENTVM OTTONIS CAN. AD GRADVS, QVI PRAEDICTA X. MALDRA COMPARAVIT.

In nomine Domini Amen. Univerſis preſentium inſpectoribus & auditoribus pateat manifeſte, quod Ego Magiſter *Otto* Phiſicus Canonicus Eccleſie ſancte *Marie ad Gradus* Magunt. per Dei gratiam mente ſanus, licet corpore languens cupiens de bonis meis mihi a Deo collatis ordinationem facere & condere teſtamentum, in primis ordino atque lego annum gratie prebende mee in Eccleſia *ad Gradus* predicta Decano & Capitulo ejusdem Eccleſie ut ijdem ſingulis annis anniverſarium meum peragant miſſis & vigilijs more debito & conſueto & cum fructibus ipſius anni gratie certos redditus comparent diſtribuendos preſentiarum nomine in anniverſario ſupradicto, Item volo & ordino ut de bonis meis ad altaria ſociorum Eccleſie mee predicte emantur quinque ſolidorum denariorum Colon.

Digitized by Google

perpetui redditus, qui singulis annis cedant altaribus memoratis & inter socios ipsis altaribus deservientibus equaliter & specialiter dividantur, ut ijdem missis & vigilijs memoriam mei habeant diligentia ampliori in die mei anniversarij celebrandi, Item lego sex marcas denariorum Colon. legalium & bonorum Ecclesie mee ad gradus predicte ut cum eadem pecunia quatuor maldrorum siliginis redditus perpetui comparentur, qui in tricesima die anniversarij felicis recordationis Dñi *Wernheri* Archi Episcopi Mag. quam peragi missis & vigilijs singulis annis volo, presenciarum nomine dividantur. Item Antiphonarium meum pro parte estivali & psalterium meum lego Choro Ecclesie mee ad Gradus predicte, ita tamen, quod psalterium *Yde* Begine mee famule ut in eo legat & oret quamdiu vixerit, concedatur. Item lego socijs Ecclesie mee deferentibus corpus meum dimidiam marcam denariorum Colon. Item lego quatuor marcas ecclesie S. *Agnetis* in *Maguntia*, ita ut cum hujusmodi pecunia perpetui redditus comparentur qui in die anniversarij mei, quod per Abbatissam & conventum ibidem peragi volo modo debito & consueto inter ipsas sanctimoniales pro pictantia equaliter dividantur. Item legationem & ordinationem factam fratribus minoribus in *Maguntia* de curia mea quam inhabito, ratifico per presentes, Item fratribus Predicatoribus, Augustinensibus, Carmelitis, sanctimonialibus ad sanctam *Mariam Magdalenam* & ad sanctam *Claram* in *Maguntia* lego ad quemlibet conventum duo maldra

Digitized by Google

dra siliginis Magunt. mensure. Item lego inclusis ad sanctam *Walpurgim*, ad sanctam *Barbaram*, ad sanctum *Georgium* & ad S. *Nicolaum* in *Stega* juxta S. *Albanum* cuilibet unum maldrum siliginis predicte mensure. Item volo & ordino, ut de bonis meis sex marce denariorum Colon. deritur pro domuncula in *Magincia* sita in qua predicta *Yda* begina inhabitet & moretur ad tempora vite sue & post ejus obitum ipsa domuncula cedat prefate ecclesie mee *ad Gradus* integraliter pleno jure ac de censu qui de eadem domuncula poterit derivari, tricesimus dies mei obitus per Decanum & Capitulum dicte Ecclesie mee annis singulis peragatur. Item lego prefate Yde begine duos lectos totidem Kussinos & duo linteamina nova Item lego Petro sacerdoti vicario Ecclesie mee antedicte lectum meliorem, duo linteamina nova, pulvinar & schalunum ac Kussinum unum meliorem. Item lego *Elysabet* ancille mee unum lectum & unum Kussinum. Item *Elysabet* paupercule femine residenti apud Chorum Ecclesie mee unum maldrum siliginis Magunt. mensure, super premissis vero & omnibus bonis & rebus meis si que post obitum meum ultra predicta legata invente fuerint fideliter exequendis & meo nomine disponendis honorabiles viros *Conradum* Decanum Emerichonem Cantorem & *Fridericum* Custodem meos concanonicos executores eligo & constituo per presentes. Et hanc meam ultimam voluntatem esse dico, quam valere volo jure testamenti, quod si jure testamenti non valet, saltem valeat jure codicillorum vel

alterius

Digitized by Google

alterius cujuscunque ultime voluntatis. Ut vero omnia & singula premissa inviolabiliter perseverent & inviolabiliter observentur, presentes litteras feci honorabilium virorum Decani, Cantoris & Custodis meorum manufidelium predictorum & meo sigillis muniri. Nos quoque *C.* Decanus *E.* Cantor & *F.* Custos predicti premissis interfuimus & rogati ab ipso Magistro *Ottone* nostro Concanonico sigilla nostra presentibus duximus appendenda in testimonium veritati. Acta sunt hec Anno Dñi M°CC°XCIII. feria quarta post festum beati *Matthei* Apostoli & Evangeliste presentibus manu fidelibus supradictis *Saxone* & *Petro* sacerdotibus vicarijs Ecclesie sancte *Marie ad Gradus* predicte & *Friderico* Clerico Notario Magunt. qui has presentes litteras rogatus conscripsit.

XII.

ORDINATIO CIRCA VICARIAM S. AEGIDII IN COLLEGIATA AD GRADUS.

Eberardus Dei gracia. Cantor majoris ecclesie & Prepositus ecclesie sancte Marie ad Gradus Moguntinensis. Tenore presencium publice protestamur & ad noticiam omnium futurorum & presencium cupimus pervenire, quod nos una cum *Henrico* Decano & Capitulo, jam dicte ecclesie Sancte *Marie ad Gradus* tractatu habito diligenti, super Capella beati *Egidij*, annexa officio Portenarii, cujus

Digitized by Google

cujus ad nos ſpectat collacio, quia eandem invenimus non habentem redditus de quibus a Portenario frequenter officiari debeat ſive poſſit intellecto jam dicti Decani propoſito pio & Laudabili quod ad augendum in eadem Capella cultum divinum conceperat juſtis ejus deſideriis & precibus eſſe decrevimus merito annuendum. Vicario igitur quem ad certos redditus annuos & honeſtos de bonis que comparavit in *Scherſtein* idem Decanus in predicta eccleſia ordinavit & inſtituit, & alteri cuilibet quem vel ipſe vel ſui ſucceſſores Decani quibus inſtituendi poſt ejus obitum jus relinquit inſtituent de Conſilio & conſenſu tocius Capituli indulgemus ut ad Laudem & gloriam magnifici confeſſoris *Egidij* in predicta capella non obſtante quod officio portenarii eſt annexa cottidianam Miſſam non alte vociferando, ſed ſubmiſſa voce cantando celebret vel ſi voluerit plane dicat, & hanc horam ſemper certa jam ſibi a nobis & Capitulo deputata, videlicet prima ſonante in majore eccleſia incipiat & non prius. Volumus autem & de predictorum Decani & Capituli conſenſu ſtatuimus ut idem Vicarius oblaciones & Cetera quecumque ſive ad ſtolam ſive extra ſtolam vel undecumque occaſſione Miſſe quam in dicta capella celebrat ſibi obveniunt cum Cuſtode eccleſie partieipet, ſicut vicarii alii in eccleſia inſtituti medietatem ſibi omnium aſſignando. Reſervamus eciam portenario exiſtenti pro tempore in prefata capella annexa ſuo Officio ut & ipſe cum voluerit miſſam celebret ſive dicat quacumque hora ſibi placuerit preter horam memorato Vicario depu-

Digitized by Google

deputatam, & quia portenarius est, & esse debet canonicus nec certa nec cottidiana fit ejus missa ad particionem oblacionum custodi ad quam predictus Vicarius & ceteri Vicarii tenentur eidem, nolumus hunc teneri sed volumus, ut oblaciones que ad missam suam ei obveniunt, integre sibi cedant. Ne autem propter Labilem hominum memoriam hec in oblivionem veniant aut ab aliquo valeant immutari presentes Litteras fecimus conscribi & eas in robur perpetuum & evidens testimonium predictorum Sigillo Venerabilium dominorum Judicum Sancte Moguntinensis sedis, ac sigillo predicti Capituli una cum sigillo cantorie nostre, quo in presentibus usi sumus procuravimus sigillari. Actum anno domini MCCLXVI. Xiij. Kalend. Februarii.

XIII.

VICARIA X. MILLIVM MARTYRVM AD S. ALBANVM DOTATVR.

In nomine Domini Amen. Quoniam, ut ait Apostolus, qui parce seminat in hac vita, quæ labilis est & caduca, parce metet in vita, quæ permanens est & æterna; Ideoque *Ingebrandus* miles civis Moguntinus, de illa æterna & permanente vita cogitans, ejusque animæ salute solerter providere satagens, ad honorem Dei præcipue, ac gloriosæ Matris suæ Virginis *Mariæ*, nec non beatorum *decem millium Martyrum* reverentiam in medio

Digitized by Google

dio Monasterii Sancti *Albani* Martyris quoddam altare suis expensis propriis & laboravit, fabricavit, & instituit, sub hac forma, ut, si per-dictum Monasterium altare in fabrica, aut ipsius altaris fundum dirui contingat, prædicti Monasterii Abbas & Conventus pro tempore existens, sub eorum laboribus & expensis dictum altare in eundem locum, seu in alium prædicti Monasterii locum idoneum infra tres menses reædificabunt, ac in prædictorum Martyrum honorem propriis eorum, ut dictum est, expensis etiam infra tres menses facient consecrari, & in dictorum Martyrum festo, prædicti Monasterii conventus, ante ipsum altare Missæ officium de Martyribus Annis singulis solenniter decantabunt, dictum autem altare idem Ingebrandus cum decima sua, quam in campo dicto Porgerfeld, ab honorabili Viro Domino Abbate & Monasterio sancti *Albani* prædicto, in feudo habet, & habuisse dinoscitur, dotat & dotavit, ipsorum Domini Abbatis & Conventus sui Consensu voluntario accedente. Item idem Ingebrandus, Vineam unam cum domo quadam & duobus hortis, ante prædictam vineam superius hortum præfati Domini Abbatis in *Filzbach* adjacentibus, de quibus dicto *Walt* & *Helfrico*, fratribus de *Ebersheim* in festo beati *Martini* decem & octo Colon. Denarij & unus solidus ejusdem monetæ, ad beatæ *Mariæ Magdalenæ* altare in Parochia Sancti *Ignatii* constructum ac duo soll Colon. Denar. ad beati *Nicolai* Capellam in *Stega*, annuatim nomine Census solvendi sunt, solemni donatione inter vivos facta,

Digitized by Google

cta, ad ſupra dictum beatorum Martyrum altare, confert, locat, atque contulit & legavit. Item idem *Ingebrandus* Bona ſua infra ſcripta in Villa & decimis villæ de *Rüdinsheim* ſita, de quibus ſex Marcarum annuos redditus habet & habuiſſe dinoſcitur una cum ipſis redditibus in dicti altaris dotem ſolemni donatione inter vivos facta etiam contulit & donavit, de prædictis vero ſex Marcarum redditibus una Marca pro media parte ad perpetuum lumen lampadis nocturno tempore duntaxat ante prædictum altare ardentis, ac pro reliqua parte ad duo magna infra Miſſam ſuper dicto altari lumina incendenda, & ad alia luminaria parva cedet; dictus quoque *Ingebrandus* prætactum altare una cum ſuis redditibus taliter inſtituit & dotavit, quod poſt ejus deceſſum venerabilis vir præfati Monaſterii Abbas pro tempore exiſtens, aut ipſo Monaſterii Abbate vacante, ſeu ipſo Abbate vivente extra Provinciam conſtituto ante dicti Monaſterii Prior pro tempore exiſtens de ipſo alicui probo viro & idoneo ſæculari ſacerdoti, qui per ſe apud dictum altare, & non per Vicarium officiet, nec intuitu ſervitii, neque affectu parentelæ vel amicitiæ, ſed pure & ſimpliciter propter Deum habeat providere, prout Deo velit ſuper eo in die noviſſimo reſpondere, alioquin ipſe Dominus Abbas ſive Prior illud ſacerdoti conferet infra Menſem, dicto autem ſacerdote defuncto, præfatus Dominus Abbas ſive Prior ipſo Domino Abbate defuncto, aut ut dictum eſt, extra Provinciam conſtituto, de ipſius altaris & ejus redditiuum bene-

Digitized by Google

beneficio, ſacerdoti alii ſæculari idoneo infra menſem a prædicti ſacerdotis obitu providebit, alioquin ejusdem altaris atque reddituum collatio ad honorabilem Virum Eccleſiæ beatæ *Mariæ de gradibus Moguntiæ* Decanum pro tempore exiſtentem absque prædictorum Domini Abbatis ſeu Prioris impedimento & contradictione, perpetuis temporibus in antea devolvetur; Ita quod ipſe Dominus Decanus quicunque pro tempore exiſtit, prædictum Altare cum ejus redditibus Viro ſæculari Clerico probo & honeſto, qui dictum Altare per ſe velit & poſſit officiare; ex tunc in antea porrigere valeat, & debeat perpetuis temporibus, & conferre, nec ipſe ſacerdos prædicti ſui Altaris redditus per ſe aut per alium etiam prædictorum Domini Abbatis vel Decani conſenſu obligabit, diſtrahet, ſive vendet. Item ſi dictus ſacerdos per 15^nam continuo ægrotabit, extunc prætactum Altare ſuis expenſis, quousque vires reſumpſerit, officiare per ſacerdotem alium procurabit, alioquin per Dominum Abbatem ſeu Decanum, ſi poteſtas collationis Altaris prædicti ad ipſum devoluta ſit, tam diu ſuſpendet, donec ipſum Altare officiari procuret per idoneum ſacerdotem. Item idem ſacerdos domum & vineam ad Altare ſimul ſpectantes ne corruant ſive pereant, de mandato prædicti Abbatis vel Decani juſſu & præcepto ſuis expenſis in ſtatu debito conſervabit; Item ipſe ſacerdos medietatem pretii, quod ex dicto vino prætactæ vineæ provenit, ſi ipſam pro media parte uſusfructus alteri non locaverit, in emendationem ipſius vineæ convertet annis ſingulis, &

Digitized by Google

culturam, nihilominus, etiamsi ipse Dominus Abbas sive Prior vel Conventus antedicti altaris & reddituum ad ipsum spectantium Collationem seu institutionem, alterare sive commutare aut alienare, quacunque alienationis specie aliter, quam prætactum est, attemptaverit, quocunque modo, statim ipso facto supradicti altaris, & reddituum ad ipsum spectantium, provisio & collatio cedent Decano Ecclesiæ beatæ *Mariæ de Gradibus*, supradicto nomine ipse Decanus per se ex tunc, sicut etiam nec antea mediante ipsius Domini Abbatis & Prioris Consensu, seu ipse Dominus Abbas prædicti Domini Decani accédente Consensu præfati altaris institutionem aliqualiter immutabunt, dicti etiam Monasterii Conventus, sive Custos pro tempore existens sacerdoti prænominatum altare officianti Calicem, librum missalem ac alia ornamenta sive indumenta sacerdotalia, ad Missæ officium spectantia, diebus singulis perpetuo ministrabit, dictique altaris sacerdotem sanctæ Crucis altaris Capellanus, posteaquam missam suam celebravit, in Missæ officio adjuvabit, & id ipsum prædictus sacerdos sanctæ Crucis Capellano facere tenebitur vice versa. Cæterum sæpe fati altaris sacerdos in Missis & Vesperis primis atque secundis, prædicti Monasterii singulis diebus Dominicis & festivis tenebitur interesse. Item idem sacerdos singulis hebdomadis unam de beata *Maria* Virgine, unam pro fidelibus defunctis, unam pro *Ingebrando* milite, suisque progenitoribus, aliisque diebus Missam, prout Deus sibi imperavit, celebrabit. Item idem

sacer-

Digitized by Google

ſacerdos in vigilia *decem Millium Martyrum* Veſperas & Miſſam in die, & Veſperas ſecundas ante, & in ipſo altari ſolemniter decantabit. Præterea ſacerdos prælibatum altare officians, Miſſæ officio completo, ad populum ſe convertet, ipſumque ſuppliciter precabitur & devote, quod pro memorati *Ingebrandi*, uxoris, ſororis ſuæ, ac Matris, atque parentum ſuorum animabus, quilibet unum *pater noſter*, ac *Ave Maria* oret, fideliter propter Deum; Hæc autem ſunt Bona in *Rüdesheim* & ſitus eorundem, cum quibus dictum altarium eſt dotatum. Curia videlicet contigua Curiæ *Rheinhard* ſita, & domus eidem Curiæ contigua, quæ fuit Dominæ *Hildegundis* filiæ vice Domini. Item pomerium totum, quod eſt vicinum pomerio puerorum *Gyſelbertæ* de *Wormatia*. Item juger unum vinearum in *Winckela*. Item juger vinearum in *Babel*. Item juger vinearum in Grabewieſen. Item ſuper Grabewieſer Weeg quinque quartalia vinearum. Item in Bockengruben tria jugera vinearum minus quartali. Item in Geſſelem quartale. Item in Rammeſtein in duobus locis unum juger vinearum. Item ſuper monte tria jugera vinearum. Ut autem præmiſſa finem debitum ſortiantur, præſentem chartam ego prædictus *Ingebrandus* meo ad honorabilium Dominorum Judicum ſanctæ Moguntinæ ſedis, ac Dominorum ſancti *Albani* Abbatis & Decani prædictorum, ſuarumque Eccleſiarum prædictarum ſigillis præſentibus appenſis petii roborari; Et Nos prædicti judices Abbas, Decanus & dictarum Eccleſiarum Capitula & Conventus ad

Digitized by Google

prædicti *Ingebrandi* preces sigilla nostra præsentibus duximus appendenda. Datum Anno Domini Millesimo CC. nonagesimo octavo X^imo Calendas Decembris.

XIV.

FUNDATIO VICARIÆ *S. PETRI AD VINCULA* IN COLLEGIATA *S. STEPHANI* MOGUNT.

Nos *Joannes* Decanus, *Petrus* Scholasticus, *Johannes* Cantor totumque Capitulum Ecclesiæ S. *Stephani* Mogunt. notum facimus universis præsentes litteras inspecturis, quod nuper nobis ad id capitulariter congregatis pro parte honorabilium virorum Dominorum *Conradi Rade* de *Ysstein* Canonici Ecclesiæ *B. M. V. ad gradus* Moguntin. *Wentzonis* de *Kaynberg* vicarii & *Petri Heynkil* Plebani in Ecclesia Mogunt. Testamentariorum seu ultimæ voluntatis executorum quondam piæ memoriæ Magistri *Joannis Weisebeider* de *Ysstein* Magistri in artibus & Doctoris in medicina, Concanonici nostri, dum vixit, serioſius expositum, qualiter dictus Magister *Joannes* in suæ ultimæ Voluntatis eulogio inter cætera, quæ disposuit pro suæ & aliarum animarum, a quibus bona per ipsum derelicta provenerunt, & materia fundationis dependebat, infra scriptæ, salute ipse quatuor beneficia perpetua sive vicarias perpetuas intra Civitatem Moguntin. in Ecclesiis, ubi ipsis Testamentariis magis vide-

Digitized by Google

videretur accommodum, fundari & erigi debere, proinde ordinaverit & mandaverit, quodque iidem Teſtamentarii attendentes præfatum Teſtatorem fuiſſe dictæ Eccleſiæ noſtræ membrum dum ageret in humanis, propterea duo ex dictis beneficijs fundare deſiderantes in eadem noſtrum conſenſum ſuper hoc inſtantius petierunt. Deſuper igitur maturis inter nos habitis deliberatione & Tractatu tandem ob divini cultus augmentum aliasque evidentem dictæ noſtræ Eccleſiæ utilitatem ad dictam fundationem conſenſum noſtrum adhibendum dignum duximus, atque præſentibus adhibemus, ſicque perſonis ad dicta beneficia ſic fundanda & erigenda inſtituendis & promovendis pro congrua eorum ſuſtentatione de bonis & emolumentis ſeu perpetuis redditibus & præſertim in recompenſam præſentiarum ſeu quotidianarum diſtributionum, quarum eosdem beneficiatos ſeu vicarios futuros participes fore voluerunt, per ipſos Fundatores ad noſtrum arbitrium ſufficienter proviſo, de & pro quibus nos etiam contentos plene reddiderunt & deinde Litteris confirmationis & approbationis in ea parte tam ultimæ voluntatis quondam Magiſtri *Johannis* Teſtatoris præſcripti, cujus tenor de verbo ad verbum inferius inſeritur, quam etiam erectionem duarum Vicariarum perpetuarum prædictarum ſalvis certis honeſtis moderaminibus & declarationibus nonnullorum capitulorum in dictæ ultimæ voluntatis ordinatione contentorum Reverendiſſimi in Chriſto Patris ac Domini noſtri Domini *Theoderici* Archiepiſcopi Moguntini ſuper præ-

Digitized by Google

missis competentis & nobis pro parte Testamentariorum prædictorum præsentatis, quas quidem fundationis, Confirmationis & erectionis litteras cum contentis in eisdem tam quoad personas ad dictas vicarias Vacationis tempore præsentare, instituere, seu investire habentes, nec non modum & ordinem circa præmissa observandum, quam etiam conditionem & qualificationem præsentandorum & instituendorum ad easdem conjunctim & divisim oneribusque ac honoribus, prærogativis & libertatibus, quibus hujusmodi vicariorum futurorum personas secundum vim formam & tenorem dictarum litterarum & ultimæ voluntatis constringi & obligari, pariterque privilegiari, fungi & gaudere placuit, gratas & ratas habentes acceptandas & collaudandas duximus, & præsentibus acceptamus, & collaudamus.

Verum cum quilibet dictorum Vicariorum futurorum secundum mentem huiusmodi ultimæ voluntatis ter ad minus in septimana Missam celebrare debeat, ut infra dicetur, præsentibus ordinandum duximus, quod ijdem Vicarii pro tempore perpetuis temporibus inter se disponent per se vel alium vel alios dummodo de nostra Ecclesia existant, singulis diebus, dempta Dominica die, quatenus Missa legatur immediate post pulsum Primarum in Altari Plebaniæ aut beatæ *Mariæ Magdalenæ*, & si in hoc quisquam ipsorum, quem ordo tetigerit, culpabiliter negligens compertus fuerit, ipso facto suspensus a Præsentiis habeatur, nec restituatur, donec

Digitized by Google

donec perſolverit ad communes Præſentias Magiſtris Ciſtæ ejuſdem noſtræ Eccleſiæ pro tempore 4 ſolidos Hallenſ. Com. aut alias ad dictamen Decani & Capituli correctio fiat. Quia tamen prædicti Vicarii futuri, & quilibet eorum ad omnia & ſingula onera, ad quæ juxta obſervantiam & Conſuetudinem Eccleſiæ alii tenentur vicarii ſine Contradictione ſint adſtricti, Poſtremo Nos *Joannes* Decanus & Capitulum prædicti tenore præſentium dictis Teſtamentarijs promittimus, ac bona fide pollicemur, ex nunc in antea perpetuis temporibus ſingulis annis in feſto Nativitatis Chriſti, aut infra menſem immediate ſequentem ſine fraude decem florenos renenſes in auro bonos & legales ex Ciſta præſentiarum cuilibet dictorum Vicariorum libere & expedite ſolvere & numerare, quos ſiquidem pro Corporibus eis conſtituendos decrevimus atque conſtituimus per præſentes, pro quibus etiam in certis annuis perpertuis penſionibus tum litterarum deſuper confectarum aſſignatione in augmentum & utilitatem communium Præſentiarum ejuſdem Eccleſiæ effectualiter per nos applicatis & converſis votive & legaliter nobis & Eccleſiæ noſtræ, ut ſupra dictum eſt per memoratos Teſtamentarios ſatisfactum eſſe, eosdemque promiſſorum Occaſione nos contentaſſe recognoſcimus & profitemur. Tenor autem ultimæ voluntatis prætactæ ex Codicillo dicti Teſtatoris extractus ſequitur & eſt talis. Volo præterea, quod fundentur quatuor Beneficia ſive Vicariæ in uno duobus, tribus vel quatuor Collegiis, vel alii

Digitized by Google

Eccleſijs Parrochialibus vel Capellis, vel hic, vel ibi Civitatis Moguntin. ubi id commodius, honeſtius, laudabilius, tutius ac divinius fieri poteſt, pro quatuor perſonis carentibus beneficiis ſive quarum quælibet caret Beneficio & actu Presbyteris non divitibus, ſed pauperibus, & eleemoſynis indigentibus, Quarum etiam quælibet dictarum perſonarum debeat gaudere tantum uno dictorum Beneficiorum, & quam cito aliud attingeret, quocumque modo quiete ſive litigioſe, tum primum debet in aliam perſonam conditionatam, prout ſuperius dictum eſt, ſine mora devolvi, ſive transferri intuitu Dei, & pure propter Deum. Item volo, quod quælibet dictarum Perſonarum quatuor debeat eſſe obligata ad celebrandum ad minus tres Miſſas ſeptimanatim cum Collecta requiſita pro ſalute animarum Fundatoris, ſuorum parentum, benefactorum & pro eis, unde hujusmodi fundationis materia dependebat. Volo etiam, quod nulla dictarum Perſonarum debeat ſe abſentare a loco ſui Beneficii ad maximum ultra menſem conjunctim vel diviſim ſemel duntaxat in anno, niſi negotiis Eccleſiæ legitime præpedita, ſatisfaciendo nihilominus per tempus ſuæ abſentiæ tribus Miſſis in loco Beneficii per ſubſtitutum juxta ſuperius annotata. Verum ſi ultra menſem abſens fuerit, tunc portio Corporis cedens pro rato temporis debet recipere Magiſter Fabricæ ejusdem Eccleſiæ vel capellæ, in qua dictum Beneficium eſt fundatum ſive inſtitutum. Item volo, quod jus præſentandi omnium & ſingulorum hujusmodi

Bene-

Digitized by Google

Beneficiorum taliter, ut præfertur, inſtituendorum perpetuis temporibus ſpectet ad ſeniorem Perſonam in Officio actu exiſtentem de Gremio, ſive numero Conſiliariorum civitatis Moguntin. pro tempore, ea videlicet conditione adjecta, quod hujusmodi ſenior de Conſilio, ut præfertur præſentare teneatur ad hujusmodi beneficia idoneum, & ſolum illum & non alium, quam quem Decanus & Capitulum hujusmodi locorum, ubi talia beneficia conjunctim vel diviſim veniant inſtituenda, vel ſaltem Plebanus, ſi aliquod horum in Parochiali Eccleſia inſtituendum fuerit, duxerit nominandum, & ſi hujusmodi Patronus, infra menſem, ut præfertur, præſentare neglexerit ex tunc collatio ea vice duntaxat ad Decanum & Capitulum vel Plebanum locorum eorundem, ubi hujusmodi Beneficium inſtitutum fuerit, vel & ſi infra præmiſſum tempus aut Decanorum ſua cum Capitulis, aut plebanorum præmiſſorum quidam idoneum ad præmiſſa præſentare neglexerint, ad Seniorem Canonicum vel Altariſtam eorundem locorum ea duntaxat vice devolvatur. Item volo, quod ſupra dicti Collatores, ſive Collator & Patronus pro tempore Perſonas, meæ Genealogiæ idoneas idoneitate, qua ſupra, aliis quibuscunque Perſonis in collatione dictorum beneficiorum teneatur ſive teneantur anteferre. Item volo, quod expedito Creditore, vel Creditoribus expeditis alicujus dictorum beneficiatorum defunctorum alia relicta, ſi quæ fuerint, nullis exceptis duntaxat mobilibus, per-

Digitized by Google

manere debent ob ſalutem animæ illius defuncti in Conſervationem & emendationem reddituum talis Beneficii & ut eo melius conſervetur pro efficaciori & firmiori ſuſtentatione ſucceſſoris, & ad Cultum Laudabilem & multiplicem continuandum. Articuli, capitula & clauſulæ antedictæ ſingulis dictis Beneficiandis legentur ſive recitentur, & quod promittant ea cum effectu exequi, & ſervare, ac grata & rata coram Notario & Teſtibus ſuper hujusmodi obſervandis habere, dando etiam Inſtrumentum deſuper. In præmiſſorum omnium & ſingulorum perpetuam memoriam ac roboris ipſorum omnimodam firmitatem has præſentes litteras conſcribi fecimus, ac Sigillo prædictæ noſtræ Eccleſiæ communiri. Datum anno Domini Milleſimo, quadringenteſimo triceſimo octavo in die ſancti *Mauritii* Martyris.

In Nomine Individuæ Trinitatis Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen.

Theodericus Dei gratia ſanctæ ſedis Moguntinæ Archi-Epiſcopus, ſacrique Romani Imperii per Germaniam Archicancellarius ut piæ defunctorum voluntates debitæ executionis ſortiantur effectum noſtræ paſtoralis curæ debitum libenter exequimur, & tanto magis, quanto in divini cultus augmentum earundem diſpoſitionem ſalubrius cognoverimus deſtinari, ſane pro parte honorabilium Decani & Capituli Eccleſiæ S. Ste-

Digitized by Google

Stephani Mogunt. noſtrorum in Chriſto devotorum dilectorum Nobis pridem expoſito, qualiter piæ memoriæ quondam *Joannes* de *Itſtein* artium liberalium Magiſter ac Medicinæ Doctor de donis ſibi a Deo collatis & poſt mortem ſuam relinquendis, ac præcipue artis medicinæ intuitu, aliasque ſua induſtria conquiſitis ultimam ſuam ordinationem & condere voluntatem ſeu Teſtamentum, proinde deſiderans inter cætera, quæ ad pios legavit uſus, quatuor beneficia ſeu vicarias perpetuas de dictis bonis in animæ ſuæ propriæ & aliorum a quibus eadem bona provenerunt, & materia infra tactæ fundationis dependebat, ſalutem per ſuas manufideles ſeu dictæ ultimæ voluntatis executores ad hoc per ſe datos fundari & inſtaurari voluit, & mandavit juxta formam & modum Codicilli propria dicti Teſtatoris manu ſignati, ac ſuo ſigillo roborati, cujus tenorem hic volumus habere pro expreſſo. Deinde pro parte eorundem Decani & Capituli nobis ſuggeſto, qualiter honorabilis *Conradus Rade* de *Itſtein* Eccleſiæ B. *Mariæ ad gradus* Canonicus, *Wentzo de Kaynberg* Vicarius, & *Petrus Henkel.* Plebanus in Eccleſia noſtra Mogunt. hujusmodi ultimæ voluntatis per dictum Joannem defunctum executores ſpecialiter deputati ad prædictam Eccleſiam S. *Stephani* ſingulariter affecti, devot. pro eor. quod dictus Joannes Teſtator, dum in humanis ageret, Canonicus præbendatus erat in eadem, ducti pro ſuſcepti officii executorum debito duo ex dictis beneficiis quatuor ſeu

per-

Digitized by Google

perpetuis vicariis; ut præfertur inſtaurandis & fundandis ultra antiquum numerum Vicariarum perpetuarum ejusdem Eccleſiæ S. *Stephani* ſalva noſtra permiſſione & Auctoritate inſtaurare & perpetuo fundare unanimiter deliberati ac parati exiſtunt, ac propterea nonnullos redditus & annuas penſiones perpetuas ac emolumenta ad ſuſtentationem duorum vicariorum futurorum ſufficientes ac ſufficientia conſtituerunt, donarunt, & aſſignarunt, ipſosque Decanum & Capitulum certiores reddentes de præmiſſis contentos fecerunt, & ad idem in augmentum communium præſentiarum & quotidianarum diſtributionum nihilominus conſimiles redditus proportionabiliter conſtituerunt, & deputarunt, ideoque nobis tam pro parte Decani & Capituli, quam etiam Executorum prænominatorum humili tum inſtantia exſtat ſupplicatum ut ſuper omnibus & ſingulis præmiſſis noſtræ approbationis impendere Conſenſum, eaque ejusdem auctoritatis robore perpetuo munire, dicta beneficia, ſeu perpetuas Vicarias in Eccleſia erigendo memorato dignaremur.

Nos igitur *Theodoricus* Archi-Epiſcopus juſtis & rationabilibus hujusmodi ſupplicationibus nimirum inclinati, qua de prædictæ ultimæ voluntatis ordinatione, nec non reddituum & emolumentorum pro ſuſtentatione duorum Vicariorum futurorum ſufficientium aſſignatione ac donatione, aliorumque prænarratorum veritate ſufficienter edocti, & informati ſumus, deſiderium & voluntatem memora-

Digitized by Google

morati quondam Magistri *Joannis*, dictorumque executorum seu manusidelium propositum, & intentionem in Domino commendantes atque omnia & singula præmissa rata & grata salva infra scripta moderatione habentes duo beneficia seu perpetuas vicarias in Ecclesia S. *Stephani* præscripta ex certa nostra scientia erigimus, & ultra numerum antiquum Vicariarum ibidem constituimus & perpetuo confirmamus volentes & decernentes, dictorum beneficiorum a data præsentium fore & esse beneficia perpetua Ecclesiastica, ac de jure Patronatus Laicorum, & personas, quibus pro tempore providebitur de eisdem, Vicarios perpetuos in Ecclesia S. *Stephani* censendos, ac aliorum Vicariorum numero aggregamus, eosque salvis rationabilibus & honestis observantiis & consuetudinibus ipsius Ecclesiæ omnibus & singulis juribus, privilegiis, libertatibus, proventibus, obventionibus & emolumentis, etiamsi in præsentiis seu quotidianis distributionibus quomodolibet consistant, uti & gaudere debere, quibus cæteri ejusdem Ecclesiæ Vicarii juxta ipsius consuetudinem, uti & gaudere hactenus consueverunt, vel gaudebunt in futurum. Verum ordinationem seu dispositionem memorati Testatoris proinde moderandam duximus modis infra scriptis & præsertim inprimis in quantum voluit, quod dicta quatuor beneficia sint pro personis beneficiis carentibus sive quarum quælibet caret beneficio, id æqua interpretatione intelligendum ita censemus, quod videlicet hujusmodi personæ ad dicta beneficia seu alterum eorum & præterum

Digitized by Google

sertim in dicta Ecclesia *S. Stephani* promovendæ debeant omnino carere beneficio Ecclesiastico tempore institutionis seu collationis & Investituræ eis vel alteri eorum secundum modum, de quo in dicta ordinatione factæ, aut quod saltem beneficium, vel beneficia tunc forsan habita & possessa per eos, vel aliquem ipsorum ipso facto statim hujusmodi Vicariarum possessione adepta vacent, & vacare censeantur, quæ etiam ut sic vacare decernimus, aliis ex tunc per eos, ad quos spectat, libere assignanda & conferenda, ita quod Personis habentibus beneficia, licet forsan exiliora & insufficientiora, ad eorum sustentationem gratiosius etiam hoc modo consulatur. Cæterum in eo, quod dictus Testator voluit personas ad præfata beneficia seu vicarias perpetuas promovendas esse actu Presbyteros sinceram ipsius mentem perpendentes huic nostræ Erectioni ac fundationi statuendo adjicimus, nominationem, præsentationem, Institutionem & Investituram seu quamvis aliam dispositionem factam de persona dictum ordinem actu non habente eo ipso fore nullius roboris vel momenti.

Eam quoque partem prædictæ Ordinationis, quæ Idem testator voluit personas Genealogiæ suæ cæteris paribus aliis quibuscunque extraneis in promotione ad dicta beneficia sic erecta anteferri etiam approbamus, eo favo, quod, quotiescunque dicta beneficia per mortem aliquarum personarum, quæ de Genealogia dicti Testatoris fuerant, dum in humanis agerent, vacare contigerit in futurum quod

tunc

Digitized by Google

tunc non aliæ perſonæ ejusdem Genealogiæ immediatæ ſed meræ extraneæ qualificatæ tum juxta teſtatoris voluntatem præſcriptam in hujusmodi promotione anteferri debeant, ne omnis ſucceſſio hæreditaria in ſpiritualibus locum habere videatur, in eo ſiquidem, quod idem Teſtator perſonas promovendas ad hujusmodi beneficia conſtringi voluit, ut promittat, quod expeditis Creditoribus cætera bona ſua poſt mortem earum relinquenda in augmentum dictorum beneficiorum cedere deberent, decernimus hoc ipſum ſecundum jus commune cenſendum fore de bonis duntaxat intuitu beneficiorum ſeu vicariarum hujusmodi quomodolibet per ipſos vicarios acquiſitis, de reliquis eisdem vicariis diſponendi, prout animabus ſuis melius expedire videbitur facultate reſervata, ſtatuimus nihilominus, ac volumus, & irrefragabiliter ordinamus hujusmodi beneficiorum erectioni & fundationi adjicientes, quod, quotiescunque caſus vacationum ſe obtulerit, ex tunc nominationem Decani & capituli dictæ Eccleſiæ S. *Stephani* infra quindecim dies immediate ſequentes omnino faciendam de perſonis juxta diſpoſitionem & ordinationem ſupra tactas ſalvis moderationibus noſtris præſcriptis qualificatis & conditionatis perſonæ in officio actu exiſtenti de numero ſeu gremio Conſiliariorum civitatis Mogunt. pro tempore ſenioris, qui ſenior infra menſis ſpatium a tempore præfatæ nominationis computandum perſonas ſic nominatas & non alias effectualiter præſentare debeat & teneatur Decano pro tempore per eum, vel in ipſius abſentia

Digitized by Google

ſentia per ſcholaſticum & in illius abſentia per Cantorem pro tempore ſupra dictæ Eccleſiæ S. *Stephani* contradictione qualibet ceſſante inſtituendas & inveſtiendas, quibus Decano Scholaſtico & Cantori ſecundum modum præſcriptum id faciendi tenore præſentium liberam damus & concedimus facultatem, in negligentia vero dicti ſenioris Conſiliarii Collationem dictorum Beneficiorum ad Decanum & capitulum prædictos, & in eorundem negligentia juxta mentem ejusdem ordinationis ad ſeniorem Canonicum ex tunc ordine prædicto legitime devolutam, præſentibus decernentes, in hoc etiam ipſius fundatoris diſpoſitionem confirmamus præterea præmiſſis annectere dignum duximus, ut ante omnia taliter inſtituendi hoc præcipue jurabunt expreſſe, quod actu in ordine presbyteratus ſint conſtituti, rite & legitime ut firmiter creditur, ordinati, ſalvis nihilominus Juramentis aliis & promiſſionibus juxta Laudabilem conſuetudinem dictæ Eccleſiæ S. *Stephani* per alios Vicarios poſt inſtitutionem & inveſtituram ſeu collationem de eis factas præſtari ſolitis, quibus tunc etiam adjicient dicti inſtituti, quod in omnibus & ſingulis capitulis & Clauſulis eos concernentibus in hac fundatione dictorum beneficiorum & præſertim de reſidendo perſonaliter ordinatum & appoſitum Teſtatoris Voluntati ſatisfacient cum effectu, & potiſſimum, quod bona intuitu beneficiorum acquiſita & per eos poſt mortem relinquenda in augmentum reddituum eorundem beneficiorum ſecundum moderationem noſtram præſcriptam converti ordinabunt.

In

Digitized by Google

In cujus rei testimonium hanc erectionis, constitutionis, approbationis & confirmationis paginam per quam debitis obsequiis, juribus & ministeriis plebanorum, seu aliorum, quorum interest, derogare non intendimus, nostri sigilli munimine jussimus & fecimus Communiri. Datum die vicesima octava mensis Augusti anno Domini Millesimo quadringentesimo tricesimo octavo.

XV.

ORDINATIO CIRCA VICARIAS S. JOANNIS EV. ET S. JACOBI IN ECCLESIA AD GRADUS MOG.

H. Decanus totumque Capitulum Ecclesie Sancte *Marie ad Gradus* Mogunt. tenore presencium protestamur quod nos tractantes de forma & modo celebrandi in altari sancti Johannis in Ecclesia nostra a sacerdotibus quos bone memorie *Burkardus* Decanus & *Berwelfus* Cantor noster pro celebranda cottidiana missa gloriose virgini *Marie* in altari predicto sub certis redditibus ordinarunt, habito super hoc consilio pleniore unanimiter statuimus & volumus observari, quod ijdem sacerdotes non sollempnizando aut alte vociferando sed submissa voce cantabunt de beata Virgine, alter alternis septimanis in altari predicto, verum licet ijdem sacerdotes choro nostro sicut Canonici in omnibus & ad omnia sint astricti, ipsis tamen concedimus ut ei qui septimanam suam in dicto altari

Digitized by Google

facere debet ad laudes matutinarum si necesse fuerit exire liceat quatenus ad missam in ipso altari celebrandam se preparans post finitas matutinas maturius hanc incipiat, ut sic ante missam custodis penitus aut fere eadem sit finita, & si illo spatio temporis quod est post finem matutinarum & ante missam custodis alter de dictis sacerdotibus, cujus fuerit septimana, ipsam missam comode non poterit celebrasse, eandem post missam custodis differat celebrare vel ante si voluerit plane dicat. Porro dicti sacerdotes ambo semel in septimana dicent vigilias apud idem altare & sacerdos in celebratione cottidiana requiescens una die missam pro defunctis, alia missam pro vivis in predicto altari plane dicet & hoc post missam custodis Dei misericordiam invocando pro universis vivis ac defunctis, qui hujus ministerii promotores hactenus exstiterunt & in posterum sunt futuri, nec casu aliquo relevabitur ab hac missa, nisi cum in choro sacerdotalis eum contigerit septimana. Ad hec institutio predictorum vicariorum ad Cantorem Ecclesie qui fuerit pro tempore pertinebit & alter eorum stabit in medio chori in summis festivitatibus apud ipsum. Item in festis alijs quibus ebdomadarii propter responsoria & antiphonas quas imponunt ad vesperas in medio chori esse non poterunt alter eorundem cui Cantor vel absente Cantore Decanus hoc injunxerit in medio chori ebdomadarii vices geret. Postremo dicti sacerdotes Decano Ecclesie nostre obedientiam facient ut canonici nostri fratres. Oblationes etiam & cetera quecumque sibi ad sto-

lam

Digitized by Google

lam ſive extra ſtolam vel undecumque occaſione miniſterii ipſius altaris eis obveniunt cum cuſtode noſtre Eccleſie participare debebunt, medietatem ſibi omnium aſſignando ac de fidelitate noſtre Eccleſie ſervanda in preſentatione & inſtitutione ſua corporale preſtabunt juramentum. Decanus vero in virtute obedientie ſibi facte & ſub debito preſtiti juramenti injunget eisdem ut fideliter ea facient & obſervent ad que tenentur noſtre Eccleſie & Cuſtodi. Sane ad hec omnia & ſingula necdum dictos ſacerdotes teneri volumus & aſtringi, ſed & omnes vicarios in poſterum a quibuscumque inſtituendos quo ad particionem Cuſtodi faciendam & fidelitatem noſtre Eccleſie obſervandam ad eadem volumus obligari ſive in capella beati *Egidij* ſive in Eccleſia aut etiam in capellis alijs forſitan apud Eccleſiam noſtram in poſterum conſtruendis ante miſſam Cuſtodis vel poſt eorum miſſe hora fuerit deputata. Ceterum de communi conſilio & conſenſu ſtatuimus quod ſinguli vicarij jam apud nos inſtituti & in poſterum inſtituendi illorum reddituum, qui preſencie appellantur, ejus partis quam ſinguli Canonici percipiunt dimidiam percipiant portionem, ea ſemper contenti, etiam ſi aliqui ordinantes preſencias, eas taliter ordinarent, quod ipſi vicarij equalem de ipſis cum Canonicis perciperent portionem, ſicut aliquando accidit, cum adhuc vicarij preſenciarum partem tantum terciam perceperunt, ordinamus etiam quod Cuſtos Eccleſie exiſtens pro tempore in feſto Purificacionis beate virginis cereos ipſis vicarijs preparet & miniſtret &

Digitized by Google

quod ipſe cuſtos feſto preterito requirat & recipiat a capitulo precium eorundem. Preterea in hoc concorditer convenimus ut pro delicto perſonarum ſi forte exceſſerint, hec ordinatio nullatenus immutetur, ſed ut delinquens a ſuperiore ſuo pena debita puniatur. Ut autem hec omnia concorditer ordinata a nobis diverſis vicibus & ſtatuta robur amodo firmitatis perpetuum obtineant & proceſſu temporis in oblivionem non veniant, ea fecimus conſcribi & ſigillo noſtri capituli communiri. Anno Dñi M° CC° LXVI°. III° Kal. Februarii.*

*30. Jan.

XVI.

ORDINATIO CIRCA VICARIAM S. KATHARINÆ IN ECCLESIA S. STEPHANI MOG.

In nomine ſancte & individue Trinitatis. *Gerhardus* Dei gratia Prepoſitus Eccleſie S. *Stephani* in Maguntia univerſis preſens ſcriptum inſpecturis conſtare volumus, quod cum altare beate *Catherine* in latere Eccleſie noſtre a confratre noſtro *Folcnando* de conſenſu totius Capituli fuiſſet conſtructum & ab eo dotatum & ad ejus petitionem a Domino noſtro *Sifrido* Archiep. Magunt. dedicatum. Idem *F.* cottidianum in eodem altari Deo ſervitium volens exhiberi, decrevit ut quicunque in Eccleſia noſtra fuerit Decanus, item altare locandi habeat poteſtatem ut pro poſſe & noſſe ydoneum ibidem inſtituat

Digitized by Google

instituat sacerdotem & perpetuus sit vicarius & cottidianus cum fratribus nostris in choro, Decano obedientiam faciat, septimane sue sicut Canonicus in choro provideat & si idem sacerdos suspensionem meruerit, Decanus penam competentem infligat eidem, preterea si idem sacerdos ad Canonicam aliquam aliundè vel ad curam pastoralem vel ad vicariam perpetuam fuerit vocatus ita quod in loco isto residentiam facere non possit aut nolit, Decanus idem altare alij secundum formam prenotatam ydoneo conferet sacerdoti, nullus etiam Canonicorum nostrorum idem altare potest consequi, nec aliquis ad illud assumptus in ecclesia nostra canonicam, nisi eodem altari prius resignato poterit adipisci. Verum ne hoc quod Karitatis amore statutum est, Custodi Ecclesie nostre alquod in jure suo imposterum pariat detrimentum & quia Deus tale lucrum tali dampno nostro vult compensari, decrevimus, ut Custos sua gaudeat libertate celebrandi & sacerdos ad altare beate *Katerine* institutus nec celebrabit nec aliquem celebrandi apparatum pretendet antequam prima in Ecclesia nostra pulsetur & hoc sine omni specie ambitus & captionis. In festo beate *Katherine* & ejusdem altaris dedicatione celebret, quando voluerit. In hujus rei evidentiam presentem paginam conscribi & sigillo nostro & Ecclesie nostre fecimus communiri. Acta sunt hec sub *Johanne* Decano, *Gotfrido* Cantore. Anno Domini MCCXIII. Kalendis Maji.

1. Maij.

Digitized by Google

XVII.

MISSA QUOTIDIANA IN MONASTERIO POENITENTIUM MOGUNTIAE FUNDATUR.

Magiſtra & Conventus S. *Marie Magdalene* ordinis Penitentiam in Maguntia. Noverint univerſi, quod *Ernfridus* Cantor ſancti *Stephani* & *Henricus* ſuus frater Canonicus S. *Victoris* Eccleſiarum Maguntinenſium nobis bona ſua, que emerunt a militibus de *Scharpenſtein* ſita in *Zagelbach* & tria jugere vinearum ibidem cum curia ſua que quondam fuit *Crafftonis* ſacerdotis in *Maguntia* nobis pro animarum ſuarum remedio contulerunt ſub hac forma, quod cedant integre ad prebendam & ad uſum ſacerdotis, quem nobis preſentaverint ad miſſam ſingulis diebus in noſtra Eccleſia celebrandam, poſt mortem vero ipſius & Cantoris preſentatio apud Cantorem, qui pro tempore fuerit in Eccleſia ſancti Stephani perpetuo reſidebit, nec in ipſa nobis quidquam juris vendicabimus. In cujus rei memoriam preſentem litteram ſigillo noſtro fecimus communiri. Actum *Maguntie* Anno Dñi MCCLXX. VI. Idus Novembris.

8. Nov.

Digitized by Google

XVIII.

VICARIA S. ALBANI INSTITUITUR IN ECCLESIA S. STEPHANI MOG.

Walterus Decanus, *Heinricus* Scolaſticus totumque Capitulum Eccleſie ſancti *Stephani* Magunt. Labilis hominum memoria neceſſario expoſtulat & requirit ut ea que aguntur in tempore, ſcripturarum teſtimonio roborentur, ea propter ad univerſorum tam preſentium quam futurorum noticiam cupimus pervenire, quod Magiſter *Daniel* Cantor Eccleſie noſtre omnia illa bona, que apud Jacobum dictum *Humonem* militem de *Nerſtein* & kariſſimam uxorem ſuam legitimam, ſita in *Nackheim* juſto emptionis titulo comparavit in noſtram Eccleſiam a nobis & a noſtris ſucceſſoribus perpetuo poſſidenda ex cauſa donationis inter vivos pro ſue & ſuorum animarum remedio & ſalute tranſtulit ſub hac forma. Sane de predictis bonis ipſi Cantori, quamdiu vixerit, quadraginta maltra bone ſiliginis menſure Magunt: ſingulis annis infra aſſumptionis & Nativitatis beate *Marie* virginis duo feſta penſionis nomine perſolvemus & illa ſibi ſuper quamcunque domum *Maguntie* voluerit, noſtris laboribus & expenſis preſentabimus in omnem eventum, exercitu & grandine generali duntaxat exceptis, quod ſi nos eadem bona alicui pro certa penſione locabimus, nobis in omnem eventum ſolvenda ex tunc ipſi Cantori predictam ſuam penſionem in omnem eventum ſi-

Digitized by Google

militer perſolvemus. Inſuper annuimus, ut idem Cantor in Eccleſia noſtra in loco ad hoc competenti edificari procuret altare, coram quo Eccleſiaſticam ſepulturam habebit & clericum pro ſue voluntatis arbitrio nominabit, qui cum factus fuerit ſacerdos, eidem preſit altari, nec unquam de cetero aliquis inſtituetur in eo, niſi actu ſacerdos exiſtens. Huic quidem ſacerdoti ab ipſo Cantore nominato, poſt mortem ipſius infra terminos ſupradictos & juxta conditiones premiſſas triginta maldra ſiliginis perſolvemus & preſentias percipiet ac ſeptimanam ſuam faciet tanquam alter ſocius chori noſtri, Decano qui pro tempore noſtre Eccleſie preerit, debitam obedientiam faciendo. Preterea in feſto beati *Kyliani* ſex, in feſto beati *Albani* ſex, ut utrumque feſtum cum organis & per ſocios cappatos ſollempnis peragatur ac in anniverſario ipſius Cantoris octo maldra ſiliginis nomine preſentiarum in perpetuum dabimus de bonis predictis. Ab eodem quoque Cantore extitit ordinatum & a toto noſtro Capitulo approbatum ut ſacerdos qui in eodem altari per ipſum Dñum Cantorem quamdiu vixerit & poſt mortem ipſius per ſuos ſucceſſores Eccleſie noſtre Cantores ad quos collatio hujusmodi altaris ſpectabit, fuerit inſtitutus, in qualibet ſeptimana bis de beata Virgine, bis pro fidelibus defunctis, ſemel de ſancto Stephano, ſemel de S. *Kyliano* & ſemel de S. *Albano* patrono ejuſdem altaris dicere debeat ſuam miſſam, niſi aliquibus ſummis feſtivitatibus vel alijs legitimis impedimentis fuerit prepeditus, in quo caſu

Digitized by Google

casu sue conscientie relinquetur. Idem etiam sacerdos Cantori in imponendo suum Officium exercenti una cum succentore frequenter assistet, et ut omnia premissa pro posse observet, quilibet sacerdos antequam a Cantore instituatur, in manibus suis fide data loco juramenti promittet. Volentes autem singula & universa premissa a nobis & a nostris successoribus illibata & inconvulsa perpetuis temporibus observari, presentem litteram sigillo Venerabilium Dominorum judicum sancte Magunt: sedis, cui etiam sigillum nostre Ecclesie est appensum, obtinuimus communiri. Nos judices sancte Maguntine sedis ad instantiam partium predictarum sigillum nostrum una cum sigillo predictorum Decani & Capituli presentibus duximus appendendum. Actum & Datum *Maguntie* Anno Dñi M°CC° nonagesimo primo. XIII. Kal Febr.

20. Jan.

XIX.

QUANDO ALTARE IN DALEN PROPE MOGUNTIAM CONSTRUCTUM PER DOMINAM DICTAM DIE GULFERN AD COLLACIONEM ABBATIS SANCTI ALBANI TRANSEAT.

In nomine Domini amen Universis presencium inspectoribus vel auditoribus nos *Creta* Abbatissa totusque conventus sancti monialium Monasterii

Digitized by Google

sterij in *Dalen* extra muros Magunt. cupimus esse notum & eos subscriptam noscere veritatem quod *Methildis* relicta pie memorie quondam *Heinrici* dicti Gulffer civis Magunt. nobis dedit assignavit, ac in nos transtulit, collacionem Altaris quod per antedictum *Methildem* in nostro monasterio prelibato est edificatum & constructum. Ita quod predictum altare alicui seculari sacerdoti ydoneo & discreto per nos perpetuo conferatur Et nobis de bonis ipsius altaris ullo usquam tempore nihil usurpemus hoc adjecto, quod si nos contra factum ordinacionem ac voluntatem prefate *Methildis* veniamus nobis de bonis antedicti Altaris aliquid usurpando quod ipso facto collacio ejusdem altaris sit translata ac pertineat ad Reverendum Dominum Abbatem Monasterij Sancti *Albani* extra muros Magunt. qui pro tempore fuerit, eodem modo & jure quo modo & jure eadem collatio ad nos antea pertinebat, cui facto ordinacioni & voluntati predicte *Mechtildis* nos *Creta* Abbatissa totusque Conventus Monasterij predicti consensimus ac in hijs scriptis consentimus promittentes nos supra dicta rata & grata inviolabiliter observare. In quorum omnium robur & memoriam ac nostri consensus testimonium presentem litteram spontanea voluntate nostri sigilli munimine duximus sigillandum Datum Anno Domini M°. CC. ȝC Vij. In vigilia beati *Bartholomei* Apostoli.

23. Aug.

XX.

Digitized by Google

XX.

INSTITUTIO BENEFICII ALTARIS S. CRUCIS IN ECCLESIA S. QUINTINI. MOG.

Heinricus Dei Gratia Sanctæ Moguntinæ ſedis Archi Epiſcopus ſacri Imperii per Germaniam Archi Cancellarius ad perpetuam rei memoriam ex parte honeſtæ Matronæ nobis in Chriſto dilectæ *Luciæ* dictæ ad *Sportam* civis noſtræ Moguntinæ fuit propoſitum coram nobis, quod olim *Johannes de Friedeberg* dictus *ad Sportam* ejus Maritus dum vixit & ipſa pari Conſenſu & unanimi voluntate ad laudem & honorem ſancte & individue Trinitatis ac glorioſe Virginis Matris *Marie* nec non omnium ſanctorum in ipſorum ac progenitorum ſuorum animarum remedium ſalutare quoddam beneficium Eccleſiaſticum inſtituerint in Altari ſancte *Crucis* ſiti in Eccleſia Parochiali ſancti *Quintini* in *Moguntia* illudque Beneficium cum bonis & rebus ipſorum competenter dotaverint, ac etiam duxerint ordinandum, ut ſacerdos qui Beneficium hujusmodi pro tempore poſſideret predictum Altare cottidie officiaret propria in perſona cum poſſet alioquin per alium miſſam unam legendo nec non ut idem ſacerdos divinis officiis in ipſa parochiali Eccleſia intereſſet, prout in ipſa & in aliis Parochialibus Eccleſiis Civitatis Moguntine obtinet conſuetudo reſervata ipſis conjugibus ac ipſorum cuilibet altero decedente preſentatione libera ad Beneficium

ante

Digitized by Google

ante dictum ac mortem eorum illi vel illis cui seu quibus ipsi conjuges aut alter eorum duceret committendum ipsa quoque Lucia cum matura deliberatione prehabita ordinaverit, & etiam duxerit statuendum, ut ea defuncta honorabilis vir Decanus Ecclesie Sancte *Marie in Campis* extra muros Moguntinos pro tempore existens predictum Beneficium quotiens ipsum vacare contigerit infra unum mensem a tempore vacationis hujus computandum conferat alicui idoneo & pauperi sacerdoti nullum aliud ecclesiasticum Beneficium obtinenti in quo si idem Decanus negligens inventus fuit aut remissus extitit collatio ejusdem Beneficii illa vacatione seu ea vice duntaxat ad honorabilem virum Decanum Ecclesiæ sancte *Marie ad Gradus* Moguntinos pro tempore existens ipso facto protinus devolvatur, qui ipsum Beneficium infra unum mensem a tempore predicte negligentie computandum conferet alicui pauperi idoneo sacerdoti qui nullum aliud Beneficium obtineat, ut est dictum. Si vero idem Decanus in hoc similiter negligens aut remissus inventus fuerit ex tunc collatio ipsius Beneficii illa vacatione seu ea vice duntaxat ad Plebanum dicte Parochialis Ecclesie sancti *Quintini* pro tempore existentem devolvatur protinus ipso facto, qui ipsum Beneficium alicui pauperi idoneo sacerdoti nullum aliud ecclesiasticum Beneficium obtinenti conferet similiter infra mensem ita tamen, ut perpetua collatio ipsius Beneficii remaneat penes Decanum Ecclesie sancte *Marie* in Campis predicte pro tempore existentem servatis penis, modis &

con-

Digitized by Google

conditionibus prenarratis, quare nobis ex parte ejuſdem Lucie fuit cum inſtantia ſupplicatum ut inſtitutionem & ordinationem predictas ratificare approbare & firmare auctoritate noſtra ordinaria dignaremur.

Nos itaque petitionem hujuſmodi favorabilem reputantes cum per eam animarum ſaluti provideatur, ac cultus divini officii etiam augeatur, inſtitutionem & ordinationem predictas ratas & gratas habentes eas approbamus, & preſentes ſcripti Patrocinio auctoritate noſtra ordinaria confirmamus jure tamen predicte Parochialis Eccleſie ſancti *Quintini* ac Plebani ipſius pro tempore exiſtentis in omnibus ſemper ſalvo - in cujus ratificationis approbationis & confirmationis evidens teſtimonium & perpetuam roboris firmitatem preſentes litteras tradimus ſigilli noſtri munimine roboratas. Datum & actum *Eltevil* Anno Domini MCCCXXX. VIII*VII. jdus Iulii.

* 9. Jul.

XXI.

FUNDATIO PRIMISSARIAE IN WERPACH.

In nomine Domini Amen. Cum rationem adeo ſepe languor obnubilet, quod non ſolum temporalium, verum etiam ſpiritualium cogat ipſa vehementia obliviſci, & ſepe humane conditionis erum-

Digitized by Google

erumnosa fragilitas tanta mutabilitate alternatur, Idcirco ego *Heinricus Brunonis* presbiter Mog. Dioc. de *Kilsheim* pastor parochialis Ecclesie in Werpach certus de morte, de hora vero mortis incertus, sanus per Dei gratiam mente & corpore, compos rationis, pia consideratione attendens, quod omnes ante tribunal districti judicij stabimus relaturi rationem pro nostris omnibus operibus & tum ubicumque lignum ceciderit ibi erit. Nam qui tunc bona egerunt, consequentur vitam eternam, sed qui mala egerunt ignem eternum & vapulabunt multis, ideo omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris in publicam notionem deducere cupio, quod sana & matura deliberatione prehabita spiritu sancto instigante & cooperante cupio de bonis & rebus meis mihi a Divina clementia collatis unam perpetuam Primariam in parochiali Ecclesia ville *Werpach* ad altare S. *Petri* Apostoli, *Urbani* Pape & Martiris, *Katharine* & *Otilie* Virginum & omnium sanctorum nec non cunctarum fidelium animarum Instauro doto & instituo forma modo & ordine subnotato quibus hoc melius fieri potuit cum consensu Reverendissimi in Christo Patris ac Domini Domini nostri *Johannis* Archi Episcopi Mogunt. nec non nobilis Domini *Thome* Comitis in *Ryneck* ac etiam Domini *Heinrici Syferlen* perpetui vicarij ejusdem Ecclesie parochialis voluntario, benevolo & expresso, Cujus quidem altaris sive Primarie collationem mihi reservo per omne tempus vite mee presentis sed post discessum meum antedicta Primaria vacationis tempore

Digitized by Google

pore per Reverendiſſ. in Chriſto Patrem ac Dominum D. noſtrum *Joannem* Archiep. Mog. & ſucceſſores ejus nec non nobilem Dominum Comitem de *Ryneck* & ejus heredes alternatis vicibus volo perpetue provideri, ut ſatis luculenter patet in confirmatione Reverendiſſimi in Chriſto Patris ac Dñi D. noſtri *Johannis* Archiep. Mog. deſuper edita & confecta. Inſuper volo & ordino ut quilibet Primiſſarius antefati altaris perpetuam & continuam reſidentiam perſonalem in prefata villa *Werbach* facere & continuare debebit & tempore vite mee pro me ſit obligatus ad miniſtrandum in choro & ceteris divinis absque omni contradictione, ſed poſt egreſſum anime mee de preſenti vita regere ſe tenebit circa rectorem ſeu paſtorem pro tunc exiſtentem in antedicta Eccleſia legendo, cantando, miniſtrando vel alia quæque in divinis officiis peragendum, ſic ut ceteri primiſſarij faciunt in eodem Capitulo *Taubergaw* omni dolo & fraude ſemotis. Inſuper volo diſpono & ordino quod nullus concubinarius preſentetur ad iſtud altare Primarie quotiens vel quandocunque vacaverit vel vacare contigerit, & ſi poſt preſentationem concubinarius exiſterit quod tunc idem Primaria vacaverit & tunc patroni ſeu collatores alium idoneum presbiterum preſentaverint abſque aliqua contradictione vel inquiſitione nec non poſtulatione aut citatione alicujus jurisdictionis jure tum ſemper ſalvo. Etiam volo quod nullus preſentetur ad iſtud beneficium niſi ſit presbiter vel in proximo anno fiat presbiter cum perſonali reſidentia facienda, quilibet etiam

pri-

Digitized by Google

primiſſarius pro tempore exiſtens ſemper feria ſecunda de mane (niſi feſtivitas aliquando hóc pro tunc impediat) tunc idem fiat feria tertia de mane aut alia die vacante, tunc idem Primiſſarius obligatur in predicto altare legere miſſam pro defunctis cum manifeſta recommendatione in cancella animarum omnium parentum meorum & omnium fidelium defunctorum nec non omnium comitum de *Ryneck* cum uxoribus & heredibus & ſpecialiter *Elſa* de *Ryneck* nata de *Caſſel*. Inſuper omni ſabato mane volo eundem Primiſſarium fore aſtrictum ad legendum miſſam de B. Virgine in altare B. Virginis *Marie* niſi feſtum aut aliud ſpeciale officium illius diei obſiſtat, tunc ſatisfaciant de eodem officio infra ſummam miſſam in predicto altare, ita quod predicte due miſſe cum difficultate ſepoſita qualibet in hebdomada perſolvantur, alijs quoque diebus ſingulis mane in ipſo altare primiſſarius tempore congruo cum devotione debita legere debebit ac celebrare niſi impedimento legittimo ſe & ſuam conſcientiam valeat rationabiliter excuſare; Et his oneribus tam devote quam ferventer intendat, quod indignationem diſtricti judicis poſſit evitare, ad quam Primariam ſeu prebendam Ego *Heinricus* prefatus do & trado & in dotem prebende ejuſdem Primarie perpetuam deputo & libere irrevócabiliter reſigno omnia bona ſubnotata quocunque nomine vel jure conſeantur prout in quibusdam litteris ſigillatis melius continetur. Primo ſextam partem decime ville & marchie in *Uſſickheim* tam majoris quam minoris. Item

in

Digitized by Google

in *Holtzkirchausen Johann. Dantzmeister* dabit annuatim quinque maldra siliginis ut patet in litteris sigillatis. Item in *Gamburg Hartmannus* duos pullos estivales. Item *Neckerman* 1. pullum estivalem. Item in *Betticka* Johan filius *Heinrici* sartoris iij. summer siliginis singulis annis de agris ibidem. Item in *Hochausen Ulricus Bruckner* j. fl. ij. den. antiquos de pratis ibidem ut patet in litteris. Item *Conradus* Molitor iij. fl. & tertiam partem floreni de agris & pratis prout in litteris. Item *Conradus Glock* unum denar j. pullum carnis privialem cum juribus suis de domo & area. Item *Heinricus Zimmerman* j. denar. & pullum carnis privialem am Kalberg quem possidet *Nicolaus Berner*. Item *Kunne Weselinn* legavit unum hortum in *Hochausen* solvit omni anno 26. denar. quem possidet *bezalt Kop*. Item in *Werpach* tria jugera agrorum vel paulo minus prout in litteris desuper. Item *Jutta Stitzlin* iij. denar. perpetue super vineam in der Eimpach quam possidet *Johan Müller* filius *Ulrici* Molitoris. Item *Johann Ott* j. den de vinea am Hirschberg. Item *Heinricus Krafft* j. den. de vinea am Wurmthale. Item *Conradus Müller* j. summeren siliginis secundum annos de agris am Bettichaimer weg. Item *Conradus Stecher* dedit unam vineam am Hugeneſt que nullam dabit decimam sed dabit plebano duas libras sepis. Item *Johan Bender* legavit iij. denar. de vinea am Kapff quam possidet *Johan Hart*. Item duo jugera agrorum ibidem & tres floreni de pratis quorum unum dabit *Hermannus Lucklein* & alios duos dabit

Digitized by Google

Heinricus piſtor. Item 60. Mltr. ſiliginis, de quibus debent emere redditus perpetuos Primarie. Item *Heinricus Wibelbach* quinque ſolidos & duos pullos carnis priviales cum juribus ſuis de domo & area ſua. Item *Friedericus Renner* dabit decimam de agro in der Limpach & quolibet jugero iij. ſummern per annos. Item dabit de agro am Eſelweg de quolibet jugero iij. ſummer. ſuper annos. Item unum jugerum vineti am Tauberhelden de quo dabit *Conradus Molitoris* iij. den. Item dimidium jugerum vineti am Hirſchbergk quod dabit plebano. xv. den. Item unum hortum apud Eccleſiam. Item domus & area prope curiam plebani que dabit xv. den. *Rucker Remling*. Item duo jugera pratorum in Eyerſchen in villa circa domum dicti Grosheim, & ſi aliquos cenſus aut redditus in poſterum fuerint dati vel legati ad predictam prebendam, iſti debent ſcribi in fine illius littere. In cujus dotationis & teſtamentariæ ordinationis ac omnium & ſingulorum evidens teſtimonium ac robur perpetuum Ego *Heinricus Brunonis* predictus preſentem litteram meo ſigillo feci communiri. Et ego *Heinricus* Vicarius parochialis Eccleſie ſepefate ville *Werbach* recognoſco conſenſum meum benevolum ac voluntarium ad dotationem ſeu ordinationem de qua predicitur, adhibuiſſe in munimen & firmitatem omnium premiſſorum; Et ſigillum meum ea propter in teſtimonium ſingulorum antedictorum appendiſſe. Datum & actum Anno Domini MCCCCXVIII. feria ſecunda poſt feſtum ſancti *Bonifacij* Martiris.

6. Jun. Con-

Digitized by Google

Confirmationem hujus ordinationis a *Johanne* Archiep. Mog. factam vide in *Diœc. Mog. in Archidiaconatus distincta Tom. I. p. 683.*

XXII.

DOTATIO ALTARIS B. M. V. IN ECCLESIA PAROCHIALI WALTHILBERSHEIM.

Universis & singulis ad quem vel quos presentes littere pervenerint pateat evidenter, quod cum altare beate *Marie* virginis situm in Ecclesia parochiali ville *Walthilbersheim* Mog. Diœc. dudum fundatum erectum & consecratum absque tamen sufficienti dote sed duntaxat nonnullis redditibus ipsum altare in divinis officianti tribuendis provisam extitisset, de consensu complacentia & bona voluntate honorabilis viri Domini *Petri Flache* a- storis sive Rectoris dicte ecclesie parochialis in *Walthilbersheim* prout sua intererat & interest, Ego *Nicolaus de Dreyse* presbiter dicte Mogunt. Dioc. pio ductus affectu ac Dominum Deum, glorioſam Genitricem ejus & universam sanctorum & celestis militie cohortem de mea cupiens honorare substantia pro divini cultus augmento in mei parentum & proximorum nec non omnium fidelium remedium animarum omnia & singula bona inferius successive descripta ex meis proprijs & aliorum Christi fidelium simili affectione motorum bonis collecta & uberioribus incrementis tempore succedente ad au-

Digitized by Google

genda in dicti altaris perpetuam & irrevocabilem dotem assignandum duxi ac tenore presentium irrevocabiliter dono trado & assigno, reservans nihilominus ac volens & ordinans quod dictum altare beate *Marie* ut prefertur per me dotatum & in titulum perpetui beneficij censendum & confirmandum mihi in titulum perpetui beneficij ecclesiastici conferatur canonice & cum juribus & pertinentijs suis universis assignetur per me quoad vixero pacifice & quiete tenendum habendum & possidendum, & postquam idem beneficium altaris supradicti per mei mortem seu liberam resignationem vacare contigerit, ex tunc ad hujusmodi altaris beneficium habilis & idoneus actu sacerdos vel saltem infra annum in sacerdotem promovendus per pastorem prefate ecclesie parrochialis in *Walthilbersheim* pro tempore existentem apud quem jus presentandi seu patronatus dicti altaris perpetuo resideat & debeat permanere Archidiacono loci ut moris est presentetur & canonice instituatur, qui quidem dicti altaris Rector idem beneficium altaris hujusmodi duabus missis qualibet hebdomada ad minus per se vel per alium celebrandis, & singulis diebus Dominicis & festivis cum ipso pastore seu ejus vicario in aque benedicte asperssione ut moris est circumeundo & Divinorum solennijs interessendo & psallendo ac ipsum pastorem seu ejus vicarium pro tempore diligenter & devote adjuvando debite servire. Fructus vero census redditus emolumenta atque bona ut prefertur in dotem altaris supradicti dati & assignati data & assignata per ordinem

de-

Digitized by Google

deſcribuntur in hunc ritum: Primo ſexta pars decime ville in *Roxheim* de vino & omnibus frumentis eſtimatis ad decem maldra ſiliginis & medium plauſtrum vini pinguenſis menſure in communibus annis, Item quinque mine ſiliginis ibidem novem ſs. Hallenſ. Item decem maldra ſiliginis pinguenſis menſure & viginti capones & pulli cedentes in Windesheim qui quondam fuerunt Domini *Hermanni* de *Geiſpesheim* militis pie memorie. Item unam libram Hallenſium ibidem cedentium quam dat dictus *Contzginchs Henchin* & ſui conſodales. Item ſex talenta olei que dat *Petrus* dictus *Oleſoppe* ibidem de habitatione ſua & orto. Item in *Walthilbersheim* novem ſolidi Hallenſ. perpetui cenſus quos dat *Philippus de Rymelsheim*. Item ibidem decem ſolidi Hallenſ. perpetui cenſus quos dat dictus *Johannes Berkens* & *Henricus* filius *Gudmanni* de *Genheim*. Item in *Walthilbersheym* VI. maldra ſiliginis perpetui cenſus Pingenſis menſure que quondam fuerunt dicti *Reidienſteins* que dant *Nicolaus Greſſer* & ſocij ejus. Idem ibidem duo maldra ſimul perpetui cenſus Pingenſis menſure quem dat *Fulmannus Oleator* ſitum ſuper duo jugera agri & arborum Hynſer des ſtegs conſulcatis dicto *Kontzenhennen* & *Petro* Moliatori. Item ibidem ama vini perpetui cenſus quam dictus *Henſchin* & ſocij ſui dabunt de bonis *Vitz Salienhenschin* decem cum media Galete (*) minus media menſura franci vini (**) de una vinea ſita in Hoff-

 win-

(*) *Galeta*, menſura vinaria.

(**) V num Francum, Francicum vulgo Frantzwein a palmitibus e Francia allatis ſic dictum.

Digitized by Google

wingarten conſulcatis Domino *Hermanno Stump* militi & Petro Seuſen. Item *Johannes* ſocer unam galetam vini de uno quartali vinearum ſito uff der hellen conſulcato *Diel Mecken.* Item *Margaretha* relicta Thome dat unum quartale vini de uno quartali vinearum dicto an der Hellen conſulcato *Johanni Sartoris.* Item preſcripta habent unam aream ſitam ibidem ſupra fontem conſulcatum dicto *Starck* que dat mediam ancam pro domicelliis dictis *Stump*, Item habet unum ortum prato prope ſuperiori molendina & dat quatuor ſolidos hallenſ. ad curiam dictorum der Stumphoff. Item habet tria quartalia vinearum ſita am Appelſtuck conſulcata *Petro Zympen.* Item habent unum juger vinearum ſitum in hohen wingart & dat tertiam partem crementi, *Nicolaus Greſer* habet. Item medium juger vinearum ibidem dat dertiam partem dictus Kornchin habet. Item unum quartale vinearum ſitum an Hetzen Helden infra *Petrum* Sartorem. Item *Emich Kons* in Monſter dat duos florenos in auro cedentes feſto Nativitatis Chriſti de medio jugere vinearum ſito an dem Fyddersberg & dat terciam partem crementi Dominis S. *Stephani* Magunt. conſulcato ex uno latere dicto *Emich* & ex alio latere *Laurentio*, Item medietas curie dicti *Emich* in *Monſter* que dat triginti ſolidos Hallenſ. cenſus. Item unum quartale vinearum ſitum in Campo dicto an dem Linſen pfadt conſulcatum in ſuperiore parte dicte Merckenelſen & eſt proprium. Item unum quartale ſitum uff der luchten & dat tres ſolidos hall. conſulcatum *Petro* Storm & *Conrado Bender* in ſuperiori

Digitized by Google

riori parte. Item medium quartale vinearum situm uff dem mondtberg & dat 12. Hallenſ. conſulcatum ex uno *Johanni Reuber* & ex ſuperiori *Joanni Genskragk*. & nota quod preſcripti duo floreni ſunt redimendi cum viginti florenis. Item *Mecken Neſen* in *Hylbersheim* dat quindecim ſol dos Hallenſium de omnibus ſuis bonis donec demonſtrabit aliqua bona & interpignus & ſunt redimendi cum ſex librarum hallenſ. qui quidem cenſus & redditus in litteris deſuper confectis plenius deſcribuntur. In quorum omnium & ſingulorum premiſſorum robur & evidentiam ſigillum mei *Nicolai* dotatoris predicti preſentibus duxi appendendum ſupplicando & obtinendo quod honorabilis Dominus *Petrus Flach* paſtor in *Walthilbersheim* Mog. diœc. predicti in ſignum conſenſus roboravit. Et Ego *Petrus* Paſtor memoratus recognoſco quod ob rogatum Domini Nicolai dotatoris prefati ad omnia & ſingula premiſſa meum conſenſum pariter & aſſenſum tribui & tribuo, & ideo easdem literas una cum appenſione ſigilli ipſius Domini *Nicolai* & mei ſigilli appenſione roboravi. Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo viceſimo quinto quarta feria poſt feſtum ſancti *Martini* Epiſcopi.

Confirmatio.

Conradus Dei gratia ſancte Moguntine ſedis Archi Epiſcopus ſacri Romani Imperij per Germaniam Archi Cancellarius univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus ad quos preſentes noſtre littere pervenerint ſalutem in Domino ſempiternam. In-

Digitized by Google

ſtarationem creationem erectionem datationem & fundationem altaris conſecrati in honorem beate *Marie* virginis glorioſe ſiti in eccleſia parochiali *Walthilbersheim* noſtre dioceſis per diſcretum *Nicolaum de Dreyſe* presbiterum dicte dioc. devotum noſtrum in Chriſto dilectum pio ductum affectu ac creatorem omnium glorioſamque ejus genitricem ac univerſam ſanctorum & totius militie celeſtis cohortem de ſua cupiens honorare ſubſtantia pro divini cultus augmento pro ſui parentum & agnatorum nec non omnium fidelium remedio animarum cum certis ſufficientibus reditibus pro unius ſacerdotis actu in ſacerdotio conſecrati vel infra annum poſt adoptionem hujusmodi beneficij altaris in ſacerdotem promovendi dictum altare ſalubriter regentis congrua ſuſtentatione prout literis autenticis dotationem hujusmodi fuimus ſufficienter informati factas, dummodo absque prejudicio Rectoris ejusdem parrochialis eccleſie in *Walthilbersheim* & cujuslibet alterius alieni juris injuria facte ſint & fiant ratas habentes atque gratas ipſas perpetuando approbamus collaudamus atque in Dei nomine auctoritate noſtra ordinaria preſentibus confirmamus, jus patronatus ſeu preſentandi illi vel illis cui vel quibus in dictis dotationis litteris reſervatum extitit futuris temporibus reſervantes preſentium ſub noſtri ſigilli appenſionis teſtimonio litterarum. Datum *Olmene* tertia die Januarij Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo trigeſimo ſexto.

XXIII.

Digitized by Google

XXIII.

JUS PATRONATUS ALTARIS SANCTAE MARIAE MAGDALENAE IN CAPELLA S. MATERNI FRANCOFURTI.

Inn dem namenn der heiligenn vnnd heillſammenn dreivaltigkeitt des Vatters vnnd des ſonns vnnd des heilligenn geiſts ſeliglichenn Amen kuntth vnnd zue wiſſenn ſei allenn denen die dieſenn Brieff annſehenn leſen oder hörenn leſen Das ich *Harttmann Becker* Scheffenn zue *Franckfurtt* anngeſehenn vnnd bedachtt hann das wir alle werdenn ſtehenn ann dem jüngſten gerichtt vnnſers lieben Herrn *Jeſu* Chriſti im rede vnnd Anttwortt zue gebenn vonn allen dem das mir in dem Leichnam es ſei bos oder guett gethann haann, vnnd darnach ein jeglicher geſchwetzt hatt auff dieſer erdenn darnach wirdetth er in der anndernn Werntt mehenn, wann nun vormalls ein Cappelle mit irem begrieff zu *Franckfurtt* in der Newenſtatth auf dem Roſsmertte gelegenn Angefang. mitt zinnſen vnnd gulttenn beide geiſtlich vnnd wernttlich beſchwertt worden iſt vnnd ſolcher beſchwerung halber viell Jhar vnnd zeitt vnngebauett vnnd wuſte geſtanden haitt, vnnd das nun ſolch Capelle mit irem Begrieff inn Gottes ehr kommenn, vnnd Gottes dinſt darin geſchehen mögenn, So han ich mit woll vorbedachtem beradenenn mutth Auch mitt wiſſenn vnndt vorrade der meinen, dieſelbe Ca-

Digitized by Google

pellen vonn allen Zinſenn damitt ſie beſchweret was vnnd mir vorgehalltenn wordenn ſeint gentzlichenn erledigett, vnnd gott dem allmechtigenn zu lob denn leutthen darumb wonende, vnnd auch frembden leutten die Meſſe vnnd mertte mitt Iren Pfertte vnnd andernn Kauffmanſſchafftten vnnd haabenn pflegenn zueſuchenn, vnnd zu keinem Gottesdinſt die zeit bequemblichenn auſs der gegen ſunder vnſtadenn vnnd Annſeumnis kommenn mögenn, vnnd allermeniglich zu guet auff das die doch mörgenns noch dem Gebotte vnnſers Erlöſers der inn ſeinem Euangelio ſpricht zum erſtenn ſollentt ir ſuchenn das reich Gottes, bei einer Meſſe ſein vnnd das loblich Sacramentth des heiligenn Fronnleichnams vnnd koſtbaren Blutes vnnſers liebenn Herrnn *Jeſu* Chriſti ſehenn mögenn auch um meiner beyder Hausfrauen vnnd vnnſer beyder Altern vnd Nachkommelingenn ſelen auch aller der die handtreiche Hulffe vnndt ſteure her zugethaann haann vnndt hinfuro thun werdenn, vnnd allenn glaubigenn ſeelen zu troſt gebawett vollennbracht geſtifft vnnd begabetth mitt gulltenn vnndt zinnſen alls hero noch geſchrieben ſtehenn, welche Altare binnen denſelbenn Capelnn, Inn der ehren der heilligenn Dreiualtigkeit vnnſerer liebenn Frauenn, der himmelliſchen keiſerinn, Sancti *Thome* des heiligenn Apoſtelln Sancti *Steffani* Sancti *Laurentii*, Sancti *Georgii* des heiligenn ritters vnnd merttlers Sancti *Materni* des heiligenn Beichtigers vnnd Santt *Marie Magdalene* gewihett wordenn iſt, ſolch Gotteslehenn Ich Hartmann

Be-

Digitized by Google

Becker denn Erbarnn Herrn *Johann Schmitts* Prifternn inn dem Rechten das man nennet Jus patronatus vnnd in moffen Herr *Johann Mertz* feliger das vor Ime Inngehaptt haitt lyhen vnnd imerthar zu preſentirenn vnnd behaltenn mir auch gantz möde vnnd magdtt ſo dick das noitt wirdt zw lyhen vnndt zue preſentirenn Alſo das ere alle ſontagk vber Jar ybernn dem obgenannten Altare Inn der Capellen zu Sanct Materne verdienenn vmb ſiebenn Uhrenn des morgens vngeuerlich ein meſſe halltenn, vnndt thun inn ſolchenn Meſſenn, ob dem Altare die Collectenn Fidelium Deus omnium conditor &c. leſenn. Es *ſoll auch das ſalltz* benemen Jme vann die groſen Feſta So ſoll er ſie doch noch der meſſe leſenn, Es ſoll auch das Sallz das Jme die Collatores thun gebenn, vnnd weihewaſſer auff die Sonntag gebenn, vnnd denjenen die zu jeder zeitt bei ſolcher meeſs ſein milltiglichenn mittheillenn, vnnd ſoll auch ſolches alles ſelber perſonnlich thun Es beneme Jm dann kranckheitt ſeines Leibes oder andernn ehafftigenn ſachen ſo ſoll er das die zeitt vnnd ſo lang mitt ein andernn frommen Prieſtern beſtellenn gethann werdenn Vnd ich ſetzen vnd Ordenen wann vnnd welche zeitt Gott vber mich gebeuth das ich mitt Tode aus dieſem Elendtt verſchiedenn bin des mich ſein gottlich Barmhertzigkeitt nach meiner Notturfft gefriſtenn wulle das dann der Elteſte Scheffenn des Ratths vnnd Gerichts zu *Franckfurtt* vnnd *Henns Glauburg* mein Schwager den ich nenne meinenn eidenn vnnd nach ſeinenn tode einer ſeines

lei-

Digitized by Google

leibes Erbenn vonn Mannes Perſonenn der elteſte vnnd keiner an den andernn vnnd wann *Henns Glauburg* noch einer ſeines leibes erbenn von mannes perſone nitt in leben ſein der elteſte Scheffenn allein ſolchs gottslehenn obgerurtt zu ewigenn tagenn vnnd ſo dick viell das ledigk wirdt vnnd ſich geburtt inn dem Rechtenn das mann nennet Jus patronatus lyhen vnnd einem frommenn Armenn Vicarien oder Altariſten der vor beneſire ſeie darzu preſentiren ſollenn, vnnd wem auch ſolches Gottslehenn noch herrnn *Johann Schmidts* tode gelihenn vnnd darzu preſentirt wirtt der ſoll gebundenn vnnd pflichtig ſein alle vorgenannttenn Sonntag vber dem Altarenn Jnn *Sanutt Madernns* Kirchen ein meſſe zu haltenn vnnd zu leſenn vnnd mitt dem vnderſcheide ſaltz vnnd weihwaſſer zu weihenn Collectenn zu leſenn vnnd alles anders zu thun das vonn herrn *Johann Schmidtt* zu thun vor vnnd nachgeſchriebenn ſtehet Auch ſoll er *Johann Schmidtt* vnnd ein jeder der nach ſeinem tode zu ſolchem Gotteslehenn preſentirt wurtt gebunden und pflichtig ſeyn alle vnnd igliche Fronfaſtenn auff einen tag denn Sonttag hinndann geſtalltt iſt vnnd auf denn tag meines Abgangs vber dem Altare inn *Sanct Madernns* Kirchenn Jedliches enin Jar gezeide mit Vigilienn ſelemeſſen vnnd anderem alls gewönlich iſt zu halltenn vnnd zu begene vnnd mein meiner beiden Hausfrauenn ſeligenn vnſerern beiden Eltern ſeligenn vnnd nachkommelingenn ſeelen ſonderlich und vleiſiglich gedenckenn, vnnd Gott denn allmechtigenn vor

vnns

Digitized by Google

vnns bitten oder beſtellenn gethann werdenn Es ſoll auch ir ieder bei derſelbenn Pflicht ſchultig ſeyn das Feſtum Trinitatis mitt einer Veſper vnnd meſſe ſingenn vnnd erlich zuhaltenn oder beſtellenn gethan werdenn vnnd auch alle Jare auf das meinſte eingeen vnnd zu ſehenn das ſolche geſtifftenn mein Vatter ſeeliger vnnd ich zu ſanntt Bartholomeus zu vnnſer liebenn Frauenn brudernn vnnd zu denn Predigernn nach lautt der Brieff gemachtt han aufrichtig ſein vnnd gehaltenn werdenn, auch ſoll dem vorgenanntenn Herrnn *Johann Schmidt* vnnd nach ſeinem tode einem iglichenn der zu ſolchem Gotteslehen preſenntirtt wurtt das Opper alls auff den ehegenannttenn Altare geopffertt wird Jnn der Zeitte er meſſe heldett vnndt liſett gefallenn, vnnd werdenn was aber der Aff . . . . So die nachgeſchriebenn ſechs meſſe geleſenn werdenn vnnd gehalltenn werdenn, oder ſonſt geopffertt gegebenn vnnd gefallet wirtt ſolches ſoll dem preſentirten noch den andern dreienn Prieſternn mitt deinen ſunder denn Collatoribus gegebenn und zu dem baw vnnd zu andernn notturftigen ſachenn der egenannttenn Capellenn auff das ſie zu ewigenn tagenn inn weſenn bliebenn möge vorbehalten werdenn oder mochtenn die Collatores ie inn zeittenn ſolches kerenn vnnd wenden Jnn anderenn wegenn ſie bedeuchtte der Capellenn nutzlichſt vnnd Angenemeſt were Es ſollenn auch die Priſter zu dem Gotteslehenn preſentirt vnnd die anderenn Prieſter die auff

die

Digitized by Google

die anderenn tag meſs zu leſenn geburtth ſich herwidder nit ſtellenn oder legenn ſonder die Collatores daran vnnd auch der Capellenn ornamenta gezirde vnnd annders loiſenn waldenn vnnd in keine inntragb thun heimlich noch offenttlich oder beſtellenn gethan werdenn inn keine weiſe Auch ſetzenn ich *Harttmann* obgenannt das alle Wochenn zu ewigenn tagenn noch ſechs meſſenn nemblich auff montag, dinſtag, mittwochenn, donnerſtag, freittag vnnd ſambſtag auff iedenn derſelbenn tage ein meſſe umb die ſiebenn Uhren det morgenns vngeuerlich mitt der Collecten Fidelium Deus omnium conditor &c. ob dem obgenanntenn Altare vnnd mit Gebrauchung der Capellenn oruamenta vnnd dreienn ſonderlichenn Prieſtern die ich bei meinen lebetagenn, vndt die Collatores nach meinem tode darzu gebenn gehaltenn vnndt geleſen werden, denn die Collatores dar vmb vor ein Stipendium gebenn vnnd thun ſollenn Nemblichen zweienn Prieſternn idem funffzehenn Achtell kornns vnnd dem dritten Prieſter auch auff funffzehenn achtell kornn, ann Kornn vnnd gelde vngeverlich vonn denn guetternn vonn Dorffeldenn vnnd ob etwas Jerliches vonn den Guetternn zu Dorffeldenn vberlieffe ſolches ſollt deren Collatores hendenn deren Capellenn zu guetth geſtellt werdenn vnnd welcher ſolcher Prieſter es were einer oder mehr der nitt tede Innmaſſen vorgeſchriebenn ſtehett oder ſich ſo hielltte den oder die möchtenn die Collatores nitt lenger behaltenn vnnd

ſol-

Digitized by Google

ſolches mitt einem anderenn Erbarnn Prieſter verſehenn vnnd beſtellenn gethann werdenn, So dicke Inen tuncket vnnd ebenn wirdtt furtter ſo ſetzen vnnd will ich, das der vorgenannt Herr *Johann Schmitt* vnnd ein jeglicher dem ein ſolche Gottslehenn geliehenn wirdtt mir dieweill ich im lebenn bin vnnd nach meinem Abgangkh denn Collatoribus ie zu zeittenn mitt auffgelegttenn fingern auff die heiligenn Evangelia ſchweren vnnd darauff ſeinenn geſieglettenn brieff gebenn ſoll, ſolchem Gotteslehenn ſouiel ime zu thun zuſtehett genug zu thun getreulich vorzuſein den zugewarttenn vnnd alle gulte die ime umb ein ſolches zueſteenn auffzuhebenn vnnd ime zuebehaltenn Auch ſolche gottslehenn nitt zu verkuden zuuerweſſeln oder inn andere Hende zu wendenn ohne ſonderliche Laube vnnd willenn der Collatores Je inn Zeittenn wo es daruber geſchehe ſo ſollte ſolches gottslehenn ledig vnnd lois verfallenn ſein, alls ob er todt were, vnnd ſollen vnnd mochtenn die Collatores die eim andern Erbernn Priſter leihenn, vnnd vmb das die guthe gullt vnnd zinnſe zu dem obgenanntteni gotteslehenn und Capellen zu ſantt *Matherne* gehorendte vnnd auch die Brieff vonn der geſtiffte wegenn mein Vatter ſeeliger vnnd ich zu ſant *Bartholomeus* zu vnnſer *lieben Frauen* Brudernn, vnnd zu denn *Predigernn* als vorgeſchriebenn ſteett gemacht haan vnnd dauonn beſagenn nitt verlhorenn, verhienett oder abhendigh gemacht werdenn So will ich *Hartman* obgenantt das alle und igliche ſolche brieu ſchriffte vnnd Regiſterenn

nooh

noch meinem Tode hinderenn die Erſamen denn Raitt zu *Franckfurt* in einer beſchloſenenn Ladenn darzu der Elteſte Scheffenn ie in Zeitt einen ſchluſſell, vnnd *Henne Glauburgk*, oder nach ſeinem Tode ſein vorgeſchriebenn Erbenn denn andern ſchluſſell vnnd wann *Henne Glauburgk* vnnd ſein vorgemeltenn Erbenn nitt in Lebenn ſein der eldeſte Scheffenn beide ſchlüſſelln darzu zu kommen haben ſollen getacht vnnd geſtallt ſollenn werdenn Doch das die Collatores einem iglichenn der mit ſolchem gottslehenn bethenett iſt, ſolcher Brieff vnnd ſchriffte oder der glaubliche Abſchrifftt dauonn ſouiel ſein Corpus antreffe vnnd im noitt iſt, gedyenn vnnd werdenn laſenn ſollenn, vnnd alſo das verſichert werde, das ſolche brieu vnuerſertth vnnd vnuerletzigett widder hinder die Collatores widder kommen vnnd getächt werden ſollen, Ahne verzogk vnnd ſinndt dies die gude die dem præſentirten zu dem gottslehenn ie ine zeittenn vmb das das er alls vorgeſchriebenn ſteet zu thun pflichtig iſt vnnd ſein ſoll Nemblich der zwolffte theill des zehennden zu Obern wulnſtatt nach lautt der Brieff So ſeindt dieſs die Gude vnnd gulte denn dreien Prieſteren vmb die ſechs meſſenn alls vorgeſchriebenn ſtehett zuleſenn nemblich drei Hubenn Lanndtts zu *Bockenheim* noch lautth der Brieff dauon man Itzuntt Jerlichs dreiſigk achtell kornn gibtt Item ein Hube vnnd vier morgenn Ackers noch lautth der Brieff zu *Dorffeldenn* gelegenn dauon mans Jars zehenn Achtell kornns gibtt Item ſechs Morgenn Wieſenn zu *Dorffeldenn* gelegenn,

dauon

Digitized by Google

dauon man Itzuntt giebt ſechs Pfundt Heller geltts minder vier ſchillingh vnnd zwo gennſe, Item vnnd achtt ſchilling heller gellts vnnd zwey Huner ewig gullte Auch zu Dorffeldenn gelegen alles noch lautt der Brieff, ſolche gulde die Collectores ie in zeittl ſo man der ettliche ghenn *Franckfurtth* lieffertt ſollenn thun fordernn entpfahenn vnnd Jnnemen vnnd vonn ſechs meſſenn alls vorgeſchriebenn ſteett zu leſen dauon Jerliche Reichenn vnnd gebenn den dreien Prieſtern Als auch vorgeſchriebenn ſtehett Noch mehr Ordnenn vnnd ſetzenn ich als ich itzunt der obgenanttenn meiner Capellen ein gluckner gebenn haan vnnd vonn zeittenn Inn zeitten einer ſein ſoll vnnd mues denn Prieſternn zu ſolchenn vorgenanttenn Meſſen vnnd gottesdinſtenn zu Miniſtriren die ornamenta zu Andalogenn die widder zuebehalltenn vnnd alles anders zu handlenn und zu thun haab das der Capellenn vnndt Altarenn noitt iſt vnnd ein gluckner zueſteet das dann zu Lhone gegen eim ſolchen werden ſoll Solche ſechstenhalbenn morgenn wieſenn Ich zu *Eſchersheim* liegende haan die mag er ſelber Scherenn vnnd gebrauchenn oder die im einen zinns verleihenn wie ime das dann zu ieder zeitt gefellig iſt dieſelben kluckener auch die Collatores ie inn zeittenn machtt habenn ſollen Ann ſolche Ampt zu nemen Inenn Schwerenn vnnd gelobenn zu loſſenn vnnd widder zu Orlaubenn zu ieder zeitt vnnd gelegennheitt der dingh. - - - Dieſer vorgeſchriebene Inſtitution Stifftunge vnnd aller Ordnunghe han ich Hartmann Becker obgenanntt ge-

petten die Erſamenn Furſichtigenn vnnd weiſenn Burgermeiſtern vnnd Raitt zu *Franckfurtt* vnnd der Statt *Franckfurtt* klein Innſiegell An dieſenn Brieff zu henckenn das mir Burgermeiſter, vnnd Ratth itzt bekennen, vmb *Harttmanns* vnnſers mitt Scheffenns vnnd Ratthgeſellen bethe willenn der Statt *Franckfurttb* klein Innſiegell heran thun henckenn, So hann ich Hartmann Itzt genanntt darzu mein eigen Innſiegell vor mich vnnd meine Erbenn Ann dieſenn Brieff gehangenn, Datum Anno Domini Milleſimo Quadringenteſimo Septuageſimo tertio feria quinta poſt Feſtum *Palmarum.* (15. apr.)

XXIV.

PRÆSENTATIO AD CAPELLAM IN ZIEGENBERG.

Philippus Dei Gratia Lantgravius Haſſie Comes in *Catzenelnbogen Dietz Ziegenhain & Nidda* honorabili viro Dño Prepoſito beate *Marie* Virginis Moguntiæ ad Gradus ſeu ejus Officiali favoris noſtri incrementum & ſalutem in Domino. Quia Capella ſanctorum *Ciriaci Anthonij & Agnetis* in *Ziegennbergk* ad preſens per obitum quondam Dñi *Petri Appelman* ejusdem noviſſimi poſſeſſoris dum vixit, cujus quidem jus patronatus ad nos & heredes noſtros ſpectat & pleno jure ſpectare dinoſcitur, ideo nos diſcretum *Baltaſar Budeln* tanquam abilem & idoneum vobis preſentandum duximus preſentibusque preſentamus affectantes quatenus eundem

dem *Baltaſar* ſic a nobis preſentatum in & ad dictam capellam prout veſtri eſt officij inſtituere & inveſtire velitis etque de ſingulis fructibus obventionibus atque emolumentis ad dictam capellam ſpectantibus integre reſponderi faciatis adhibitis circa id ſolennitatibus debitis & fieri conſuetis. In cujus fidem has litteras noſtras ſigilli noſtri appenſione communiri fecimus. Datum *Marpurgk* Anno Domini Milleſimo quingenteſimo Decimo octavo viceſima ſexta die menſis Novembris.

XXV.

DOS ALTARIS B. M. V. IN CIMITERIO FRIDESLARIÆ.

In Nomine Domini amen Ego *Conradus* dictus *Hacke* de *Gottingen* canonicus eccleſiæ fridslarienſis Moguntinenſis dioceſ. noviſſima mea rememorans Cauſa devotionis nomine teſtamenti in honorem omnipotentis Dei & genitricis ejus glorioſæ virginis *Mariæ* & beati *Andreæ* apoſtoli pro augmentatione divini cultus ob animæ meæ & omnium progenitorum meorum nec non omnium eorum de quibus mihi provenerunt bona mea r medium ſalutare de pleno conſenſu & bona voluntate honorabilium virorum dominorum Decani & Capituli eccleſiæ fridslarienſis prædictæ altare per me erectum & fundatum in capella glorioſæ virginis *Mariæ* ſita in Cimiterio extra dictam eccleſiam fridslarienſem cum bonis meis ſitis in campis & terminis

Digitized by Google

villæ *Nidderuzebenern* que comparavi apud *Giſonem* dictum *Lerekindt* opidanum fridslar. pro ducentis & viginti talentis denariorum haſſienſium prout in litteris deſuper confectis plenius adaparet. Item cum redditibus quinque maldrorum fridslarienſ. menſuræ partim ſiliginis & avenæ quos comparavi & emi apud religioſos moniales & Conventum in *Merckirshuſen* ſub forma reemptionis pro centum talentis denariorum Haſſienſ. utpote in literis deſuper traditis enodatur dotavi & doto dotatione perpetua per preſentes & eosdem redditus ſive bona pro ſuſtentatione Rectoris ejusdem altaris qui pro tempore fuerit libere dono & aſſigno, diſtincto tamen a Rectore dicti altaris pro cujus ſuſtentatione *Gerbordus* dictus *Catzman* ſubdiaconus fælicis recordationis olim redditus ſuos fideliter aſſignavit ut in literis ſuper hoc confectis edocetur. Mitto etiam preſentibus Rectorem dicti altaris per me dotati ut prefertur ad ipſum altare & quicumque pro tempore ipſum tenuerit & poſſederit in dictorum bonorum & reddituum poſſeſſionem pacificam & quietam, volens tamen mihi jus patronatus aut jus preſentandi ejusdem altaris ad tempora vitæ meæ reſervare Poſtquam vero diem extremum finiero extunc jus patronatus ſeu jus preſentandi ejusdem altaris in *Giſelerum* quondam *Johannis Giſeleri* filium opidanum in *Gottingen* aut in ejus hæredes maſculos transfero per preſentes. Inſuper ſi prædictus *Giſelerus* tales hæredes non habuerit, extunc Albertus de June ſeu ejus hæredes jus patronatus ſeu jus preſentandi ad idem altare

Digitized by Google

tare ſibi uſurpare debebunt. Ceterum vero cum predictus *Giſelerus* ſeu ejus hæredes aut *Albertus de June* ſeu ejus hæredes jure patronatus ſeu jure preſentandi dicti altaris duabus vicibus uſi fuerint modo & forma ſupradictis extunc jus patronatus ſeu jus preſentandi ejusdem altaris debebit perpetuo permanere apud honorabiles viros Dominos Decanum & capitulum fridslar. ſepedictæ absque omni impedimento & contradictione quorumcunque Volens etiam quod ad dictum altare nulla perſona preſentetur per Dominos Decanum & capitulum nec per hæredes meos præfatos niſi actu ſit in ſacerdotio conſtitutus aut infra annum ad minus ad ordines presbiteratus promoveatur & continuam moram faciat ac habeat in opido fridslar. & ſingulis ſeptimanis quatuor miſſas per ſe legat altari in eodem, ne dictum altare in ſuo officio defraudetur Ita ſane quod Rector ſepedicti altaris per me dotati ſit ſub obedientia domini Decani eccleſiæ fridslarienſis qui pro tempore fuerit & viſitet chorum ibidem ſicut alii altariſtæ in predicta Eccleſia beneficiati temporibus debitis & conſuetis Item volens quod ſi per predictos dominos aut per hæredes meos prefatos aliqua in premiſſis ſeu aliquo premiſſorum contra voluntatem meam attemptata fuerint quovismodo extunc pro tali vice jus dictum altare conferendi transpono & transfero in honorabilem virum dominum Decenum eccleſiæ fridslarienſis qui pro tempore fuerit, & in hoc omnia attemptanda contra dictam voluntatem meam reformo & reformari volo firmiter per pr-

Digitized by Google

sentes. In quorum omnium & singulorum premissorum evidens testimonium presentem dotationis litteram per *Henricum* Notarium publicum infrascriptum scribi & publicari feci & sigilli mei proprii feci eam appensione muniri Nos quoque Decanus & capitulum ecclesiæ fridslarienſis predicti recognoscimus ad premissam dotationem plenum consensum nostrum adhibuisse, In cujus testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus est appensum Acta sunt hec fridslariæ in loco capitulari fridslarienſis ecclesiæ anno Domini Millesimo trecentesimo septuagesimo Indictione octava die vicesima nona mensis Januarii hora tertiarum vel quasi Pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri Domini *Vrbani* divina providentia pape *quinti* anno octavo. Presentibus discretis viris dominis *Henrico* de *Webene Arnoldo Schaden Henrico* dicto *Gorttell Johanne* de *Warperg* presbiteris dictæ Moguntinensis dioces. in predicta ecclesia fridslarienſi beneficiatis pro testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Et Ego *Henricus de Borken* clericus Maguntinensis dioces. publicus imperiali auctoritate notarius quia dotationi donationi assignationi reservationi translationi ac omnibus & singulis aliis supra narratis dum sic ut præmittitur per predictum dominum Conradum & coram dominis Decano & Canonicis dictæ ecclesiæ capitulariter congregatis agerentur & fierent una cum predictis testibus presens fui eaque sic fieri vidi & audivi Ideo presens instrumen-

mentum publicum exinde confeci quod manu propria conſcripſi & in hanc publicam formam redegi ſignoque meo ſolito ſignavi rogatus & requiſitus in fidem & teſtimonium premiſſorum.

XXVI.

FUNDATIO VICARIÆ S. MATHÆI FRIDESLARIÆ.

Wir bruder *Conradt Schlegern* Commenthur des huſes zu *Wiſenfelt* bruder *Heyneman* von dem *Saſſenberg* prior und der convent gemeinliche deſſelben huſſ ſanct *Johans* ordens bekennen offentliche an diſſem briffe allen den die in ſehen oder horen leſen das wir eintrechtlich mit vorbedachtem mude von ſchult von reddelichen ſachen und noth wegen unſers huſes und convents vorgnant verkaufft han und verkeuffen rechtlichen und redlichen dem erbarn man hern *Herman* von *Talwig* Dechen des ſtiffts zw *Fridslar* zwei unſer güter zw *Twisten* eines da *Henrich Wacker* uff ſitzt und das ander das *Henrich Rutze* daſelbs buwet und beſitzet und zwey unſer güter zu *Niddern Urpbe* der ein^{s} *Johan Bunfel* und das ander *Rudiger* der voylen eiden bawet und beſitzet dorffe in velde in holtz an huſen hoben hobeſtett huben ackern wiſſen weyden waſſern wegen gulde und obleygen gebuwet und ungebuwet beſucht und unbeſucht wie ſie gnant ſein im und wem er die güter und gulde vorgnant gibt vorwiſet verkeuffet oder beſcheidet

vor drey hundert und drey und dreifig schilling turnos guder alden konigs turnos und vier turnos dieser uns davor bezcalt gegeben und gewehrt hat der wir in sagen ledig und loss an dissen briffe erblichen eygen zu besitzen zw setzen und entsetzen und zu bestellen nach allem seinem willen und nutze in aller erblichen und eigner weisse mit aller besserung und recht als wir die güter und gulde bisher besessen han und verzihen der vorgnanten guter und gulde zw *Twisten* und zw *Niddern Urphe* und alles rechten das wir daran hetten oder noch gehaben mochten und setzen den vorgnanten hern herman Dechant und die den er die guter und gulde gibt verweist verkeufft oder bescheidet in gewehr derselbigen guter und gulde und redden und geloben in rechte werschafft zu thun der vorgnanten guter und gulde wanne in des noth ist und wir darumb angesprochen werden, vorth mehr han wir die gnade behalten das wir diese vorgnante guth und gulde widder keuffen mogen gegen dem vorgnanten hern *Herman* Dechant und die den er disse guter und gulde vorwiset verkeuffet gibt oder bescheidet welche Zceit oder wanne wir des byden oder mudende sein umb die vorgnanten sommen geldes bey namen umb drey hundert und drey und dreifig schilling turnos *guder alten kunigs turnos* und vier turnos an allerley hinderlal und widder sprache und geben in darüber zw kuntschafft und zw merer sicherheit dissen briff mit ingesigelen unsers Commenthurs und unsers convents vorgnant vestiglich besigelt. Datum

Anno

Digitized by Google

Anno Dñi M CCC LXI. in die ſancti *Ambroſiij* Confeſſoris.

7. Dec.

In nomine ſancte & individue Trinitatis Patris & Filij & Spiritus ſancti Amen. Ut in futura vita anima viſione beatifica conſoletur expedit ut per largifluam rerum temporalium diſtributionem divinus cultus augmentetur hinc eſt quod nos *Hermannus* de *Talwig* Decanus Eccleſie Fridslarienſis cupientes anime noſtre & animarum omnium parentum noſtrorum prout Divina inſpiraverit clementia procurare remedium ſalutare quoddam altare in Eccleſia Fridslarienſi de conſenſu & bona voluntate Dñorum ſcolaſtici cantoris & Capituli Eccleſie Fridslarienſis ſitum in loco angulari ante capellam que vocatur Stimmechin ex oppoſito aſcenſus chori a dextris pro augmentatione cultus Divini in honorem Domini noſtri Jheſu Chriſti quatuor Evangeliſtarum & omnium ſanctorum erexi-mus & fundavimus & pro ſuſtentatione rectoris ejusdem redditibus decem maldrorum annone partim ſiliginis & avene menſure Haſſienſ. qui de quatuor allodijs ſeu bonis in terminis camporum villarum *Twiſte* & *Niddern Urpbe* ſitis que a Commendatore & Conventu Ordinis Sancti *Johannis* in *Wyſenfelt* emptionis titulo comparavimus perpetuis temporibus cedere debebunt & una domo cum ſuis pertinentijs ſita in opido Fridslarienſi retro domum & curiam que quondam erat Syffridi uffm hoibe per nos pro quadraginta & ſex talentis haſſienſium denariorum empta dotavimus & dotamus legittime

per presentes ita sane quod quicunque rector dicti altaris pro tempore fuerit de dictis redditibus altaris quatuor cerea lumina quorum quodlibet unum talentum cere contineat in anniversario nostro apud sepulchrum nostrum infra vigilias & missarum solemnia incendenda & ardenda perpetuis temporibus debebit debite & absque contradictione procurare. Idem etiam rector dicti altaris quicunque pro tempore fuerit singulis diebus Dominicis in dicto altari missam de die vel de sancta Trinitate secundis ferijs pro fidelibus defunctis sextis ferijs de sancta cruce vel diebus sabbathis de Virgine *Maria* temporibus perpetuis per se vel per alium nisi per cessationem Divinorum vel per interdictum Ecclesiasticum legittime prepeditus legere debebit prout ad hoc faciendum idem rector altaris tempore quo sibi dictum altare confertur fide data loco juramenti se debebit obligare, cujus quidem altaris collationem cum ipsum vacare contingerit nobis & *Rheinbero* fratri nostro militi in solidum & conjunctim quam diu vixerimus vel alter nostrum super vixerit *Elgero* de *Tulwig* & *Rheinbero* de *Hanstein* Canonicis Ecclesie Fridslarienſis post obitum nostrum similiter in solidum & conjunctim presentibus reservamus, postquam autem omnes viam universe carnis ingressi fuerimus ex tunc dicti altaris collatio ad Decanum Ecclesie Fridslarienſis quicunque pro tempore fuerit devolvetur. Insuper pro majori cultus divini augmentatione novem festa, primum in secunda feria pasche secundum in vigilia penthecostes, tertium pro secunda feria

ria penthecostes, quartum in tertia feria immediate sequente quintum in *cena Domini ad mandatum* sextum in die sancti *Ambrosij* septimum in die Clementis octavum in die Juliane virginis & nonum in die *Vincentij* Martyris festive in choro Ecclesie Fridslariensis instituimus perpetuis temporibus peragenda, ita tamen quod in cena Dni mandato per acto Responsorium: *Tristis est anima mea*, solemniter in choro decantetur, quo finito versiculum: *Christus factus est pro nobis obediens*, cum collecta: *respice quesumus Dne super hanc familiam*, legendo subsequatur & tunc presentibus presentia datur; ad que festa ut premittitur peragenda redditus annuos novem talentorum denariorum Hassiens. prout specificabitur infra damus & presentibus assignamus, quorum quatuor singulis annis de quibusdam bonis in *Langenvenne* & in *Madin* sitis que emptionis titulo a *Henrico Brunonis* & *Brunwardo* fratre suo comparavimus, & quatuor singulis annis de bonis in terminis ville campi Volthain sitis que similiter emptionis titulo a *Heinrico* Conradi de *Cassele* emimus, nonum vero talentum singulis annis de conventu in *Nordesbusen* quod ab eodem emptionis titulo comparavimus cedere debebunt, ita tamen quod in quolibet festo predictorum unum talentum denariorum inter presentes in choro prout moris est distribuatur. Pro melioratione autem dictorum reddituum & augmentatione per nos ad dicta festa assignatorum ut prefatur quidquid nobis post obitum nostrum tam in presentijs chori quam de annis gratie cedere poterit presentijs festorum juxta

con-

consuetudinem nostre Ecclesie deputamus & presentibus irrevocabiliter assignamus. Item quia in primis quinque festis per nos institutis de consuetudine Ecclesie Fridslarienſis lumina ponuntur in pulpito & incenduntur Custodi Ecclesie Fridslarienſis pro luminaribus in ultimis quatuor festis videlicet *Ambrosij Clementis Juliane* Virginis & *Vincentij* Martiris in pulpito chori incendendis perpetuos redditus quinque ſolidorum denariorum Hassienſium unius pulli Michaelis de bonis in *Ungedancken* ſitis que dictus korbere colit dandos ſimiliter presentibus assignamus, Insuper cupientes esse participes bonorum operum que per ipsos altariſtas Ecclesie Fridslarienſis in Divinis aguntur officijs ipsis irrevocabiliter presentibus damus & assignamus redditus annuos unius marci argenti puri quos ab *Ottbone* de, *Falckenberg* Cantore Ecclesie Fridslarienſis & *Johanne* alias dicto *Grutzing* milite fratre ſuo nobis emptionis titulo comparavimus de villa *Holtzheim* dandos pro vino & hostijs temporibus perpetuis per ipsos altariſtas pro missarum celebratione comparandis. Item pro pauperum recreatione perpetuis temporibus in sextis ferijs facienda deputamus novem quartalia siliginis & avene mensure hassienſ. de bonis in *Twiſten* & in *Niddern Urffa* ſitis pre expressis danda & quidquid provenerit de uno allodio in *Metze* sito quod dicitur das Stritgudt quod ab *Ottbone* de *Holtzheim* milite emimus quod etiam erat quondam patris nostri ita videlicet quod rector dicti altaris quicunque pro tempore fuerit, hujusmodi redditus tollere & colligere

gere debebit & perpetuis temporibus de dictis redditibus unum abatum siligin. pistare in tredecim uncias panum procurare debebit, quos singulis sextis ferijs per totum annum in curia que vocatur Schulehoib inter pauperes ibidem existentes in pulsu misse parrochialis distribuere debebit & dividere ita tamen quod idem rector de dictis redditibus singulis annis Decano, seniori vicario & seniori altarist̃e in ingressu Eccleſie Fridslarienſis quicunque pro tempore fuerit legittimum computum facere debebit & honestum, cui tamen rectori in recompensam suorum laborum & precio pistoris redditus unius maldri annone partim siliginis & avene dandos de dimidio manso in *Basenbusen* sito qui erat quondam *Otthonis* de *Holtzheim* militis & quicquid superfuerit de dictis redditibus pauperum presentibus assignamus, si vero predicta bona & redditus predicti per nos ob spem reemptionis empti ut in litteris desuper confectis plenius continetur reempti fuerint in toto vel in parte videlicet quatuor allodia in *Twisten* & in *Niddern Urffe* pro trecentis & triginta tribus solidis Thuronensium antiquorum & regalium cum quatuor Thuronibus & redditus quatuor talentorum qui cedunt in bonis *Langenvehnne* & in *Maden* sitis pro sexaginta & quatuor talentis Hassiens. denar. redditus quatuor talentorum qui cedunt de bonis in *Volchain* sitis pro quinquaginta & sex talentis denar. hassiensium redditus unius talenti qui cedunt de conventu in *Nordersbusen* pro quindecim talentis den. hassiens. redditus unius marce argenti puri qui cedunt de precaria

pro

pro decem marcis puri argenti, redditus unius mandri partim siliginis & avene qui cedunt de dimidio manso in *Basenhusen* sito pro sedecim talentis denar. hassiens. & bona que dicuntur Stritguth sita in *Metze* pro quadraginta & quinque marcis puri argenti, Ex tunc Decanus senior vicarius senior Altarista Ecclesie Fridslariensis & idem rector altaris quicunque pro tempore fuerit dictam pecuniam tollere debebunt & cum eadem totaliter alia bona & redditus cum scitu Capituli Fridslariensis Ecclesie emere in recompensam bonorum & redditum reemptorum quos ad hoc faciendum post obitum nostrum nostros perpetuos executores & testamentarios elegimus & per hoc ipsorum conscientias prout super eo altissimo rationem reddere voluerint oneramus, locationem vero bonorum & dislocationem ad altare & ad pauperum elemosinas per nos deputatorum ut premittitur & quamlibet ipsorum dispositionem ac quicquid cedere poterit de eisdem predictis redditibus fructuum exceptis ad tempora vite nostre propter melius nobis reservamus, post obitum vero nostrum in dicti altaris rectorem transferimus per presentes. In quorum omnium & singulorum evidens testimonium nos *Hermannus* de *Talwig*-Decanus supradictus sigillum nostrum una cum sigillo magno Capituli Ecclesie Fridslariensis presentibus duximus apponendum. Datum Anno Domini Millesimo trecentesimo sexagesimo quarto ipso die beati *Bonifacij* Episcopi gloriosi.

5. Junij.

Wir

Digitized by Google

Wir Official der probſtie zw *Fritzlar* bekennen in diſſem offen briffe das vor uns geweſt ſein die beſcheiden leude peter *Eberhardt* burger daſelbſt und *Konna* ſein ehliche wirtin und han bekant vor ſich und alle ire rechten erben das ſie rechtlichen und reddlichen mit gutem wolbedachtem mude eins ſteden ewigen Kauffs verkaufft hain und verkeuffen in und mit Crafft diſſ briffs dem erſamen hern *Johan Rodenberg* priſter altariſten und vormund des altars ſancti *Mathei* in ſanct *peters* Kirchen Zw *Fridslar* gelegen und allen ſeinen nachkommen vormunden deſſelben altars ein garthen gelegen vor dem Schylderthor zuſchen des erſamen hern *wigand Nordewig* uff ein und *Otthen Bremen* garthen uff die andern ſeiten vor zehen gute geneme volwichtige Rheiniſche Gulden der und ein orth eins gulden die derſelbe Keuffer in mit gereidem gelte güttlich gegeben gezcalt und wol bezcalt hat und die verkeuffer han vor ſich und ire erben gentzlich uff den vorgeſchriben Garthen vorzihen und uff alle das recht das ſie daran gehat hain und hirnoch gewinnen mochten und ſetzen den mergnanten Keuffer und ſeine nachkommen darinne in ein ruwliche beſitzung und egene gewehr ſtede und ewiglich zu habende und zu beſitzende und zu gebrauchen noch alle irem nutze und willen und ſie ſoln und ire erben wollen dem Keuffer und ſeinen nachkommen diſs Kauffs rechte gantze volnkommen wehrſchafft thun und auch alle anſprache abethun als gewonlich und recht iſt wanne und alſo dick in der noth iſt ohn alle geverde,

Digitized by Google

verde, Disses zw bekenntnis han wir Official egnant umb bede willen der dikgnanten verkeuffer vor sie und ire erben den Officiat ingesigel an dissen briff gehangen. Datum anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo ipso die sancti *Michaelis* presentibus ibidem honestis viris *Petro Drossel* & *Johanne Oleysschleger* testibus ad premissa vocatis pariterque rogatis.

29. Sept.

XXVII.

SALMANNUS EPISCOPUS WORMATIENSIS CONCEDIT FACULTATEM DILATANDI ECCLESIAM PAROCHIALEM IN HIRSHHORN, IN EAQUE III. BENEFICIA SACERDOTALIA INSTITUENDI.

Salmannus Dei & Apostolicæ sedis gratia Episcopus Wormatiensis ad Universorum deducimus notitiam per præsentes, Cum domum Dei decorat esse decoram, hinc est, quod nobilis vir Dominus *Engelhardus de Hirschhorn* senior intendens & desiderans Ecclesiam Parochialem villæ *Ersheim* * nostræ Diœces. ac cimiterium ejusdem ecclesiæ amplificare, altius & magis ornato modo ædificare ob laudem Christi glorioſissimæ Virginis *Mariæ* Sancti *Nazarii*, omniumque Sanctorum nobis humiliter supplicavit, ut prædicta de ipsius Consensu & bene-

* Hirschhorn.

Digitized by Google

beneplacito procederent, & nrûm pium Consensum adhibere dignaremur, nos igitur attendentes, quod cum a nobis petitur, quod justum est & honestum quod tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nûri ad debitum perducatur effectum præfati nobilis viri dñi *Engelhardi* precibus seriosis, licitis & honestis moti authoritate nrâ ordinaria memorato dño Engelhardo, ut dictam Ecclîam in Ersheim in toto vel in parte ac murum Cymiterii Ecclîæ ejusdem infringere, una cum summo altari, si necesse fuerit, & eosdem amplificare, altiori forma & modo ac magis ornate ædificare possit, & valeat, nrûm consensum expressum adhibemus. Cæterum, cum antescriptus dñus *Engelhardus*, ac dñus *Joannes de Hirsborn* frater naturalis & legitimus ejusdem domini *Engelhardi* dudum desideraverint, & desiderent tria beneficia sacerdotalia in præfata Ecclîâ Parochialia Ersheim instituere, & dotare ob speciales affectiones, quas habuerunt, & habent ad Ecclîam Parochialem prædictam, cum corpora aliquorum suorum parentum sint in eadem ecclia sepulta, supplicaverunt siquidem nobis, ut cum dñus *Engelhardus* prædictus jura Patronatus duarum Ecclîarum videlicet Ecclîæ Parochialis villæ *Eschelbach* & *muckenloch* ac dñus *Joannes* prælibatus Jus Patronatus Ecclîæ *Risolsheim* nrâe Diœcesi. ad dicta tria beneficia sacerdotalia instituenda, & dotanda, ad quos, ut dixerunt tanquam ad veros & legitimos patronos dictarum

Digitized by Google

Eccliärum rectores præficiendi pro tempore, dum vacant præsentäones spectarunt pure, propter Deum, ac remedium, omniumque ipsorum suorum progenitorum animarum salute, sponte & ex certa sciä rite & legitime donaverint pro hujusmodi institutionibus & dotationibus dictas Eccliäs cum omnibus fructibus, Juribus, redditibus & obventionibus ad dicta tria beneficia sacerdotalia, ut præmittitur instituenda, & dotanda, unire & incorporare, etiam ob divinæ remunerationis meritum dignaremur. Nos igitur præfatorum Fratrum precibus serioſis prædictas donationes se feciſſe ad dicta beneficia ſacerdotalia inſtituenda & dotanda favorabiliter agnoſcentes, ac eorum preeibus de Votis inclinari præhabitis legitimis deliberationibus, & tractatibus præmaturis prædictas donationes jurium patronatus, ad dicta beneficia, ut præmittitur inſtituenda factas pſitibus in quantum in nobis eſt, expreſſe approbamus, nrūm Conſenſum benivolum eisdem impendentes, ut divinus cultus augmentūr, & periculis animarum obvietur, easdem Eccliäs Parochiales in *Eſchelbach*, *Mockenloch* & *Risholsheim* nrae dioceſ. ad dicta tria beneficia ſacerdotalia in præfata eccliä Villæ *Ersheim* inſtituenda, & dotanda unimus, & incorporaliter, & benigne, ſic videlicet, quod rectoribus dictarum Eccliärum, qui nunc ſunt ſimul vel ſucceſſive cedentibus, vel decedentibus, omnes, fructus, redditus, proventus dictarum eccliärum ad inſtitutionem dictorum trium beneficiorum inſtituendorum, ſalvis

tamen

Digitized by Google

tamen juribus omnibus, nobis ac ſucceſſoribus noſtris poſſint applicari, ne vero dictæ Parochialis Eccliæ impoſterum debitis & Conſuetis officiis defraudentur & ne populus ipſarum parochiarum in Sacramentis Eccleſiaſticis, & aliis ſibi pro tempore impendendis præjudicium patiantur, volumus per prædictum dñum *Engelbardum* quo ad Ecclias in *Eſchelbach* & *Muckenloch* & prædictum dñum *Joannem* ante ſcriptum, quo Eccliam in *Riſolsheim* Vicarios idoneos perpetuos de ipſis Eccliis, & earundem Curis inſtituendos nobis & ſucceſſoribus noſtris debeant Canonice præſentari, & tales, ſi aliud non obſtiterit, inveſtiri, qui plebis inibi curam gerant, & divina celebrent, & peragant, ut eſt moris, quibus Vicariis de proventibus earundem Eccliarum tales portiones volumus ante omnia aſſignari, de qua honeſtam ſuſtentationem iidem Vicarii habere, hoſpitalitatem tenere, Jura Epiſcopalia perſolvere, aliaque onera emergentia pro tempore comode valeant ſupportare, alias dictæ incorporationes & uniones nullius ſint roboris, firmitatis, reſiduum vero, quod ſuper eſt de univerſis redditibus, fructibus, proventibus, obventionibus & Juribus liceat tribus dictis beneficiis ſacerdotalibus, ut præmittitur, inſtituendis, in perpetuum legitimis uſibus applicare. In cuivis rei teſtimonium & evidentiam pleniorem ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum Anno dñi M° CCC° L° quinto dominica, qua cantatur *reminiſcere.*

1. Martij.

Digitized by Google

XXVIII.

INSTITUTIO ANNIVERSARIORUM ET VICARIAE PER UDALRICUM DE QUIRNBACH CANONICUM MAJORIS ECCLESIAE SPIRENSIS.

In Nomine Sancte & individue Trinitatis. majoris Eccleſie Spiren. Capitulum notum ſit tam preſenti Etati quam future Poſteritati. qualiter Dnus. *Udalricus de Quirnbach* Concanonicus noſter contractu Emptionis obtinuit apud Abbatem in *Limburc* & Conuentum ſuum hobam unam in *Schifferſtat*, & Vineam unam in *Wachenheim* ſitam in loco qui dicitur Kazenloch. Idem autem *Udalricus* pie intentionis intuitu inductus predictam hobam & prememoratam vineam Eccleſie noſtre & aliis omnibus Conuentualibus Eccleſiis & Capellis in *Spira* ſitis pro remedio anime ſue cum omni jure ſuo plena libertate ſicut ea emerat, contradidit. Nos vero & Canonici predictarum Eccleſiarum eadem Bona Abbati Univerſitatique totius Conuentus in *Limburc* donauimus ea videlicet Conditione, ut Abbas de *Limburc* portenario Eccleſie noſtre ſingulis annis in feſto *Symonis & Judæ* V. maltra tritici burgenſis Menſure, & III. hamas uini & tria Quartalia ſecundum menſuram noſtram ſoluat. Inſuper Dnus de *Limburc* ſoluat ſingulis annis eodem feſto V. ſolidos Dno Priori ejusdem Monaſterii repreſentaturus ut in prima Die poſt Commemorationem omnium animarum defuncto-

rum

rum refectionem inde habeant, & anniuersariu
ſuum eadem Die celebrent. preterea illud Inſtitu
tum eſſe innoteſcimus, quod ſi predicta Bona e
incuria negligentie inculta remanſerint, aut al
quo forte caſu a monaſterio alienata fuerint. Al
bas predictus & ipſum Monaſterium predictos r
ditus perſoluat, & ſi Abbas Dnis ſuis V. ſol
dos conſtituta Die non ſoluerit. querimoniam a
Canonicos de Spira deferant, ut per eos ad ſolu
tionem illorum cogatur. Ut autem hec rata
inconuulſa permaneant; ſigilli noſtri & Abbat
in *Limburc* ac aliarum Eccleſiarum in Spira In
preſſione roborauimus. huius autem facti Teſt
ſunt hii. *Vlricus* Abbas, *Fridericus* Prior, *Gerungi*
Capellanus, *Heinricus* Caluus, *Johannes* Celler
rius, *Anſelmus* Camerarius, *Cunradus*, *Burchardu*
Albertus Cantor, & totum Capitulum in *Limbur*
Otto Prepoſitus noſter. *Vl.* (a) Decanus. *A.* (b
Scolaſticus. *A.* Portenarius * *C.* Prepoſitus ſanc
Germani & ſuus Conuentus. *A.* Prepoſitus, ſanc
Widonis & ſuus Conuentus. Vl. (c) Prepoſitus ſanc
Trinitatis & ſuus Conuentus. Acta ſunt hec Ann
Dominice Incarnationis MCXC.VI. Indictio
XIIII. ſub Epiſcopo Spiren. *Ottone* feliciter Ame
Item *Ulricus* idem cum Dnis noſtris emit quo

 dam

(a) Udalricus.

(b) Andreas.

* Officium in Eccleſijs Cathedralibus & Collegia
tempore vitæ communis clericorum uſitarum vi
vicaria portenaria ſive janitoris apud de Guden
Tom. II. pag. 761.

(c) Udalricus.

Digitized by Google

dam predium in *Herminsheim* pro Herdenſibus, cuius pretium ipſe medietatem ſoluit eo pacto, quod media Pars tocius utilitatis ex eisdem Bonis proueniens Vicario ſuo quem ipſe choro ſeruire conſtituit, cedat. Item predium quoddam comparauit in *Heiligenſtein* ſcilicet XLVI. Iugera & curtim unam inſtituens, ut & illa utilitas eidem cedat Vicario. Item emit quendam Lacum, in quo Piſces capiuntur pro XIII. Marcis in Loco qui dicitur Kazmar & omnia attinentia, cuius utilitatem eidem Vicario contulit. Item inſtituit ut ad quemcunque Canonicorum curia ſua deuoluatur. eidem vicario in Anniuerſario ſuo talentum Spirenſis Monete conferat. Item a gratia Dnorum noſtrorum optinuit eidem Vicario, ut omnem ordinem vicis ſue velut alius Vicarius in Choro expleat, & in ſolucione ſeruitiorum portionem talem qualem alius accipit Vicarius recipiat. preterea inſtituit, ut totale Stipendium iſtud de predictis omnibus proueniens ſit in manu Decani, ut ipſe ſolus mortuo uno Vicario alium ſubſituat, ſed ſolum ſacerdotem, & idem ſacerdos omnibus diebus quibus licitum eſt Miſſam pro defunctis cantare debet pro remedio anime ejusdem *Ulrici* & anima Patris & matris ſue & Epiſcopi *Ulrici* & omnium Parentum ſuorum. Conſtituit quoque idem Ulricus quod Anniuerſarium quem proximo die poſt Commemorationem omnium Animarum & adhuc eo viuente inſtituit celebrari. in Die mortis ſue Anniuerſarius eius celebriter celebretur pro ſeruitio quod idem Vicarius exhibet Choro,

&

Digitized by Google

& idem Vicarius in Anniuersario suo numun offerat, & tres Candelas fieri jubeat de talent cere, quarum una ponetur super maius Altare altera ad altare sancti *Johannis*, tertia ad *Sanctam Crucem.*

XXIX.

INSTITUTIO QUATUOR VICARIARUM MARTINENSIUM * PER GERLACUM DE ALBECH CANTOREM SPIREN.

B Dei gracia Epus totumque Capitulum maioris Ecclesie Spiren. inperpetuum rebus gesti tenemur racione officii nostri testimonium perhi bere, quia facta tanto maioris sunt roboris quan to a personis autenticis Vigorem Testimonii sor ciuntur, inde est quod nos scimus. & testamur quod Gerlacus Canonicus & Cantor Ecclesie nostre pio ductus affectu ad honorem Dei & sancte *Mar.* genitricis sue destinauit ministrare de Bonis sui quatuor sacerdotibus CCVIII. modios siliginis, v unicuique illorum L. II. per singulas scilicet anr septimanas quartus modius vni assignentur nomin prebandarum, ea videlicet racione, ut iidem sa cerdotes sint astricti ad seruiendum choro nostre & ad obediendum Decano nostro in omnibus sicu alii Chori nostri sacerdotes Vicarii, sintque succes

 tores,

* a Capella s. Martini sic dicti.

Digitized by Google

tores, Cantores videlicet in festiuitatibus institutorum adiutores, rectoresque tonorum Chori assidue nihilominus astricti ad celebrandum omni die missam de sancta *Maria* solempniter, quam quartus sacerdotum ipsorum juxta vicem septimane sue celebrabit, aliis tribus astantibus semper ministrantibus & continentibus decenter, ne autem huic honeste ordinacioni possit aliquid deperire, jam dictus Cantor prefatis sacerdotibus, obligauit curiam suam quam inhabitat Schachen, piscinam cum Durstphule adiacente, Hochvilde & Hohengrient, Chulachen & Wiele cum suis appendiciis quidquid fiat de Cantore, ipsi sacerdotes, & eorum in perpetuum successores de suis prebendis securi *sint*, que bona omnia si continget Cantorem decedere, iidem sacerdotes tenebunt post mortem Cantoris annum unum & dabunt ea redimenda heredibus Cantoris nam sicut ipse constituit pro tanto rerum, vnde possint sibi constitutas prebendas scilicet CCVIII. modiis siliginis in perpetuum sine Diminucione percipere, quod si heredes bona redimere noluerint aut neglexerint, infra annum extunc de Consilio & Auxilio Capituli, non obstante aliqua heredum contradictione vendentur ipsa bona, & conuertentur in vsus ipsorum sacerdotum, ut pensionem sibi constitutam possint accipere, reliquiis preci, quod forte in vendicione Bonorum superfuerint, redeuntibus ad heredes. Si vero Cantor in vita sua tantum terrarum sancte *Marie*, & suis sacerdotibus assignabit, vnde Pensio sepedicta frumenti potest liberari, sua bona prefata ad cautelam

lam sacerdotibus obligata ad ipsum Cantorem libere redibunt, voluit etiam sepedictus Cantor, & nos approbamus, ut ipse quoad vixerit, & sui in perpetuum successores Cantores habeant ius ipsas prebendas, tantum sacerdotibus notis & idoneis conferendi, si vero Cantorum futurorum aliquis prescriptam formam in conferendis istis prebendis per omnia non seruauerit, ea vice jus suum in conferendo se nouerit amisisse, & potestas huiusmodi ad Decanum illius Temporis deuoluetur, ut saltem per ipsum Decanum pia donatoris seu legatoris voluntas obseruetur, nos vero volentes libenter isti honesto Proposito quid boni facere si possemus, sepedictis sacerdotibus ad celebrandum missam de Dna nostra Altare S. Petri in cripta si commode haberi potest a custode nostro deputamus, alioquin Decanus noster Dno *S.* de consensu nostro altare & Capellam sancti *Martini*, cuius jus Donacionis ad ipsum spectat, ipsis sacerdotibus ad suam solempnitatem contradidit, ut in ipsa sicut dictum est simul missam de Dña nostra omni die peragant, & oblaciones siquas Dominus dederit, inter se, equaliter parciantur in nostro dormitorio * loca ad dormiendum sicut nos iuxta consuetudinem habituri. Acta sunt hec Anno Incarnationis Dñi Millesimo CCXXVIIII. Indictione II. in presencia & sub testimonio ciuium

* Vestigium vitæ communis, superest hodiedum nomen *Dormentarius*. *Dormitoriarius* apud Martene Tom. 4. anecd. col. 605. qui custos erat communis dormitorij. Spiræ adhuc vocatur *Dormenter*.

Digitized by Google

Spiren. *Elbewini* nigri tunc temporis Scultetꝯ, *Elbewini* Albi, *Bertholdi* filii *Rufe*, *Waltheri* ante monaſter, *Waltheri Barbe.*

XXX.

ORDINATIO CIRCA PRAEDICTAS VICARIAS.

C Prepoſitus S. Decanus, & Uniuerſum maioris Eccleſie Spiren. Capitulum. Omnibus in perpetuum preſencium tenore fidem adhibere Eccleſie noſtre Cantor *Gerlacus*, qui pio ductus affectu, ad honorem ſancte Genitricis Dei, quatuor ſacerdotibus de ſuo patrimonio quatuor conſtituit Prebendas, ſicut ex quodam alio Inſtrumento ſuper hoc edito conſtat euidenter, attendens quod iidem ſacerdotes in miniſterio beate Virginis nimis erant negligentes in ſolempnizando & aliis minus erant frequentes quam debuerint, uel deceret de noſtro Conſilio, & predictorum aſſenſu ſacerdotum, ſtatutis prioribus hec adiecit, quod ſiquis ex ſacerdotibus memoratis infra muros ciuitatis exiſtens per quatuor dies continuos hora miniſterii ſui in Capella S. *Martini* defuerit, prebendam ſuam ſe nouerit amiſiſſe, niſi talis eum neceſſitas excuſat, que merito debeat excuſare, qui vero uno Die vel duobus, aut eciam tribus ſiue mediate ſiue immediate defuerit eius infra muros exiſtentis, contumacia ſic punietur, quod preſentibus cedet Porcio prebende abſentis, & ne ſibi mutuo por-

porciones huiusmodi aliquo Collusionis dolo remittere possint, singuli sacerdotum eorundem sponte in nostro Capitulo Juramentum, quemadmodum omnes jurabunt, qui ad istas prebendas in posterum eligentur, sed si remittendo sibi, contra juramentum huiusmodi venerint prebende sue periculum se non dubitent incurrisse. Item gaudebunt Licencia octo dierum eundi quo voluerint, & hoc quater in Anno, quam eis Decanus Ecclesie nostre pro negociis suis agendis non denegabit, cuius Licencie terminos, qui excessit ipso facto prebendam suam se senciet amisisse, nisi legitimum Impedimentum pretendere possit, sicut est superius prenotatum Actum Anno Dni Millesimo Ducentesimo tricesimo tertio sub Venerabili Patre ac Domino Episcopo *Berengero.*

XXXI.

PIA DISPOSITIO GERLACI RATIFICATUR AB EPISCOPO.

C. Dei Gracia Epus totumque Capitulum maioris Ecclesie Spiren. omnibus in perpetuum. Laudabile Dilecti G. Cantoris nostri Testamentum, quod quondam temporibus bone memorie predecessoris nostri ad honorem Dei & beate *Marie* Genitricis eius condidit, ratum habere volentes sub pena Excommunicacionis firmiter inhibemus, ne quis tam honesto suo proposito contradicere audeat, aut presumat, constituit quidem de bonis suis, sicut

Digitized by Google

ſicut ſcimus, & prout in Inſtrumento ſuper hoc concepto vidimus, miniſtrari quatuor ſacerdotibus CCVIII. modios Siliginis, ut unicuique illorum LII. per ſingulas ſeptimanas, uni unus modius aſſignentur nomine prebendarum, ea videlicet racione, ut hiidem ſacerdotes ſint aſtricti ad ſeruiendum choro noſtro ad obediendum Decano in omnibus ſicut alii chori ſacerdotes, vicarii, ſintque ſuccentores, Cantorum videlicet in feſtiuitatibus intitulatorum (*) adiutores rectoresque tenorum chori aſſidue nihilominus aſtricti ad celebrandum omni Die miſſam de ſancta *Maria* ſolempniter, *quam* unus ſacerdotum juxta Vicem ſeptimane ſue celebrabit aliis tribus aſtantibus ſemper continentibus decenter, ne autem huic honeſte ſue ordinacioni poſſet aliquid deperire, iamdictus Cantor prefatis ſacerdotibus & Capitulo obligavit curiam ſuam quam inhabitabat Schachim piſcinam cum Durſtphule adiacente Hochfilde, & Hohingrint, Kuwelache Stuphe cum ſuis appendiciis & *Wilen*, quod predium prefatus Cantor poſtmodum vendidit D. Theolonario & eius Coemptoribus in cuius reſtaurationem coram nobis contradidit duas curias. Sue curie quam inhabitat adiacentes, ut quidquid fiat de Cantore ipſi ſacerdotes ſecuri ſint de ſuis prebendis, que bona omnia, ſi continget Cantorem decedere, hiidem ſacerdotes tenebunt poſt mortem Cantoris animum unum, & dabunt *ea* heredibus Cantoris pro tanto precio, unde poſ-

ſint

(*) Intitulantur ſive notantur ad certa officia in tabula quadam deſcripta Canonici & Vicarij.

Digitized by Google

int sibi constitutus prebendas scilicet CCVIII. molios siliginis in perpetuum sine diminucione percipere, quod si heredes bona redimere noluerint aut neglexerint infra annum, extunc de Consilio & Auxilio Capituli, non obstante aliqua heredum Contradictione vendentur ipsa bona & conuertentur in usus ipsorum sacerdotum, ut pensionem sibi constitutam possint accipere reliquiis precii, que forte in Vendicione bonorum supererunt redeuntibus ad heredes; si vero Cantor in vita sua tantum terrarum sancte *Marie* & suis sacerdotibus assignabit, unde pensio prefata potest haberi bona prefata ad ipsum Cantorem libere redibunt, voluit eciam sepedictus Cantor, quod nos una cum predecessore nostro approbamus, ut ipse quoad vixerit & sui in perpetuum successores Cantores habeant jus ipsas prebendas tantum sacerdotibus notis & idoneis conferendi, si vero Cantorum futurorum aliquis prescriptam formam in conferendis istis prebendis per omnia non seruauerit, ea vice jus suum in conferendo se nouerit amisisse, potestas huiusmodi ad Decanum illius temporis deuoluatur, Insuper factum dilecti nostri S. Decani circa Capellam Sancti *Martini* cuius Jus Donationis ad ipsum spectabat ratum habere volumus & confirmamus ut scilicet imposterum ipsi sacerdotes in ipsa sicut dictum est, simul missam de beata Virgine celebrent & oblaciones si quas Dñs dederit inter se equaliter parciantur, in nostro eciam Dormitorio loca ad dormiendum juxta Consuetudinem nostram sicut & antea constitutum fuerat habituri, ad hoc ut

hiidem

hiidem facerdotes tribus vicibus in ſeptimana di cant miſſam pro defunctis ſolempni miſſa celebrat ſecunda, quarta & ſexta feria, tradidit ipſis dua hubas in *Knudenheim*, quarum unam jure proprie tario, aliam vero hereditario ipſe & ſui anteceſſo res poſſederunt, una earum cum abbate & Con uentu *Mulenbrunnen.* (*) & Magiſtro Curie in *Luſſ heim* pro quadam alia commutata, de qua Mag. dicte Curie ducentos caſeos, uel libram Spiren. monete datiuam predictis ſacerdotibus miniſtrabit, preterea nos cum Cantore attendentes, quod *hii*dem facerdotes in miniſterio beate Virginis in ſolempnizando videlicet, & aliis quandoque fuerint negligentes, de noſtro Conſilio ſtatutis prioribus Cantor hoc adiecit, quod ſiquis ex facerdotibus memoratis infra muros Ciuitatis exiſtens per *quatuor* dies continuos horam miniſterii ſui in Capella S. *Martini* defuerit, prebendam ſuam ſe nouerit amiſiſſe, niſi eum talis neceſſitas excuſet, que merito debeat excuſare, qui vero uno Die vel duobus aut eciam tribus defuerit, eius infra muros *exiſtentis* Contumacia ſic punietur, quod preſentibus cedet porcio prebende abſentis, & ne ſibi mutuo porciones huiusmodi aliquo colluſionis Dolo remittere poſſint ſinguli ſacerdotum eorundem de non remittendo, ſponte in noſtro Capitulo jurauerunt, quemadmodum omnes jurabunt, qui in iſtas prebendas inpoſterum eliguntur, ſed ſi remittendo ſibi contra juramentum huiusmodi uenerint, prebende ſue periculum ſe non dubitent incurriſſe. Item

gau-

(*) Maulbrunn in Wirtenbergia.

Digitized by Google

gaudebunt Licencia
in anno, quam eis I
gociis ſuis agendis
terminos excedens i
ſenciet amiſiſſe, niſi
tendere poſſit, ſicut
tum Anno Dni Mill
aſcenſcionis (31. Ma

TESTAME

SC

In Nomine ſancte
Anno Dni Milleſi
Indictione VII. Eg
cleſie & Canonicus
beateque Virginis M
que Apoſtolorum P
bonorum meorum q
tario poſſideo teſtan
Do quidem & lego
mobilia per me quo
Cathedralibus Wor
dem bonorum meor
mo in bonis meis L
prati cum domo ad
uuntur LX. libre Ol
bonorum heres eſt S

(*) Initio temporis

Digitized by Google

his meis *Lengenuelt*, vbi possideo LI. jugera ante siluam, in alio campo versus *Swebecheim* CI. jugera, quorum summa CLII. jugera. Item in curia una, & duobus areis in Villa de quibus bonis omnibus soluuntur uno anno XXXII. maltra siliginis & quatuor Anseres. Item in piscaria ibidem, que dicitur Lengenuelder Ahe, & in Pascuis, ubi IX. jura piscandi & metendi habeo. Insuper & in bonis meis aput *Spiram* ubi possideo versus *Berghusen* iuxta ripam LIIII. jugera campestrium quorum XVI. Sita sunt juxta Viam *Hartbusen*, Item versus *Galcmulen* XXV. jugera & dimidium, que attinent supradictis jugeribus quorum summa est LXXXII. minus dimidio, Item infra ripas XXV. & unum quartale, & ex illa parte ripe versus *Rinckenberg* XX. jugera juxta molendinum meum, quod soluit centum maltra siliginis, vnde habent cognati mei in *Albechen* XXIII. in feodo ab Epo Spiren, preterea iuxta patibulum XII. jugera vnde soluitur Ecclesie Spiren. maiori quando seminantur sexta Pars. Item in *Ringenberc* LXXXVII. jugera & dimidium arabilis Terre cui attinent quatuor jugera orti culti, & curia, Item ibidem LXII. jugera agri inculti, quorum agrorum incultorum in *Spira* & *Ringenberc* est CC. jugera & XXIIII. minus quartali, preterea ripam, siue piscinam ante molendinum meum, vnde soluit *Waltherus*, qui dicitur *Odder* duas Libras piperis, Item aream super fossatum Ciuitatis vnde dantur V. solidi & IIII. Cappones. Item curiam aput *Sanctum Widonem*, vnde soluent Ecclesie prenotate V. uncias in Natiuitate beate Virginis

Judeis

Judeis Spirienſil
inhabito, & du
fridus ciues Spi
ne *Woltzo* quide
ro pro duabus t
tiue quorum te
piſcinas Schache
lachen, Item
Hartmudus cam
ſui heredes III.
duas Libras pip
poribus per cir
Piſcinam in Stu
Burckardus, qui
de ſoluent XX.
andelach piſcina
chenheim XII. ſo
bus etiam termi
paſcuâ, unum p
tunt XXV. viri.
weide quod met
tur Genſeweide
num inter *Enſe*
Hochfilden & *Sc*
quod metunt X
Hundetzesgize
quod dicitur R
Item aliud quoc
tunt X. viri. It

(*) Germ. XX

Digitized by Google

quod metunt XII. viri. Item unum quod dicitur Ibeſſenwiſe quod metunt XXX. viri. Item aliud quod dicitur Durſtphul, quod metunt IX. viri. Item unum ſuper hochfilden, quod metunt IIII. viri, Item in vicino tantundem, Item ibidem quod metunt II. viri. Item juxta pratum quod dicitur Hube, quod metunt II. viri, quorum omnium ſumma eſt Ducentorum Virorum. Item in bonis meis omnibus in *Didensheim* ubi LVI. jugera in uno Campo & LVI. & Dimidium in reliquo, Item pratum in Loco qui dicitur Engerſe, quod metunt duo viri. Item apud *Ruprechsbure* I. jugerum prati. Item pratum quod dicitur Groswiſe quod metunt X. viri. Item aliud apud Vineam curie quod metunt II. viri. Item Vineas, quatuor videlicet jugera vinee, que dicuntur Haſtæ in Willenſaze, quatuor in Egarde, quatuor in Hochmuren, duo zu Benzemanne, duo & dimidium, zu Calmanne VI. Item XVIII. que dicuntur magna Vinea apud magnam Vineam, quatuor ſuper Hart. II. Item VI. que fuerunt Dñorum maioris Eccleſie Spiren. que commutaui cum eis pro annuali cenſu vini in *Ruprechsbure*, pro duabus ſcilicet amis vini & dimidia, Item in Mezenſtein VIII. jugera, in pomerio IIII. ſuper Vibdal, II. prope vineam curie VIIII. in Helden II. in Cuſelberch III. Item curiam & duas domos adiacentes. Summa agrorum campeſtrium CXII. & dimidium Vinearum vero in *Ruprethsburg* & *Didensheim* LXXX. & dimid. ſuma pratorum XV. jugera. preterea & in omnibus bonis meis apud Wormaciam, ubi habeo ante portam Sancti *Martini*

in

Digitized by Google

in Huntgaſſen V. jugera, extra vallum unum adiacet Dominorum jugeribus S. *Andree*. Item ibidem I. Zwe del, Item ibidem I. juger prope jugera Uxoris *Ede wini* in Kurhegewande in Huſen, I & dimidium prop jugera dicte Domine, Item in ſtrata qua itur Mogun ciam, prope jugera que fuerunt *Eberhardi* de *Mon* Item in Veteri ripa *Nubuſen* I. in ſtrata mogunt. in fiſſ Lapide I. juxta ripam verſus Wiſenmulen I. & Di midium, vltra veterem ripam tria, prope juger Dnorum Sancti *Martini*, iuxta patibulum dimidium ibidem quartale, in Kurtzengewande verſus Bu benwerth I. prope jugera F. de Durenkeim, ibi dem duo in campo Winsheim in Loco qui voca tur Berleich II. & Dimidium prope jugera Dauidi retro coquinam. Summa horum XXV. jugera in reliquo campo verſus portam Sancti *Andree* i ſtrata verſus *Hocheim* dimidium, in ſtrata verſu *Pfeffelkeim* Dimidium ibidem II. in ſtrata verſu *Horgeheim* inter vineas Sancti *Michaelis* tria jugera apud molendinum Snazes I. verſus *Pfeffelkeim* I. i Widelgewande I. & Dimidium prope jugera Do minorum S. *Martini* juxta Wartam I. & Dimid prope jugera Waren. in Rubengewande I. adiacen Vicedño in Hannendal II. & Dimidium, prope ju gera Capellani in campo Nunnenmunſter verſu ripam apud H - - de fine I. Item unum prope ju gera Abbatiſſe, & aream in Nunnenmunſter, an te curiam B. Vicedñi ſitam. Summa dictorum ju gerum XVII. Item cenſus in Ciuitate quatuor vi delicet ſolidi, qui ſoluuntur de area ſita apud San ctum *Andream* in feſto *Remigii*. Item quatuor vn

Digitized by Google

cias & decem den. & due vncie & X. Denarii, que ſoluuntur de duabus areis ſitis inter cerdones aput ripam; Item II. uncie & X. denar. & quatuor cappones. Item due Vncee & duo Cappones. Item X. ſolidi & duo Cappones qui ſoluuntur de tribus areis ſitis apud Portam Sancti *Martini* in Paſſagio Reni, Item II. ſolidi in Nunnenmunſter in Rinchouen. Summa Cenſus hec XX. Vncee & XXII. Denarii, primos autem quatuor ſolidos qui ſoluuntur de area ſita apud Sanctum *Andream* in feſto *Remigii* deputaui in Recompenſacionem cenſus curie clauſtralis, quam inhabitat *Balerus* cognatus meus, ita videlicet, ut Eccleſia Spiren. in tantundem Wormacien. Eccleſie preferatur. Sunt & alia Bona apud Wormaciam, Curia mea videlicet ſita apud Eccleſiam S. *Martini*, quam inhabitat *Nicolaus* aurifaber, que ſoluit LI. ſolidos annuatim. Item in Northeim quedam jugera Campeſtris terre, unde ſoluuntur XXXVI. maltra ſiliginis, que una cum curia antedicta quondam legaui *Bertholdo* Cantori Wormatien. & eius coheredibus, quod adhuc ratum habeo & firmum eſſe volo, Item in omnibus Bonis meis in *Dirmenſtein*, ubi quidem poſſideo XIIII. jugera antique Vinee XI. & dimid. nove LXXX. Campeſtris terre minus uno. Summa omnium C. quatuor & Dimid. Item ibidem duas curias, quarum unam diuiſam per medium inhabitant *Heinricus* & *Alberdus* filius eius, reliquam inhabitabit *Gebehardus*, qui dicebatur *antiqua pellis*. Item pratum in Merſe, quod metunt tres Viri. Inſuper & in bonis meis in *Ludolfheim*, ubi

habeo

Digitized by Google

VI. den. & XV. Cappones. Item quod dicitur Agelholz soluit XX. Cappones, heredes *Eberhardus* & *Heinricus* Comes. Item unam paludem, unde soluit *Luidwarth* quatuor Gallinas & Cuno I. Capponem. Item habeo VI. Jugera preter antedictam, unde quando seminata sunt soluit *Ettelindis* uxor *Dithmari* de quolibet agro dimidium maltrum cuiuscunque seminis seminati fuerint. Item *Heinricus* Scultetus habet octo jugera, unde quando seminata sunt, soluit de quolibet agro quinque Sümberin illius seminis quo sunt seminata. de curia mea Spiren. quam inhabito soluo Camerario. Spiren. nomine Census XIIII. denar. eidem de duabus adiacentibus VIII. den. de curia mea aput S. *Guidonem* Judeis V. Vncias in festo *Martini* soluo, ad Ganhbe IX. sol. Item in festo *Leodegarii* soluo in curia *Rubrehdesburch* IX. sol. in festo *Remigii* soluo de bonis in *Dirmenstein Wernhero* de *Wormacia*, & *Gerhardo Smuzelino* X. unceas & X. denar. Item filiis *Frizelini* II. Unceas & II. den. & IIII. maltra auene. hec inquam bona antedicta jure proprietatis uel hereditario in terris Vineis, siluis, aquis, pascuis pratis, agris cultis & incultis, Item mobilia & se mouencia a me possessa do quidem & lego Ecclesiis Cathedralibus Spiren. & Wormacien, sicut superius est prenotatum, ea videlicet condicione, ut prefate Ecclesie de Bonis meis omnibus supradictis CCCCXVI. maltra siliginis annua comparent ad prebendas VIII. sacerdotum, quos ad celebrandum cottidie missam de beata Virgine institui in utraque, ita videlicet, ut quatuor in Ecclesia Spiren.

ren. aput Cappellam S. *Martini* deſeruientes ſin
guli LII. maltra ſiliginis recipiant per ſingulas an
ni ebdomadas unum maltrum, quod eciam circ
reliquos quatuor in Eccleſia Wormacien. apud al
tare beati *Laurentii* deſeruientes volo per omni
obſervari, qui eciam ſacerdotes tribus Vicibus i
ſeptimana, ſolempni miſſa celebrata, dicent miſ
ſam pro defunctis, in ſecunda videlicet quarta &
ſexta feria, dictum vero altare S. *Laurentii*, Ec
cleſiæ Wormacienſis prefatis quatuor ſacerdotibu
expediet liberum & abſolutum quemadmodum Spi
ren. Eccleſia reliquis quatuor altare S. *Martini* a
idem officium abſolutum ac liberum deputauit
erunt inſuper aſtricti Choro cottidie & ad obedien
ciam Decanis in omnibus ſicut & alii Vicarii Eccle
ſie vtriusque, erunt eciam Cantorum dictarum Ec
cleſiarum ſucceentores & Cantancium, & legenciun
intitulatores; Volo preterea & conſtituo, ut qui
cunque Cantores Spiren. & Wormacien. Eccleſi
tunc pro tempore fuerint, ipſi & eorum in per
petuum ſucceſſores Cantores, habeant jus ipſas pre
bendas ſacerdotibus bone conuerſacionis notis &
idoneis conferendi, ſi vero Cantorum aliquis pre
ſcriptam formam in conferendis ipſis non
ſeruauerit, ea Vice jus ſuum in conferend
ſe nouerit amiſiſſe, & poteſtas huiusmodi a
Decanos illius temporis deuoluatur, Volo prete
rea, ut ſiquis ex ſacerdotibus memoratis infr
muros Ciuitatum exiſtens per quatuor dies conti
nuos apud dicta altaria in celebracione miſe non
fuerit, prebenda ſua omnino careat, niſi eum ta

Digitized by Google

lis neceſſitas excuſet, que merito debeat excuſare, ſiquis vero uno Die uel duobus aut eciam tribus defuerit eius infra moros exiſtentis Contumacia ſic punietur, quod preſentibus cedet porcio abſentis & ne ſibi mutuo porciones huiusmodi aliquo colluſionis Dolo poſſunt remittere ſinguli ſacerdotum de non remittendo preſtabunt iuratoriam Cautionem, & ſiquis contra juramentum ſuum tunc venerit, prebende ſue periculum ſe non dubitet incurriſſe, volo eciam quod gaudeant licencia octo dierum, & hoc quater in anno, quam eis Decani pro negociis ſuis agendis non denegabunt, cuius licencie terminos qui exceſſerit, ipſo facto prebendam ſuam ſe ſenciat amiſiſſe, niſi legitimum Impedimentum pretendere poſſit, ſicut ſuperius eſt prenotatum. Oblaciones vero ſi quas Diſs in dictis Altaribus dederit, vtrobique equaliter inter ſe parciantur, volo eciam & conſtituo ut in Anniuerſarii mei die omnibus Conuentualibus Eccleſiis Wormacienſibus ad maiorem Eccleſiam venientibus, exceptis Dominabus in Nunnem ünſter miſſamque ſolempniter pro defunctis ad memoriam mei & parentum meorum Patris videlicet *Anſelmi* & matris *Hedewigis* cum vigilia cantantibus unicuique Perſone canonicis tantum & Vicariis in Choro tunc perſonaliter preſentibus & non aliis VI. denar. Wormacien. Monete miniſtrentur, quod eciam circa Diſas monaſterii monialium ipſis miſſam cum vigilia in ſua Eccleſia Cantantibus volo obſeruari, inſuper volo, quod LX. libre olei que de bonis meis in *Luſtat* debentur ad lumina ampularum ante Altare S.

Petri

Digitized by Google

Petri in Wormacia inperpetuum deputentur, & si quid supererit, hoc in vsus dictarum Ecclesiarum equaliter diuidatur, ob id quod omni sexta feria in vesperis Antiphonam *Salue Regina* Cantent, ad suffragia, nisi tate festum intercidat propter quod debeat merito subticeri, hec quidem omnia per dictas Cathedrales Ecclesias venditis bonis meis volo expediri vel si Ecclesie aliunde, aut de suo hoc expedire voluerint, in omnibus Bonis meis tamquam heredes michi succedant legitimi sicut constitui & superius inuenitur. Item quia sepulchrum Domini in transmarinis partibus visitare disposui, si me ante reditum meum decedere contigerit, volo ut hoc meum Testamentum prout conditum est, inconuulsum & firmum in omnibus obseruetur, sin autem auxiliante Dno ad propria rediero adhuc volo idem in suo robore permanere, nisi aliquid per me in contrarium publice ordinetur. Insuper ne quis heredum meorum hoc meum Testamentum ausu temerario impugnare, valeat, aut presumat, & ut hec mea ordinacio rata maneat, uniuersa bona mea antedicta Ecclesiis prenotatis tradidi possidenda, in corporalem eciam eas Possessionem inducendo hoc quoque meum Testamentum ad maiorem Cautelam sigillis Venerabilium Dominorum meorum Spiren. & Wormacien. Ecclesie Episcoporum, nec non Capituli sancti Germani Spiren. & S. *Andree* Capituli Wormacien. una cum eo pecii roborari.

Digitized by Google

XXXIII.

CONRADUS EPISCOPUS SPIREN. UNIVERSA BONA A GERLACO CANTORE SPIREN. RELICTA ECCLESIIS WORMATIEN. ET SPIREN. PER SENTENTIAM DIFFINITIVAM CONTRA PROXIMOS IPSIUS HAEREDES MILITES DE ALBECKE LATAM, ADJUDICAT.

C Dei gracia Spiren. Epus constitutis coram nobis maioris Ecclesie Spiren. & maioris Ecclesie Wormacien. procuratoribus ex parte una *Anshelmo* & *Emerchone* de *Albecke* militibus ex altera, iidem milites petebant uniuersa bona tam mobilia quam immobilia que Dominus *Gerlacus* bone memorie quondam Cantor Spiren. in Spiren. & Wormacienſi Dioceſibus poſſidebat aſſerentes ea ad ſe jure ſucceſſionis, utpote ad heredes proximos deuoluata, quibus fuit a parte aduerſa reſponſum, quod idem Cantor uniuerſa bona predicta Spiren. & Wormacien. Eccleſiis adhuc ſanus & incolumis exiſtens integre & abſolute donauit inter viuos & poſſeſſionem tradidit eorundem, cumque Procuratoribus dictarum Eccleſiarum eſſet intencionis ſue delata Probacio, Milites predicti nullum jus habere in bonis eisdem recognoſcentes probacionis onus ſpontanee remiſerunt coram nobis Abbatibus Prelatis, Canonicis miniſterialibus, ciuibus expreſſe confitentes in jure ſe nullum jus ut dictum eſt in bonis predictis habuiſſe uel habere, nos itaque de predictarum perſonarum Conſilio diffinitiuam ſententen-

tenciam tulimus pro Ecclesiis memoratis perpetuum silencium supradictis militibus imponentes, Bannitimus insuper Bona eadem Ecclesiis supradictis sub pena Excommunicacionis precipientes, ne quis ausu temerario dicta bona inuadere presumat. Huius rei testes sunt Limpurgensis & sancti Lamberti Abbates ordinis sancti *Benedicti*, Mulenbrunnen. Ordinis Cistercien. Majoris Ecclesie Prepositus, Decanus, Custos, aliarum Ecclesiarum Sancti *Germani* Prepositus, Decanus, Custos, Cellerarius, Sancti *Widonis* Prepositus, Decanus, Custos, Cellerarius, & sancte *Trinitatis* Spiren. *Heinricus* de *Scharffenecke* Senior, & Junior, *Heinricus* de *Nieueren*, *Fridericus de Thome*, *Adeluolcus* de *Lache*, *Ramungus*, *Cunradus*, & *Eberhardus* fratres de *Altdorff*, *Cunradus* de *Ingenheim* ministeriales Ecclesie Spiren. *Voltzo*, *Bertholdus*, *Rufus*, *Diethmarns*, *Theolonearius*, *Conradus Wewat*, *Sigulo* filius *Herlindi* ciues Spiren. & alii quam plures, tam Clerici quam laici. Hec autem ut rata permaneant, & memorie conseruentur, presentem cedulam sigilli nostri impressione duximus muniendam. Actum *Spire* Anno Dñi Millesimo ducentesimo tricesimo sexto, indictione nona IIII. Idus Iunii. *

* 10. Junij.

XXXIV.

Digitized by Google

XXXIV.

CAPITULUM MAJORIS ECCLESIAE WORMATIENSIS PORTIONEM BONORUM IN ENSELNHEIM ET LUDOLSSHEIM &c. EX LEGATO GERLACI CANTORIS SPIRENSIS HUCUSQUE POSSESSORUM ECCLESIAE SPIREN. VENDIDISSE RECOGNOSCIT.

Prepositus Decanus, totumque maioris Ecclesie Wormatiensis Capitulum, cum fallax sit hominum memoria & de facili suboriri possit calumpnia necesse est ea que geruntur litterarum serie perennari, profitemur igitur presencium tenore, quod nos Porcionem bonorum nostrorum in *Enselnheim* & in *Ludolsheim*, quam ex legato Domini *Gerlaci* Cantoris Spiren. nostri Concanonici possedimus, & reditus duarum librarum, quas *Diethmarus* Theolonearius singulis annis tenetur persoluere de unanimi Consensu nostro vendidimus capitulo maioris Ecclesie Spiren. pro LXX. marcis puri argenti, quas eciam profitemur nos ab eodem recepisse. Testes autem huius Vendicionis sunt: *Bertholdus* custos Sancti *Andree*, & *Heinricus* de *Lustat* Wormacien. & Prepositus sancti *Germani*, portenarius *Ulricus* de *Schouf*, *Wernherus* de *Hornecke* Canonici Spiren. & ad maiorem Cautelam ipsi presentem paginam tradimus sigilli nostri munimine roboratam. Actum Anno Domini M. CC. XXXVII.

XXXV.

Digitized by Google

XXXV.

ASSECURATIO PRAEDICTAE VENDITIONIS.

Capitulum maioris Eccleſie Wormacienſis profitemur preſencium tenore, quod ſi Capitulo maioris Eccleſie Spiren. aliqua lis de bonis in *Enzelnheim* & in *Lutolsheim* ab Abbate & Conuentu de *Sunnensheim* * emerſerit, que bona ipſi Capitulo vnanimiter vendidimus, nos medietatem expenſarum & Dampni in hac lite habiti eidem Capitulo refundemus, ſed ſi amicabilis Compoſicio inter eundem Abbatem & Conuentum & prefatum Capitulum interuenerit nos medietatem Dampni ſi quod ex forma talis Compoſicionis eidem Capitulo ſurrexerit reſtituemus, & in teſtimonium huius rei preſentem cedulam ſigillo noſtro eidem Capitulo tradimus communitam. Actum Anno Domini M. CCXXXVII.

Extractus Necrologii circa med. Seculi XIII. & ſeq. conſcripti.

VIII. Idus (Januar) Epiphania Domini. *Reginoldus* Laicus obiit. *Adelheit* uxor *Marquardi de Badenvege* obiit, in. cuius Anniuerſario Dñi noſtri dabunt duos mod. tritici & dimid. quartam de bonis in *Gumersheim*, ita ut unicuique Dnrum & ſacerdotibus Dñi *Ulrici de Quirenbach* ** & Dñi Cantoris & Dñi de *Bernhuſen* & S. crucis

* Sinsheim vide Subſ. Dipl. Tom. IV. pag. 329.
** vid. ſupra numerum XXVIII. &c.

Digitized by Google

S. Crucis prebendario, ſcolaſtici, IV. lectoribus, Magiſtro ſcolarum, fratribus ſedium, * & Campan. Vacancia detur.

XVI. Kal. (Febr.) *Anthonii* Confeſſoris *Ditterici* prebendar. noſter contulit nobis V. marcas puri Argenti ad emptionem bonorum in *Owensheim* ea forma, ut Dñi noſtri feſtum B. *Anthonii* cum nouem lectionibus celebrent, & ut ipſi de granario noſtro eodem die unicuique Dnrum habencium integras ſeu diuiſas Prebendas & duobus ſacerdotibus Dni *Ulrici de Quirenbach*, quatuor ſacerdotibus cantoris, tribus ſacerdotibus Dni ſcolaſtici, Dñi de *Bernhuſen*, & ſancte crucis, & IIII. lectoribus, & magiſtro ſcolarum unicuique dent duos albos panes maiorem. & minorem. duobus campanatoribus duos maiores. conſtituit eciam ut quicquid de bonis in *Owensheim* contingat. Dñi noſtri nihilominus predictos panes de bonis ſuis miniſtrent.

II. Kal. (Sept.) *Paulini* Epi. hac quidem Die *Druta* Scultetiſſa de bonis in *Shibenhart* conſtituit dari cuilibet Dnrum *Vocanciam* & ſtaupum vini. duobus ſacerdotibus Dni *Ulrici de Quirenbach*, ſacerdoti ad ſ. crucem. IIII. lectoribus, fratribus ſedium. campanatoribus, magiſtro dormitorii.

Ex-

* Stuhl-Bruder qui adhuc ſuperſunt.

Digitized by Google

Extractus Necrologii circa med. Seculi XVI conscripti Tom. II.

S. *Bartholomæi* prima Prebenda huius chori (videlicet Decani) de quatuor antiquioribus, quam fundauit *Ulricus de Quirenbach* ad missam animarum A. 1196. annexa est Altari s. *Bartholomæi*, cuius collator Dñs Decanus. Taxa XXVIII. flor. Possessor Mag. *Michael Reiser* ab Ao. 1493.

S. *Andreæ & Thomæ* secunda Præbenda de quatuor antiquioribus ejusd. Chori, quam idem *Ulricus de Quirenbach* instituit ad missam aãrum, ut supra annexa est altari s. *Andreæ*. Cuius Collator Dñs Decanus. Possessor *Nicolaus Ribiser* ab An. 1460. Taxa XXII. flor.

Sciendum quod summa & animarum Missæ olim tantum Dñi Canonici in sacerdotio constituti & sex præbendarii in Eccliesia Spiren. celebrare solebant ita quod interdum eorum fuerunt pauci dictas Missas perficientes propter absentiam aliquorum seu propter Debilitatem personarum, quod honorabiles Dñi *Udalricus de Quirenbach* & *Conradus Bernhuser* considerantes, instituerunt in auxilium præmissorum quatuor Vicarias sacerdotales propriis bonis eorum ipsis a Domino omnipotente collatis, hoc videns Dñs *Gerlacus* pro tunc Cantor Ecclesie instituit etiam de bonis suis propriis IIII. Vicarias pro tunc martinenses nuncupatas ut præessent Choro, in intonationibus tonorum, & ut quotidie solenniter cantarent unam Missam de beata virgine *Maria*, quod etiam hodie seruatur, dein-

Digitized by Google

latus descendendo de presbytero ad Presbyterum, usque dictum latus Chori fuerit completum, & deinde ad Presbyteros chori Præpositi gradatim de persona ad personam perpetuis temporibus procedendo, cuilibet Presbytero plenam septimanam assignando, ita quod qui celebrat summam Missam in sua septimana, in septimana sequenti debet eciam celebrare Missam animarum quottidie; si autem aliquis Presbytorumprædictorum in sua septimana per eum ut præfertur assumpta aliquam negligentiam committeret, sive in Missis sive in Choro per Decanum pro tempore existentem arbitrarie puniatur, & cum hoc stipendio suæ septimanæ debet esse privatus, & ideo prænominati devoti viri dederunt ad prædictas Missas census subsequentes.

Primo III. lib. X. hallen. deputauit Dominus *Fridericus* dux Austricæ ad præscriptas Missas qualibet die II. hallen.

Item III. lib. hallen. dedit Diemarus *Decanus in Eslingen* 1320. patet circa anniuersarium suum die Praxedis. in antiquis regulis.

Item III. lib. X. hall. dedit *Johannes de Wissenburg* Vicarius 1227. ut in Anniversario suo die S. *Heinrici.*

Digitized by Google

XXXVI.

TESTAMENTUM HEINRICI EPISCOPI SPIRENSIS.

In Nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen. Nos H.. Dei Gracia Spiren. Episcopus anime nostre saluti Dei misericordia mediante pro viribus providere volentes voluntatem nostram exprimimus in hunc modum, ut quingente Marce argenti cum usufructu villarum *Haselach* & *Bubel* prout ab inclitis Romanorum Regibus quondam Dno *Wilhelmo* & Dno *Richardo* habemus. Item quingente Marce argenti, que nobis sunt apud *Heidolfesheim* deputate. Item hec municiones cum omnibus earum attinenciis *Horrenburch*, *Rothenburch*, *Horenberch*, *Steina*, in nostrorum fidei Commissariorum siue Executorum sint plenaria Potestate, quousque de nostris sit debitis plenarie satisfactum, nec volumus quod aliquis nostrorum successorum juris habeat aliquid in eisdem, nisi soluat omnia Debita memorata, preterea ordinamus & perpetuo volumus obseruari, ut de premissis & de censibus, ac aliis bonis nostris, que in ciuitate Spiren. vel extra nostris temporibus sumus adepti, ac eciam de pecunia, que nobis occasione cuiusdam Composicionis olim inter nos & quondam Dnum J. . Herbipolen. Epum facte, uel cuicunque alteri dari fecerimus, debetur, duo sacerdotes Prebendas habeant duas certas, & uterque viginti unam libr. Hallen. percipiat annis

sin-

ſingulis tali modo, quod ambo ſub Obedienc
Decani Spiren. in Choro ligati exiſtant, & in E
cleſia Spiren. ad Altaria que ipſis fuerint deput
ta dicant cum ſuis preparamentis cottidie du
miſſas, unus videlicet ſtatim matutinis finitis c
Domina noſtra unam, ſummis feſtivitatibus dun
taxat exceptis, in quibus dicet de feſto, alter v
ro poſt Elevacionem Hoſtie Miſſe ſancte crucis ſt
tim Miſſam incipiet pro defunctis, & de Die dice
quando non poterit illa dici, & memoriam noſt
agent, inſuper ſuis Expenſis duas illuminabunt an
pullas coram predictis Altaribus, que ardeant n
ctibus & diebus, has Prebendas non niſi ſacerd
tibus volumus per predictum Decanum co
ferri. Item decem Lib. hallen. in anniuerſa
noſtri Die diſtribui equaliter volumus inter on
nes Beneficiatos de Civitate Spiren. qui interfu
rint Vigiliis & Miſſe in qua Memoria noſtri fi
& tunc maiores Vigilie cantabuntur. in ipſis a
tem Vigiliis medietas decem librar. predictarun
& in Miſſa Pars reſidua diſtribuetur inter preſe
tes, quicunque autem ad Vigilias infra prima
nocturnam, & ad miſſam antequam legatur Ep
ſtola non venerint, & uſque ad finem non pe
manſerint, illos preſentes nolumus reputari. Ite
volumus ut omnia ſupradicta, & quecunque p
nos in mobilibus relinquimus, in predictorum n
ſtrorum fidei Commiſſariorum ſint plenaria po
ſtate, ut de omnibus tam in noſtris debitis perſ
vendis ſiue in diuinis obſequiis & Elemoſinis c
dinandis, quam in omnibus aliis, quecunque a

Digitized by Google

me noſtre ſaluti expedire viderint, ſic faciant & diſponant, quod apud Deum meritum conſequantur, & apud homines valeant commendari. Actum & datum Wormat. An. Dni MCCLXXII. XIIII. Kal. Februar. * preſentibus infra ſcriptis Venerabili Dno *E*.. Wormacien. Epō. *W.* Prepoſito fratre noſtro. *F.* Prepoſito *de Wilburch. Ot.. de Eberſtein*, auunculo noſtro.. Decano.. Scolaſtico & *Hugone de Spigelberch* Canon. Spiren. *Wolfelino* filio & duobus Notar. predicti Dni de *Eberſtein*. *Ja*.. Capellano & *F.* Notar. noſtro & pluribus aliis. in cuius rei Teſtimonium fieri fecimus preſens ſcriptum & noſtro ſigillo una cum quorundam predictorum ſigillis munitum.

* 19. Jan.

Explicatio Siglarum & Sigillorum præſentis Chartæ.

H Heinricus Epūs Spiren. (qui pie in Dno obiit 4. Kal. feb. (29. Jan.) A. 1272. Teſt. Necrolog. fol. 43b.)

Iringus Epūs Herbipolen.

Eberhardus Epūs Wormatien.

Walramus Præpoſitus ibid.

Fridericus Præpoſitus Wilburgen. (Weilburg ſive Vilburgum Oppidulum Weteraviæ ad Loganum fluvium Ditionis Naſſovien. non procul a Wezlaria.)

Otto de Eberſtein

Decanus Spiren. videlicet Albertus.

Scholaſticus Spiren. Adelvolcus.

Hugo

Digitized by Google

sis tria millia marcarum. eodem eciam Anno Dnus electus Spiren. iuit *Romam* circa festum *Bartholomei* pro eodem Negocio. vid. Codex min. fol. 38b.

XXXVII.

INSTITUTIO DUARUM VICARIARUM SUB INVOCATIONE SS. CYRIACI ET MARIÆ MAGDALENÆ.

In Nomine Domini. Amen.

Nos *Eberhardus de Randecke* Decanus totumque Capitulum Ecclesie Spirensis recognoscimus & ad Uniuersorum Noticiam ad perpetuam rei memoriam volumus peruenire, quod cum bone memorie Magister *Rudolfus* dictus *Retzeln* de *Queichheim* Sexprebendarius (a) Ecclesie nostre in Testamento suo & ultima sua voluntate, in qua de hoc seculo emigrauit inter alia per eum testata & ordinata duo perpetua Beneficia Ecclesiastica seu duas Vicarias perpetuas in Ecclesia nostra Spiren. ob honorem Dei & glorioſissime Virginis *Marie* Matris eius, ac in remedium anime sue institui voluerit, & mandauerit iuxta modum & formam subnotatos . . Discreti viri *Johannes de Hirssfelden*,

(a) Vel perperam hic audit Sexpræbendarius, vel paulo ante vitæ exitum ad Sexpræbendam promotus; occurrit enim alias ut Semipræbendarius. leg. Reg. Chori quum antiquæ quum novæ, aſſ hoc fundationi nec quid addit, nec quid demit.

Digitized by Google

tur Beneficiati quoque seu Vicarii dictorum Beneficiorum pro tempore existentes eciam presencias Chori & alias obuenciones Vicariis Ecclesie nostre legitime recompensarunt sicut alii Vicarii Ecclesie nostre percipient & habebunt ad que quidem Beneficia seu Vicarias *Heinricum* natum *Heinrici* dicti *Krone* ciuis Wormacien. & *Johannem* natum predicti *Conradi de Bruchsella* clericos Spiren. per predictum quondam Magistrum Rudolffum testatorem ad eadem Beneficia nanciscenda nominatos pro Beneficiatis seu Vicariis recepimus & admisimus, ac recipimus & admittimus per presentes de jure vero eadem Beneficia conferendi taliter noscitur ordinatum, quod predicti Executores in solidum quam diu vixerint vel alter vixerit eorum ad dicta duo Beneficia quociens vacauerint, uel alterum eorum uacauerit personas seu personam ydoneas seu ydoneam actu sacerdotes, vel qui infra annum ad sacerdotium valeant promoveri obtinenda secundum Ecclesie nostre Consuetudinem presentabunt, seu presentabit, qui eciam & eorum successores Decano pro tempore debitam Obedienciam facient & consuetam, nosque & nostri successores huiusmodi personas seu personam ad dicta Beneficia seu Beneficium taliter presentatos recipiemus & liberaliter admittemus quando & quociens fuerit oportunum predictis vero Executoribus omnibus de hoc medio sublatis ex tunc Collaciones ipsarum prebendarum videlicet prime vacantis ad Decanum Ecclesie nostre & eius successores Decanos, & alterius subsequenter vacantis ad duos Seniores

niores Canonicos Ecclesie nostre juxta prebendarum suarum introitum actu sacerdotibus, vel qui infra annum ad sacerdocium promoueri valeant conferendas perpetuo pertinebunt ita videlicet, ut eedem prebende infra mensem a Die Vacacionis ipsarum computandum secundum modum prescriptum conferantur. Ceterum si dicti Executores vel aliquis ex eis ac Decanus Ecclesie nostre, nec non Seniores Canonici infra eundem Mensem & actu sacerdoti, vel qui infra annum ad sacerdocium promouerivaleant ipsas prebendas vel alteram ex eis non contulerint ex tunc si Executores uel alter ex eis aut Decanus pro tempore, id facere neglexerint, Capitulum nostrum ea vice conferendi secundum prescriptum modum habebit potestatem, si vero Seniores Canonici in conferendo modum & tempus excederent prenarratos, duo Seniores post eos & sic deinceps ea vice conferent infra tempus & iuxta modum prelibatos insuper quilibet dictorum Beneficiatorum seu Vicariorum singulis septimanis tres missas, predictus videlicet *Heinricus Heinrici* in Altari Beate *Marie Magdalene* (c) in choro S. Johannis & dictus Johannes Conradi in Altari S. *Ciriaci* (d) in choro Ecclesie sancti *Steffani* (*) in Ecclesia nostra constitutis circa pulsum prime celebrarunt, & hoc idem in successoribus eorundem Beneficiatorum taliter per-

 petuo

(c) In Cavea septentrionem versus ubi nunc sedes pro Confessario extraordinario posita est.

(d) Hodie Altare S. Joannis Nepomuceni.

(*) Nostris temporibus unica tantum missa hebdomadatim legitur.

Digitized by Google

petuo volumus obſeruari, in quorum omnium & ſingulorum euidens Teſtimonium Nos Decanus & Capitulum predicti ſigilla noſtra preſentibus duximus appendenda. datum anno Dni Milleſimo trecenteſimo ſexageſimo nono in octaua feſti *Corporis Chriſti.* 7. Junii.

XXXVIII.

BULLA SIXTI IV. PP. SUPER LIBERA ELECTIONE PRÆPOSITORUM SPIRENS.

Sixtus Epūs ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam Romanorum Pontifex ad ea ex debito apoſtolatus officii quo Eccleſiarum omnium cura ſibi diuinitus commiſſa eſt, libenter intendit, per que earundem Eccleſiarum preſertim inſignium cathedralium ac collegiatarum ſtatus ſalubriter dirigatur, & ad illarum dignitates tales aſſumantur perſone, per quas ipſarum Eccleſiarum bona & Jura conſeruentur illeſa ſane pro parte dilectorum filiorum Capituli Eccleſie Spiren. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim ad ſanctorum *Germani* & *Mauritii* ac ſancti *Wydonis* & ſancte *Trinitatis* Spiren. Eccleſiarum prepoſituras in predictis collegiatis dignitates principales & maiori Spiren. Eccleſiis non tamen poſt pontificalem maioritatem obtinentes Archidiaconatus nuncupatas, quarum ratione illas pro tempore obtinentes, in Dominiis Ducum, Principum, Comitum, Marchionum

um aliorumque nobilium Spiren. Dioceſis jurisdictionem Eccleſiaſticam obtinere dinoſcuntur, dum pro tempore vacabant, conſueuerint aſſumi, ut plurimum Canonici dicte maioris Eccleſie qui ſic aſſumpti prefatis Ducibus, principibus, Comitibus, Marchionibus aliisque nobilibus noti & nonnunquam conſanguinitate & affinitate coniuncti eorundem nobilium ſuffulcti preſidiis Eccleſias & jurisdictionem huiusmodi tueri & defenſare eorumque Bona & jura conſeruare ſoliti fuerant. poſtmodum uero a nonnullis temporibus citra pretextu concordatorum nationis germanice cum ſede apoſtolica nonnulle perſone etiam alienigene & minus docte ac ſcientia & moribus non probate Capitulis & perſonis dictarum collegiatarum Eccleſiarum preeſſe & jurisdictionem predictam tueri neſcientes, & non valentes prepoſituras predictas tanquam dicte ſedis diſpoſitioni generaliter reſeruatas ab eadem ſede impetrarunt, quarum incuria, negligentia ſeu impotentia prepoſiture predicte quo ad jurisdictionem eandem varia in ſpiritualibus at temporalibus paſſe fuerunt hactenus & indies patiuntur detrimenta, quodque ſi eydem Capitulo concederetur, quod occurrente earundem prepoſiturarum extra romanam curiam Vacationem ſimul uel ſucceſſive ad quamlibet ex eis ſic pro tempore Vacantibus Canonicum Capitularem dicte maioris Eccleſie eligere poſſent, qui ſic electus extunc infra quadrimeſtre ſue Electionis huiusmodi confirmationem ſeu de prepoſitura ad quam electus foret prouiſionem aut prouidendi mandatum ab eadem ſede obtinere,

&

Digitized by Google

& Literas desuper ex toto etiam in Camera apostolica expedire teneretur, profecto exinde prosperis successibus prepositurarum predictarum oportune consuleretur cum earum releuatione ab huiusmodi detrimentis & restitutione sub solito regimine Canonicorum predictorum, quare pro parte capituli predictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut quod de cetero perpetuis futuris temporibus ipsi ad singulas preposituras predictas quotiens illas uel illarum aliquam pro tempore simul uel successiue extra dictam curiam uacare contigerit, unum ex ipsius maioris Ecclesie capitularibus canonicis eligere possint, & debeant ipsique pro tempore electi sue Electionis huiusmodi Confirmationem seu prepositure ad quam electus foret prouisionem aut prouidendi mandatum impetrare literasque desuper expedire teneatur, ut prefertur statuere & ordinare, ac alias earundem Ecclesiarum statui in premissis importune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur qui singularum orbis Ecclesiarum honorem & venustatem adaugeri indefessis semper desideramus affectibus huiusmodi supplicationis inclinati hac perpetua & irrefragabili constitutione apostolica auctoritate, & ex nostra certa scientia statuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus ad singulas preposituras predictas dum illas quouis modo deinceps vacare contigerit, etiam si Dispositioni apostolice ex personis illas obtinentium, aut alias ex quauis causa postquam illarum vacationis apud sedem eandem generaliter reseruate seu etiam affecte fuerint,

&

Digitized by Google

: ad illas ceſſantibus reſeruationibus apoſtolicis
onſueuerint, qui per ipſarum Eccleſiarum colle-
iatarum capitulorum electionem aſſumi eisque
ura immineat animarum, capitulum prefati unum
x ipſius capituli Canonicis capitularibus eligere
oſſint & debeant, ipſeque ſic pro tempore electus
onfirmationem Electionis de ſe facte huiusmodi
eu prepoſiture ad quam electus fuerit prouiſionem
iel prouidendi mandatum de eadem infra quatuor
nenſes a Die ipſius electionis computandos a ſede
predicta impetrare ac Literas apoſtolicas deſuper
totaliter in forma etiam quoad cameram apoſtoli-
cam predictam expedire omnino teneatur, alio-
quin Electio ipſa eo ipſo elapſo quadrimeſtri pre-
dicto euaneſcat, poſſitque & debeat prepoſitura
ipſa per eandem ſedem libere conferri & de illa
prouideri, quodque prepoſiture predicte deinceps
ſub quibusuis gratiis expectatiuis ſpecialibus vel
generalibus reſeruationibus aut nominandi ſeu con-
ferendi mandatis, primariis precibus vel aliis fa-
cultatibus per nos vel ſedem predictam etiam mo-
tu proprio & ex ſimili ſcientia quibuscunque per-
ſonis cuiuscunque etiam dignitatis, nobilitatis, ſta-
tus, gradus, ordinis, conditionis vel preeminen-
tie fuerint ſub quouis verborum forma & expreſ-
ſione ac cum quibusuis etiam derogatoriarum de-
rogatoriis & aliis validiſſimis clauſulis, irritantibus-
que Decretis, etiam conſideratione intuitu, & in
fauorem quorumcunque legum, reginarum Ducum,
Comitum, aliorumque Principum ſiue prelato-
rum Eccleſiaſticorum conceſſis hactenus & impoſte-

rum

Digitized by Google

rum concedendis ac factis & faciendis, quorum omnium Vim, Vigorem & Effectum harum serie suspendimus, nullatenus comprehendantur & illarum pretextu per easdem aut quascunque alias personas acceptari, ac persone ipse sibi de illis protidere facere non possint decernentes auctoritate & scientia similibus acceptationes & prouisiones de ipsis factas non valere & processus desuper habitos & Excommunicationis aliasque censuras & penas in se continentes minime arctare, & dictarum Ecclesiarum capitula illis parere non teneri, ac prouisiones & mandata de prouidendo de eisdem preposituris dum sic pro tempore vacabunt, que a nobis & sede predicta post factum per Capitulum prefatos Electionem huiusmodi etiam nondum confirmatam vel ante etiam cum presentis constitutionis expressa derogatione emanarent, ac omnia & singula que secus super hiis a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari irrita & inania nulliusque existere roboris vel momenti & nihilominus Venerabili fratri Epō Wormatien. & dilectis filiis Decano Ecclesie Sancti Spiritus Heydelbergen. Wormatien. Diocesis ac officiali Spiren. per apostolica scripta mandamus quatinus ipsi vel duo aut vnus eorum per se vel alium seu alios premissa vbi quando & quotiens expedire cognouerint, sollenniter publicantes, & eisdem capitulo super hys efficacis defensionis auxilio & honore assistentes faciant eos huiusmodi statuti, ordinationis & Decreti pacifica possessione gaudere non permittentes eos contra presentium tenorem

ad

Digitized by Google

ad recipiendum quenquam in prepoſitum alicuius dictarum collegiatarum Eccleſiarum compelli contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo non obſtantibus premiſſis ac quibuscunque ſpecialibus vèl generalibus reſeruationibus per nos & ſedem predictam de dignitatibus principalibus aut alias factis per quas inpoſterum quandocunque fieri contingeret quas ad dictas prepoſituras uolumus non extendi, nec non aliis conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis ac Eccleſiarum predictarum iuramento confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuscunque, ſeu ſi aliquibus communiter vel diuiſim a ſede predicta indultum exiſtat quidem interdici ſuſpendi & Excommunicari non poſſint per Literas apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de Verbo ad Verbum de indulto huiusmodi mentionem nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti ordinationis ſuſpenſionis Decreti mandati & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominice milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octauo. Decimo Kal. aprilis Pontificatus noſtri anno octauo.

16. Martii.

XXXIX.

Digitized by Google

XXXIX.

BULLA SIXTI IV. PP. SUPER LIBERA ELECTIONE PRÆPOSITI MAJORIS ECCLESIÆ SPIRENSIS.

Sixtus Epūs ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam creditam nobis militantis Eccleſie prouidentiam exequi coadiuuante Domino cupientes ad ea libenter intendimus ut tenemur, per que ſingule orbis Eccleſie preſertim Cathedrales inſignes perſonarum vtilium fulcite preſidiis ad altiſſimi laudem & gloriam congruis honoribus & venuſtatis proficiant incrementis earumque & in eis inſtitutarum Dignitatum bona & Jura a quorumcunque occupatione conſeruari poſſint illeſa, ſane accepimus quod Prepoſitura Eccleſie Spiren. que inibi dignitas maior poſt Pontificalem exiſtit, ac magnam & latam tam in ciuitate quam Dioceſi Spiren. habet Jurisdictionem ex qua quaſi pro maiori parte reditus ipſius Prepoſiture proueniunt Vigore tam ſpecialium quam generalium reſeruationum quam Literarum apoſtolicarum per ſepe confertur perſonis que Prepoſiture predicte jurisdictionem exercere ac jura tueri bonaque occupata diuerſorum nobilium & Dominorum temporalium qui contra Eccleſiaſticam libertatem valde procliues ſunt & illam indies opprimere machinantur limitibus circumſepta recuperare neſciunt aut nequeunt ſeu nolunt vel non audent in non modicum Eccleſie & prepoſiture predictarum Detrimentum nos ad plenum informati quod dicta Prepoſitura a paucis tempori-

poribus citra tam in ſpiritualibus quam temporalibus magnum detrimentum atque Grauamen paſſa eſt ac cupientes ut de prepoſitura predicta quocunque illam deinceps vacare contigerit, perſone ydonee que illius jura & Jurisdictionem tueri & defendere ac conſeruare velit, ſciat & valeat prouideatur. Motu proprio non ad alicuius nobis ſuper hoc oblate petitionis inſtantiam ſed ex noſtra mera prouidentia & ex certa ſcientia auctoritate apoſtolica tenore preſentium hac perpetuo valitura & irrefragabili conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, quod moderno ipſius Eccleſie Prepoſito cedente vel decedente, aut alias eandem Prepoſituram quomodolibet dimmittente ipſaque Prepoſitura quouis modo preterquam ex vacatione per obitum apud ſedem apoſtolicam & ex cuiuscunque Perſona perpetuis futuris temporibus ut premittitur vacante pro tempore ad Prepoſituram huiusmodi etiam ſi alias quam ratione maioritatis ex perſona illam obtinentis Diſpoſitioni apoſtolice generaliter vel ſpecialiter reſeruata exiſtat unus ex Capitularibus Canonicis dicte Eccleſie per dilectos filios illius capitulum eligatur, ipſaque Prepoſitura alteri quam ſic electo quauis auctoritate conferri non poſſit nec debeat decernentes ex nunc omnes & ſingulas collationes & prouiſiones deinceps faciendas de prepoſitura antedicta etiam actu vacante & acceptationes aliasque prouiſiones, uniones, annexiones & incorporationes ac alias diſpoſitiones, Proceſſus, ſententias & cenſuras deſuper nec non totum id & quicquid ſecus ſuper hiis a quoquam quauis auctoritate

ritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari irrita & inania nulliusque roboris vel momenti eſſe, ipſamque Prepoſituram ſub predictis & quibusuis aliis generalibus vel ſpecialibus reſeruationibus ac gratiis etiam expectatiuis, unionibus & incorporationibus ac aliis quibusuis legatis dicte ſedis & aliis perſonis conceſſis & concedendis facultatibus non comprehendi non obſtantibus premiſſis ac generalibus vel ſpecialibus reſeruationibus dicte Prepoſiture factis vel faciendis ac conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis per nos vel ſedem predictam editis vel edendis de quibus forſan ſpecialis & expreſſa mentio habenda foret & quas pro expreſſis ac in quantum preſentibus ſeu earum effectui preiudicent pro infectis haberi volumus eisque derogamus, nec non dicte Eccleſie juramento confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuscunque, aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de Dignitatibus ipſius Eccleſie ſpeciales vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales dicte ſedis vel legatorum eius Literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem & Decretum vel alias quomodolibet ſit proceſſum; quibus omnibus eundem eligendum capitularem Canonicum in Prepoſitura huiusmodi aſſecutione volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem Dignitatum aut Beneficiorum aliorum preiudicium generari, ſeu ſi venerabili fratri noſtro Epō Spiren. & prefatis Capitulo vel quibusuis aliis communiter vel diuiſim a dicta

ſit

Digitized by Google

ſit ſede indultum quod ad receptionem vel prc
ſionem alicuius minime teneantur, & ad id cc
pelli, aut quod interdici ſuſpendi vel excommu
cari non poſſint quodque de dignitatibus ipſius
cleſie vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis ad eor
collationem, prouiſionem, preſentationem Elec
nem ſeu quamuis aliam Diſpoſitionem coniunc
vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat prouic
per Literas apoſtolicas non facientes plenam &
preſſam ac de Verbo ad Verbum de indulto hui
modi mentionem & qualibet alia dicte ſedis ind
gentia generali vel ſpeciali nec non gratiis ex
ctatiuis nominationibus nominandi facultatibus
ſpecialibus & generalibus reſeruationibus ante
tionum prerogatiuis Declarationibus priuilegiis
indultis quibusuis perſonis cuiuscunque ſtatus g
dus, ordinis, conditionis ſeu preeminentie fuer
etiam ſi Cardinalatus honore aut Patriarchali A
chiepiſcopali Epiſcopali vel alia quauis Eccleſia
ca ſeu mundana prefulgeant Dignitate ac nobili
te & auctoritate ac unionibus, annexionibus &
corporationibus quarumcunque Dignitatum in
cem ſeu aliis Beneficiis Eccleſiaſticis quibuscunc
Eccleſiis ſimilibus motu & ſcientia vel ſub qua
alia forma vel expreſſione Verborum & cum I
cretis irritantibus ac derogatoriis forcioribus & pi
hibitoriis clauſulis conceſſis & concedendis ac
ctis ſi que ſint & faciendis quorumcunque tenori
exiſtant quibus omnibus quo ad dictam Prepoſi
ram duntaxat motu tenore & ſcientia ſimilibus c
rogamus. Volumus autem quod eligendus ad Pi

Digitized by Google

posituram huiusmodi quociens illam vacare contigerit infra quatuor menses a die Electionis computandos huiusmodi confirmationem a nobis vel sede predicta obtinere, ac Literas apostolicas desuper expediri facere, nec non fructus camere apostolice propterea debitos soluere teneatur; alioquin Electio de persona sua facta & quecunque inde secuta nullius sint roboris vel momenti, & nichilominus Venerabili fratri nostro Epō Wormatien. & dilectis filiis Decano Ecclesie sancti Spiritus Heydelbergen. Wormatien. Diocesis ac officiali Spiren. per apostolica scripta motu simili mandamus quatinus ipsi vel duo aut unus eorum per se vel alium seu alios premissa omnia & singula vbi quando & quociens expedire viderint solenniter publicantes ac eligende pro tempore persone huiusmodi in premissis omnibus & singulis efficacis defensionis presidio assistentes non permittant eligendam personam ac capitulum predictos contra presentium tenorem in totum vel in partem quoquomodo per quoscunque molestari perturbari, seu etiam impediri contradictores quoslibet & rebelles per censuram Ecclesiasticam & alia juris remedia appellatione postposita compescendo inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio Brachii secularis non obstantibus omnibus supradictis ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis contrariis quibuscunque, aut si aliquibus communitur vel diuisim a sede predicta indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per Literas apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de Verbo

ad

ad verbum de indulto huiusmodi mentionem nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis constitutionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei a beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum *Rome* apud Sanctum *Paulum* extra muros urbis Anno Incarnationi Dominice millesimo quadringentesimo octuagesimo primo. pridie Kalend. Julii Pontificatus nostri Anno decimo.

30. Jun.

XL.

BULLA SIXTI IV. PP. SUPER LIBER. ELCTIONE DECANI ET SCHOLASTICI MAJORIS ECCLESIÆ SPIREN.

Sixtus Epūs seruus seruorum Dei ad perpetua rei memoriam. Dispositione diuina uniuersis orbis Ecclesiis meritis licet insufficentibus presidentes votis gerimus & tenemur, quod per nostr Operationis Ministerium Ecclesiarum presertim insignium Cathedralium status de bono in melio dirigatur, ac ad Dignitates & officia inibi persor prout ipsorum qualitas exigit, sine alicuius impedimenti obstaculo assumantur ydonee, per qu rum solicitudinem & prouidentiam circum specta Ecclesie ipse in suis iuribus non solum conseru tur, verum etiam prosperitatis uotiue succeſſi

Digitized by Google

gratulentur, ſane pro parte dilectorum filiorum Capituli Eccleſie Spiren. nobis nuper exhibita peticio continebat, quod Decanus ipſius Eccleſie pro tempore exiſtens eidem Capitulo preeſſe ac celebrationem Capituli indicere, & negotia dicte Eccleſie ad eum deducta in eodem Capitulo proponere, aliaque Capitularia gerere & tractare. Scolaſticus vero eiusdem Eccleſie ſingula illius ac Capituli predictorum ſecreta annotare, & pro tempore in eodem Capitulo concluſa referre, & ſuper hoc nomine Capituli literas ſcribere, ac ob id ex ſtatutis ipſius Eccleſie iuratis tam Decanus quam ſcolaſticus prefati perſonaliter apud eandem Eccleſiam reſidere debeant & teneantur, & ſi Vigore literarum Apoſtolicarum ſuper gratiis expectatis pro tempore conceſſarum aliqui ad Decanatum & Scholaſtriam predictos reciperentur, qui ut ſepius accidere conſueuit indultum haberent de non reſidendo apud eandem Eccleſiam cum difficultate aliquis reperiretur ydoneus, qui onera ipſorum Decani & Scolaſtici ſine Emolumentis libenter aſſumeret, quo fieret ut crimina ſubditorum ipſius Decani remanerent impunita, & ipſa Eccleſia in ſpiritualibus & temporalibus maximum ſuſciperet detrimentum. Cum autem ſicut eadem petitio ſubiungebat ipſi Eccleſie ac eius ſtatui plurimum expediat quod ad ipſius Eccleſie Decanatum, qui dignitas non tamen poſt Pontificalem maior & ſcolaſtriam huiusmodi que officium inibi exiſtunt, & ad quos conſueuerunt quidem per Electionem aſſumi cuique Decanatui cura imminet animarum

viri

viri probati qui ſtatum ipſius Eccleſie ſciant
ament per Electionem potius quam aliam viam
ſumantur pro parte ipſorum Capituli nobis f
humiliter ſupplicatum, ut ipſis ac dicte Eccle
ſtatui in premiſſis oportune prouidere de Benig
tate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui l
num Regimen & ſtatum ac honorem cunctari
deſideramus Eccleſiarum huiusmodi ſupplicatio
bus inclinati volumus & prefatis Capitulo Apoſ
lica auctoritate & ex certa ſcientia preſentium
nore concedimus, ut quotienscunque de cete
Decanatum cuius quindecim, ac ſcolaſtriam huiu
modi cuius Decem Marcharum Argenti fructus
ditus & prouentus ſecundum communem exiſ
ſtimationem valorem annuum non excedunt in me
ſibus Apoſtolicis, vel alias ex perſona, cuius fo
ſan ratione ex quauis cauſa Diſpoſitioni Apoſto
ce generaliter reſeruati cenſerentur vacare con
gerit, ipſi Capitulum perſonas vtiles & ydonea
etiam quecunque, quotcunque, & qualiacunq
Beneficia Eccleſiaſtica obtinentes & expectantes r
ſpective in eorum ac dicte Eccleſie Decanum
Scolaſticum eligere valeant, & nichilominus pe
petue ac irrefragabiliter Conſtitutionis Edicto ſi
tuimus & ordinamus, quod nullus niſi taliter el
ctus fuerit, ut prefertur etiam per quascunq
gratias expectatiuas preces ſiue Nominationes ir
periales ſeu alias literas apoſtolice ſedis vel leg
torum eius quorumuis tenorum fuerint & qua
uis derogatoriarum derogatorias clauſulas in
contineant, ac deſuper habitos proceſſus in Dec

Digitized Google

num vel Scolasticum per ipsos Capitulum recipi vel admitti possit seu debeat. nec ipsi Capitulum ad id compelli valeant inuiti decernentes ex nunc omnes & singulos Processus, nec non in eis pro tempore contentas excommunicationum, suspensionum & interdicti sententias aliasque Ecclesiasticas censuras & penas quas haberi vel promulgari, vel non totum id, & quicquid contra huiusmodi indulti, statuti & ordinationis tenorem scienter vel ignoranter directe seu indirecte quouis quesito colore & quauis auctoritate fieri vel attemptari contigerit, nullius existere roboris vel momenti. Volumus autem quod occurrente dictorum Decanatus seu scolastrie Vacatione in aliquo ex mensibus predictis, vel ex persona cuius ratione Decanatus ipse aut scolastria huiusmodi Dispositioni Apostolice quomodolibet censerentur reseruati teneantur & debeant per Capitulum sic tunc ut prefertur, electi infra quatuor menses a Die Possessionis pacifice Electionis sue Confirmationem, vel super illa novam prouisionem a nobis aut sede predicta obtinere, ac literas desuper Apostolicas expediri facere, nec non annatam Camere Apostolice forsan exinde debitam soluere, alioquin presentes litere eis in nullo suffragentur non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis etiam per nos vel sedem predictam pro tempore editis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Concessionis, Statuti, Ordinationis Constitutionis vel Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contra-

Digitized by Google

traire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit Indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum *Rome* apud Sanctum *Petrum* anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo quinto Kalend. Decembris. Pontificatus nostri anno septimo.

27. Nov.

XLI.

CONFIRMACIO DOTACIONIS ET INSTITUCIONIS CAPELLANIE SUMMI ALTARIS IN ECCLESIA PARROCHIALI S. PETRI SPIRENSIS.

Gerhardus de *Katzenelnbogen* prepositus Ecclesie Spirensis cum ea que in tempore fiunt cum tempore nomen perdunt nisi redivivo litterarum testimonio perhenentur ea propter noverint presentium inspectores universi quod vir discretus *Conradus* dictus *Bock* civis dum vixit Spirensis & *Hiltegundis* uxor sua legitima præ oculis habentes & ad interiora cordis revolventes ac piis consilii cogitantes quod nihil Deo laudabilius & divino nominis glorie congruentius ipsorum & suorum progenitorum nec non Christi fidelium animabus reperitur quam crebra missarum & officiorum celebratio divinorum, volentes igitur Thesaurum in celesti patria cumulare divina gratia salubriter illu-

illustrata de propriis rerum bonis ipsis a Deo collatis unam prebendam sacerdotalem de consensu voluntate nec non expressa promissione honorabilis viri Domini *Conradi* dicti *Schalloff* Decani Ecclesie sancti *Germani* extra muros Spirenses in ecclesia parrochiali sancti *Petri* Spirensis supra summo altari in dicta Ecclesia sito ordinaverunt instituerunt nec non ipsam præbendam pensione quinquaginta florenorum auri annui census dotaverunt quam pensionem dant opidani opidi *Eppingen* de ceteris bonis prout in litera desuper confecta plenius vidimus contineri voluerunt etiam & ordinaverunt instituentes supradicti quod beneficiatus dicti beneficii pro tempore existens alternatis diebus ante summam missam in dicta Ecclesia & super altari predicto celebret seu celebrare procuret nisi impedimento legitimo detineatur, alias sine omni impedimento prejudicio & molestatione plebani ibidem qui pro tempore fuerit & ecclesie antedicte dirigat & se regat & plebanum eundem qui pro tempore fuerit in divinis legendo & cantando juvet & assistet, nec non ipsum plebanum & ecclesiam predictam in legendis & aliis remediis promoveat sine dolo & fraude modo quo meliori, collatio vero beneficii supradicti cujuscunque aut quotienscunque ipsum vacare contigerit, ad proximiorem & antiquiorem prefati quondam *Conradi Bock* heredem perpetuis temporibus pertinere debebit qui ipsum beneficium infra spatium unius mensis actu sacerdoti vel illi qui ad sacerdotium infra annum poterit promoveri conferri debebunt ipsumque

e nobis aut noſtris in prepoſitura ſucceſſoribus
o inveſtitura recipienda preſentare qualibet ſine
iude, quibus ut ſic rite peractis nobis nomine &
o parte predictorum inſtituentium fuit humiliter
pplicatum ut inſtitutionem ordinationem deputa-
onem ac dotationem beneficii ſupradicti laudare
probare & confirmare dignaremur Nos qui deſi-
eranter in votis gerimus ut divinus cultus no-
ris augeatur temporibus ſuper hijs diligenti pre-
abita deliberatione & quia invenimus dictam pre-
endam rite & legitime inſtitutam dotatam & fun-
atam. Idcirco dicte eorum ſupplicationi favora-
iliter annuentes ipſam prebendam in omnem mo-
um & formam ut prefertur in Dei nomine lau-
amus approbamus & confirmamus publice per
ec ſcripta nec non virum diſcretum Johannem di-
tum Nettinger presbiterum ad dictam prebendam
ro vero & perpetuo prebendario Inſtituimus in-
veſtimus, Quare vobis capellano & Archipresbite-
o civitatis Spirenſis mandamus quatinus prefatum
Johannem per nos ut premittitur inveſtitum pro
parte ibidem pro vero primiſſario dicte prebende
preſentetis & in poſſeſſionem ejusdem auctoritate
noſtra mittatis & ducatis corporalem facientes ſi-
bi de univerſis & ſingulis fructibus redditibus pro-
ventibus juribus & obventionibus ad dictam pre-
bendam ſpectantibus integre reſponderi & ab aliis
in confratrem recipi & admitti, adhibitis circa
premiſſa ſolempnitatibus debitis adhibendis. In
quorum omnium & ſingulorum premiſſorum evi-
dens teſtimonium ſigillum noſtre prepoſiture ma-
gnum

Digitized by Google

ꝛpoſicio continebat, quod licet dudum beneficium ecleſiaſticum capellanie & altaris predictorum a quondam honeſta matrona *Katharina Hergshenne-in* muliere dum viveret civitatis Spirenſis ex & e bonis eisdem cum in & ſub clauſulis punctis onoribus oneribus modoque & forma in litteris eſuper confectis erectum dotatum & inſtitutum xiſtat ordinaria confirmatione ſubſecuta, bona amen cenſus redditus proventus jura & res ejuslem beneficij temporum lapſu eventibus difformier deperierint diminuti & annichilati ſint adeo & n tantum, quod inde cappellanus ſeu beneficiatus ıltaris ejusdem pro tempore exiſtens ipſius beneficij onera juxta inſtitutionem & confirmationem predictas congrue ſufferre & explere nequierit prout nec inpreſentiarum valeat, hujus dehinc comperta & deſiderata veritate & ex alijs rationabilibus & evidentibus cauſis tunc deductis, alius dicti beneficij juxta reddituum proventuum & emolumentorum ejusdem beneficij rerumque & temporis valorem & qualitatem ordinarie etiam approbationis auctoritate ſubſecutus ſit ordinationis modus, prout in alijs ſuper hoc etiam confectis litteris contineri accepimus, ex eo autem quod hujusmodi poſterioris ordinationis & confirmationis littere beneficij hujusmodi preteritis temporibus aut doloſe ſuppreſſe aut negligencia deperdite, nonnulle ymo multiplices in dicti beneficij regimine negligencie facte ſint, committantur indies, & niſi opportune deſuper conſulatur, ibidem in antea magis fieri vereatur, ne forte ergo exinde divinum

Digitized by Google

num cultum quo ad dictum beneficium ac in eo-
dem magis diminui aut prorsus annichilari pia-
que instituentis voluntatem fraudari aut frustrari
contingat, ijdemque Domini exponentes ad ordi-
narium nostrum recurrentes implorantesque offi-
cium primitus singulis censibus redditibus rebus &
bonis ejusdem beneficij nunc existentibus & ex tan-
tibus modo & forma inferius specificatis in scrip-
tis coram nobis exhibitis & designatis in & super
premissis opportune provideri & subveniri ac di-
ctam posteriorem ordinationem beneficij prespeci-
ficati renovari ordinariaque nostra auctoritate ap-
probari & confirmari ea qua decuit instancia a no-
bis postularunt sic & taliter, quod ex nunc & in
antea hujusmodi beneficio Cappellania nuncupato
per cessum decessum aut alias qualitercunque &
quotienscunque vacante collatio seu jus presentan-
di ejusdem beneficij ad Prepositum Ecclesie sancto-
rum Germani & Mauricij Spirensis pro tempore
existentem pleno jure spectare & pertinere, qui
quidem patronus sive Collator infra tempus debi-
tum a jure statutum Preposito Ecclesie Cathedra-
lis Spirensis pro tempore seu illius officiali perso-
nam habilem & ydoneam actu sacerdotem aut que
infra annum a tempore presentationis sibi facte in
sacerdotem de jure promoveri valeat ad idem be-
neficium instituendum & investiendum presentare
teneatur, si vero & quandocunque dictus patronus
sive collator presentationem hujusmodi plus tem-
pore prespecificato aliquatenus differret, toties
ac omni tali nulla vero alia vice collacio & jus

pre-

Digitized by Google

preſentandi una cum inveſtitura dicti beneficij ad Prepoſitum Eccleſie Spirenſis devolvatur & pertineat. Quivis quoque capellanus ſeu beneficiatus dicti altaris idem beneficium ac illius cenſus redditus proventus jura & bona preſencia & futura quecunque in ſpiritualibus & temporalibus in debitis eſſe regimine & melioratione tenere & conſervare deperdita diruta & collapſa recuperando & reſtaurando pro poſſe & noſſe, Idemque beneficium ac ipſius cenſus redditus proventus, emolumenta jura & bona non niſi collatoris & ſuperiorum licentia & auctoritate expreſſe interveniente permutare dimittere cedere aut alias alienare ac idem beneficium ſine prejudicio plebani eccleſie ejusdem regere & deſervire, ſingulisque ebdomadis tres miſſas unam videlicet tercia, aliam quinta & terciam ſexta ferijs conſueta hora in altari predicto celebrare ac in cunctis celebrandis miſſis ſupradicte quondam *Katharine Hegsheimerin* ſepedicti beneficij primarie inſtituentis parentum liberorum Germanorum predeceſſorum ac ſucceſſorum ipſius & omnium quorum eandem poſſedit hereditatem cunctorumque bonorum amicorum ejusdem pro remedio animarum eorumdem ſpecialem memoriam habere, quarum miſſarum ſi dicti altaris beneficiatus aliquis unam vel plures Canonico non obſiſtente impedimento neglexerit ac proximiori ſequenti ſeptimana non compleverit pro qualibet hujusmodi miſſa ſeu miſſis neglecta ſeu neglectis quotienscunque hoc evenerit, quilibet beneficiatus ſeu capellanus dicti altaris pro tempore exiſtens

Digitized by Google

ſtens pene duorum alborum ipſo facto ſubeſſe illamque ex & de cenſibus redditibus proventibus emolumentis juribus & bonis ejusdem beneficij realiter & cum effectu ſolvere dare tradere & expedire, quorum alborum unus in augmentum & utilitatem dicti beneficij, alius vero pro miſſa neglecta complenda cedere applicari & converti debeat efficaciterque teneatur obnoxius & aſtrictus exiſtat omnibus contradictionibus ſubſidijs exceptionibus & impedimentis ceſſantibus. Nos igitur Officialis ſupradictus attendentes, quod juſtis petencium deſiderijs facilem decet preſtare aſſenſum quodque in hijs que divinum reſpiciunt honorem & cultum cura & animadverſione procipuis & aſſiduis ſuper intendere congruit, primitus tam de primeva inſtitutione & confirmatione prelibati beneficij quam etiam poſteriori ſubſecuta immutacione ordinatione ut preſcribitur deperdita nec non de modernis cenſibus proventibus & emolumentis antedicti beneficij ac alijs prenarratis inquiſitione & examinatione teſtium fide dignorum & alias verbo & in ſcriptis informatione noticia & ſcientia nec non conſilio & deliberatione matura prehabitis ex & in quibus nobis ut prefertur expoſita veritate fulciri ſufficienter comperimus dictorum Dominorum exponencium pijs ſupplicationibus favorabiliter annuentes illasque ratas & gratas habentes ideireo auctoritate ordinaria nobis commiſſa & qua fungimur in hac parte prementionati beneficij renovationem ordinationem cum in & ſub omnibus & ſingulis clauſulis punctis capitulis ſupra deſcriptis

Digitized by Google

ptis laudandam admittendam approbandam & con firmandam duximus prout renovamus laudamu admittimus approbamus confirmamus ac huju ſcripti patrocinio perpetue firmitatis robore com munimus, talibusque modo & forma & ordine u preſcriptum eſt diſtricte & inviolabiliter perpetuc volumus & mandamus in Dei nomine per preſen tes, ſpecificatio vero reddituum proventuum & bonorum ad dictum beneficium ut premittitur ſpe ctancium alamani, ydeomatis ſermone in modum ſequuntur ſubnotatum. Item Vier pfund heller von dem hufe zum engel uff dem Obsmarck ge fallen halb *Johannis Baptiſte* und halb *Johannis Evangeliſte* Item driſſig Schilling heller und zwenn Cappen die win Knecht von ier ſtuben gefallen uff ſant *Martins* tag Item driſſig ſchilling heller und zwen Cappen *hanſs Kercher* von ſinem huſſe vor dem altporttel gefallen *Martini* Item zwei pfund heller Georg von *Biſchoffsheim* zu *Bruchſal* gefal len uff *Martini* Item zwei pfund heller *Miche Koch* zu *Malchs* von ſinem huſſ und Guttern ge fallen uff ſant *Martins* tag Item zwei pfund zwen tig heller Epthart in der Swabs gaſſen von ſynem huſſ gefallen uff ſant *Georgien* tag Item ein pfund heller der hutmacher uff der bach von ſym huſſe zum frauenberg gefallen *Georgien.* Item zehen ſchilling heller *Bartell Rieneck* der duchſcherer von ſym huſſ uff der bach zum Gyer genant gefallen *Georgien.* Item zwey pfund heller alle fronfaſ zehen Schilling heller *Johannes Knobolt* von ſym huſſ in der hertgaſſen neben der kamen. Item

ein pfund heller alle fronfaſt funff ſchilling *yſenbutt* der ſchnider von ſym huſe. Item funf gulden der *Fetther* von ſym huſſ zu der Gerlenmetzen neben dem Rindtfus gefallen purificationis *Marie*. Item ein gulden *Martin Sifferlin* zu *Zuttern* gefelt nativitatis Marie. Item zwene morgen wingarts zu *Gymeltingen* an dem berg ſynt her *philips Kruſelman* vicarien ſant *German* und *Mauricien* ſtiffts zu *Spier* ſyn leben lang und nit lenger umb ein gulden gelts jerlichs zinſes verluhen und ſo bald derſelbe her *philips* doth abgeet gefallen dieſelben zwene morgen wingarts zu ſtundt widerumb an die obbemelt cappellani Item vier malter Korns zu *Ygelnheim* und *Bobell* geben *Heinrich ruſchen* des beckers erben zu *Ugelnheim* zwei malter und *Contz Metzler* zu *Bobell* die andern zwey malter Item ein huſſ zum Roſenkrantz genant recompenſa autem ad quam domus dicti beneficii annuatim tenetur talis eſt. Item tres libr. hallenſ. feſto ſancti *Georgii* ad eccleſiam ſancte *Trinitatis*. Item decem ſolid. hallenſ. ad eccleſiam majorem quorum quinque ſolidi *Johannis Baptiſte* & alii quinque ſolidi *Johannis Evangeliſte* feſtis cedunt. Item viginti denar. pro contributione ad Eccleſiam ſancti *Georgii* Spirenſis. Ut autem ordinatio renovatio admiſſio approbatio noſtraque confirmatio hujusmodi rate grate firme & inviolabiliter permaneant & conſerventur atque propter temporis diuturnitatem ab hominibus non diſcedant memoria preſentes literas exinde ſcribi & fieri ſigillique cauſarum Domini noſtri prepoſiti appenſione communire. Juſ-

ſimus

Digitized by Google

simus & fecimus Datum & actum duodecima
mensis Decembr. Anno Domini millesimo quadri
gentesimo nonagesio.

XLIII.

CONFIRMACIO DOTACIONIS CAPEL LANIE ALTARIS S. JOHANNIS BAPT. I ECCLESIA S. MAURICII SPIRENSIS.

In Nomine Domini Amen *Udalricus de Helmste* decretorum Doctor prepositus Ecclesiæ Spire sis universis christi fidelibus ad quos presentes n stre littere pervenerint salutem in Domino sem ternam. Commissi officii ejusque iniuncte not cure debito ammoniti non incongrue sollicitam ut illic aures pie exaudicionis benigniter inclin mus ubi pro cultura christi ejusque gloriose gen tricis virginis Marie ac omnium sanctorum dev tissima veneracione inchoanda Deique famula tium numero aliquatinus adaugendo humiliter n bis supplicatur cum itaque discretus vir *Berhard* de *Hembspach* divino ut credimus excitatus insti ctu more & imitatione electorum fidei cultoru cuncti-potentem sanctissimam *Trinitatem* Almi R demptoris crucem salutiferam ejusdemque gen tricem virginem *Mariam* matrem glorioſissimam sanctos *Johannem Baptistam* & *Evangelistam* totan que celestem Jerarchiam dignis in euum laudibu ac adoracione extollendo a se primum & ex po

Digitized by Google

per unum de ſui germinis ſtipite ſucceſſive proereatum maſculum clericali militie aſcribendum ac Deo Omnipotenti in gratum perpetuo offerendum holocauſtum & coli ac ſine intermiſſione honorifice ſemper venerari procurare intendat ac per hoc ſicut devota eius expoſitione accepimus ſue prepoſiture patris matris fratrum ſororis Beatricis uxoris *Joannis* & *Sebaſtiani* Decretorum Doctorum, *Gerhardi* presbiteri *Bernhardi Jacobi Nicolai* & *Georii* filiorum *Elizabet* & *Otilie* filiarum cunctorumque parentum & progenitorum ſuorum vivorum & mortuorum remedio & ſaluti animarum ſpecialiter providere proponat ac propterea pro recuperatione erectione & reuocillacione beneficii in altari ſancti *Johannis Baptiſte* in Eccleſia parochiali ſancti *Mauritii* Spirenſis dudum fundati erecti & dotati nunc vero per negligentiam poſſeſſorum & deſidiam penitus & in totum annichilati depreſſi & devaſtati quod eciam de collatione noſtra extitit de ab omnium largitore collatis & competentibus gracioſe ſibi conceſſis beneficiis & facultatibus perpetuum eccleſiaſticum in Eccleſia parochiali ſancti *Mauritii* Spirenſis predicta noſtro præ accedente conſenſu ſuper altari ſancti Johannis predicto de novo erigere atque fundare & eidem ſuppreſſum beneficium unire cum redditibus infra ſcriptis in firmam ſeu annuam penſionem aſſecurate locatis & poſitis quibus quilibet in eodem fundando beneficio pro tempore preficiendus potiri refici & commode ſuſtentari valeat ut taliter ſubminiſtratis vite neceſſariis libere divinorum poſſit con-

Digitized by Google

contemplationi intendere ſoli Deo vacare & e
laudi cum debita graciarum actione fideliter in
ſtere pro vivis quoque & defunctis devote contin
exorare ac teneatur ſine prejudico plebani qua
bet ſeptimana legere duas miſſas unam de Spiri
Sancto cum addicione collectarum de beata V
gine & pro defunctis aliam vero ratione benefi
huic de nouo fundandi uniendi de tempore ad lit
tum ſuum prout vel devocio inſpirata ipſum exc
tabit additis ſimiliter collectis predictis dempt
ſummis celebritatibus in quibus propria ſerva
officia ſit aſtrictus cum collectis predictarum co
tinuatione ſi ſaltem officium non ſonuerit de ei
dem, quibus tandem impetrata venia de ſuis on
niumque premiſſorum commiſſis hijs elemoſin
rum piis elargitionibus ſementatis purificatione b
norum ſubſequentium operum gaudenter junct
metiſſe ſalutem volens & affectans quatenus jus p
tronatus ejusdem beneficii ſic per eum erecti
fundati atque uniti ut prefertur apud ipſum *Be*
hardum tanquam fundatorem quoad vixerit & d
inde penes ipſius parentelam & progeniem promi
cui ſexus ejusdem ſeniorem videlicet maſculu
quamdiu maſculi ſuperfuerint & ex poſt ſeniore
femellam ſeu ſexum femineum remaneat & ſic a
uno ad alium ſucceſſive deuolvatur quibus omn
bus de medio ſublatis jus patronatus ejusdem b
neficii ad prepoſitum Eccleſie Spirenſis qui p
tempore fuerit ſine contradictione cujuscunque r
vertatur, ſupplicans nobis Idcirco idem *Berha*
dus humilima qua potiut precum inſtantia quat

Digitized by Google

per unum de ſui germinis ſtipite ſucceſſive procreatum maſculum clericali militie aſcribendum ac Deo Omnipotenti in gratum perpetuo offerendum holocauſtum & coli ac ſine intermiſſione honorifice ſemper venerari procurare intendat ac per hoc ſicut devota eius expoſitione accepimus ſue prepoſiture patris matris fratrum ſororis Beatricis uxoris *Joannis* & *Sebaſtiani* Decretorum Doctorum, *Gerhardi* presbiteri *Bernhardi Jacobi Nicolai* & *Georii* filiorum *Elizabet* & *Otilie* filiarum cunctorumque parentum & progenitorum ſuorum vivorum & mortuorum remedio & ſaluti animarum ſpecialiter providere proponat ac propterea pro reculperatione erectione & reuocillacione beneficii in altari ſancti *Johannis Baptiſte* in Eccleſia parochiali ſancti *Mauritii* Spirenſis dudum fundati erecti & dotati nunc vero per negligentiam poſſeſſorum & deſidiam penitus & in totum annichilati depreſſi & devaſtati quod eciam de collatione noſtra extitit de ab omnium largitore collatis & competentibus gracioſe ſibi conceſſis beneficiis & facultatibus perpetuum eccleſiaſticum in Eccleſia parochiali ſancti *Mauritii* Spirenſis predicta noſtro præaccedente conſenſu ſuper altari ſancti Johannis predicto de novo erigere atque fundare & eidem ſuppreſſum beneficium unire cum redditibus infra ſcriptis in firmam ſeu annuam penſionem aſſecurate locatis & poſitis quibus quilibet in eodem fundando beneficio pro tempore preficiendus potiri refici & commode ſuſtentari valeat ut taliter ſubminiſtratis vite neceſſariis libere divinorum poſſit

con-

contemplationi intendere ſoli Deo vacare & laudi cum debita graciarum actione fideliter i ſtere pro vivis quoque & defunctis devote conti exorare ac teneatur ſine prejudico plebani qu bet ſeptimana legere duas miſſas unam de Spi Sancto cum addicione collectarum de beata V gine & pro defunctis aliam vero ratione benef huic de nouo fundandi uniendi de tempore ad l tum ſuum prout vel devocio inſpirata ipſum ex tabit additis ſimiliter collectis predictis dem ſummis celebritatibus in quibus propria ſerv officia ſit aſtrictus cum collectis predictarum c tinuatione ſi ſaltem officium non ſonuerit de dem, quibus tandem impetrata venia de ſuis o niumque premiſſorum commiſſis hijs elemoſi rum piis elargitionibus ſementatis purificatione norum ſubſequentium operum gaudenter junc metiſſe ſalutem volens & affectans quatenus jus tronatus ejusdem beneficii ſic per eum erecti fundati atque uniti ut prefertur apud ipſum *B bardum* tanquam fundatorem quoad vixerit & inde penes ipſius parentelam & progeniem prom cui ſexus ejusdem ſeniorem videlicet maſculu quamdiu maſculi ſuperfuerint & ex poſt ſenior femellam ſeu ſexum femineum remaneat & ſic uno ad alium ſucceſſive deuolvatur quibus om bus de medio ſublatis jus patronatus ejusdem neficii ad prepoſitum Eccleſie Spirenſis qui tempore fuerit ſine contradictione cujuscunque vertatur, ſupplicans nobis Ideirco idem *Berh dus* humilima qua potiut precum inſtantia qua

Digitized by Google

admittimus ratificamus & confirmamus. ſpecificatic vero reddituum & penſionum ipſius de novo fun dati ut premittitur beneficii de quibus ſupra men tio fit hec eſt primo quinquaginta floreni Renenſe annue penſionis cum mille florenis ſimilibus redi mibiles dant iſti de Nyperg ut in litera ſigillat Item quinque florenos renenſes annue penſionis da *Würtwyn Stümpff de Aſpach* redimibiles cum centun aureis renenſibus ut in litera Item tres floreno cum dimidio annue penſionis cum ſeptuaginta flo renis redimibiles dat *Bernhardus Walter* in *Tuweln heim* ut in litera Item tres florenos renenſes annue penſionis redimibiles cum ſexaginta aureis renenſi bus dat *Wilhelmus de Anglach* ut in litera. Iten florenum cum dimidio redimibiles cum triginta areis dat *Johannes Wunſt* ut in litera in *Truweln heim* Item decem & octo ſolidos denariorum per petui cenſus dat *Johannes Schauwer* in *Wiſſenloch* ut in litera. Item viginti quatuor cappones perpe tui cenſus in *Tuwelnheim* ut in litera Item duas amas vini perpetui cenſus in *Obſtringen* juxta teno res cyrographorum & literarum deſuper confecta rum, & cum preſentibus ad commune armarium eccleſie parrochialis ad ſanctum *Mauritium* Spiren ſis predicti per fundatorem predictum depoſitorum redditus autem beneficii ſuppreſſi & ipſi novo fun dato beneficio incorporati & uniti ſunt tredecim lib. hallenſes uſu alium Spirenſis pagamenti de qui bus occaſione quinque lib. lis in Judicio camerar Spirenſis adhuc pendet indeciſa. Item extant ei dem beneficio deſolato ducente & viginti quinqu

Digitized by Google

libre denariorum ſumme capitalis de quibus olim triginta libre hallenſ. uſualium preſcripti pagamenti ſolvebantur juxta tenorem cuiusdam litere deſuper confecte quam quidem ſummam prefatus fundator ſe obtulit & offerendo ſpoſpondit *quantum* poterit totis viribus & conatibus in ſtatum priſtinum reducere & recuperare quamquam ad illam ſummam recuperandam nonnulli ipſius *beneficii* ſuppreſſi ultimi temporibus noſtris poſſeſſores graves ſuſtinuerint & fecerint labores ſumptus & expenſas in quo tamen hactenus non profecerunt In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium premiſſorum preſentes literas ex inde *fieri* & noſtri ſigilli cauſarum propter defectum ſeu carentiam ad preſens noſtri majoris fecimus appenſione muniri Datum & actum Anno Domini M°. CCCC°. L ſexto feria ſecunda proxima poſt feſtum ſancti Luce Ewangeliſte.

24. Oct.

XLIV.

CONFIRMATIO STIPENDII IN AGRO DEI IN SUBURBIO ALTSPIER.

Univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus preſentibus & futuris preſentes literas inſpecturis viſuris lecturis pariter & audituris *Georgius de Gemmyngen* utriusque juris Doctor prepoſitus Eccleſie Spirenſis ſalutem in Domino ſempiternam ad futuram rei memoriam, decet nos honeſta petentium de-

desideria congruo prosequi favore, & eorum v
tis illis presertim ad divini nominis cultum & p
puli Christiani devocionem tendentibus benivolu
prebere assensum, sua siquidem in Christo not
dilecti *Valentinus Lichtenberg* Capellanus Eccle
parochialis sancti *Georgii Conradus Syeff* notari
Consistorialis Curie Episcopalis & *Sebastianus Fu
ckart* causarum Spirensium curiarum eccclesiastic
rum procurator juratus testamentarii manusidel
seu ultime voluntatis quondam bone memorie *La
rentii Lichtenberg* dictarum curiarum Spirensiu
dum viveret procuratoris jurati Executores, pe
tione monstrarunt qualiter alias prefatus quonda
Laurentius Lichtenbergk volens dum viveret anir
sue salutem procurare, ac terrena in celestia tra
sitoriaque in eterna & thesaurum immarcessibile
commutare in & ob omni potentis Dei ejusque gl
riosissime virginis Marie ac omnium supernoru
civium laudem & honorem nec non ob sui prog
nitorumque suorum & omnium Christi fidelium a
marum salutem in suo testamento codicillo seu ul
ma voluntate inter alia instituit voluerit commise
atque ordinaverit unum perpetuum stipendium p
sacerdotem secularem pro tempore possidendum
obtinendum ac pertuam missam ebdomodalem p
defunctis celebrandam In Capella in agro Dei
suburbio *Alt Spier* sita pro peregrinorum atq
pauperum sepultura noviter cepta, ad quod q
dem stipendium sic instituendum Item *Laurent*
testator domum suam paternam quam inhabita
in profectum & usum dicti stipendii legaverit,

Digitized by Google

videlicet ut domus ipsa per suos executores post ipsius mortem cuicumque manus precium offerenti atque solventi venderetur & precium hujusmodi in annuam pensionem prefato *Valentino Lichtenberg* filio suo quem voluerit esse primum possessorem & presentatorem, ac suis in ipso stipendio successoribus annuo cedentem converteretur qui *Valentinus* primus possessor ac singuli sui successores perpetuis futuris temporibus singulis septimanis unam missam ebdomodalem pro defunctis in Ecclesia parochiali sancti *Martini* Spirensis donec Capella in agro Dei cepta integre fuerit extructa & completa celebrare, & continuo post celebrationem agrum Dei accedere & inibi orationem cum collecta consueta pro defunctis dicere debebunt atque tenerentur aspergendo etiam tumulatos aqua benedicta ut moris est & quam primum Capella in agro Dei cum altari & aliis requisitis integre esset extructa atque completa prefatus *Valentinus* & eius successores eandem missam ebdomadalem quam antea in ecclesia sancti *Mauritii* predicta celebrant, de cetero in Capella sic completa perpetuo celebrare teneantur servata etiam post missam oratione & collecta pro defunctis consuetis, cum aque benedicte asperssione ut predictum est volueritque insuper Idem testator eiusdem stipendii presentationem ad dictum *Valentinum* ejus filium & post ipsius mortem ad *Nicolaum Lichtenberg* fratrem testatoris quoad vixerint pleno jure spectare & pertinere, & post utriusque obitum atque decessum collationem seu quamvis aliam dispositionem dicti stipendii ad nos ut archi-

dya-

Digitized by Google

dyaconum loci nostrosque successores prepositi Ecclesie Spirensis pro tempore existentes pleno j re devolvi & spectare & quod possit etiam dict *Valentinus* hujusmodi stipendium quandocumq voluerit in favorem cujuscunque abilis & ydon persone in sacerdotio constitute simpliciter vel causa permutationis resignare, quodque ipsi ex cutores juxta predicti testamenti seu ultime volu tatis tenorem prefatam domum cuidam *Theobal Fritag* Civi Spirensi pro ducentis & viginti flor nis Renensibus in usum & utilitatem dicti stipe dii convertendis vendiderint in quo quidem vend tionis pretio centum & viginti floreni in numer to auro sint soluti, & per executores penes pleb num & juratos Ecclesie parochialis sancti *Georg* Spirensis depositi, donec commode & quantoci pro annua pensione ad hujusmodi stipendium con paranda exponi possint pro residuis vero centu florenis empta sit pensio annua quinque floren. r nensium super eadem domo vendita annis singul festo sancti *Mauritii* cedentium & propterea pr parte eorundem executorum nobis fuit humilit supplicatum quatinus hujusmodi piam intentione & ordinationem dicti defuncti, singulaque alia pr missa ratificare approbare & confirmare dignar mur nos igitur de testamento seu ultima volunta ac legationibus & ordinationibus supradictis legit me informati dictique *Laurentii* defuncti pium pr positum considerantes, ipsorumque executoru supplicationibus ob hoc favorabiliter annuent premissa omnia & singula rata habentes & gra

illa

Digitized by Google

videlicet ut domus ipſa
ipſius mortem cuicumqu
atque ſolventi venderetu
annuam penſionem pre
filio ſuo quem voluerit e
preſentatorem, ac ſuis i
bus annuo cedentem co
primus poſſeſſor ac ſing
tuis futuris temporibus
miſſam ebdomodalem pr
rochiali ſancti *Martini* S
agro Dei cepta integre f
celebrare, & continuo
Dei accedere & inibi or
ſueta pro defunctis dicer
tur aſpergendo etiam tun
moris eſt & quam primun
altari & aliis requiſitis in
completa prefatus *Valen*
eandem miſſam ebdomad
ſia ſancti *Mauritii* predic
Capella ſic completa per
ſervata etiam poſt miſſa
defunctis conſuetis, cu
ne ut predictum eſt volu
tor eiusdem ſtipendii pr
lentinum ejus filium &
laum Lichtenberg fratre
pleno jure ſpectare &
obitum atque deceſſ
dispoſitionem

XLVI.

PREBENDE SACERDO-
CAPELLA LUSTAT. (*)

ni Amen Quia eaque aguntur in
ris proceſſu a memoria hominum
ceſſe eſt ea ſic facta & geſta litte-
perhennari, Idcirco nos *Contra-*
oſitus eccleſie Spirenſis tenore
profitemur quod in noſtra nec
orum *Johannis Sculteti Wernhe-*
Hugonis under den Eichen Erle-
ſtat Friderici loci dicti *phluger*
& *Eberhardi fabri* juratorum
ohannis Mengeri dictorum *Clo-*
dicti *Cruſelman* ſenioris & *ni-*
tium ad hoc vocatorum & ro-
reſentia honeſti viri *henricus*
enior miles & *arnoldus* cleri-
animi conſenſu ſponte &
Johannis ſacerdotis dicti
ipſius eccleſie in *Lu-*
Erphonis & Domini *Johannis*
i *Salſenſis* nec non *Mechtildis*
i de Kauel militis liberorum
& ejusdem *Eberhardi* pre-
d hoc expreſſe accedente ob
enitorum animarum ſalutem
&

ectat ad Archidiaconatum Eccle-
extat in Decanatu Wiler ſub Rip-
um aliis exhibebimus Tom. X. Sub-
plom.

illa quoad presens sub spe future contributionis, ac fructuum stipendii huiusmodi ampliationis & consequenter ejusdem beneficii ibidem fundationis & erectionis auctoritate nostra ordinaria ut & tanquam archidiaconus loci in Dei nomine ratificamus approbamus & confirmamus Quodque singulis septimanis dictus dominus *Valentinus* & ejus successores unam missam pro defunctis in ecclesia parochiali sancti *Mauritii* & deinde in Capella in agro Dei sita, postquam integre edificata & completa fuerit celebrare aliasque & alia ut premittitur facere possint debeant & teneantur citra prejudicium plebani cujuscunque tenore presentium indulgemus, & licentiam impartimur & auctoritatem servatis tamen servandis tempore interdicti & cessationis divinorum ac excommunicationis & nominatim interdicti, exclusis, proviso tamen quod dicta pecunia centum & viginti floreni renenses pro pensione annua in usum & utilitatem dicti stipendii quantocius exponatur & singula ad hujusmodi stipendium quomodolibet spectantia fideliter colligantur sic quod ex eo Deo concedente beneficium perpetuum sacerdotale erigi & dotari possit a nobis vel successore nostro more solito confirmandum, collationem quoque provisionem, investituram seu quamvis aliam dispositionem ejusdem stipendii post obitum dictorum *Valentini* & *Nicolai Lichtenberg* nobis nostrisque successoribus reservamus presentibus, perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum presentes nostras literas exinde

fieri

Digitized by Google

fieri nostrique sigilli jussimus & fecimus appensioni communiri. Datum & actum Spire die veneris vicesima octava mensis Julii Anno &c. octavo.

XLV.

SUPER JURE PRESENTANDI AD CAPELLANIAM CAPELLE SANCTE MARGARETHE SPIRENSIS.

Comparentibus coram nobis Magistro *Rulin* prebendario Spirensi vices gerente honorabilis viri domini *Petri* prepositi ejusdem ecclesie super investituris ecclesiarum seu capellarum cum *Ebelino de Elephante* clerico Spirensi & *Margarethe* matre sua relicta *Ebelin* quondam *de Elephante* civis Spirensis ex parte una & *Conrado* dicto *Retzelin* pro se ac *Sifrido* patre suo & *Conrado* patruo suo Canonico Ecclesie sancti Quidonis Spirensis necnon sorore sua *Ella* & eorum in lite consortibus ex altera anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo nono feria secunda ante festum *Bartholomei* apostoli (*) in causa mota inter eos super jure patronatus seu presentandi rectorem capelle sancte Margarethe site apud curiam *Sifridi Retselin* quod utraque pars ad se de jure pertinere dicebat, & rectorem ad predictam capellam de jure presentare debere, predictus *C.* dictus *Retzchelin* pro se ac *Sifrido* patre suo & *C.* patruo suo nec non sorore sua *Ella* ac eorum in lite consortibus habens sufficiens

(*) 19. Aug.

ciens ab eisdem mandatum animo deliberato in figura judicii predictis *Ebelino de Elephante* clerico & *Margarethe* matri sue insinuandum detulit sub hac forma quod jurarent corporali prestito juramento jus patronatus seu presentandi rectorem ad capellam memoratam de jure ad se & eorum heredes universos & non ad predictum *C.* nec *Sifridum* patrem nec *C.* patruum nec *Ellam* sororem ejus & eorum heredes pertinere, quod juramentum *Ebelinus de Elephante* clericus & *Margaretha* mater sua in se susceperunt & secundum formam predictam corporaliter multis presentibus prestiterunt, sic per delationem jus jurandi in figura judicii coram nobis factam & parte parti & sponte receptam & prestitam, jus patronatus antedicte capelle prefatus *Ebelinus* & *Margaretha* mater sua finaliter obtinentes, nos igitur dictum jus patronatus capelle prefate ipsi *Ebelino* & *Margarethe* matri sue & eorum heredibus sententialiter adjudicamus predicto *C. Retzchelin Sifrido* patri suo & *Conrado* patruo suo *Elle* sorori eius & eorum heredibus super ipso perpetuum silentium imponentes in cujus rei evidens testimonium presentes literas sigillo nostro una cum sigillo officialitatis prepositure predicte duximus roborandas, Datum & actum anno & die prenotatis.

XLVI.

Digitized by Google

XLVI.

INSTITUTIO PREBENDE SACERDO TALIS IN CAPELLA LUSTAT. (*)

In nomine Domini Amen Quia eaque aguntur i tempore temporis proceſſu a memoria hominu recedunt, Ideo neceſſe eſt ea ſic facta & geſta litte rarum teſtimoniis perhennari, Idcirco nos *Conra dus de Kickel* prepoſitus eccleſie Spirenſis tenor preſencium publice profitemur quod in noſtra ne non diſcretorum virorum *Johannis Sculteti Wernhe ri Johannis Piſtoris Hugonis under den Eichen Erle wini* de inferiori *Luſtat Friderici* loci dicti *phluge nicolai* dicti *Schuler* & *Eberhardi fabri* juratorun dicti loci *Luſtat* ac *Johannis Mengeri* dictorum *Clo belauch* armigerorum dicti *Cruſelman* ſenioris & *ni colai* dicti *Spangel* teſtium ad hoc vocatorum & ro gatorum conſtituti preſentia honeſti viri *henricu de Luſtat* ſuperiori ſenior miles & *arnoldus* cleri cus frater ejus unanimi conſenſu ſponte & pari voto conſenſu *Johannis* ſacerdotis dict *Gulden* nunc rectoris ipſius eccleſie in *Lu ſtat* nec non *Ortonis Erphonis* & Domini *Johannis* conventualis monaſterii *Salſenſis* nec non *Mechtildis* uxor legitima *Eberhardi de Kauel* militis liberorum *Henrici* militis predicti & ejusdem *Eberhardi* pre ſentium & volentium ad hoc expreſſe accedente ob ſuarum & ſuorum progenitorum animarum ſalutem

&

(*) Luſtat inferior ſpectat ad Archidiaconatum Eccle ſiæ Majoris & extat in Decanatu Wiler ſub Rip purg quem cum aliis exhibebimus Tom. X. Sub ſidior. Diplom.

Digitized by Google

& remedium divino cultui incrementum prebere affectantes unam prebendam ſacerdotalem in Capella juxta habitationem curie prefati militis erecta & conſummanda inſtituerunt, quam etiam prebendam penſione viginti quatuor maldrorum ſiliginis & dimidie carrate vini clari & aliis bonis infraſcriptis ſuper bonis ſuis ſubnotatis eorum ut aſſerebant propriis & nulla alia penſione prius oneratis nec feodalibus exiſtentibus nec usquam prius obligatis & ad ipſam penſionem portandam perpetuo ſufficientibus prout prefati jurati ſuper debitis ſuorum Juramentorum requiſiti hoc verum fore concorditer retulerunt dotarunt hoc modo videlicet quod ipſe miles quamdiu vixerit & poſt ipſius mortem ſenior heres heredum ſuorum maſculini generis, ipſam prebendam quociens eam vacare contingeret conferendi & prebendam ad ipſam actu tamen ſacerdotem exiſtentem loci archidiacono preſentandi habeat poteſtatem & quod ipſe preſentatus ab archidiacono loci inveſtitus in aurora ſolis miſſam ſuam in dicta Capella omni die niſi legitimo impedimento ſit detentus dicere teneatur & deinde ſingulis horis ante dictam miſſam ſuam & poſt divinis officiis in matrice Eccleſia peragendis intereſſe debeat juvamen & auxilium legendo & cantando plebano ſeu Rectori loci preſtando & quod nichilominus requiſitus per dictum plebanum vel rectorem fidem loco juramenti preſtare teneatur quod in omnibus & ſingulis legatis & alias ubi poterit matricem eccleſiam rectorem ſeu plebanum loci fideliter promoveat & eos preferat ceteris in

eis-

Digitized by Google

eisdem Et quod de pecunia a Christi fidelibus d
loci *Lustat* causa memorie animarum aut alias q
litercunque habenda in prefata capella vel ex
eam in cimitheriis ejusdem & matricis ecclesie
manus vel altare sibi oblata nichil invito pleb
loci sibi retineat sed ipsam pecuniam presentet l
ctori seu plebano predicto, prefatam etiam p
bendam ex nunc *Jacobo* sacerdoti nato *Martini Wormatia* idem miles contulit offitiandam bona
tem, ad prebendam spectantia per prefatum *her cum* militem pro pensione duodecim maldrorum
liginis posita sunt hec, primo decem Jugera in
co dicto *uff den Sligenwegen* una petia apud trig
ta jugera dominorum ecclesie Spirensis. Item q
tuor Jugera prope in una petia in den an
Slingenweg Item septem jugera in una petia ob
an dem *Roderweg* Item duo jugera in dem *Katz loch* apud milites de *Zeisenkeim* Item duo Jug
cum dimidio tendentia uff den *Fronacker* Item censi
sedecim solidor. hallens. super orto & prato *Joh nis pastoris de Lustat.* Item censum decem un
rum hallensium super domibus & ortis Jacobi ca
panatoris in *Lustat* Idem etiam miles ad ipsam p
bendam deputavit & assignavit pensionem dimi
carrate vini predictam in villa *Bechingen* sibi ut
seruit debitam sitam & assignatam super bonis
notatis in villa *Bechingen* & eius terminis sitis p
mo super quinque quartalibus vinee sitis in loco
cto in *Gurvidenstul* quinque Lagenas vini que qu
dam fuerunt domicelli dicti *Beugerters* Item zu
lerden Merkelinus dictus *Schnegans* urceum vini

Digitized by Google

uno jugere vinee apud vineam doche Item *Berl*
lagenam vini de quinque quartalibus vinee dic
der *Rorbecher* & idem dabit Item dictus *Kyme* mo
litor de *Walſenheim* urceum vini de uno jugere vi
nee zu *Kalterden* inferius henrico de *Bechingen* Item
Johannes dictus *Richart* dimidium urceum vini de
uno jugere vinee am *Glyswyler weg* Item dictus
Stollo filiaſter dicti *Richardi* unam lagenam vini de
dimidio jugere Vinearum am *Gliſſwyler weg*, Idem
que miles promiſit unam curiam & domum præ-
bendariam prefate prebende decentes ſuis labori-
bus & expenſis conſtruere & edificare ad preben-
dam eandem prefatus etiam miles duo jugera pra-
torum in loco dicto in der *Ebenbach* ſita in termi-
nis ville *Luſtat* per univerſitatem dicte ville ut
Schultetus & jurati predicti concorditer affirma-
bant ad ipſam prebendam donata & aſſignata do-
navit & deputavit ad prebendam eandem Item bo-
na de quibus penſio duodecim maldrorum ſiliginis
reliqua per *Arnoldum* clericum predictum ad ipſam
prebendam deputata debetur primo in via dicta
Roderweg tredecim jugera in duabus petiis infra
duo jugera dotis eccleſie in *Luſtat* Item uff dem
nider rodern quinque jugera in una petia apud di-
ctam himen Item in alto campo novem jugera in
una petia oben an dem fronacker Item ſeptem ju-
gera in una petia tendentia ſuper *Spirer ſtraſſe* apud
tria jugera dominorum Decani & capituli eccleſie
Spirenſis, prefati etiam *henricus* miles & *Arnoldus*
fratres ſe & ſuos in bonis predictis ſucceſſores ad
ſolutionem penſionis viginti quatuor maldrorum

ſili-

Digitized by Google

filiginis predicte prebendario prebende predicti singulis annis in festo Nativitatis Beate Marie virginis faciendam expresse astrinxerunt promiserunt que *Orto* & *Erpho* armigeri predicti fide sua in manus nostras loco juramenti prestita quod premissa omnia & singula observent & fideliter attendant nec contra ea veniant vel faciant quovismodo preterea constitutus coram nobis *Henricus* miles junior natus *Henrici* militis predicti institutioni & dotationi ac omnibus predictis sponte suum adhibuit consensum & ea omnia & singula inviolabiliter promisit observare, predicti etiam Schultetus & jurati requisiti eundem militem alias coram eis ut asserebant constitutum suum consensum predictis adhibuisse concordi voce affirmabant, & quia predicta omnia & singula de nostris consensu & voluntate processerunt ac gesta & acta fuerunt, ideo nos ad petitionem eorundem. Instituentium & consentientium predictorum ipsa laudamus ac approbamus & in Dei nomine presentibus confirmamus dantes desuper has literas sigillo officialitatis nostre quo utimur in hac parte roboratas Datum & actum anno Domini millesimo tricentesimo octavo feria secunda post diem beati Germani Episcopi.

1. Junij.

Digitized by Google

XLVII.

CONFIRMATIO BENEFICII SS. NICOLAI ET CATHARINÆ IN OEDENKOBEN.*

Universis & singulis cristi fidelibus presentes literas visuris lecturis pariter & audituris quibuscumque nominibus auctoritate aut preeminentia fungentibus presentibus & futuris *Georgius de Gemmingen* utriusque juris Doctor prepositus ecclesie Spirensis eternam in Domino pacem prosperitatem & salutem cum subscriptorum noticia indubitata. inter cetera officio nostro hoc fere precipuum incumbere arbitramur ut ea que divini cultus honorem & augmentum Cristianeque religionis zelum ac nostre Iurisdictioni subiectum populum ad id frequencius incitandum respiciunt verbo studeamus & opere favorabiliter promovere Exhibita siquidem nuper in Cristo nobis dilectorum plebani & juratorum ecclesie ville *odenkoben* nostri Archidiaconatus expositio continebat quod ipsi in omnipotentis Dei eiusque illibate genitricis Marie ac tocius celestis exercitus honorem laudem & gloriam nec non ob suorum parentum liberorum germanorum progenitorum & successorum suorum cunctorumque Christi fidelium animarum remedium & salutem altare novum in ecclesia parrochiali dicte ville *Odenkoben* ad honorem beatorum Nicolai Episcopi & Katharine Virginis consecratum erexe-

* Sub Decanatu Wiler in Archidiaconatu Ecclesiæ Majoris Spirensis.

Digitized by Google

erexerint illudque ex & de Incolarum ejusdem v
le *Odenkoben* propriis bonis piisque elemosinaru
elargicionibus censibus duorum florenorum de
ex redditibus seu bonis ecclesie antedicte consen
officialis nostri ad hoc accedente additis domo
habitacione cum suis comprehensionibus & attine
tiis nec non annuis redditibus pensionibus & em
lumentis triginta florenos annuos valentibus ada
ctis importantibus & sufficientibus in literis reg
stris & scripturis autenticis desuper editis in arm
rio seu scrinio ecclesie prelibate repositis conte
tis fundaverunt & dotaverunt ac in & ad perp
tuum ecclesiasticum beneficium cappellania de ju
patronatus laicorum nominari & reputari cleri
seculari duntaxat assignari solitum & debitum ei
gi institui admitti & approbari proponant & c
piant modo & forma subnotatis videlicet quod c
cti beneficii collatio & seu jus presentandi quo
enscunque & qualitercumque illud in antea vac
re contigerit ad plebanum & juratos ecclesie pa
rochialis dicte ville *Odenkoben* pro tempore ex
stentes tanquam veros & indubitatos patronos pl
no jure pertinere debeat qui quidem patroni ben
ficio hujusmodi ut prefertur vacante in unius me
sis spacio a tempore vacationis huiusmodi contin
& immediate currente ulterioribus mora & dil
cione sublatis personam habilem & ydoneam ac
sacerdotem aut que infra annum a tempore prese
tacionis de se facte in sacerdotem de jure prom
veri valeat preposito ecclesie Spirensis pro temp
re existenti aut ejusdem officiali ad investiendum

Digitized by Google

instituendum concorditer presentare teneantur quam quidem presentationem si iidem patroni plus tempore specificato modoque premisso facere aliquando differrent pro omni ea & non alia vice jus presentandi & conferendi ad dictum beneficium ad prepositum ecclesie Spirensis pro tempore devolvi ac illi penitus applicari debeat contradictione & impedimento quibusvis postergato, onus vero id idem beneficium continuam personalem residentiam facere ac illius domum, habitacionem, census, redditus, obvenciones jura & bona universa in debita structura cultura & esse conservare deperdita deruta & collapsa pro posse & nosse recuperare & restaurare nil penitus de aut ex eisdem vendendo distrahendo abducendo seu alias alienando quovismodo nec non singulis ebdomadis in & de eodem beneficio tres missas unam die Dominico aliam quarta in ecclesia parrochiali altarique prefato & terciam in Cappella sancte crucis extra ecclesiam parroehialem in districto dicte ville *Odenkoben* sita sexta feriis celebrare si autem aliquando in sextam feriam pluviosa lutosa aut turbida aura eveniret sic quidem beneficiatus ex hujusmodi aut alia rationabili causa sexta feria in Cappella sancte Crucis convenienter celebrare non posset tociens beneficiatus proximiori sequenti die serena aura existente missam sexta feria ex causis pretactis omissam in dicta capella sancte crucis supplere, si autem aliquis beneficiatus ullam trium missarum hujusmodi infirmitatis aut alio legitimo non detentus impedimento aliquatenus neglexerit ac proximiori

se-

Digitized by Google

ſequenti ex tunc ebdomoda vice verſa non ſuppl
verit quocienscunque hoc contigerit tociens ben
ficiatus decem octo denariorum juratis eccleſie pa
rochialis in *Odenkoben* pro tempore nomine ejus
dem eccleſie irremiſſibiliter perſolvendorum & i
utilitatem ejusdem eccleſie conuertendorum pena
ipſo facto incurrere & incurriſſe Et ne paruita
pene hujusmodi facilitatem aut occaſionem negli
gendi tribuat quivis beneficiatus negligens ac ne
gligentiam ſeu defectum hujusmodi non implen
ut preſcribitur preter & ſupra ſcriptam penam ar
bitrarie pene ſeu correctioni prepoſiti eccleſie Spi
renſis aut illius officialis pro tempore deſuper in
fligende abſque contradictione ſubeſſe quodqu
quivis dicti altaris beneficiatus plebano in *Odenko*
ben feſtivitatibus atque temporibus aliis debitis d
ſolitis cantando legendo aſpergendo circueundo a
alias ut convenit aſtare nec non neceſſitatis tempo
re dum & ſi a plebano deſuper rogatus fuerit ſa
cramenta eccleſiaſtica miniſtrare debeat ac effica
citer teneatur proinde etiam quilibet beneficiatu
hujusmodi una cum cenſibus redditibus rebus juri
bus & bonis ejusdem beneficii preſentibus & futu
ris libertatibus pecorum pecudum & jumentorun
paſcuis ac aliis conviviis ville *Odenkoben* prout u
ceteri ibidem beneficiati illis fruuntur & pociuntu
gaudere ac uti poſſit & habeat beneficiatus tame
hujusmodi beneficium preter dictorum patrono
rum expreſſos conſenſum & voluntatem permuta
re reſignare aut alias cedere vel dimittere, pecu
nias quoque aut valores ex dicti beneficii cenſuun

Digitized by Google

fructuum reddituum obvencionum rerum bonorum & jurium reluicionibus vendicionibus alienacionibus aliis licite provenientes suis usibus applicare aut retinere nequeat modum in quemcumque, quin ymo jurati ecclesie in *Odenkoben* pro tempore existentes pecunias seu valores hujusmodi in usum & utilitatem dicti beneficii de scitu possessoris ejusdem quantocius & comodosius quo poterint vice versa convertere Et si qua ex censibus redditibus obvencionibus juribus & bonis dicti beneficii preter beneficiati & possessoris ejusdem culpam decrescere diminui aut deperire contigerit hujusmodi decrescionem diminutionem aut depericionem jurati ecclesie in *Odenkoben* ex & de bonis eiusdem ecclesie recompensare & supplere debeant & teneantur qua propter pro parte dictorum exponentium humiliter nobis fuit supplicatum quatenus supradictorum nove altaris & beneficii ecclesiastici erectionem fundacionem dotacionem Institutionem & ordinacionem modo forma serie & ordine supra notatis admittere laudare erigere approbare conservare ac ordinare nostre auctorisacionis presidio communire nec non discretum in cristo nobis dilectum *Conradum Cleinpeter de Odenkoben* clericum Spirensis dioceſis nobis per plebanum & juratos ecclesie in *Odenkoben* modernos ad hujusmodi novum beneficium nominatum & presentatum de eodem investire & ad illud instituere ceteraque nobis & super premissis de jure more aut officio incumbentia facere & inpendere dignaremur. Nos itaque *Georgius* doctor & prepositus supra-

pra-

Digitized by Google

pradictus attendens quod justis petentium desi
riis facile est & decet prestare assensum dictoru
propositum quod super hoc pie & provide fact
est considerantes comendantes ratumque & grati
habentes & quia iidem exponentes nos de venei
bili & religiose domine abbatisse monasterii San
Monialium in *Heylsprucken* ordinis Cistercienſis S
rensis diocesis ad quam ecclesie parrochialis jn *Od*
koben collatio seu jus presentandi vacatione ipſ
occurrente pleno jure pertinere dinoscitur expr
sis consensu & voluntate in & super premissis
tenticis sigillatis litteris ejusdem domine abbati
nec non de bonis redditibus censibus & juribus
cti altaris ad omnes reditus triginta florenos
nenses se extendentibus sufficienter certificari
idcirco supranominatum altare supradictorum u
cum censibus proventibus emolumentis rebus bo
& juribus suis universis & singulis presentibus
futuris in perpetuum beneficium ecclesiasticum
gendum illiusque fundacionem erectionem dota
onem institucionem & ordinacionem cum in & i
omnibus & singulis clausulis capitulis punctis &
ticulis superius descriptis admittendas laudan
ratificandas approbandas & confirmandas du
mus prout erigimus admittimus laudamus ratifi
mus approbamus & confirmamus ac hujus scri
patrocinio communimus eaque omnia inviolabili
observari volumus & mandamus auctoritate nos
ordinaria pro nobis & successoribus nostris univ
sis in Dei nomine in hiis scriptis & per presen
insuper quoque antedictum *Conradum Cleinpeter*

Digitized by Google

premittitur nominatum & presentatum ibidem personaliter presentem & id flexis genibus a nobis humiliter petentem primitus tamen ab eodem obedientia & alias debito & solito scripturis sacro sanctis tactis ad sancta Dei Ewangelia corporaliter per eum prestito juramento per nos recepto ad dictum ipsum beneficium Instituimus & de eodem investimus sibique illud cum omnibus & singulis suis juribus & pertinentiis contulimus assignavimus ac de eodem providimus prout instituimus investimus conferimus assignamus & providemus per presentes in Christo nobis dilecto Decano in *Schwechenheim* sub debita obedientia mandamus quatenus per se vel alium prefatum Conradum in ecclesia parochiali in *Odenhoben* populo inibi ad divina vel alias legitime congregato aut aliis quorum interest pro vero beneficiato & cappellano altaris antedicti presentet ac ipsum in & ad ejusdem beneficii seu Capellanie Juriumque & pertinentiarum omnium ipsius corporalem realem & actualem possessionem ponat inducat & inductum defendat sibique ab omnibus quorum interest de illius fructibus censibus redditibus proventibus obventionibus Juribus & bonis universis plenarie & cum effectu responderi honoremque & reverentiam condignos adhiberi & a dicti Capituli confratribus in confratrem & concapitularem recipi faciat adhibitis solempnitatibus in hijs debitis aut consuetis. Ut autem erectio admissio laudatio ratificatio approbatio & confirmatio premencionate cunctaque alia premissa prout prescripta sunt rate grate & firme permaneant

Digitized by Google

ant atque propter temporis diuturnitatem ab humana non vilescant aut prelabantur memoria presentes nostras literas desuper fieri & scribi nostreque prepositure sigilli appensione communiri jussimus & fecimus Datum & actum Decima octava die mensis Marcij Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo primo presentibus ibidem.

XLVIII.

INSTITUTIO ALTARIS S. EGIDII IN LIMPURG. (*)

In Nomine Sancte & individue trinitatis amen. Quoniam actus modernorum de facili in oblivionem deducuntur nisi scripturarum robore seu testimonio solidentur Idcirco nos *Theodoricus* divina favente clementia abbas monasterii Limpurgensis ordinis sancti benedicti Spirensis diocesis Executores testamenti siue ultime voluntatis quondam *friderici de Meckenheim* clerici tenore presencium recognoscimus & ad perpetue rei memoriam constare cupimus universis tam presentibus quam futuris. Quod nos juxta dicti testatoris voluntatem intendentes de bonis suis divino cultu prebere incrementum, considerata & inspecta congrua devotione

(*) De hoc monasterio, sub Archidiaconatu Ecclesiæ Majoris & Decanatu in Buhel sito varia notavimus Tom. V. Subsidior. Dipl. pag. 290. alia quoque dabimus Tom. X. Subsidior. Dipl.

Digitized by Google

ne eiusdem prudentum etiam virorum maturo prehabito consilio, de bonis ab ipso testatore relictis, unam prebendam sacerdotalem in monte Limpurgensi super altari sancti Egidii confessoris in curia abbatie sito perpetue deserviendam instituimus ipsamque de bonis & redditibus infra scriptis ut dicitur ad prebendam sacerdotalem sufficientibus dotavimus & dotamus per presentes & eam *Wigando* sacerdoti olim rectori scolarum dicti nostri monasterii nostro familiari contulimus regendam & in eodem altari officiandam volentes & quantum in nobis est statuentes de consensu tamen & approbatione conventus dicti nostri monasterii quod ipsa prebenda ex morte vel resignatione dicti *Wigandi* ex nunc vel in antea vacante eadem prebenda deinceps perpetue quociens eam vacare contigerit per campanatorem dicti nostri monasterii qui pro tempore fuerit a nobis & nostro successore deputandum in habitu seculari ordine presbiteratus constitutum cum prebenda quam ex parte campanibilis officii hucusque percipere consuevit, ut eo melius Deo militare poterit, deserviri debeat & officiari singulis diebus ut secularis sacerdos de tempore nisi legittimo impedimento detineatur divina officia super altari predicto perpetue celebrando & ut sic redditibus officii campanibilis predicti una cum bonis & redditibus infrascriptis per nos & dictum nostrum Conventum annexis & unitis percipere sine diminutione qualibet & habere eo tamen salvo quod campanator ut sit a nobis vel nostro successore deputatus custodi nostro in omnibus ut antea bono

modo

Digitized by Google

modo obediat vel ſervum in expenſis eius ſervet qui pulſandi lumina incendendi ſeu aliis oportunis ſerviciis obediendo cuſtodi premiſſo curam gerat, & ſi aut quando campanator reperiretur notabiliter exceſſiſſe ac monitione trina premiſſa talem exceſſum emendare vel alias de cetero tali abeſſe noluerit, quod ex nunc per nos ſeu noſtros ſucceſſores a dictis prebenda & offitio valeat amoveri & alter ydoneus in locum eiusdem ſubrogari contradictione qualibet non obſtante. ſitus autem & ſpecificationes bonorum & reddituum quibus eſt dicta prebenda dotata ſunt hec, primo *Fridericus* teſtator predictus emit erga *Conradum* dictum *Meinhart* bona ſubſcripta in metis ville *Didesheim* ſita & primo in ſuperiori campo ejusdem ville duo Jugera an der *Zolwiſſen* Item unum juger Juxta *Meiſenbron* Item duale ſuper duo Jugera *Johannis eſtatis*. Item dimidium ulterius juxta *Knoringen* Item quattuor jugera in *dem Merſe* juxta illam *de Engaſſen* Item unum ſuper Steckgraben Juxta dictum *ſummer militem* Item tria jugera ultra viam que dicitur *Hut weg* juxta domicellam *Byam* Item unum juger ex altera parte des waſſers graben juxta *eſtatem militem* Item in inferiori campo primo quinque jugera an der *Marlachen* conſulcanea ſancti Quidonis Item unum juger ſupra *Bruwel* Juxta *Rudolffum* militem Item tria Jugera ſupra viam Spirenſem an der *Haſſen* Item duo jugera cum dimidio ultra ſtratam ſuper *Anewender* ſancti Quidonis Item duo ſuper eundem *Anewender* Item emit erga *Conradum* dictum *Ruorinus* bona ſubſcripta ibidem ſita

primo

Digitized by Google

primo in ſuperiori campo duo jugera an der *Sunnengaſſen* Item duo jugera juxta Epiſcopum Item tria jugera uff den *Bauwieſen* Item quatuor jugera & quartale juxta *Schadonem* Item duo jugera cum dimidio an dem *Fogelſange* Item unum juxta *Schadonem* Item dimidium juxta *Schadonem* Item tria jugera *Trabenna* ſupra pratum eſtatis Ibidem duo jugera ſupra viam *Mersweg* Item duo jugera in dem *Mers* conſule: *Wernherus* de *Ruppretzbergk* & *Rudolffus an dem Sande* milites Item ſub pignus pratum ſitum ex altera parte ville *vorſt* quod nominatur an dem *Schrecke* verſus *Didesheim* Item unum juger in dem *Mers* Juxta *Henricum Spede* Item in inferiori campo primo quatuor jugera Juxta *Albelmum* militem Item unum juger cum dimidio juxta ſalices Item unum juger Juxta *Schadonem an Merkenametzwegke* Item duo jugera ultra viam *Meckenheim* juxta illum de *Engaſſem* Item unum juger juxta *Wilmannum* Item duo jugera. Item duo jugera juxta *Wernher* militem Item unum juger cum dimidio juxta *Wilmanum uff der engeſſes wege* Item unum juger juxta predicta dua jugera ſuper viam *Merkenheim* Juxta illam de *Engaſſen* Item unum juger juxta eſtatem militem Item emit contra *Johannem* dictum *Schade* bona ſubſcripta Ibidem ſita primo in ſuperiori campo duo jugera in der *Sunnengaſſen* Juxta pratum *Conradi* dicti *Klering* Item unum Juger retro domum Columbarum dicti Summer Juxta *Ebenſtocken* Item quinque jugera by dem *Mersweg* Item in inferiori campo Item iij jugera de vj jugeribus by dem *bohem wege* verſus montes Item quinque jugera by der *herſtraſ-*

ſen.

Digitized by Google

ſen juxta illum de *Engaſſen* Item duo jugera juxta *Ulmannum Heynenweier* juxta de Engaſſen Item unum Juger vinee paſtoris by den *Hergern* Item duo mans genant pratorum an der *Nordelenbach* von den viern zwein gen *Fridelſſheym* Item emit erga dictum *Johannem Schade* & *Johannem* ejus filium bona ſubſcripta etiam ibidem ſita primo in inferiori campo *Retersheijmer* marcke novem jugera juxta epiſcopum Item circa jugera cum dimidio trahentia verſus *Meckenheim* Item in ſuperiori campo *Dedesheym* duo jugera by denn vieer juxta *Wernherum* de *Ruppretzberck* Item circa jugera retro curtem monialium ſancti Lamperti que jam ſunt culta ad vineas Item dimidium juger juxta *Johannem de Dirmeſtein* prope *Meyſenbrone* Item iij jugera cum j in dem *Mers* by *der ſummerswiſſen* juxta illam de *Engaſſen* Item unum juger cum dimidio uff der *Lemgruben* Juxta ipſum Item octo mansmat pratorum & de octo quatuor ſuperiora Juxta *Helleborne* Item unum juger vinee uff der *Hobe* juxta illam de *Schmerſtadt* Item duo jugera an dem *Cappusgarten* juxta *Wernherum de Ruppretzburg* Item penſio duarum amarum vini albi que cedit de curte domo & orto *Conradi* dicti *Kurſſeneck* juxta curtem dicte *Elle Oleyern* Item nos *Theodoricus* emimus cum pecunia predicti teſtatoris cenſum duarum librarum hallenſium cujus cenſus xj unc. ſingulis annis de domo & area *Winzonis* ſartoris & reſidue xiij. unc. de domo & area *Winzonis* dicti *zum Horn* preſentabuntur predicto prebendario qui pro tempore fuerit qui eodem cenſu unde commodius vivere valeat

Digitized by Google

leat sibi necessaria procurabit. In quorum omnium testimonium sigillum nostrum una cum sigillo nostri conventus hiis litteris appenso ne in posterum ab aliquo premissa vel aliquid premissorum possint infirmari duximus presentibus appendendum. Nos quoque conventus monasterii Limpurgensis tepedicti qui utilitatem & honestatem monasterii nostri prefati in premissis novimus versari, ideo ipsis nostrum consensum adhibuimus & ipsa approbamus & quantum in nobis est confirmamus in testimonium & robur perpetue firmitatis ejusdem sigillum nostrum presentibus appendentes Datum Anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo quinto in vigilia penthecostes.

14. Maji.

XLIX.

LITTERE FUNDATIONIS ET DOTATIONIS BENEFICII NOVI IN HUSEN SUB MONASTERIO LYMPURG.

Wir *Emich* graue zu *Lyningen* unnd zu *Dagspurg* her zu *Apermont* unnd wir *Bernhart* graue zu *Lyningen* unnd zu *Dagspurgk* gebruder thun kunt allermenglich mit diesem briefe als die wolgebornen *philips* unnd *Diether* grauen zu *Lyningen* unsere lieben brüdere seligen den beyden der allmechtigk gnedigk und barmhertzig woll syn by Zijt jre lebens jne furgestellt unnd mit eyn beschlossen haben umb ire Sele heijle zu stifften in der

Ca-

Digitized by Google

Capellen unſer lieben frauwen zu den *huſen* under dem cloſter *Lympurg* Spyrer biſtumbs gelegen eynen altar zu beleſen mit dryen meſſen jn der wochen zu lobe dem almechtigen unnd jn ere der hochgelopten Konnigin *Marie* und der genant unnſer bruder graue *Philips* ſelige nach abegangk unſers bruder graue *Diethers* uf ſolicher guten furſatz hat thun buwen eyn Capelle darjn denſelben altare und pfrunde geſtiftet unnd begabet in meynunge laiſſen beſtetigen das vor Syme abgange dieſer welt nit vollenzogen doch one ſyne Schulde ſo wir nun die gemelten unſer bruder ſeligen jn ſolichem guten furſatz unnd willen bis jn yren abſcheydt von dieſer welt unuerandert varmerckt unns auch am letſten von unſerm bruder graue *Philipſen* ſeligen an ſyme ende empfollen ſoliche pfrunde laiſſen beſtetigen haben wir angeſehen dis gegenwirtige vergengkliche leben jn dem anders nit iſt dan Sicherheit des dots und die ſtunde des dodes unſicherheit. Darumb wir mit wolbedachtem mute und uf den genanten willen unnd furſatz unſerer bruder ſeligen unwidderrufflich zu lobe dem almechtigen unnd jn Ere der hochgelopten Konigin unnd Jungkfrauwen *Marie* zu troſt und hielff den ſelen der genanten unſer brudere ſoligen, unſerer aller unſerer voraltern und Erben grauen zu *Lyningen* ſo ſetzen und ordnen wir jn unnd mit Crafft diſſ briefs das nun und zu ewigen zyten Eyn frommer prieſter eyns erbern guten weſens ſyn wonunge ſeſſe unnd weſen zu den *huſen* uf ſolicher pfrunde haben unnd alle wochen dry meſſen leſen

Digitized by Google

ſoll nemlich uf den montag eyn meſſe pro defunctis unnd beſonder fur alle graue unnd graffen unnſers ſtams die jn vergangen zyten ſynt unnd zukunftiglichen werden verſcheyden von dieſer welt unnd uf den mitwoch eyn meſſe pro peccatis unnd uf den ſambstag eyn meſſe de beata virgine unnd als anfangs der genant unſerer bruder graue *Philips* ſelige mit dieſer pfrunde verſehen hat meinſter *Niclaus Kirchenſteyn von Durickeim* der die bis in ſynen todt beſeſſen ſo wenden wir die forter Itzt gegenwirtiglich uf *Heinrichen Kirchenſteyn* des egenanten meiſter *Niclauſen* ſeligen bruder in Crafft dis briefs dem wir vergundet bis zu ſynem alter das er mag prieſter werden die zu beſitzen unnd wollen das dieſer unnd eyn yeder prieſter der jn zukunfftigen zyten mit ſolicher pfrunden wirdet verſehen ſoll zu allen zytten uf unſer lieben frauwen tagen und feſten verbunden ſyn meſſe zu leſen unabbruchliche der vorgen dryen meſſen Es were dan das ſich derſelben tagen eyn treffe uff die tage In ſolicher ſtifftunge begriffen unnd uf alle unſer lieben frauwen tage ſoll der beſitzer ſolicher pfrunden armen luden vor zwene ſchullunge pfenninge brot zum *Huſen* vor der Kirchen nach der meſſe geben und hantreychen zu ewigen tagen unabbruchlich ſyn eygene Kertzen zu allen meſſen und den meſſwynn ſoll er ſelbs geben Er ſoll auch zu den hochzytlichen tagen verbunden ſyn uf erforderung eyns capellans zu *Hartemberg* uff dem Schloſſ zu zyten mit iſt unnd wirdet ſyn metten und meſſe helffen ſingen die behuſunge mit

ſyner

Digitized by Google

ſyner zugehorde ſoll er In Buwe unnd weſen wie jm das in buwe iſt geſtelt hynfuer halten ungeuerlich unnd als dick eyn prieſter zu der pfrunden ufgenomen wirdet ſoll er verſprechen dieſem allen gnug zu thunde zu halten unnd zu vollenziehen wie vorſtet die verlyhung oder preſentirung ſolcher pfrunde und altars behalten wir uf den willen der genanten unſerer bruder ſeligen uns unſer lebenlang und nach unſerm abgange zu ewigen tagen dem alteſten unſerm erben grauen zu *Lyningen* manlichs ſtams der *Hartenberg* jnhat one allen Intragk alſo das wir und dieſelben ſo dick ſich wirdet geburen zu verlyhen oder daruf zu preſentiren ſollen haben, ob aber der manlich ſtam abſturbe das Got myt ſynen gnaden verſehen woll ſo ſoll die verlyhunge oder preſentation der pfrunden dem rechten nechſten alteſten erben es ſyen mannes oder wybes perſonen zuſten wir und unſer erben wie dauon underſcheiden iſt ſollen und wollen auch uf ſoliche pfrunde als dick die nu hynfur ledig wirdet eyn tuglich und Erſame perſone die prieſter ſy ufnemen und die eynem Dhumproibſt zu Spyer zu zyten iſt oder ſynem official unnd Stathalter als ordentlichen Oberherrn uf ſolichen pfrunde zu Inueſtieren jn der zyt von recht ufgeſatzt preſentieren unnd ob es ſich begebe das wir oder unſer erben in der zyt des rechten keynen preſentiren, das alsdan die preſentacion und lehenſchafft derſelben pfrunden, als dick ſolichs geſchee eynem Dhumproibſt verfallen ſyn unnd zuſteen ſoll, wir ordenen und ſetzen forter uf den

Digitized by Google

obgenanten willen unſerer bruder ſeligen das dieſeln ſtitucion und hauptbriefe uber ſolicher pfrunden gulten ſagende ewiglich ligen ſollen hinder den geſchwornen der pfarkirchen zu *Durckeym* uns unſern erben und eynem yeden capellan dauon glaupliche tranſumpta gegeben werden die ſelben geſchwornen ſollen uffteher haben und daran ſyn das die gemelt pfrunde altare und behuſunge mit ſyner zugehorde nach lute dieſer inſtitution in allen ſtucken gehalten werde und obe die gulten der pfrunde abgeloſt werden ſollen ſie die geſchwornen das hauptgelt emphahen das zu allen Zyten widder mit wiſſen des collators und beſitzers der pfrunden mit guter verſorgniſs unuerzugklich anlegen wir wollen auch das Abt und Conuent zu *Schonauwe* als paſtores der kirchen zu *Dorickeym* darzu eyn pfarrer daſelbſt darzu eyn Abt und Conuent zu *Limpurg* mit dieſer pfrunde altare und zugehorden nichts zu thun oder zu handlen ſollen haben jn keynen wegk, doch unnabbruchlich und unſchedelich Ir yedes rechten und gerechtigkeyten und uf das der genant *Heynrich* und eyn yeder prieſter dem dieſe pfrunde wirdet verluhen ſyn wonnung zum *Huſen* mit zytlicher Narung eyn gut und redlich uffkommen moge haben ſo hat der obgenant unſer bruder graue *Philips* ſelige uf den willen unnd furſatz ſyn und unſers bruder Graue *Diethers* ſeligen by zyt ſyns lebens geordenet geſetzt und gekaufft zwentzig und funff gulden gelts dye eyn yeder capellan deſſelben altars jerlichs uff ſant *Martins* Tag uffheben und empfahen ſoll lute

eijns

Digitized by Google

eijns briefs daruber ſagende darzu zwey malter korns zu der ſpenne die bewyſen wir zu *Durickeym* das eyn yeder amptman daſelbſt zu allen zijten von unſern gutern eynem capellan lieffern und usgericht ſchaffen ſoll Eyn behuſunge und garten mit Irem begriff zum *Huſen* gelegen ledig unnd freijhe bette und zinſe aller beſchwerunge zu dieſem ordnen und ſetzen wir zu eyner beſſerung ſolicher pfrunden und altars das eyn Capellan daſelbſt moge eyn uskomens han bewyſen wir *Bernhart* graue zu *Lyningen* obgenant eynem yeden beſitzer ſolicher pfrunde jerlichs eyn halb fuder wyns uff unſerer und unſer erben wingarte buwe gude und andern zugehorden unſers dorfs zu *Mettenheijm* darzu zehen malter korns uf unſern Buwe gude zu *Biſſesheym* wormſer maiſſe, das alles wir unſerm ſchultiſſen daſelbſt an beyden enden Itzt und zu allen zyten vor uns unſer Erben und nachkomen empfellen und gebietten by jren glubden und pflichten damit ſie uns unſern erben und nachkommen verwant ſynt und werdent eyme yeden beſitzer Jerlichs das korn zuſchen den zweyn unſer lieben frauwen tagen Aſſumptio und Nativitas genant den wijn zu herbſt geijn *durckeijm* oder huſen nach willen des beſitzers uf unſern unſere erben und nachkomen koſten und one ſchaden des beſitzers antworten und lieffern ſollen und wollen one allen Intragk und wo ſumniſs daran geſchee, das nit ſyn ſoll magk eyn yeder beſitzer daſſelbe unſer buwe gut mit ſambt unſern ſchulteiſſen daſelbſt beclagen furnemen geiſtlich oder werntlich

Digitized by Google

darin wir unſer erben und nachkommen uns nit ſperren oder eynich furnemen widder den beſitzer thun ſollen und wollen ane Geuerde hindan geſtalt wir preſentiren auch hiemit den obgenanten *Heynrich Kirchenſteyn* dem wirdigen und hochgelerten unſerm frunde hern *Georgen von Gemyngen* Doctor Dhumproibſt zu Spyre fruntlich bittende dieſe ſtifftunge und pfrunde crafft ſyner ordenlichen oberkeit zu beſtetigen confirmiren und zu zulaiſſen und den genanten *Heynrichen* uf ſoliche nuwe pfrunde zu Inveſtiern uud zu thun was ſyner ordenlichen oberkeit von ampts wegen zuſtet und geburt und aller dieſer vorgeſchrybener ding zu eynem waren gezugkniſs haben wir *Emich* unnd *Bernhart* gebrudere obgenant unſer yeder ſyn eygen Inſiegel mit gutem wiſſen an dieſen brief thun hencken und wollen uf den obgenanten willen unſerer Bruder ſeligen und unſer das dieſe Inſtitution ewiglich unwidderrufflich alſo und wie obſtet jn jrem beſtande verliben ſoll und zu merer beueſtigunge dieſer Ding mit Flyſs bitten laiſſen den Erwirdigen In Got vatter herrn *Niclauſen* Abt zu *Schonauwe* das er als eyn paſtor der Kirchen zu *Durickeym* darunder dan die obbeſtymbt Capell zum *Huſen* als eyn filial begriffen iſt, Sollich Inſtitution und ſtifftung der obgemelten nuwen pfrunden verwilligen und ſyn Inſiegell auch an dieſen brief hencken woll, Des wir *Niclaus* Abt Itz genant unns erkennen das wir den guten furſatz der Edeln und wolgebornen graue *Emichs* und graue *Bernharts* von *Lyningen* gebrudere unſer gnedi-

geh

Digitized by Google

gen lieben herrn obgenant auch merung des Gots dinſt dor zu wir als vil an uns iſt geneigt ſyn ſollen angeſehen und daruf ſoliche ſtiftunge der obgemelten nuwen pfrunde verwilliget und zugelaiſſen und haben des zu urkunde unſer Abtyen Inſiegel doch uns und unſern nachkomen auch unſern pferrer zu *Durickeym* und ſynen nachkomen an unſern und unſer yedes rechten und gerechtigkeyten unabbruchlich und gantz unſchedlich auch gehenckt an dieſen Brief der geben iſt uf dinſtag den achten nach der heyligen dryer Konige tag in dem jar als man ſchreybe nach der geburt Criſti Duſent vierhundert nuyntzig und funf Jar.

13. Jan.

L.

CONFIRMATIO PRE INSERTE FUNDATIONIS ET DOTATIONIS NOVI BENEFICII ZU DEN HUSEN.

Georgius de Gemyngenn utriusque juris doctor prepoſitus eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam inter alia noſtri archidiaconatus officium tangentia hoc quaſi potiſſimum eſſe dinoſcitur ut ea que divini cultus augmentum populique Chriſtiani devotionem reſpiciunt verbo ſtudeamus & opere favorabiliter providere ineffabilia quoque glorioſe virginis Dei genitricis Marie meritorum

Digitized by Google

insignia devota considerationis indagine perscrutantes & intra nostre mentis archana revolventes quod ipsa castissimo eius utero prout nostri status exigebat necessitas humane salutis auctorem protulit & apud eum quem maternis lactavit uberibus sedula pro nostre fragilitatis expiatione preces effundit dignum quin potius debitum reputamus ut ea que ob sui nominis laudem & excellentiam rite ordinantur ut perpetuam obtineant roboris firmitatem nostre ordinarie autorisationis prefideo solidemus sane igitur exhibitis nobis pridem litteris fundationis dotacionis & erectionis novi beneficii sacerdotalis ad altare beate Marie Virginis in Capella *zu den Husen* nuncupata in valle subtus monasterium *Limpurck* infra limites parochialis ecclesie loci *Durckeym* Spirensis Diocesis & sub nostro archidiaconatu sita quibus presentes nostre litere sunt transfixe fuimus pro parte generosorum nobiliumque dominorum *Emichonis* & *Bernhardi* Comitum *in Lymingen* & *in Dagspurck* &c. Germanorum dicti novi beneficii erectorum fundatorum atque dotatorum debita cum instantia requisiti quatinus eiusdem novi beneficii institutionem fundationem erectionem dotationem nec non omnia & singula in dictis fundationis & institutionis literis contenta auctoritate nostra ordinaria ut archidiaconus loci ratificare approbare & confirmare nec non discretum *Henricum Kirchenstein* de *Durckeim* clericum Spirensis Diocesis ad Idem novum beneficium investire & instituere dignaremur Nos igitur *Georgius de Gemyngenn* doctor & prepositus prefatus de

pa-

Digitized by Google

patrocinio glorioſiſſime & intemerate Virginis Marie ſingulariter confidentes ad ea que in eius laudem & honorem ad placandum pro humani generis ſalute unigenitum eius filium Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum rite ordinantur noſtre mentis oculos cordiali deſiderio affectanter flectimus ac pio inſtituentium propoſito favorabiliter ut decet annuentes inſtitutionem dotacionem & erectionem nec non fundationem dicti novi beneficii omniaque & ſingula in predictis dotationis & erectionis literis contenta auctoritate noſtra ordinaria ut archidiaconus loci ratificandum approbandum & confirmandum nec non prefatum *Henricum Kirchenſtein* clericum nobis ad idem novum beneficium legittime preſentatum & coram nobis perſonaliter conſtitutum recepto primitus ab eo obediencie & alias ſolito & conſueto juramento ad id ipſum novum beneficium inveſtiendum & inſtituendum ſibique de eodem providendum duximus prout reſpective ratificamus approbamus confirmamus inveſtimus inſtituimus & providemus per preſentes Mandantes in Chriſto nobis dilecto Decano Capituli ſedis ruralis in *Ugelnheim* dicti noſtri archidiaconatus & aliis quorum intereſt quatinus ſub obediencie nobis preſtite debito accedentes quo & ubi propterea fuerit accedendum prefatum *Henricum Kirchenſtein* ſic ut premittitur per nos inveſtitum vel procuratorem ſuum legitimum pro eo & eius nomine in & ad dicti novi beneficii juriumque & pertinentiarum omnium ejusdem Corporalem realem & actualem poſſeſſionem inducant facientes ſi-

Digitized by Google

bi de universis & singulis ipsius beneficii fructibus Censibus & redditibus proventibus juribus & obventionibus ab omnibus quorum interest plenarie & integre responderi, nec non a dicti Capituli confratribus & Concapitularibus in confratrem recipi & concapitularem adhibitis solempnitatibus in hijs fieri solitis & consuetis in quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum presentes nostras literas per Notarium publicum scribamque nostrum infrascriptum exinde fieri nostrique sigilli jussimus & fecimus appensione communiri. Datum Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto Die vero jovis ultima mensis Aprilis.

30. Apr.

LI.

INSTITUTIO ALTARIS SEU PRIMISSARIE B. MARIE V. IN VILLA HOHENSTAT.*

In Nomine Domine Amen. *Johannes de Lutterburg* Licentiatus in Decretis Reverendi in Christo patris & domini domini *Rabani* Dei gratia Episcopi Spirensis in Spiritualibus vicarius generalis & ad subscripta specialiter deputatus universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes

* Hohenstat superius cum inferiori subjacet Archidiaconatui Majoris in sede Decanali Wiler sub Rippurg.

Digitized by Google

tes literas inſpecturis cum notitia ſubſcriptorum ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus. Cum diſcreti in Chriſto nobis dilecti *Henſelinus Zeyszolff* civis Spirenſis & *Dyna* eius uxor legitima pre oculis habentes & ad intima ſuorum cordium revolventes quod non habemus hic manentem civitatem ſed revera de hac vita miſerabili ſumus tranſituri, nec plura de hoc mundo quin opera que conceſſimus nos ſequuntur & quod propter hoc diem tribulationis noviſſime neceſſarium eſt bonis operibus & elemoſinarum largitionibus prevenire ſumme etiam conſiderantes ac piis & ſalubribus conſiliis moti precogitantes, quod nichil Deo Laudabilius quin aſſidua miſſarum & officiorum celebratio divinorum, Volentes igitur ut in Eccleſia parochiali ville *Hobeſtat* ſuperioris Spirenſis Dioceſis cultus divinus augeatur & gratia divina ſalubriter illuſtrati, ad honorem & laudem omnipotentis Dei eiusque matris Virginis Marie & omnium ſanctorum nec non ob ſuorum & ſingulorum eorum progenitorum animarum ſalutem & in peccatorum ſuorum remiſſionem beneficium novum ſeu primiſſariam perpetuam de bonis ſuis ſibi a Deo collatis & infra ſpecificatis in altari dicte glorioſe Virginis Marie ſito in eccleſia parrochiali ville *Hobeſtat* prefate accedente ad hoc voluntate & conſenſu diſcreti viri Domini *Limonis Stange* paſtoris ejusdem Eccleſie in modum & formam infra notatos fundandum dotandum & de novo erigendum duxerunt ſub hac forma videlicet quod dictus *Johannes Zeyszolff* ad tempus quo ſupervixerit ipſum conferre habebit

Digitized by Google

bit poſt ejus obitum advocatus in *Luterburg* qui pro tempore fuerit cum conſilio Epiſcopi Spirenſis pro tempore exiſtentis ipſum beneficium perpetuis temporibus conferre habeant & ad ipſum actu ſacerdotem aut talem qui infra annum a tempore inſtitutionis comparandum ad ſacerdotium poſſit promoveri Archidyacono loci preſentare ad inveſtiendum & inſtituendum de eodem infra tempus a jure ſtatutum debebit quodque inveſtitus de ipſo beneficio teneatur ſingulis ſeptimanis quattuor miſſas abſque tamen plebani dicte Eccleſie dampno & prejudicio qualicumque in dicto altari celebrare ſub pena unius octalis modij ſiliginis quod jurati ſeu procuratores dicte eccleſie tociens quociens dictus beneficiatus unam predictarum miſſarum neglexerit Dominica die ſequenti vel quando ipſis videbitur oportunum in panibus inter pauperes diſtribui faciant contradictione cujuscunque non obſtante niſi cauſa rationabilis obeſſet quin exprimere teneatur, eidemque plebano in divino officio diebus dominicis & feſtivis in cantando & legendo aſtare Ipſumque tempore neceſſitatis in porrigendis ſacramentis eccleſiaſticis fideliter juvare debebit ſine contradictione, cum tamen alias legitime non fuerit prepeditus & cauſas habeat rationabiles excuſandi ſe de premiſſis, atque in dicto beneficio reſidentiam faciat perſonalem quam ſi non faceret & a dicto beneficio ſe abſentaret, tuuc jurati ſeu procuratores dicte Eccleſie in *Hohenſtat* hujusmodi beneficii fructus & redditus quoscunque totaliter levabunt & id quod ultra mer-

ce-

Digitized by Google

enarium ſuperſtiterit ad augmentum dicti bene-
icii totaliter per eosdem notorie convertatur tam
liu & quousque dictus beneficiatus reſidenciam cu-
averit facere perſonalem voluerunt inſuper dicti
nſtituentes ut inveſtitus de eodem beneficio nul-
um alium beneficium quodcumque per quendam
el alias habeat ſeu recipiat neque de aliquo alio
eneficio ſe aliquatenus intromittat, ſed ſolum huic
eneficio deſerviat & ſatisfaciat ut premiſſum eſt,
quod ſi ſecus fecerit, per Epiſcopum Spirenſem
pro tempore exiſtentem vel eius Commiſſarium
dicto beneficio privetur & alteri perſone ydonee
infra menſis ſpatium legitime conferatur, dum-
modo a collatore ipſius beneficii fuerit requiſitus,
ad quam quidem primiſſariam diſcretum virum
Jodocum Fabri de Landaw presbiterum de conſen-
ſu & voluntate ſupradictorum fundantium auctori-
tate ſupradicti Domini noſtri Epiſcopi - - eligi-
mus & de eodem beneficio providimus nec non pre-
ſentibus in Dei nomine inveſtimus mandantes &
dicta auctoritate diſtricte precipientes in Chriſto
nobis dilecto Decano ſedis Ruralis in *Odenkoben*
quatinus prenominatum *Jodocum* ad dictum bene-
ficium & ad ejus corporalem realem ac omnium
jurium & pertinentiarum ejusdem poſſeſſionem in-
ducat ſibique de fructibus redditibus proventibus
Juribus cenſibus & obventionibus univerſis dicti
beneficii integre ab omnibus quorum intereſt vel
Intererit faciat reſponderi adhibitis circa hec ſo-
lempnitatibus debitis & conſuetis. Ad hec volue-
runt dicti fundatores quod defuncto dicto *Jodoco*
ſupra-

Digitized by Google

ſupradictum beneficium in Chriſto nobis dilectis *Johanni Brechteln* & *Henrico Brechtel* clericis dicte dioceſis ſucceſſive conferatur ita videlicet quod js cui id ipſum ut ſic collatum fuerit & de ipſo fuerit inveſtitus nihil de fructibus & redditibus ipſius beneficii habebit, nec aliquid de eisdem recipiat quousque in ſacerdotem fuerit promotus, ſed omnes & ſinguli fructus & redditus pretacti ultra id quod mercenario qui medio tempore illud officiaverit qui ſimiliter quatuor miſſas in qualibet ebdomoda in dicto altari legere tenetur, debebitur, in augmentum reddituum dicti beneficii realiter convertantur, & poſtquam unus ex dictis duobus cui pro tempore de eodem beneficio proviſum fuerit in presbiterum promotus extiterit reſidentiam perſonalem in loco predicto apud dictum beneficium faciat & dictas quatuor miſſas celebret, atque ad omnia alia & ſingula ſupra ſpecificata exiſtat obligatus, nobisque pro tempore dictorum fundantium extitit devotiſſime ſupplicatum quatenus ſupradictum beneficium ſeu primiſſariam antedictam & ejus fundationem dotationem & ordinationem & erectionem antedictas auctoritate ordinaria prefati domini noſtri Epiſcopi approbare & confirmare dignaremur. Nos igitur preſentibus eorundem fundantium & dotantium annuentes ac pium ipſorum propoſitum conſiderantes, cum juſte & rationabiliter petentibus conſenſus non ſit denegandus ſupradictas fundationem dotacionem ordinationem & erectionem auctoritate ſupradicta nobis in hac parte commiſſa approbamus & auctorizamus

Digitized by Google

zamus, ipſum beneficium in omnem modum & formam ut premiſſum eſt ad Laudem Dei & ejus nominis cultum ac divini officii ampliationem effectualiter confirmamus per preſentes, bona vero & redditus per ſupradictos *Henſelinum* & ejus uxorem ad dictum beneficium tradita & aſſignata in vulgari ſpecificata ſunt hec. Primo *uff dem nyderfelde gen dem walde oder dem Buſche* ein morgen ackers nyden an ſant *Katherinen* und oben an den herrn vonn *Heimbach* Item ein zweyteil ackers zwiſchen den herrn von *Heimbach* und *Roerbechers Kinden* und *zuhet uff den Hawphadt* Item off dem *Obernfelde gein dem Buſche* ij morgen ackers zuhet uff die *holtz wieſen* niden an *peter Grewel* und oben an *Katherin Walheimerin* erben Item ein Zweytel ackers zuhet uff die herrn von *Uſſerſtall* und nyden an *Heintz Walheimers* erben und oben an den herrn von *Heimbach* Item iiij virteil ackers zwuſchen den herrn von *Uſſerſtall* und ziehent uff die herrn von der *Nuwenſtat* gen dem *Tufelsgraben* Item iiij virteils ackers nyeden an ſant *Gorgen* und oben an den von *Uſſerſtal* by Tufelsgraben Item iij morgen ackers zwuſchen den herren von *Uſſerſtal* und ziehent uff die *Spiererſtraſs* und der zegent ij morgen nit Item vij virteil ackers nyden an den herrn von *Uſſerſtal* und oben an *Craft Snydern* und ziehent uff den phadt gein *Oſſingen* Item ein zweyteil ackers nydenn an denn herrn von *Heimbach*, und oben an *Cantz Halboue* unnd ziehent uff die bache Item uff dem *Obernfelde* naher dem bruche uſerhin v. virteyl ackers zuhent zwuſchen den herren

von

Digitized by Google

von *Heimbach* und ziehent uff die herren von der *Nuwenſtat* an dem wege Item ein virteil ackers niden an *Ebelinskinde*, Item v. virteil zwuſchen ſant *Michel* und *Ebelins Kinde* und ziehent uff die ꝛꝛ morgen der herrn von *Uſſerſal* Item j. morgen ackers nyden uff der *Hartmuder Kinde* und oben an *Klein Endris* Item j morgen ackers niden an denn herren von *Uſſerſtal* und oben an der *Hartmuden Kinde*, Item j morgen ackers neben den herren von *Heimbach* ꝛj morgen uff ein ſyt uff die ander ſyt neben der *Guntbern* Item ij morgen ziehent uff der herrn von *Uſſerſtal* ꝛꝛ morgen zwuſchen ſant *Katherin* und *ſitegel Lauckbein* Item iiij virteil ackers oſterlanges zwuſchen den *Guntbern* und *Klein Endris*, Item ein virteil ackers oben an ſant *Katherin* zuget uber den weg der jnn das bruche get Item j morgen ackers oben an den herrn von *Heimbach* und nyden an den herren von *Uſſerſtall* uff dem *Mittelbobel* Item ij morgen ackers ziehent uber den *Odesheymer* wegk uſſen an den herren von *Heimbach* und jnnen an der *Gunther Kinde* Item j morgen ackers ein anwender nyden an der *Gunther* und oben an der herren von *Uſſerſtal* Item j. zweyteil ackers gelegen in den ꝛꝛ morgen der herren von *Uſſerſtall* und ziehent uff denn *Lengenfeldergraben* Item j morgen ackers uff dem *Rosberge* zuhet uber den weg der jnn das bruche geet, uſſ hin an den herren von *Heimbach* Item ein zweytel ackers uff die *Rosberg* oben an der *Guntbern Kinde*, Item uff dem nydern felde gen dem bruche uff dem *Roſsberg* iij morgen ackers zwuſchen den herrn von *Heim-*

bach

Digitized by Google

ach Item ij morgen ackers ushin an den herrn von *Uſſerſtall* ziehent, Oſterlanges Item j morgen ackers zwuſchen den herrn von *Heimbach* und *Rorbergers Kinden* und zuhet in das *Hinterbruche* Item j morgen ackers zuhen uff die *Bocken eyrode* nyden an der *Enſeln* Item ein zweyteil ackers zuhet in die *Lengenfelt* nyden an *Heintz Wolleymers* erben Item ij morgen ackers zuhet uff *Nyderbochebeſtetter* marck, nie dieſſyte des *Lengenfelder grabens* Item ein virteil ackers in der *Wirkelsnure* ziehet uff die herrn von *Uſſerſtall* Item ein zweytell ackers zihet uff denn *Mittelbobel* oben an ſant *Katherinen* Item ein zweyteil ackers zwuſchen den herrn von der *Nuwenſtat* und *Rorbacherskinden* Item ij morgen ackers ein *Anwender* uff dem *Mittelbobel* neben den herrn von *Uſſerſtall* Item funfthalb virteil ackers zuhent uff den *Bruchweck* zwuſchen den herrn von *Heimbach* und *Siegellanckben* Item ein zweytel ackers zwuſchen den herrn von *Heimbach* und *Rorbecherskinden* und ziegent uf die herrn von *Uſſerſtall* ꝛꝛ morgen dieſe guter gebent ꝛꝛj heller ein pfarr und ein virntzel an ein malter ſpeltzen armen luden als das Selbuch uſſwieſet Item j morgen wieſſen in den *nidern holtzwiſſen* zwuſchen *Roerbecherskinden* und *Krafft Schnider* Item j morgen wiſſen uff der queirſ. zwuſchen den herrn von *Uſſerſtall* und *Peter Prewel* ziehent uff die *Nyehoff* Item j morgen wylen in *Nyderhobenſtetter* marck zuhet ubir den Nuengraben zwuſchen den herrn von *Heimbach* Item j morgen wiſſen in *Niderhobenſtetter* marck oben an *Heroltzgraben* zuheet uff die *Kleinqueich* Item ½ holtz-

Digitized by Google

recht in *Oberſtetter* buſche ſequuntur **bona ſituata** in ſuperiori campo primo uff dem *Oberfelde* naher dem bruch Uffen vij morgen ackers uſwendig des *tgals* und jnwendigk *Clauſſ Rinckenberg* und den herrn von *Heimbach* Item uff dem *Nyderfelde* gen dem walde naher *Zeyſicken* iiij morgen ackers oben an *Anthonen* und nyden an *Heintz Bosber* Item uff dem *Oberfelde* gen dem walde j morgen nyden an den frauwen zu ſant *Lamprecht* drifſigk morgen der gibt j malter Speltz gen *nyder Hohenſtat* arme luden, Item j morgen ackers niden an *Oſſinger* marck zwuſchen unſer frauwen uff beyde ſyt Item j morgen ackers ziehet herin gen *Oſterborn* zwuſchen ſant *Katherin* zu beyden ſyten j morgen ackers ziehet uff der herrn von *Uſſerſtall* ꝑꝑ morgen uffen an der herren von *Heimbach* ꝑj morgen Item j morgen ackers zieget uf den *Odesheimer* wegk oben an Muten Item ij virteil ackers nyden an ſant *Michel* zuhet uff den *Widwen* vj. morgen. Item j morgen ackers obenan den herrn von *Heimbach* zuhet uber denn greſſerten weg Item ij virtel uff dem Mittelbohel niden an *Clauſſ Rinckenberg* und oben an der Witwen Item j morgen ackers uff dem *Roſberg* und ziehet in die *Lengenfelt* oben an der herren von *Uſſerſtall* iiij morgen Item j morgen ackers an der herrn von *Heimbach* ꝑꝑ. morgen ziehet gen der Lengenfelde Item j morgen ackers lit an den vij virtel uf unſer frauwen und ziehet uff der Witwen vj morgen Item uff dem felde naher dem buſch j morgen ackers nyden an den herrn von *Uſſerſtall* und zuhet uff der Witwen vj morgen Item j morgen

Digitized by Google

gen ackers oben an den herrn von *Uſſerſtall* und zuhet uff die holtz gewand Item ij morgen ackers hinder dem bild. Item j morgen ackers neben Muten ziehent uff den pfadt Item v. virtel ackers in der *Nyderhohenſtetter* marck neben der *Rydigern Kinden* ziehet uff der *Oberhohenſtetter* marck Item v virtel ackers uſſwendig des thals nyden an den herrn von der *Muwenſtat* Item iij morgen ackers in *Nyderhohenſtater* marck niden an der *Gunthern* & hec comparaverunt prenominati conjuges tria jugera pratorum ſita juxta flumen *Queich* nuncupatum tendentia ad nemora infra dominos de nova civitate & a parte ſuperiori ad heredes quandam *Rorbechers* pro ſexaginta florenis auri ad dictum beneficium perpetue pertinentia volentes etiam & ſtatuentes quatinus cenſus reemibiles ad dictum beneficium ſpectantia ſuper quibus literas habentur ſpeciales ad librum animarum dicte Eccleſie intégre & ſpecificate conſcribantur & quotienscunque eosdem reemi contingerint quod jurati ſeu procuratores dicte eccleſie eandem ſummam reemptionis in uſus dicti beneficii una cum conſilio & voluntati ipſius beneficiati quantocius poterint fideliter convertant abſque fraude & dolo quibuscunque. Ut autem fundatio & dotatio ac bonorum pretactorum incorporatio rate & firme permaneant & impoſterum propter temporis diuturnitatem a memoria hominum non recedant preſentes literas conſcribi & noſtri ſigilli quo ad preſens utimur appenſione fecimus communire Datum & actum Spire in curia habitationis noſtre anno Domini milleſimo

Digitized by Google

quadringenteſimo viceſimo die vero prima menſis Maij.

LII.

INSTITUTIO ALTARIS S. JODOCI IN SCHEID.*

In Nomine Domini Amen. *Wigandus Triere* Canonicus eccleſie ſancte Trinitatis Spirenſis Reverendi in Chriſto patris & domini domini *Rabani* Dei gratia Archiepiſcopi Treverenſis adminiſtratoris eccleſie Spirenſis in ſpiritualibus vicarius generalis & ad ſubſcripta deputatus univerſis criſti fidelibus ad quos preſentes pervenerint ſalutem in Domino ſempiternam. Conſiderantes quod bone res dure Conſilium preſentis vite affert ſubſidium & eterne munerationis cernitur premium expectare, cupiensque propter hoc in eccleſia parochiali ville *Scheidt* Spirenſis dioceſis cujus quidem ville cum hominibus & aliis pertinentiis ſuis ad dictum dominum noſtrum adminiſtratorem & eccleſiam ſuam Spirenſem pleno jure dinoſcitur pertinere cultum divini nominis augmentari, beneficium ſacerdotale de novo per Dominum *Nicolaum Ottel* plebanum & juratos dicte eccleſie ac alias incolas dicte ville *Scheide* de bonis ſibi a Deo collatis & certis cenſibus in libro animarum ibidem & certis alijs literis & munimentis conſcriptis ad valorem

* Sub Archidiaconatu Majoris & Decanatu Weiſſenburgenſi.

Digitized by Google

rem triginta florenorum vel citra se extendentibus in suorum & predecessorum ac successorum suorum nec non omnium cristi fidelium vivorum & mortuorum remedium & salutem In prefata ecclesia parochiali super altari sancti Jodoci Confessoris fundatum & dotatum ad dictorum fundatorum humiles & instantes preces tenore presencium auctoritate dicti domini nostri administratoris Ecclesie Spirensis ordinaria nobis commissa in Dei nomine confirmamus sub modis inferius annotatis videlicet quod hujusmodi beneficii collatio ad prefatum plebanum & juratos dicte ecclesie in *Scheide* & eorum successores perpetuis temporibus conjunctim spectare debebit qui ad hujusmodi beneficium quociens illud vacare contigerit actu presbiterum vel talem qui infra annum a tempore collationis sibi facte in presbiterum ordinari possit & debeat Archidiacono loci pro tempore existenti presentare debebunt ad investiendum de eodem quodque taliter de beneficio dicto investitus tres missas singulis septimanis teneatur & debeat cessantibus tamen excusatione canonica & legitimo impedimento supradicto altari sancti Jodoci celebrare ac plebano ibidem & divinis officiis legendo & cantando dominicis & festivis diebus astare & eundem tempore necessitatis & debilitatis sue ac ipsius plebani absentia dum fuerit requisitus in sacramentis ecclesiasticis ministrandis fideliter juvare teneatur ad quod quidem beneficium de presenti in cristo nobis dilectum *Henricum* Comitem de *Dorenckein* presbiterum Spirensis diocesis auctoritate dicti domini

Digitized by Google

noſtri Spirenſis elegimus & ei de eodem beneficio providimus & tenore preſentium providemus mandantes in Criſto nobis dilecto Decano capituli ſedis ruralis in *Weſſenburg* quatenus prefatum *Henricum* ad dictum novum beneficium & ad eius realem & corporalem poſſeſſionem inducatis ſibique de fructibus redditibus cenſibus proventibus juribus & obventionibus univerſis dicti beneficii integre ab omnibus quorum intereſt faciatis reſponderi adhibitis circa hoc ſolemnitatibus debitis & conſuetis. ut autem fundatio & dotatio preſcripte noſtraque hujusmodi confirmatio rate & firme permaneant ac propter temporis diuturnitatem a memoria hominum non recedant preſentes noſtre confirmationis litteras deſuper ſcribi & noſtri ſigilli appenſione muniri. Datum anno Domini milleſimo quadringentiſimo ſexto die prima menſis Septembris.

LIII.

INSTITUTIO BENEFICII IN OEDISHEIM. (*)

Wir *Philips* von Gotdes gnaden Apte des ſtiffes zu ſant peter zu *Wiſſemburg* ſant benedicten orden Spirer Biſtums bekennen und thun kunt offenbar mit dieſem brieffe das wir mit helfen

(*) Vide ſuo tempore ſequentem Tomum Subſidiorum decimum, qui Oedesheim ſuperius & inferius ſub Archidiaconatu Eccleſiæ Majoris & Decanatu Wiler ſub Rippurg ſiſtet.

Digitized by Google

ſen unnſer undertanen und lieben getruwen der Kirchen geſworn gemenlichen unnſers dorffs zu *Odesheym* jn lobe Gottes des almechtigen Ere der Konigin Marien ſiner lieben mutter auch ſant Valentin ſant Anthonien ſant Barbaren unnd alles hymelſchen heres etzliche jarzale her zu ſammen brachte unnd gekaufft han uff nemlichen ligenden guttern unnd underpfanden jme jerliche gulte unnd ſumme die ſich jerlichs trifft an driſig gulden gelts gemenlicher und gewonlicher achtungen in dem ſelebuch der pfarrkirchen zu *Odesheym* von ſtucke zu ſtucke eigentlichen beſchrieben Die wir gern bewendet unnd beſtediget hetdent an die vorgeſchrieben pfrunde und altar derſelben pfrunden jn der obgemelten pfarrekirchen gelegen, alſo das ein fruhemeſſer deſſelben altars dem dan ſoliche pfrunde zu zytten geluhen wirt eins iglichen jars alle wochen drij tag fruhemeſſe morgens fur tag phlichtig unnd verbunden ſy unnd ſin ſolle zu thunde Eſwere dan das er merglicher urſachen halb daran gehindert wurde unnd die nit gethun mochte ungeuerlichen auch das ein fruhemeſſer zu zijtten nach dem unnd dieſelb pfrunde beſtetiget jme geluhen unnd er dar jne geſatzt unnd inveſtieret wirt nach uſſgang der hie nach geſchrieben jare ſine wonunge unnd behufunge uff derſelben pfrunden habe dieſelbs beſitze unnd beſinge und einem pferrer der zu zytten iſt in der obgenanten pfarrkirchen mit ſingen leſen und andern geiſtlichen zulegungen hilffe unnd ſtüre thue als das jn andern pfarrkirchen recht unnd gewonheit iſt auch ungeuerlichen

Digitized by Google

unnd uff das dieſelbe pfrundt In künfftigen zytten an jrer gulten unnd renten gemeret unnd nit geminret werde ſo haben wir fur das ein pfarrer unnd kirchengeſworn der obgenanten pfarrkirchen ſolliche rente unnd gulten der obgemelten pfrunden uffſchopfen ſollen ein jarzale mit namen achte jare lang die neſten alſo doch das die obgemelten dry meſſen alle wochelichs dovon beſtalt geleſen unnd das uberige zuſammen Ingeleget unnd nach uffgange derſelben jare an mee und ander gulten derſelben pfrunden bewant und gekeret werden dorjit unnd daran die pfrunde habende unnd verſorget ſie noch notturfft ſunder alle geuerde. Auch alſo weres das ein Frümeſſer zu zytten derſelben pfrunden daruff perſonlich nit ſeſſe unnd ſin wonung hetde als fur underſcheiden iſt, das als dan die obgemelten der pfarrer und Kirchengeſchworen von allen derſelben pfrunden Renten dry frümeſſen zuvor us beſtellen unnd das uberige uffſchophen ſollen und an der pfrunden nutze bewenden ſo lang unnd alſo viele derſelbe fruhemeſſer dovon iſt, auch one geuerde unnd wann nün wir ein mit unſern undertanen vorgenanten gefallens haben noch dem wir ſelbs billich geneiget ſin Gotdeslob und dienſte zu meren ſo han wir fur uns und unſere nachkommen Epte unſern gunſte willen und verhengniſſe zu ſtifftunge unnd begabunge der egnanten fruhemeſſe unnd pfrunde auch mit wiſſen und willen unnd verhengniſſe herr *Dielmans von Caſſelt* zu dieſſer zytt pfarrer der egenanten pfarkirchen mit rechter wyſſen gegeben unnd ge-

ben

Digitized by Google

ben auch alſo jn crafft dieſs briefſs und heruff ſo batten wir den wirdigen herrn *Ulrichen von Helmſtatt* Lerer in geiſtlichen geſchriben rechten und dhumprobſte zu Spier, das er diſſe vorgeſchriben pfrunde von ſines ampts weigen confirmiren und beſtettigen wolle wie das dan jm rechten allerbaſt crafft und macht hatt beſteen ſoll und mag alſo doch das die perſone der wir oder unſer nachkommen, dieſelbe pfrunde zu zitten lihen werden unnd der lihunge wir auch uns und unſer nachkommen Epten Herjnne gentzlichen behalten unnd uff das ſo haben wir dieſelbe obgenante pfrunde geluhen und lihen die mit dieſem brieffe dem Erbern *Michel Swebel* Snyders ſone von landaw durch Gotdes willen und bitden mit jme und fur jne den obgenanten herrn *Ulrichen* dhumprobſte oder ſinem official wer dan darinne zu bitdende iſt das er jne daruff beſtetigen Inueſtieren und jme zufugen wolle was ſiner wirdekeit dar jne zu thun zugehoret und zugeburet jm rechten unnd des zu waren urkunde ſo haben wir *Philips* apte vorgenant von unſern und unſer undertan der kirchen geſworen obgnanten wegen unſer aptien Ingeſiegell thun hencken an dieſen brieff und ich der obgnant *Dielmannus de Caſſell* pferrer genanten pfarrekirchen bekenne mich auch offentlich an dieſem brieffe das diſſe vorgeſchrieben ſtifftigung und begabunge der obgemelten pfrundten wie dauor clerich begriffen iſt mit mym gutten willen wiſſen und verhengniſſe zu iſt gangen und beſcheen. Und habe des auch zu urkunde myn Ingeſigel by dis vorgnant myns gne-

Digitized by Google

diebgen herrn von *Wiſſenburg* ingeſiegel an dieſen brieff gehangen Der geben iſt als man zalt nach Criſti gepurte thauſent vierhundert vierzig und ſieben jare uffſant Urbanus tag des heiligen Babſtes &c. 25. Maji.

LIV.

CONFIRMATIO BENEFICII IN OEDESHEIM.

U*dalricus de Helmſtat* Decretorum doctor Prepoſitus Eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam cupientes in univerſis nobis ſubjectis eccleſiis & pijs locis divinum cultum noſtris temporibus decenter & honeſte, ut congruit, augeri, & ad hoc potiſſime noſtra mens verſatur & intentio ut perſonis divinis aſſidue inſiſtentibus obſequijs pro ſue ſuſtentacionis competencia congrue ſubminiſtrentur facultates. Sane venerabilis in Chriſto Pater & Dominus D. *Philippus* Abbas monaſterij ſancti *Petri* in *Wiſſenburg* ordinis ſancti *Benedicti* Spir. Dioc. nobis ſua peticione monſtravit, quod cum ipſe cum aſſiſtentia plebani & juratorum parochialis eccleſie ville ōdesheym ſub pleno jure directi dominij ſujectorum noſtri Archidiaconatus in honorem omnipotentis Dei Beatiſſimeque Genitricis ejus *Marie* virginis ſanctorum *Anthonij*, *Valentini*, *Barbare* patronorum & omnium ſanctorum quoddam altare atque primariam in parochiali eccleſia predicta conſtruxiſſent inſtituiſſentque & proprijs ſuis

ſuis bonis & ſtipendiis adeo dotaſſent ac indies dotare molirentur, quod capellanus pro tempore ejusdem altaris ſive beneficij ex fixis & firmis redditibus inpreſentiarum valorem triginta florenorum auri Renenſium bonorum legalium communi extimatione omnis ſingulis commode habere & de illis ſuſtentari poteſt, & prout eadem ſubjungebat peticio, ipſi cupientes hujusmodi beneficij redditus indies augeri, deliberaſſent fructus hujusmodi ad certos annos ſequeſtrari, ſic tamen quod non minus miſſe legende juxta tenorem ſue inſtitutionis dietim annis ſingulis legerentur prout & quemadmodum hec & alie in quadam littera inſtitucionis ipſorum Dominorum Abbatis & plebani impendentibus ſigillis roborata, cui preſens noſtra littera eſt transfixa, plenius dicebant contineri, quare nobis humiliter ſupplicari fecerunt, quatenus ad erectionem & dotationem ejusdem beneficij ſive altaris etiam noſtrum conſenſum adhibere illudque ex officij debito confirmare & diſcretum *Michaelem* filium dicti *Swebell de Landaw* clericum Spir. dioc. nobis per prefatum Dominum Abbatem ut & tanquam ordinarium collatorem ejusdem & ad quem collacio ſeu jus preſentandi pleno jure pertinere dinoſcitur juxta ipſius inſtitutionis littere vim formam & tenorem preſentatum inveſtire & inſtituere ad illud dirigamur, nos ipſius Domini Abbatis peticioni hujusmodi favorabiliter annuendum, pretactum altare ſive beneficium modo & forma premiſſis erectum dotatumque & inſtitutum cum omnibus & ſingulis clauſulis & capitulis in preſentis

inſti-

Digitized by Google

institutionis littera, cui presens est transfixa, contentis & descriptis confirmandum & approbandum, nostrumque consensum adhibendum ac prefatum *Michaelem* de eodem investiendum duximus jure plebani pro tempore dicte ecclesie semper salvo, ac confirmamus approbamus adhibemus & investimus per presentes. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo feria sexta post Dominicam *Exaudi*.

26. Maij.

LV.

INSTITUTIO ALTARIS B. MARIE V. ET S. JODOCI IN GINSSHEIM. (*)

In Nomine Domini amen. cum res que in tempore fiunt cursu temporis vilescunt nisi literarum testimonio perhennentur hinc est quod nos officialis venerandi & egregii viri domini *Udalrici de Helmstat* decretorum doctoris prepositi Ecclesie Spirensis universis Christi fidelibus presentes nostras literas audituris seu quomodolibet inspecturis notum esse volumus per presentes quod pro parte discretorum virorum jeratorum ecclesie nec non totius universitatis nomine ville *Ginsheim* Spirensis diocesis nobis devote fuit expositum qualiter ipsi dudum considerarunt in suis mentibus revolvere studuerunt

pre-

(*) Sub Archidiaconatu Majoris & Decanatu Wiet.

Digitized by Google

preſentem vitam non habere manentem civitatem ſed revera de hac vita miſſerabili ſumus tranſituri nec plura de hoc mundo quam pia opera per nos noſtrisque temporibus geſta & commiſſa nos ſequuntur. Et quod propterea diem noviſſime tribulationis bonis operibus neceſſarium ſit prevenire, ſumme etiam conſiderantes quod nihil Deo laudabilius ſalutique animarum utilius ac inter ſingula divinorum officia jocundius quam crebra miſſarum celebratio, qua propter unam prebendam ſacerdotalem ſive primiſſariam in eccleſia parochiali ville *Ginsheim* predicte, & in altari ſancti Jodoci ibidem in Omnipotentis Dei ſueque ſanctiſſime & intacte genitricis virginis *Marie* dictique ſancti Jodoci & totius celeſti exercitus laudem & honorem ipſorumque & aliorum ſuorum progenitorum & Chriſti fidelium defunctorum animarum remedium & ſalutem inſtituerint, fundaverint & certis modo & forma inferius ſpecificatis erexerint eandemque cum nonnullis cenſibus redditibus & proventibus annuatim ad ſummam triginta florenorum Renenſium & ultra ſe extendentibus dotaverint prout in literis ſigillatis & regiſtris deſuper habitis & confectis plenius continetur. primo enim voluerunt & ordinaverunt predicti fundatores quod perpetuis futuris temporibus collatio ſive Jus preſentandi ad eandem prebendam quotienscunque ipſam vacare contigerit ad plebanum & juratos Eccleſie ville *Ginsheim* pro tempore exiſtentes pleno jure dinoſcitur pertinere, qui quidem etiam plebanus & jurati eandem primiſſariam ut ſic vacantem alicui abili

&

Digitized by Google

& ydoneo presbitero aut qui infra annum in sacerdotem valeat promoveri infra tempus a jure statutum conferre & eundem memorato Domino nostro preposito seu eius officiali pro tunc existenti ad ipsum de eadem investiendum & instituendum presentare debebunt, si vero predicti plebanus & jurati collatores pro tempore existentes ad eandem prebendam vacantem in discordia duas vel plures presentarent personas, quod tamen fieri non debet, Ex tunc memoratus dominus noster prepositus ac sui in dicta prepositura successores plenum habeant mandatum atque potestatem inter easdem personas predictas ut sic in discordia presentatas unam quam magis ydoneam ad hujusmodi beneficium obtinendum repererint & invenerint nominandi eligendi presentationem ipsius confirmandi ac eundem sine omni prefatorum collatorum seu quorumcunque aliorum contradictione & impedimento de eodem proclamandi Instituendi & investiendi. Voluerunt insuper prenominati instituentes quod quilibet beneficiatus in eodem beneficio futuris temporibus residentiam personalem faciat ac singulis septimanis duas missas feriatis diebus in dicto altari sancti Jodoci & ante ortum solis celebret ac plebano ibidem pro tempore existenti fidelem & continuam in legendo & cantando & aliis divinis officiis peragendis assistentiam faciat nec non ipsum beneficium ut sic sine omni eiusdem plebani ac matris Ecclesie ibidem prejudicio sine dampno deserviet & eidem satisfaciat quemadmodum in districti judicis examine desuper rationem reddere intendat. voluerunt insuper

Digitized by Google

ſuper ſupra dicti inſtituentes quod ſi preſentatus ſeu poſſeſſor beneficii ſupradicti ſe ab eodem beneficio per ſex ſeptimanas vel ultra abſentaverit & reſidenciam perſonalem in eodem modo pretacto non fecerit, quod tunc mox & ad ſtatim ipſi collatores prenominati lapſo dicto ſex ſeptimanarum termino plenam habeant facultatem & mandatum, ad hujusmodi primiſſariam tanquam realiter & cum effectu vacantem denuo ſine omni contradictione cujuscunque quandam aliam preſentandi perſonam modo premiſſo ad hujusmodi beneficium regendum & obtinendum abilem & ydoneam quam quidem etiam perſonam & nos modo pretacto non obſtantibus quibuscumque in contrarium allegandis inſtituere & inveſtire tenemur, ſalvis ſolempnitatibus circa hijs debitis & conſuetis & dumodo hujusmodi primitus preſentatus & inveſtitus in reſidentia hujusmodi non fuerit rationabili & legitimo impedimento prepeditus dolo & fraude in hiis penitus ſecluſis & poſtergatis. Specificatio vero bonorum cum quibus beneficium hujusmodi dotatum extitit & de quibus ſupra mentio fit in hunc ſequitur modum primo domus cum curia orto & aliis ſuis attinentiis in villa *Ginsheim* ſituatis ab una, & inferiori parte penes quondam *beneſelinum* dictum *boner*, ac ſuperiori parte penes *henshelinum* dictum *bubenroff* tendens cum una acie ad domicellum *Sifridum de Venyngen* armigerum. ſpecificatio vero pratorum hec eſt: primo unum juger pratorum ſituatum ander ker tendens ad ſtratam ville ibidem ab una parte & ad prata der deuffel, ab alia vero parte

ad

ad agrum dicti *Peter hamman* Item unum juger pratorum ſitum uff der Schnellhart ab inferiori parte domicellus *Sifridus de Venningen* ab alia & ſuperiori parte circa rubum ſeu ſilvam communitatis ibidem dat cenſum videlicet quinque ſolidos hallenſes alternatis annis plebano ſancti Egidii Spirenſis & tres ſolidos hallenſes plebano ville *Ginsheim* Item dua jugera pratorum tendentia ripam Spirenſem & den krummen wegk ab inferiori & ſuperiori partibus prope Canonicos eccleſie Spirenſis. Specificatio vero ſiliginum irreemibilium talis eſt primo duo maldra ſiliginis cum dimidio de agris ſeu bonis ſancti Jodoci in regiſtro deſuper confecto cum ipſorum confinibus contentis cedentia Item decem octavas ſiliginis perpetui cenſus, quas dabit *Johannes* dictus *Walthauwer* de octo jugeribus agrorum ſituatis vulgariter uff ku webrucken ab inferiori prope viam molendini & penes der kleynen almen confrontati, ab alia latere penes *henſelinum Fritz* Item unum maldrum ſiliginis perpetui cenſus quod legavit dicta *Metz Emerich* & cedit de bono dicto das Kappel gut communiter Item duo maldra ſiliginis perpetui cenſus cadentia de bono & ſub pignoribus proxime pretactis que dabit *Henſel bubenros peter hamman* & *Cunzel heyd* Item tres octavas ſiliginis quas dabit dictus *Ertten Fukel* plebano ibidem unam octavam & primiſſario ibidem duas octavas de uno cum dimidio jugeribus agrorum tendentium vulgariter uber den ſpierdorffer wegk ab inferiori penes dictum *Kappen Feckel* & ab alia & ſuperiori parte prope heredes der bonern & ab uno Jugere agrorum in der

nuwen

Digitized by Google

nuwen Eckern penes dictum *Cuntz Spieſſel* tendens ab inferiori parte an den krumen Muelwegk cenſus autem annuales perpetui ſunt hij primo xij vntz heller werung, quos dabunt dicti die *Boner* & heredes quondam der Burgkhen de ſex jugeribus pratorum niden an dem theich in dem Rad & prope heredes dicti *Keruſs* tendentium cum inferiori parte vulgariter uff die Irgeng wyeſſen Item quindecim denarios perpetui cenſus quos dabunt heredes *der Boner* & quondam *der Bergkhen* de medio jugere pratorum ſito in dem duffwyſſen a ſuperiori parte penes dictum *hugs Ulrich* & ab inferiori circa dictum *hans bergckhen* Item de medio jugere pratorum ab inferiori penes dictis *hugs Ulrich* & a ſuperiori circa *Marcum* dictum *Gerngroſs* in den dieſſen wyeſſen Item tres ſolidos denariorum & tres denarios quos dabit *Jodocus Appel de Bebungen* item novem ſolidos hallenſes dabit *clauſs Kaltſche* de domo & curia ſituatis ab inferiori penes curiam domicelli *Konhartwigs* & a ſuperiori penes curiam *Johannis Walthauwers* Item quindecim denarios dabit *Johannes* dictus *Ryneck* inſuper prefata prebenda cum diverſis pluribus aliis annuis penſionibus & redditibus reemibilibus in quibusdam regiſtris & literis deſuper confectis contentis ſe una cum cenſibus & redditibus pre inſertis ad ſummam triginta florenorum reſcriptam & ultra extendentibus extitit plenarie & cum effectu dotata atque fundata. hijs omnibus peractis extitit nobis pro parte prefatorum communitatis & juratorum ville *Ginsheim* ſupradictis humiliter ſupplicatum quati-

Digitized by Google

nis erectionem fundationem & dotationem hujusmodi admittere & approbare ac auctoritate nostra ordinaria confirmare dignaremur. Nos igitur officialis prefatus attendentes requisitionem hujusmodi fore justam atque sanctam affectantes etiam divinum cultum nostris augeri temporibus ordinationem fundationem & dotationem suprascriptam admittendam approbandam & confirmandam duximus Ipsamque auctoritate nostra ordinaria Laudamus approbamus & presentis scripti patrocinio confirmamus. In quorum omnium & singulorum evidens testimonium sigillum nostrum causarum presentibus duximus appendendum Datum Anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto feria quinta que fuit vicesima dies mensis Augusti.

LVI.

INSTITUTIO NOVI BENEFICII BEATE MARIE VIRGINIS IN CAPELLA CONTIGUA LEPROSORUM IN LANDAW.*

In Nomine Domini Amen. *Conradus de Bergen* Licentiatus in Decretis Decanus Ecclesie SS:OO: Spirensis Reverendi in christo patris & Domini Domini *Syfridi* Episcopi Spirensis in spiritualibus vicarius

* Landavium sub Archidiaconatu Ecclesiæ Majoris Spirensis & Decanatu Herxheimensi, plura de eo Tom. X. Subsid. Dipl.

Digitized by Google

carius generalis & ad infra ſcripta ſpecialiter deputatus univerſis Chriſti fidelibus ſalutem in eo qui eſt omnis ſalus. inter alia officia noſtrum tangentia hoc quaſi precipuum eſſe dinoſcitur ut ea que divini cultus augmentum concernunt verbo & opere ſtudeamus favorabiliter promovere & ut populum chriſtianum jurisdictioni dicti domini noſtri Epiſcopi ſubjectum ad hoc faciendum devocius incitemus, cum Itaque in Chriſto nobis dilecti procuratores domus leproſorum & infirmorum Opidi *Landawe* nobis proponere curaverint quod quidam Chriſti fideles propenſius attendentes ac revolventes quod nihil Laudabilius ſit a Deo acceptius quin crebra Miſſarum & divinorum officiorum celebratio terrena igitur in celeſtes theſauros commutare cupientes in honorem & Laudem Omnipotentis Dei ejusque genitricis virginis Marie & omnium Sanctorum nec non ob ſuorum & ſingulorum eorum progenitorum animarum ſalutem ad conſolationem quoque & augmentum devocionis infirmorum leproſorum predicte domus accedente ad hoc conſenſu & promiſſione honorabilium & religioſorum dominorum & fratrum prioris & conventus cenobii ad Steigam opidi *Landawe* predicti de bonis eius a Deo collatis ſuper altari capelle contigue domus predicte in honore ſanctorum Johannis Baptiſte Johannis Ewangeliſte Laurentii & aliorum conſecrato quoddam novum ſacerdotale beneficium ad preſens de redditibus quadraginta modiorum ſiliginis & viginti novem florenorum prout in literis inſtrumentis regiſtris & manuali-

Digitized by Google

bus desuper confectis plenius continetur piis desideriis affectent erigendum fundandum duxerint sub modo forma & restrictionibus punctis conditionibus ac clausulis subscriptis Inprimis quidem quod collatio predicti beneficii quociens id vacare contigerit spectare vel pertinere debebit ad providos & circumspectos Magistros civium & consules opidi Landawe predicti qui ipsum beneficium salvis subscriptis restrictionibus persone status clericalis seculari habiti & ydonee bone conversationis nullum aliud beneficium ecclesiasticum obtinenti sed quod habet eo prius ante investituram & institutionem hujusmodi presentis beneficio dimisso, actu sacerdoti aut qui infra annum ad sacerdotium promoveri possit valeat & debet conferre debent & ad investiendum loci Archidyacono infra tempus debitum presentare, qui quidem beneficiatus singulis in ebdomedis ad minus in dicta Capella per se nisi canonicum obstet impedimentum quatuor missas videlicet Dominica feria secunda sexta & sabbatho legere & celebrare teneatur & astrictus sit nisi aliquis patronorum ipsius altaris aliquam occuparet diem vel feriam tunc eadem die de patrono legere teneatur Et ad missam feria sexta vel Sabbatho celebrandam maneat irrestrictus, in ipsa etiam Dominica aquam & salem exorzizare debet & ipsa aqua infirmos aspergere festa sanctorum pronuntiare Pater noster & Ave Maria cum Simbolo predicere & cum generali confessione & absolutione ut moris est concludere ac habere memoriam omnium benefactorum domus & instituentium

Digitized by Google

entium beneficium predictum ac vivorum & defunctorum qui pro refectione infirmorum manus suas porrexerint adjutrices vel suas largiti sunt elemosinas Item feria secunda legere debet pro defunctis si festum non impedit & post offertorium se ad populum vertendo similem ut premittitur habere vivorum & defunctorum memoriam & commendationem quam feriam si festum impedierit, tunc alia feria scilicet sexta vel Sabbatho id faciat ita quod hujusmodi missa defunctorum cum memoria ac recommendatione scriptis nulla ebdomadarum ullatenus pretermittatur quarum missarum si unam vel plures in Ebdomoda neglexerit legendam vel legendas tunc pro qualitate neglectarum missarum procuratori domus pro tempore existenti irremisibiliter persolvende quatuor solidos denariorum monete currentis exoluat infra mensem cujusmodi negligentias accusare debent infirmi ac procuratori domus intimare qui procurator ab ipso beneficiato pro qualibet missa obmissa neglectam penam predictam petere & recipere debet ac alteri presbitero quotam competentem qui tot legat missas quot neglecte sunt dare residuum que & quod super est distribuere infirmis ad manus si vero beneficiatus penam hujusmodi neglectarum missarum dare recusaret tunc post duos menses immediate sequentes penam neglectam & accusationem predictas liceat procuratori domus quartam partem omnium fructuum ipsius beneficii tociens quociens auctoritate pretencium sublevare ac in usus infirmorum distribuere ipse etiam bene-

Digitized by Google

ficiatus perſonalem reſidentiam in Opido *Landaw* omniaque predicta per ſe & non per alium niſi aliquod canonicum impedimentum aut cauſa legitima obſtarent faciat & ſufferat nec aliquam abſenciam de fructibus inde habeat cujuscunque indulto abſentia vel licentia deſuper obtentis, non obſtantibus & in caſu quo ipſe beneficiatus premiſſa omnia & ſingula non adimpleret aut per menſem aliud beneficium cum priori beneficio poſſideret ex tunc ad predicte domus leproſorum procuratoris querelam perpetuis futuris temporibus ipſe beneficiatus per Vicarium in Spiritualibus Spirenſem pro tempore exiſtentem ipſo beneficio privari poſſit valeat & debet exceptionibus quibuscunque utriusque juris editis & edendis non obſtantibus aut in contrarium facientibus, ad premiſſa tamen obſervanda honorabilem nobis in Chriſto dilectum dominum *Johannem Schepler* ad Idem beneficium jam electum noluerunt reſtringi ſed ſue commiſerunt conſcientie qui ad dictum beneficium quadraginta modios ſiliginis & decem florenos annue penſionis una cum eius matre donavit, quos quidem quadraginta modios ſiliginis & decem florenos annue penſionis prefate Matri ſue *Katherine* ſi eundem dominum *Johannem* ſupervixerit ad dies vite diſtribuendos & elargiendos auctoritate ordinaria reſervamus colligendos tamen per ipſum beneficiatum, adjecto quod ex tunc ipſe beneficiatus quamdiu ipſa *Katherina* vixerit ad tres tantum in ebdomoda obligatus ſit miſſas ſcilicet dominica ſecunda feria & tertia ad placitum, ea vero *Katherina* decedente ad onera ſupra dicta ſit

aſtri-

Digitized by Google

astrictus, post obitum vero predicti *Johannis Schepler* aut eius cessum decessum vel dimissionem ipsi fundatores elegerunt *Nazarium* filium *Nicolai Stefan de Odenkoben* post cuius decessum cessum vel dimissionem elegerunt *Jodocum Kaps* filium *Johannis Kaps* civis Opidi *Landawe* si supervixerint presentandum vel presentandos loci Archidiacono & investiendum vel investiendos quos similiter in Vacatione beneficii si in legitima etate ut ad sacerdotium promoveri non possint, constituti non forent ad premissa astringi noluerunt, dummodo tamen interim omnia & singula premissa per presbiteros seculares habiles & ydoneos id fieri procurabunt ac cum ad legitimam etatem pervenerint singula per se ipsos ut premittitur faciant & expedient alioquin si secus fecerint, penis premissis absque ulla exceptione & contradictione subjacebunt voluerunt etiam ipsi fundatores ut beneficiatus predictus ipsum beneficium in structura cultura ac bonorum conservatione fideliter conservet & cum diligencia deserviat fraude & dolo in premissis semotis prout Deo omnipotenti desuper voluerunt reddere rationem correctionemque nostram & successorum nostrorum divinam ultionem effugere voluerunt que si divina gracia aliquorum Christi fidelium corda perlustraret qui pro augmento reddituum dicti beneficii aliqua legarent ex tunc cum census beneficii in summa decem florenorum secluſa summa prescripta videlicet quadraginta modiorum siliginis viginti novem florenorum tociens una missa prescriptis missis superaddi debet quam

Digitized by Google

vel quas si beneficiatus predictus in propria persona legere non poterit per alium habilem & ydoneum presbiterum secularem id fieri procurabit In quibus quidem redditibus augmentatis duo maldra siliginis pro uno floreno taxari debent decrescentibus vero redditibus propter hominum malorum malitiam aut alios casus fortuitos, quod Deus avertat, quociens tunc valor decem floren. decresceret, tociens una missa ferie sexte vel sabbati decrescere debet dominica & feria secunda in suo esse quamdiu fieri poterit duraturis. voluerunt insuper, ut si aliquem censum ipsius beneficii reemi contigerit ex tunc preceptor domus ipsam pecuniam recipere debet & cum scitu & voluntate ipsius beneficiati pecuniam hujusmodi ad beneficii utilitatem exponere convertere & aliam pensionem emere teciens quociens necessarium fuerit & oportunum nobisque procuratores domus predicte leprosorum devotissime supplicarunt ut eandem erectionem fundationem & dotationem cum punctis clausulis & restrictionibus predictis confirmare ratificare approbare & autorizare auctoritate ordinaria dignaremur nos igitur *Conradus* Vicarius prefatus predictorum supplicantium presentibus favorabiliter annuentes ac pium propositum eorum & aliorum Christi fidelium ad predictum beneficium suas pias elemosinas largiencium considerantes cum etiam juste & rationabiliter petentibus consensus non sit denegandus prescriptam fundationem erectionem & donationem cum omnibus & singulis punctis clausulis condicionibus & restrictionibus annexis &

appo-

Digitized by Google

appoſitis ſupradictis ratificamus roboramus approbamus ac ad laudem omnipotentis Dei & eius nominis cultum ac divini officii ampliationem auctoritate dicti domini noſtri Epiſcopi, qua in hac parte ſpecialiter fungimur, effectualiter confirmamus nec non *Johannem Schepler* ad beneficium predictum ut premittitur electum in Dei nomine per libri traditionem inveſtivimus preſentibusque inveſtimus & ſibi de eodem providimus & providemus mandantes vobis Decano ſedis in *Hergeſsheim* quatinus ipſum *Johannem* ad dictum beneficium in & ad eius corporalem realem & actualem Juriumque & pertinentiarum omnium eiusdem poſſeſſionem inducatis ſibique de fructibus redditibus proventibus juribus & obventionibus univerſis & ſingulis dicti beneficii ab omnibus quorum intereſt integre reſponderi faciatis adhibitis circa hec ſolemnitatibus in hijs fieri ſolitis & conſuetis. ut autem fundatio dotatio erectio augmentatio noſtraque hujusmodi roboratio ratificatio approbatio & confirmatio rate permaneant atque firme ac impoſterum propter diuturnitatem temporis a memoria hominum non recedant preſentes literas conſcribi fecimus & ſigilli noſtri appenſione communiri Datum & actum Spire in curia habitationis noſtre ipſa die Brictij Epiſcopi. Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octavo.

13. Nov.

Digitized by Google

LVII.

INSTITUTIO ET CONFIRMATIO NOVI ALTARIS SANCTI NICOLAI IN ECCLESIA SANCTI MICHAELIS WISSENBURGENSI. (*)

Universis & singulis presentes litteras visuris lecturis pariter & audituris cujuscumque status dignitatis aut conditionis fuerint *Georgius de Gemingen* utriusque juris doctor prepositus ecclesie Spirensis salutem in domino sempiternam cum notitia subscriptorum indubitata inter cetera credite nobis cure hoc quasi potissimum esse dinoscitur ut ea que divini cultus augmentum Christianeque religionis zelum ac populum nostre presertim Jurisdictioni subiectum ad id frequentius incitandum respiciunt verbo studeamus & opere favorabiliter promovere, exhibita siquidem nobis nuper in Christo dilectorum procuratorum & juratorum ecclesie parrochialis sancti *Michaelis* Archangeli in suburbio opidi *Wyssenburgensis* expositio continebat quia altare ad honorem sancti *Nicolai* Episcopi in predicta ecclesia parrochiali sancti Michaelis erectum situm & consecratum piis Christi fidelium videlicet testamentariorum & executorum testamenti & ultime voluntatis quondam domini *Tilmanni Schett* plebani sancti Johannis dicti opidi *Wissenburgensis* ac de hinc pastoris in *Scheide* parrochialium ecclesiarum etiam & de bonis ejusdem quondam *Tielman-*

(*) De hac parochia in Archidiaconatibus Spirensibus Tomo X. Subsidior. Dipl. edendis.

Digitized by Google

panni nec non parrochianorum prelibate ecclesie sancti *Michaelis* aliorumque supradicti opidi *wissenburgensis* incolarum & post hac discreti viri *Benedicti Grusse de wissenburg* clerici Spirensis diocesis inferius etiam denominati paternis bonis elemosinarum elargitionibus & donis annuos redditus triginta florenorum renensium in dicto opido *wissenburg* currentes & usuales valentibus & importantibus domo quadam ac uno duali vinearum cum suis juribus attinentiis & comprehensicnibus prout in Literis registris & scripturis super redditibus domo & vinea predictis editis & confectis jn scrinio seu armario prefate Ecclesie sancti *Michaelis* repositis contineri accepimus dotatum & provisum existat ipsi in Omnipotentis Dei ejusque illibate genitricis *Marie* ac tocius celestis exercitus precipue etiam beati *Nicolai* Laudem honorem & gloriam ob suorum progenitorum succesforum & benefactorum eorundem cunctorumque Christifidelium animarum remedium & salutem prespecificatum altare cum suis juribus & pertinentiis universis presentibus & futuris in unum novum ecclesiasticum perpetuum beneficium de jure patronatus Laicorum nominari & reputari clerico seculari duntaxat assignari solitum & debitum fundari erigi institui ordinari approbari & confirmari proponunt & desiderant modo & forma infrascriptis videlicet quod ex nunc inantea singulis temporibus quilibet dicti altaris beneficiatus sine prejudicio plebani & ecclesie beati *Michaelis* cunctis in ebdomadis tres missas in altari prefato si autem cum & qualitercumque redditus

hujus-

Digitized by Google

hujusmodi ad quinquaginta florenos annuos ampliarentur beneficiatus etiam ad quinque missas & si iidem redditus ad sexaginta florenorum annuorum reddituum angerentur beneficiatus ad sex missas si vero ijdem redditus usque ad septuaginta florenos annuos ascenderent beneficiatus ad septem missas altari prefato contradictione cautela exceptione & subsidio quibusvis cessantibus singulis septimanis celebrare, dum autem & quotienscunque beneficiatus aliquam seu aliquas missarum hujusmodi modo premisso celebrare & perficere nisi infirmitate aut aliquo alio canonico impedimento detentus neglexerit & obmiserit tociens beneficiatus hujusmodi ex & de redditibus beneficii ejusdem duobus solidis denariorum in opido *wissenburg* usualibus procuratoribus & seu juratis dicte ecclesie sancti *Michaelis* pro tempore existentibus irremissibiliter exolvendis & applicandis pro uno ad fabricam & fraternitatem beate *Marie* virginis ejusdem ecclesie & alia medietatibus ad missam seu missas neglectam seu neglectas hujusmodi ab alio seu aliis sacerdote aut sacerdotibus per dictos procuratores seu juratos ecclesie celebrari & adimpleri ordinandum procurandum & efficiendum convertendum ipso facto carere & ut sic per procuratores seu juratos ecclesie hujusmodi privari Idemque beneficiatus personalem & continuam residentiam jn dicto beneficio ac apud illud facere nec se ab illo modo causa facultate aut licentia cuiuscunque absentare ac in summis ac aliis festitivitatibus dominicisque & celebribus diebus plebano ecclesie prelibate

can-

Digitized by Google

antando legendo aſpergendo & circumeundo non amen in oneribus parrochialibus aſſiſtere aut obli-ari nec non dictum beneficium & ipſius bona res & jura univerſa preſentia & futura in ſpiritualibus & temporalibus deſervire regere ac in debitis eſſe ſtructura & cultura conſervare, ſi vero quando & qualitercunque beneficiatum in dicto beneficio ut prefertur continuo & perſonaliter non reſidendo abeſſe eveniret ex tunc & tociens beneficiatus omnibus & ſingulis fructibus redditibus & emolumentis eiusdem beneficii undecumque obvenientibus ipſo facto penitus & integraliter carere hujusmodique durante abſentie tempore fructus redditus & obventionem predictos per procuratores ſeu juratos eccleſie prefate pro tempore exiſtentes fidelitate & diligentia quibus convenit recolligi, unde etiam cantandoque legendo circumeundo aſpergendo & aſſiſtendo ut premiſſum eſt provideri & ſatisfieri ordinare efficere & quidquid hinc expeditis ſublatis & defalcatis oneribus ex & de redditibus fructibus & emolumentis predictis ſuperfuerit in augmentum & utilitatem ſepedicti beneficii pro divini cultus incremento integraliter & cum effectu comittere & applicare tamdiu donec & quousque beneficiatus ipſe reſidentie hujusmodi faciende paruerit & ſatisfecerit cum effectu hinc inde obnoxii obligati & aſtricti eſſe debeant & teneantur quod que nec beneficiatus ullas dicti beneficii reddituum fructuum bonorum obventionum rerum aut jurium venditiones reluitiones reemptiones aut alienationes alias niſi procuratoribus & juratis eccleſie ſe-

pe-

Digitized by Google

pedicte presentibus & scientibus admittere neque pecunias ullas inde provenientes manibus aut potestati eius recipere vel applicare audeat aut [illegible] sub dicti beneficii in eventum contraventionis [illegible] & effectualis privationis pena scilicet si cum & quotiescumque venditiones reluitiones reemptiones [illegible] alienationes ullas hujusmodi redditum [illegible] proventuum rerum aut jurium [illegible] traditionum seu depu[illegible] [illegible] seu valorum quorum[illegible] [illegible] reumque [illegible] [illegible] aut provenien[illegible] [illegible] prefate ecclesie [illegible] [illegible] consignari ac [illegible] prelibate eccle[illegible] [illegible] beneficii quantu[illegible] [illegible] debeant bene[illegible] [illegible] existens contra [illegible] aliquid nullis [illegible] facultate aucto[illegible] [illegible] relaxatione [illegible] [illegible] aut [illegible] grandere [illegible] beneficium [illegible] ad [illegible] parochialis ec[illegible] [illegible] pro tempore [illegible] & indubitatos pa[illegible] [illegible] jure perpetuo spectare & pertinere

inere debeat, Qui quidem patroni ad idem beneficium vacatione eius per cessum vel decessum quotienscunque occurrente in unius mensis spatio a empore vacationis hujusmodi continuo & Inmediate currente & subsequente ulterioribus mora & dilatione sublatis personam habilem & ydoneam actu sacerdotem aut que infra annum proximum a tempore presentationis facte in sacerdotem de jure libere & licite promoveri valeat ex & de parochianis dicte ecclesie sancti *Michaelis* natam modo premisso qualificatam, si autem talis inibi sit & reperiatur, que si illic non habeatur in talem eventum aliquam de incolis supradicti opidi *Wissenburg* ut prefertur qualificatam si autem talis ibidem similiter non sit & habeatur aliam pariformiter qualificatam de loco seu locis viciniori aut vicinioribus opido *wissenburg* adjacenti seu adjacentibus nobis & successoribus nostris, seu officiali nostro aut eorundem ad investiendum & instituendum presentare debeant & obligentur qui etiam presentatus dicto beneficio modo premisso inservire teneatur, Idem quoque beneficiatus beneficium hujusmodi preter eorundem patronorum expressos consensum & voluntatem resignare permutare aut alias quomodolibet dimittere nequeat, quotienscunque vero iidem patroni presentationem hujusmodi plus tempore prespecificato aliquatenus differrent, totiens omni tali & nulla alia vice jus presentandi & conferendi ad idem beneficium ad prepositum ecclesie Spirensis deuolvi pertinere ac eidem applicari debeat contradictione & impedimento quibus-

vis

Digitized by Google

pedicte preſentibus & ſcientibus admittere neque pecunias ullas inde provenientes manibus aut poteſtati eius recipere vel applicare audeat aut valeat ſub dicti beneficii jn eventum contraventionis realis & eſpectualis privationis pena ſcilicet ſi cum & quocienscunque venditiones reluitiones reemptiones ſeu alienationes ullas hujusmodi redditiuum fructuum bonorum obventionum rerum aut jurium aut donationum legationum traditionum ſeu deputationum rerum bonarum ſeu valorum quorumcumque ad dictum beneficium qualitercumque fieri eveniret peccunie jnde cedentes aut provenientes procuratoribus & juratis ſepedicte eccleſie de ſcitu beneficiati dicti altaris tradi & conſignari ac per eosdem in armario ſeu ſcrinio prelibate eccleſie reponi & in utilitatem dicti beneficii quantocius viceverſa converti & applicari debeant beneficiatusque dicti altaris pro tempore exiſtens contra premiſſa omnia & ſingula ſeu eorum aliquid nullis indulto licentia privilegio libertate facultate auctoritate abſolutione diſpenſatione aut relaxatione generalibus ſeu ſpecialibus unde & qualitercumque impetratis aut conceſſis impetrandi ſue aut etiam motu proprio concedendis uti frui gaudere juvari ſeu tueri poſſit aut valeat modum in quemcumque, jus vero preſentandi ad dictum beneficium quotienscunque illud in antea vacare contigerit ad procuratores ſeu juratos ſepedicte parrochialis eccleſie ſancti *Michaelis Wiſſenburgenſis* pro tempore exiſtentes ut & tamquam veros & indubitatos patronos Laicos pleno jure perpetuo ſpectare & pertinere

Digitized by Google

tinere debeat, Qui quidem patroni ad idem beneficium vacatione eius per cessum vel decessum quotienscunque occurrente in unius mensis spatio a tempore vacationis hujusmodi continuo & Inmediate currente & subsequente ulterioribus mora & dilatione sublatis personam habilem & ydoneam actu sacerdotem aut que infra annum proximum a tempore presentationis facte in sacerdotem de jure libere & licite promoveri valeat ex & de parochianis dicte ecclesie sancti *Michaelis* natam modo premisso qualificatam, si autem talis inibi sit & reperiatur, que si illic non habeatur in talem eventum aliquam de incolis supradicti opidi *Wissenburg* ut prefertur qualificatam si autem talis ibidem similiter non sit & habeatur aliam pariformiter qualificatam de loco seu locis viciniori aut vicinioribus opido *wissenburg* adjacenti seu adjacentibus nobis & successoribus nostris, seu officiali nostro aut eorundem ad investiendum & instituendum presentare debeant & obligentur qui etiam presentatus dicto beneficio modo premisso inservire teneatur, Idem quoque beneficiatus beneficium hujusmodi preter eorundem patronorum expressos consensum & voluntatem resignare permutare aut alias quomodolibet dimittere nequeat, quotienscunque vero iidem patroni presentationem hujusmodi plus tempore prespecificato aliquatenus differrent, totiens omni tali & nulla alia vice jus presentandi & conferendi ad idem beneficium ad prepositum ecclesie Spirensis deuolvi pertinere ac eidem applicari debeat contradictione & impedimento quibus-

vis

Digitized by Google

vis ceſſantibus; qua propter pro parte dictorum exponentium nobis humiliter fuit ſupplicatum quatinus novi dicti beneficii inſtitutionem fundationem dotationem & ordinacionem modo ſerie & ordine ſupraſcriptis admittere laudare erigere ratificare approbare & confirmare ac ordinare noſtre autoriſationis preſidio communire nec non prenominatum *benedictum Gruſſe* ad dictum novum beneficium nobis per eosdem procuratores ſeu Juratos eccleſie nominatum & preſentatum de eodem inveſtire & ad illud inſtituere ceteraque officio noſtro incumbentia eidem impendere dignaremur, nos itaque *Georgius* Doctor prepoſitus ſupradictus attendentes quod juſtis petentium deſideriis decet preſtare aſſenſum, dictorum exponentium fundatorum propoſitum quod ſuper hoc pie & provide factum eſt conſiderantes, commendantes ratumque & gratum habentes ſupradictum altare ſancti Nicolai cum ſuis juribus & pertinentiis preſentibus & futuris univerſis in perpetuum eccleſiaſticum beneficium erigendum illiusque inſtitutionem fundationem dotationem & ordinationem in & ſub omnibus & ſingulis clauſulis punctis capitulis & articulis ſuperius deſcriptis auctoritate noſtra ordinaria admittendas laudandas ratificandas approbandas & confirmandas duximus pro ut erigimus admittimus laudamus ratificamus approbamus & confirmamus huiusque ſcripti patrocinio communimus pro nobis & ſucceſſoribus noſtris univerſis in Dei nomine in his ſcriptis & per preſentes, ceterum quoque antedictum *Benedictum Gruſſe* ut premitti-

tur

Digitized by Google

tur nominatum ad idem novum beneficium in persona honorabilis nobis in Christo dilecti domini *Jacobi Leoniberg* beneficiati ecclesie sancti *Johannis Wissenburgensis* procuratoris & procuratorio nomine dicti *Benedicti* de cujus ad hoc procurationis mandato sufficienter nobis constabat primitus ab eodem procuratore in antedicti *Benedicti* tactis scripturis sacro sanctis ad sancta Dei Ewangelia obediencie & alias solito & debito corporaliter prestito juramento per nos recepto auctoritate predicta ad dictum novum beneficium instituimus & de eodem investimus sibique illud cum omnibus suis juribus & pertinentiis contulimus & assignavimus atque de eo providemus prout investimus instituimus conferimus assignamus & providemus per presentes in Christo nobis dilecto Decano Capituli *Wissenburgensis* mandantes quatinus eundem *Benedictum* seu procuratorem eius prefatum pro eo populo dicte ecclesie sancti Michaelis & in aliis quorum interest pro vero beneficiato altaris prelibati presentet ac ipsum in & ad corporalem realem actualem ipsius beneficii juriumque & pertinentiarum omnium ipsius possessionem ponat & inducat ac sibi de fructibus redditibus obventionibus & juribus eius universis plenarie & integre responderi, honoremque & reverentiam condignos ab his quorum interest exhiberi ac ab eiusdem Capituli confratribus & concapitularibus in confratrem & concapitularem recipi faciat adhibitis solempnitatibus debitis & consuetis ut autem hujusmodi institutio fundatio datio ordinatio nostreque erectio admissio laudatio

Digitized by Google

datio ratificatio approbatio & confirmatio ceteraque premiſſa prout preſcripta ſunt rate & firme permaneant atque propter temporis diuturnitatem ab hujusmodi memoria non recedant aut prolabantur preſentes noſtras literas deſuper fieri noſtreque prepoſiture ſigilli appenſione communiri juſſimus & fecimus Datum viceſima ſecunda die menſis Septembris anno Domini mileſimo quadringenteſimo nonageſimo.

Acceſſit etiam Confirmatio Apoſtolica Data Romæ apud S. Petrum Anno eodem Kalendis Decembris Pontificatus Innocentij Viij. anno ſeptimo.

LVIII.

CONFIRMATIO BENEFICII SS. PETRI ET PAULI IN WISSENBURG.

Ulricus de Helmſtat decretorum doctor prepoſitus eccleſie Spirenſis univerſis & ſingulis Chriſtifidelibus preſentibus & futuris eternam in domino ſalutem. Inter alia noſtri Archidyaconatus officium tangentia hoc quaſi potiſſimum eſſe dinoſcitur ut eà que divini cultus augmentum populique Chriſtiani devocionem reſpiciunt verbo ſtudeamus & opere favorabiliter promovere, ſane ſiquidem pro parte in Criſto nobis dilecti *Waltheri Walſpron* presbiteri cappellani monaſterii ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum Oppidi *Wiſſenburgk* Spirenſis diocefis noſtri Archidiaconatus nobis oblata continebat

Digitized by Google

nebat expoſicio quod ipſe divine miſeracionis gracia motus ſollicitoque ſtudio pias quondam domini *Petri Walſpron* presbiteri capellani dicti monaſterii ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum ac *Nicolai* fratris ejusdem patris naturalis ipſius *Waltheri* exponentis dum viveret ultimas voluntates exequi volens In ſue ac dictorum *Petri* & *Nicolai Walſpron* germanorum Ipſorumque parentum progenitorum benefactorum & omnium Chriſtifidelium animarum remedium & ſalutem in omnipotentis Dei eiusque intacte genitricis virginis Marie & tocius celeſtis exercitus laudem & gloriam perpetuum beneficium ſacerdotale in capella Offorii parrochialis eccleſie ſancti Johannis dicti opidi *Wiſſemburgk* ad altare beate Marie virginis glorioſe admiſſione & voluntate venerandi domini *Heinrici* abbatis monaſterii ſanctorum Petri & Pauli ſupradicti patroni & ſeu collatoris prelibate eccleſie ſancti *Johannis* ad hoc legitime accedentibus de novo erexerit inſtituerit fundaverit illudque nonnullis cenſibus fructibus redditibus proventibus & obvencionibus pro cujuslibet ejusdem beneficii pro tempore exiſtentis poſſeſſoris ſuſtentacione & alimento de bonis ſibi a Deo collatis dotaverit & providerit prout & quemadmodum in litteris - - erectionis inſtitucionis fundacionis & dotacionis ſigillo abbatiali dicti domini *Heinrici* Abbatis ſub appendente cui preſentes noſtre litere ſunt transfixe ſigillatis plenarie contineri proſpicitur, propterea fuit nobis humiliter ſupplicatum quatenus dicti novi beneficii erectionem fundacionem Inſtitutionem &

Digitized by Google

dotacionem prout facte ſunt admittere laudare ratificare illasque ordinarie noſtre auctoriſacionis preſidio approbare communire & confirmare nec non ſupra dictum *Waltherum Walſpron* nobis per ſupra nominatum dominum *Henricum* Abbatem ad quem etiam ejusque ſucceſſores jus preſentandi, nobis & ſucceſſoribus noſtris prepoſitis ad dictum beneficium vacacionis ipſius caſu occurrente pertinere debebit ad inveſtiendum in vim dictarum erectionis fundationis, inſtitucionis & dotacionis litterarum preſentatum inveſtire & inſtituere ſibique de juribus redditibus proventibus obvencionibus & emolumentis dicti beneficii plenarie integre & cum effectu reſponderi mandare aliaque ſibi circa hec ſolita & neceſſaria impendere elargiri dignaremur, Nos vero *Ulricus* prepoſitus ſupradictus ſupplicacione hujusmodi favorabiliter inclinati ac ipſius fundatoris pium propoſitum conſiderantes quod ſuper hoc provide & pie factum eſt ratum & gratum habentes, dicti novi beneficii erectionem fundacionem Inſtitutionem dotacionem & ordinacionem modo & forma prout in litteris cui preſentes litere transfixe ſunt continetur factas cum omnibus & ſingulis ſuis clauſulis punctis & articulis in eisdem contentis & deſcriptis ordinaria noſtra auctoritate pro nobis & ſucceſſoribus noſtris in Dei nomine admittendas laudandas & ratificandas illasque approbandas & confirmandas duximus prout admiſimus laudamus & confirmamus & preſentis ſcripti patrocinio communimus Et perpetuo viribus ſubſiſtere decernimus nec non ſupradicto *Waltbero Wals-*

Digitized by Google

Walspron nobis ad investiendum ut premittitur presentato predictum novum beneficium cum omnibus & singulis juribus & pertinentiis in personam honorabilis viri domini *Philippi Mey* sexprebendarii in ecclesia Spirensi antedicti *Waltheri Walspron* procuratoris de cujus procurationis mandato legitime certificati fuimus coram nobis personaliter constituti & id flexis genibus humiliter petentis solito tamen & consueto a prefato domino *Philippo* mei procuratore tactis scripturis sacrosanctis ad sancta Dei Ewangelia in animam prenominati *Waltheri Walspron* principalis corporaliter prestito juramento per nos primitus recepto contulimus & assignavimus ac sibi de eodem providimus Ipsumque ad idem beneficium instituimus atque de eodem investimus conferimusque assignamus providemus instituimus & jnvestimus in hiis scriptis & per presentes mandantes in christo nobis dilecto Decano Capituli sedis *Wissenburck* & aliis quorum interest sub debita obedientia quatenus prenominatum *Waltherum Walspron* ut premittitur jnvestitutum & institutum in & ad dicti novi beneficii corporalem realem & actualem effectualemque possessionem juriumque & pertinentiarum omnium ejusdem inducant ac inductum defendant sibique de fructibus redditibus proventibus juribus & obventionibus universis & singulis quorum interest aut inantea intererit plenarie integre & cum effectu responderi & ab omnibus honorem & reverentiam exhiberi necnon a dicti Capituli confratribus & concapitularibus in confratrem & concapitularem recipi

Digitized by Google

faciant adhibitis ſolempnitatibus debitis & conſuetis, ut autem erectio, fundacio, dotacio noſtraque hujusmodi confirmacio rate & firme permaneant atque propter temporum diuturnitatem ab hominum non diſcedant memoria preſentes literas deſuper ſcribi noſtreque prepoſiture ſigilli juſſimus & fecimus appenſione communiri decernentes ex nunc irritum & inane ſi ſecus ſuper hijs a quoquam contigerit attemptari. Datum feria ſexta poſt feſtum Beate Marie Magdalene ſub anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octavo. 24. Jul.

LIX.

INSTITUTIO STIPENDII AD ALTARE SANCTI MATERNI IN WYSSENBURG.

Georgius de Gemmyngen utriusque Iuris doctor prepoſitus eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam. Commiſſi officii eiusque injuncte nobis cure debite ammoniti non incongrue ſollicitamur ut aures noſtras ad ea que divini cultus augmentum reſpiciunt benigniter inclinemus, ſane pro parte honorabilium ac honeſtorum virorum domini *Philippi plebani* nec non *Matherni Steygelm an Johannis de francfordia Clauſonis Ortenberg Udalrici Neeff*, *nicolai Moterer*, *Clauſonis Schuſter*, *Johannis Junge de Zaberna*, *Johannis Wyſſgerwer Jodo-*

Digitized by Google

Jodoci tendwin Johannis Berſthen, Michaelis Solt & Laurentii Keſtner juratorum eccleſie parochialis ſancti *Johannis* opidi *wiſſenburg* Spirenſis dioceſis noſtri Archidiaconatus ac domini *Ade Sommer* Capellani ſecularis monaſterii ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum dicti opidi nobis oblata peticio continebat quod olim venerabilis ac honeſti viri dominus *Mathernus Harſt* Canonicus Eccleſie ſancti Stephani *Johannes hoeſt* tunc *Senior Burginger* opidi predicti & *Catherina zum haſel* ipſius conjugis legitima dicti domini *Matherni* parentes dum in humanis agebant pio devocionis zelo ducti in Omnipotentis Dei ſueque intemerate genitricis virginis Marie nec non omnium ſanctorum & beati *Matherni* Epiſcopi laudem & honorem altari novo in dicta eccleſia parochiali ſancti *Johannis* wiſſenburgenſis in honore ejusdem *Matherni* Epiſcopi dedicato nonnullos annuos Redditus pro inſtitutione quarundam miſſarum perpetuarum in ipſo altari ebdomedatim celebrandarum donarunt atque elargiti ſunt quos quidem redditus ſupra præfatus poſtmodum dominus *adam* Senior Capellanus ſimili zelo ductus in centum & quinquaginta florenis auri Renenſis pro comparacione ſeptem cum dimidio florenorum annue penſionis in ſui ac parentum & omnium amicorum atque benefactorum & eciam eorum ſui & ſuorum parentum atque progenitorum in anniverſario ſuo ac in miſſarum ſolempniis memoriam habuerunt aut pro ipſis unam ſalutationem angelicam vel Ave Maria dixerint, remedium & ſalutem augmentavit Ita ut in ipſo al-

Digitized by Google

faciant adhibitis ſolempnitatibus debitis & conſuetis, ut autem erectio, fundacio, dotacio noſtraque hujusmodi confirmacio rate & firme permaneant atque propter temporum diuturnitatem ab hominum non diſcedant memoria preſentes literas deſuper ſcribi noſtreque prepoſiture ſigilli juſſimus & fecimus appenſione communiri decernentes ex nunc irritum & inane ſi ſecus ſuper hijs a quoquam contigerit attemptari. Datum feria ſexta poſt feſtum Beate Marie Magdalene ſub anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octavo. 24. Jul.

LIX.

INSTITUTIO STIPENDII AD ALTARE SANCTI MATERNI IN WYSSENBURG.

Georgius de Gemmyngen utriusque Iuris doctor prepoſitus eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam. Commiſſi officii eiusque injuncte nobis cure debite ammoniti non incongrue ſollicitamur ut aures noſtras ad ea que divini cultus augmentum reſpiciunt benigniter inclinemus, ſane pro parte honorabilium ac honeſtorum virorum domini *Philippi plebani* nec non *Matherni Steygelm an Johannis de francfordia Clauſonis Ortenberg Udalrici Neeff, nicolai Moterer, Clauſonis Schuſter, Johannis Junge de Zaberna, Johannis Wyſſgerwer Jodo-*

Digitized by Google

Jodoci tendwin Johannis Berſthen, Michaelis Solt & Laurentii Keſtner juratorum eccleſie parochialis ſancti *Johannis* opidi *wiſſenburg* Spirenſis dioceſis noſtri Archidiaconatus ac domini *Ade Sommer* Capellani ſecularis monaſterii ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum dicti opidi nobis oblata peticio continebat quod olim venerabilis ac honeſti viri dominus *Mathernus Harſt* Canonicus Eccleſie ſancti Stephani *Johannes hoeſt* tunc *Senior Burginger* opidi predicti & *Catherina zum haſel* ipſius conjugis legitima dicti domini *Matherni* parentes dum in humanis agebant pio devocionis zelo ducti in Omnipotentis Dei ſueque intemerate genitricis virginis Marie nec non omnium ſanctorum & beati *Matherni* Epiſcopi laudem & honorem altari novo in dicta eccleſia parochiali ſancti *Johannis* wiſſenburgenſis in honore ejusdem *Matherni* Epiſcopi dedicato nonnullos annuos Redditus pro inſtitutione quarundam miſſarum perpetuarum in ipſo altari ebdomedatim celebrandarum donarunt atque elargiti ſunt quos quidem redditus ſupra præfatus poſtmodum dominus *adam* Senior Capellanus ſimili zelo ductus in centum & quinquaginta florenis auri Renenſis pro comparacione ſeptem cum dimidio florenorum annue penſionis in ſui ac parentum & omnium amicorum atque benefactorum & eciam eorum ſui & ſuorum parentum atque progenitorum in anniverſario ſuo ac in miſſarum ſolempniis memoriam habuerunt aut pro ipſis unam ſalutationem angelicam vel Ave Maria dixerint, remedium & ſalutem augmentavit ita ut in ipſo al-

Digitized by Google

tari nouo ſancti *Matherni* cui redditus hujusmodi ſe modo ad ſummam ſeu valorem annuum viginti ſex florenorum extendentes deſervire debent non quidem perpetuum beneficium ſed nudum ſit atque maneat ſervicium ſive ſtjpendium per dictum dominum *Adam Sommer* quo ad vixerit & poſt illius mortem atque deceſſum per aliquem abilem & ydoneum ac laudabilis vite & honeſte converſacionis presbiterum actu ſacerdotem ad nutum amovibilem quem plebanus & jurati dicte Eccleſie pro tempore exiſtentes ita ut plebanus adinſtar unius juratorum nonniſi unicam habeat vocem tociens quociens oportunum fuerit eligere & nobis archidyacono loci atque ſucceſſoribus noſtris ad providendum ſibi de illo preſentare debebunt deſerviendum poſſidendum & obtinendum qui quidem presbiter ut ſic poſt mortem prefati Domini *Ade Sommer* ad dictum ſtipendium electus preſentatus & de illo proviſus in dicto opido *wiſſenburg* perſonaliter reſidere ac nobis & ſucceſſoribus noſtris nec non Decano Capituli ſedis ruralis in *wiſſenburg* prout ceteri ejusdem Capituli confratres in licitis honeſtis & conſuetis obedire nec non ſingulis ſeptimanis in dicto altari ſancti *Matherni* tres miſſas videlicet ſingulis diebus dominicis poſtquam plebanus vel alius eius nomine predicationem verbi Dei concludendo conſummaverint & a Cancellis deſcenderint unam ac die Sabathi aliam quandocunque per Ebdomedam exceptis Dominica & Sabathi diebus feſtum aliquod occurrerit in ipſa feſtivitatis die, ſin autem nulla per ebdomedam feſtivitate occurrente

aliquo

Digitized by Google

aliquo alio die ejusdem ebdomede sibi presbitero propter Dominicam & Sabathi diem magis congruente terciam, Missas hujusmodi per se, preter tamen & citra ullam plebani ceterorumque in dicta ecclesia beneficiatorum prejudicium celebrare nec non plebano pro tempore dicte ecclesie in quatuor principalioribus ac aliis festivitatibus nec non dominicis ceterisque diebus & temporibus presertim in vesperis Sabbatinis ac dominicalibus aque benedicte asperssionibus & aliis officiis dominicis cantando & legendo assistenciam fidelem facere debebit atque tenebitur ipso tamen presbitero quociens plebanus pro tempore divina intermittit officia aut forte aliqua ad que ex debito non obligatur perficit ad nullam nisi eam quam voluntarie voluerit assistenciam obligato ac eciam in aliis que stolam concernunt ut sunt proles baptisare, mortuos tumulare confessiones audire infirmos visitare contrahentes intronisare verbum Dei seminare ecclesiastica sacramenta ministrare & ab aliis hijs similibus que plebano & suis capellanis ac divinorum Rectoribus incumbunt omnino supportato permanente Idem eciam presbiter dictas missas ebdomedales eo quo prescribitur ordine per se & non per alium celebrare sit astrictus nisi forte Corporali infirmitate aut alio legitimo impedimento quo minus per se missarum in dicto altari posse celebrare solempnia detineretur ex tunc stante infirmitate vel impedimento hujusmodi alteri presbitero per eum disponendo locus sit dictas missas pro eo celebrandi Et si quod absit presbiter dictum stipendium pro tem-

Digitized by Google

pore obtinèns in premiſſis omnibus & ſingulis vel eorum aliquo negligens fuerit vel rebellis aut hujusmodi ordinacioni eo quo preſcribitur modo in toto uel in parte non paruerit ſeu alias inhoneſte converſacionis & culpabilis vite fuerit ex tunc tociens quociens liberum ſit plebano & juratis pro tempore eundem presbiterum ſic negligentem & rebellem aut alias inhoneſte ſe habentem quocumque tempore anni licenciare & amovere ac nobis & noſtris ſucceſſoribus alium abilem & ydoneum Laudabilis vite & honeſta converſacionis presbiterum actu ſacerdotem de dicto ſtipendio ut ſupra providendum preſentare liberum eciam erit cuilibet presbitero dictum pro tempore ſtipendium obtinenti Id ipſum ſtipendium quandocunque voluerit abſolute dimittere facultate tamen illud pro quocumque beneficio eccleſiaſtico vel alio ſimili ſtipendio reſignandi permutandique ſibi penitus adempta atque interdicta presbiter autem qui pro tempore ſtipendium ipſum obtinens illud ut premittitur dimiſerit aut alias abinde per plebanum & juratos ex premiſſa vel alia rationabili cauſa amotus fuerit ſi de dicti ſtipendii proventibus plusquam ſibi dimiſſionis vel amocionis hujusmodi tempore competebat percepiſſet & ſublevaſſet plebano & juratis pro tempore proventus hujusmodi deducto inde rato ſuo quo contentus eſſet recompenſabit quare ſumus pro parte prefatorum plebani atque juratorum nec non Domini *Ade Sommer* exponencium humili cum inſtantia requiſiti quatenus dicti ſtipendii ac trium miſſarum ebdomedalium, auctoritate

Digitized by Google

ritate noſtra ordinaria ut archidyaconus loci admittere ratificare & approbare illiſque pro ipſorum ſubſiſtentia firmiori robur noſtre autoriſationis adycere dignaremur, nos igitur ipſorum ſupplicationibus tanquam juſtis prono annuentes affectu, inſtitutionem, donacionem largicionem omniaque & ſingula premiſſa auctoritate predicta admittendum ratificandum approbandum & indulgendum duximus prout admittimus ratificamus approbamus pariter & indulgemus ac noſtre autoriſacionis preſidio communimus per preſentes. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium premiſſorum preſentes literas exinde fieri noſtrique ſigilli juſſimus & fecimus ſubappenſione communiri Datum Anno Domini Milleſimo quingenteſimo ſexto die Sabbathi nona menſis Maij.

LX.

FUNDATIO BENEFICII BEATÆ MARIÆ VIRGINIS IN CAPELLA OSSORII IN WISSENBURG.*

Henricus Dei gracia Abbas Monaſterii ſanctorum *Petri* & *Pauli* Apoſtolorum in *Wiſſenburg* ordinis ſancti *Benedicti* Spirenſis dioceſis ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinentis univerſis preſencium inſpectoribus pateat evidenter & ſinceram in Domino caritatem. Acceptiſſimum eſſe

* Sub Archidiaconatu Majoris Spirenſis & Decanatu Wiſſenburgenſi, vid. Tomum X. Subſid. Dipl.

Digitized by Google

esse Deo credimus & hominibus fructuosum b nignum assensum adhibere talibus per que divin cultus augetur & animarum salus multipliciter c mulatur Hinc est quod noster devotus *Walther Walspron* Cappellanus secularis dicti nostri mon sterii divinam sibi & suorum predecessorum & pr genitorum inspirantem gratiam & voluntates ult mas quondam domini *Petri Walspron* capitulari secularis dicti nostri Monasterii & fratris eius *Nicolai Walspron* predicti domini *Walteri* patris exequi volens pie & devote attendens quam gloriosum ac salutiferum & ab omnibus Cristifidelibus Venerandum sacrosancte misse misterium In qua hostia saluberrima videlicet corporis & sanguinis nostri Salvatoris prout ipse idem dominus noster Instituit consecratur & pro salute vivorum & defunctorum fidelium devotissimis orationibus jmmolatur, devote etiam cogitans juxta voluntatem dictorum suorum progenitorum quot & quanta munera graciarum melliflua de hoc fluant sacramento deliberacione prehabita diligenti pro salute animarum sue & specialiter dictorum domini *Petri* & *Nicolai* patris eius nec non omnium progenitorum & benefactorum & remissionem peccatorum suorum novum perpetuum beneficium sacerdotale ad Laudem omnipotentis Dei & honorem glorioſissime jntemerate virginis *Marie* in Capella *Offorii* cimiterii parochialis ecclesie sancti *Johannis* in *Wissenburg* nobis attinentis consecrata & erecta de bonis & possessionibus suorum & suis in forma infrascripta erexit instituit & fundavit primo voluit &

vult

Digitized by Google

vult Idem fundator quod quilibet dicti beneficii beneficiatus tres missas perpetuis temporibus singulis jn ebdomadis in dicto altari celebret & ad celebrandum astrictus sit videlicet omni die dominica unam de sancta Trinitate & hoc post primum pulsum summe misse prefate parochialis ecclesie dempto tempore quadragesimali & adventus Domini quia tunc legendum est de tempore seu dominica & alias duas in ebdomada unam de beata virgine *Marie* & aliam pro defunctis quarum si unam vel plures in eadem ebdomoda neglexerint legendam seu legendas in ebdomoda sequenti eam vel eas compleat, quod si facere neglexerit & obmiserit pro qualibet missa sic neglecta tres solidos denariorum exolvere realiter & cum effectu tradere debet & teneatur dempto jn infirmitatibus constituto vel alias causa rationabili ipsum urgentem, & prefati jurati pro eadem pena proxima die dominica sequenti panes comparare debent & distribui faciant pauperibus in eadem Capella si talis beneficiatus dictam penam dare siue exolvere recusaret tum plebanus & jurati supradicte parochialis ecclesie possunt & debent eundem privare mediis fructibus supradicti beneficii & illos convertere ad usum fabrice ecclesie predicte Item quod si beneficiatus continuam & personalem ibidem faciat residenciam & dictum suum beneficium deserviat indulto seu permissione superiorum eciam cuiuscumque non obstante Idem beneficiatus plebano pro tempore existenti in nullo obligatus esse debet nisi qubd in festivitatibus dominicis & aliis festivis

die-

Digitized by Google

diebus in cantando assistenciam faciat, Item quod si fructus prefati beneficii augmentarentur in annuis censibus usque ad summam quadraginta florenorum Renensium prefatus tunc sic beneficiatus teneatur ebdomadam super addere unam missam prefatis tribus sub preinserta pena, in casu vero quo dictus beneficiatus in dicto beneficio personaliter non resideret voluit Idem fundator & dotator quod tunc fructibus dicti beneficii omnino carere debet, quos quidem fructus voluit ut per ecclesie juratos ibidem colliguntur & in modum qui sequitur distribuantur videlicet quod dictas tres vel quatuor missas ebdomadatim legi vel celebrari procurent, de aliis autem superfluis fructibus in augmentum dicti beneficii distribuant tam diu & quousque beneficiatus dicti beneficii debitam & personalem faciat residentiam & contra prescripta non debet aliquo privilegio seu indulto tueri Item quod collacio seu provisio dicti beneficii ad abbatam monasterii supra dicti pro tempore existenti spectare & pertinere debet modo & forma infra scriptis videlicet quocienscunque dictum beneficium vacaverit quamcunque personam tunc habiliorem & ydoneam plebanus & jurati dicte ecclesie seu maior eorum pars cum plebano de consanguineis seu progenie dicti fundatoris videlicet quondam *Magdalene Walspron* quondam uxore *dyemari bogner* & *Margarethe Walspronem*, uxore quondam *Nicolai Hutters* defunctorum jam actu sacerdotem vel qui potest in anno in sacerdotem promoveri, abbati pro tempore existenti, nominaverint ac devote pro eadem persona

Digitized by Google

ſona ſupplicaverint Idem dominus abbas eundem abilem & ydoneum reperiens eidem dictum beneficium absque aliqua intricatione & jmpedimento conferre debet archidiacono loci ad inveſtiendum preſentandum ita futuris perpetuis temporibus obſervari. Item voluit dictus fundator quod ſi de dictis ſuis Conſanguineis ſeu genere ſuo pro tempore vacationis nullus inveniatur infra annum abilis ad ſacerdocii gradum promovendus quod tunc ipſi plebanus & jurati predicti habeat eligere & nominare abiliorem & diſcretiorem quem poſſunt habere actu ſacerdotem vel infra annum promovendum ordinandum & abbati pro tempore exiſtenti eundem preſentare modo & forma premiſſis. hec autem ſunt bona & redditus ad ipſum beneficium ſpectantia & aſſignata Primo omnia & ſingula bona que ſupradicti dominus *Petrus & Nicolaus Walspron* frater eius carnalis ſubſecuti ſunt per hereditatem a ſuis progenitoribus dictis der *Walspronnin* ſitis in villa *Sebach* ſuperiori videlicet centum ſeptuaginta jugera agrorum, Item hortus ſitus in villa predicta dictus der *Schundberg* ubi quondam fuit domus poſita Item ſeptem jugera agrorum pratorum ut habetur in regiſtris deſuper confectis, Item hortus ſitus in *Wyſſenburg* ante portam que dicitur *Kettentorlm* qui quondam fuit *ſigmundi Reuches* quem ſupradictus fundator emit pro Centum quinquaginta florenis Rinenſibus ut habetur in litteris deſuper confectis Item quinque libros denariorum annui cenſus reemibiles quos pro nunc dat *Kappen Claus jn Schleite* ut etiam habetur in litteris deſuper

Digitized by Google

per confectis, Ad quam quidem ut prefertur novi beneficii erectionem Institucionem fundacionem & bonorum nominationem per sepefatum *Waltherum Walspron* per se & suorum progenitorum sic ut premittitur facta fuit nobis humiliter supplicatum ut ad hoc nostrum benivolum assensum pariter & consensum ex debita auctoritate & officii nostri adhiberemus cum juste petenti non sit denegandus assensus eciam Deo acceptam & hominibus gratam attendentes Et hiis velut pastor bonus ut debemus intendere volentes auctoritatem nostram assensum pariter & consensum hijs scriptis In Dei nomine adhibuerimus & presentibus adhibemus ratificantes auctorisantes & confirmantes eandem Institutionem fundacionem bonorum nominacionem pro ut & quantum ad vestrum officium spectare & pertinere dinoscitur, tamen nostri & dicti nostri monasterii juribus privilegiis Indultis & graciis in hiis semper salvis, Insuper venerabili viro domino preposito Spirensi auteius vices in hac parte gerenti in vim dicte fundacionis prefatum *Waltherum* Capellanum nostrumper presentes ad illud presentavimus & instituimus rogantes una cum eodem ipsum ac omnia alia & ea adhibere que in hac parte vestrum concernunt officium pariter jnvestire velitis in cujus rei test. monium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Wissenburg die Saturni quinta mensis Aprilis Anno a nativitate Domini Milesimo quadringentesimo septuagesimo septimo.

LXI.

Digitized by Google

LXI.

CONFIRMATIO BENEFICII SS. MICHAELIS ARCHANGELI, SEBASTIANI ET WENDELINI IN GLEISWEILER.*

Universis & singulis Christi fidelibus presentibus & futuris. *Georgius de Gemmyngen* utriusque juris, doctor prepositus ecclesie Spirensis salutem in Domino sempiternam cum subscriptorum noticia indubitata inter alia officio nostro incumbentia hoc quasi potissimum esse arbitramur ut ea que divini cultus augmentum respiciunt verbo studeamus & opere favorabiliter promovere, exhibita siquidem nobis nuper in Christo dilectorum pastoris & juratorum ecclesie parrochialis in *Glyssiwiler* Spirensis diocesis nostri archidyaconatus petitio continebat quod ipsi in Omnipotentis Dei eiusque glorioſissime & Illibate intemerateque virginis & matris *Marie* ac tocius celestis exercitus Laudem & gloriam nec non parentum progenitorum liberorum germanorum predecessorumque & successorum suorum ac cunctorum Christi fidelium animarum salutem & remedium prebendam sacerdotalem in altari sanctorum *Michaelis* Archangeli *Sebastiani* martiris & *Wendalini* confessoris in dicta ecclesia parochiali ville *Glyssiwiler* noviter consecrata fundaverint & erexerint eandemque prebendam de & ex quarundam dicte ville incolarum bonis mobilibus piisque elimosinarum elargitionibus se annuo ad valorem quindecim cum dimidio florenorum exten-

* Sub Decanatu Wiler in Archidiaconatu majoris.

Digitized by Google

tendentibus ac domo & habitatione ſatis valente dotaverint modo & forma ſubnotatis quod videlicet ipſius beneficii ſeu prebende collatio quotiens illud in antea vacare contingeret ad paſtorem ſive plebanum & juratos antedictos & eorum ſucceſſores pleno jure ſpectare debeat & pertinere qui illud infra unius menſis hujusmodi vacationem immediate ſubſequentis ſpatium alicui abili & ydoneo presbitero ſeculari aut qui infra annum proximum in ſacerdotem promoveri valeat conferre illumque prepoſito Spirenſi pro tempore exiſtenti aut ipſius officiali ad inveſtiendum & inſtituendum preſentare habebunt & teneantur alioquin quidem collatio hujusmodi tociens quociens paſtor ſive plebanus & jurati illam infra dicti menſis a die occurrentis vacationis immediate ſequentis ſpatium facere diſtulerint elapſo menſe ad prepoſitum Spirenſem pro tempore ſine medio ea vice ipſo facto devoluta eſſe, quodque preſentatus pro tempore & ad ipſum beneficium inveſtitus quamdiu ipſius beneficii redditus & proventus valorem quindecim cum dimidio florenorum annuos non excedant unam duntaxat miſſam ebdomodatim in dicto altari, ſed eisdem fructibus ad ſufficientem & congruam beneficiati pro tempore competentiam modo infra deſcripto augmentatis duas ebdomodatim miſſas de mane in aurora vel de poſt citra tamen ullum paſtoris ſive plebani pro tempore exiſtentis preiudicium celebrare ac in dicto beneficio perſonaliter reſidere nec non paſtori ſive plebano juxta aliarum congruentiam circumiacentium eccleſiarum morem &

ob-

Digitized by Google

obſervantiam in divinis aſſiſtentiam facere fidelem atque in dicto beneficio honeſte ac decenter regere & ipſius beneficii bona in eſſe & debita cultura conſervare nec non pro qualibet miſſa quam beneficiatus pro tempore canonico ceſſante impedimento neglexerit toties quotiens penam unum ſolidum denariorum per juratos eccleſie ante dicte ſublevandorum & in ipſius beneficii fructuum & reddituum augmentatorum comparatione convertendorum irremiſſibiliter perſolvere & nihilominus miſſas neglectas hujusmodi complere teneatur neque dictum beneficium permutabit aut reſignabit ſeu illi alias quomodolibet cedet ſive renuntiabit niſi de dictorum plebani & juratorum pro tempore conſenſu & voluntate quodque etiam bona immobilia ipſi beneficio in preſentiarum donata ac applicata ac in futurum donanda & applicanda de quibus ſaltem hactenus decima dari & perſolvi conſueverit in antea etiam ſicut hactenus fuere decimalia ſint atque permaneant nec non moderno ipſius beneficii poteſtate ac poſſeſſorie infra nominato decedente vel beneficium hujusmodi alias quomodolibet demittente liceat ipſis plebano & juratis pro tempore exiſtentibus ipſius beneficii fructus redditus & proventus de prepoſiti pro tempore ſive illius officialis conſenſu atque indulto ſequeſtrare illosque ſic ſequeſtratos in reddituum & fructuum hujusmodi augmentacionem usque ad ſufficientem & congruam beneficiati pro tempore competentiam atque ſuſtentationem convertere. Qua propter fuit nobis pro parte dictorum exponentium humiliter

Digitized by Google

ſupplicatum, quatinus ſupradicti novi beneficii eccleſiaſtici erectionem fundacionem dotacionem & inſtitutionem admittere approbare & confirmare nec non diſcretis in Chriſto nobis dilectis *Jodocum Wolf* clericum Spirenſis dioceſis nobis per plebanum & juratos antedictos ad hujusmodi novum beneficium nominatum & preſentatum de eodem inveſtire & ad illud inſtituere ceteraque nobis ſuper premiſſis ex officii noſtri debito incumbentia facere & impendere dignaremur Nos itaque *Georgius de Gemmingen* doctor & prepoſitus ſupradictus attendentes ſupplicationem hujusmodi fore juſtam & racioni conſonam quodque juſtis petentium deſideriis nos deceat facilem preſtare aſſenſum & quia eccleſie parrochialis in *Gliswiler* antedicte in qua dictum novum beneficium inſtitutum extitit collatio preſentacio & quevis alia diſpoſitio ad nos & prepoſitum pro tempore eccleſie Spirenſis dum vacat pleno jure pertinere dinoſcitur dictique exponentes atque dotatores nos de ipſius novi beneficii redditibus cenſibus atque bonis ſe annuatim ad valorem quindecim cum dimidio aureorum renenſium extendentibus deque competenti habitatione ſive domo pro beneficiato dicti novi beneficii ſufficienter certificarunt idcirco dictum novum beneficium illiusque fundationem erectionem dotacionem & ordinacionem modo & forma premiſſis laudavimus admiſibus ratificavimus approbavimus & confirmavimus nec non Laudamus admittimus ratificamus approbamus & confirmamus ac preſentis ſcripti patrocinio communimus, inſuper quoque ante dictum

Digitized by Google

dictum *Jodocum Wolf* nobis ut premittitur nominatum & presentatum recepto per nos primitus ab eodem tam obediencie quam alias solito & consueto juramento corporali ad dictum beneficium novum instituimus & investivimus investimus conferimus assignamus & providemus per presentes in Christo nobis dilecto decano Capituli sedis Ruralis in *Schwechenheym* sub obediencie debito mandamus quatinus per se vel alium prefatum *Jodocum* in ecclesia parrochiali antedicta populo ibidem pro vero beneficiato dicti novi beneficii publicet & presentet ipsumque in & ad corporalem realem & actualem beneficii hujusmodi juriumque & pertinentiarum omnium eiusdem possessionem ponat & jnducat ac sibi de universis & singulis ipsius beneficii redditibus censibus juribus & obventionibus universis ab omnibus quorum interest plenarie & cum effectu responderi & ab omnibus reverentiam & honorem condignos exhibere nec non a dicti capituli confratribus & concapitularibus in confratrem recipi & faciat concapitularem adhibitis solempnitatibus in his fieri solitis & consuetis in quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum presentes literas exinde fieri nostrique sigilli jussimus & fecimus appensione communiri Datum & actum die Jovis decima sexta mensis Junij Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo primo.

Digitized by Google

LXII.

LITTERE FUNDATIONIS ATQUE DOTATIONIS NOVI BENEFICII IN APPENTHALE.*

Wir *Philips* von gots gnaden pfaltzgraue by Ryne hertzog in Beyern des heyligen Romiſchen Richs Erzdruchſeſs und kurfurſte bekennen und thunt kunt offenbar mit dieſem briefe nach dem wir unſern begirlichen troſt und getruwen Inbrunſtiglich ſetzen in die barmhertzigkeit gottes den uns nieman ſo wol erfolgen mag als die Konigin der barmhertzikeit die hochgelopte mutter Gots unnd Jungffrauw Maria in der Schutz und Schirme wir unſer lybe und ſele dot und lebendig befolhen haben wollen ſo ſint wir ſo vil deſte geneigter uffzurucken und Gotsdinſt zu meren an den enden do ſie jr gnad und raſtung erzeigt das da ir lobe und Ere uſſgerufft geſungen und geleſen werden moge zu ewigen ziten dwyl dan zu *Appenthale* by *Elbſteyn* Spierer biſtumbs jn unſerm furſtenthum und gebiete durch frommer criſtenludt andacht eyn buwe eyner Capelle jn ere der ſelben mutter gottes unnd Jungfrauw Maria uffgericht unnd volnbracht iſt darin man ſie ſuchen anruffen bitten und loben ſol damit dan die wallenden auch heylſame dinſtbarkeit finden an dem ort ſo wir jn der Capellanien die uf den fron altar geſtifft iſt noch einander capellani uff den andern altar der ſel-

* Prope Elbſtein in Archidiaconatu Majoris & Decanatu in Buhel.

Digitized by Google

ſelben capellen jn ere Marie der mutter und der noit Gottes als patron geſtifft und ſtifften auch jn crafft dis brieffs wie nachfolgt nemlich das die eyn tuiglicher frommer Caplan der prieſter unnd Guts erbers weſens und wandels ſie haben beſitzen und verweſen ſol den wir oder unſer erben pfaltzgraven by Ryn und wer die pflegdienſten mit der geiſtlichen lehenſchafft von unſern wegen jnnhat damit belehen und preſentiren die lyhung wir uns auch behalten ſo dick die pfrundt ledig wirdet und haben auch itzunt herr *Johann filius* den erſten Capellan preſentirt dem wirdigen herr *Jorgen von Gemmyngen* dhumprobſt zu Spyer als archidyacon ſolcher perpetuierter Capellan und ſin nachkommen an dieſer pfrunden ſollen alle wochen dun meſſe zu *Appenthal* ſingen oder leſen wir in Got ermant beſonder ſingen ſo er hilff hat nemlich, nemlich allen ſontag eyn und die andern zwo in der wochen ſo es aller bequemlich iſt darin uff allen unſer lieb frauwen abent und tag auch uf den dag der Kirwyhung derſelbe Caplan Sich auch darzu ſchicken ſoll das er ſommer zyten morgens zuſchen ſechs und ſieben Uwern unnd winter zyten zwuſchen ſieben und acht uren vormittag bereyt ſy uber altar zugeen darzu ſol man luten alles umb der wallenden menſchen willen ungeuerlich unnd ſol ſolcher caplan zu *Elbſteyn* oder *Appenthale* wo er ſyn huſunge bekompt perſonlich reſidiren und der capellen bywonen und an urlaup unſer als lehenherrn mit gehelle eyns dhumprobſts zu Spier als ordinarien ſich nit uſſern noch in ey-

Digitized by Google

nich weg fumig halten ob aber der Capellan uff Kranckheit fyns lybs oder ander merglicherchafft meſſe zu ſingen oder zu leſen uf ſoliche tag und feſt verhindert wurde ſo mag e er das die zyt durch eyn andren beſtellen bis er es wider durch ſich mit ſyner meſſe am fontage richten das er dem pferrer zu *Elmſteyn* an den hohen feſten jm jar und an fontagen zum wywaſſer meſs zu ſingen und andern gutlichen ampten hilflich ſin konde doch zu biebt horen teuffen predigen und derglich dem pferrer ſelbs zuſtende unuerbonden ſin es were dan das die noitdorfft zu ettlicher zyt erfordert hilff und byſtant des ſolt er ſich nit weygern dardurch man fumens verkomen mocht der Capellan dieſer pfrunden ſoll in iglicher finer meſſe uber die collect nach der zyt ettlich zulegen nemlich eynen von unſer lieben frauwen als die zyt gibt die andern umb frieden und die dritten vor die ſtifferer und die jr gabe und gutdat an die kirch unnd pfrunde gewant han und furter wenden doit und lebendig unnd ja funnder vor unns uns unſer geſchlecht pfaltzgrauen by Ryne hertzogen in Beyern unſer linien den lebentigen umb glucklich wolfart und den doten umb ewig ruwe bitten und jr andechtig gedechtnis haben wo auch andere prieſter die dohin komen meſſe zu leſen us guter andacht den ſolt er mit ornaten buchern kelchen und andern gereytſchafft das zur meſſe gehort geinwertig ſin und dienen und die nach der meſſe ordelich widder ufheben laſſen. Item wan und ſo dick der Capellan eyn meſſe uberget die er nach lut dieſer

ſtiff-

Digitized by Google

ſtifftung haben ſolt unnd nit thete ſo ſollen jm zwen ſchulding pfenning von yder verſumpter meſſe jnbehalten werden und abegen und die zu merung Gotsdinſts daſelbſt gewant werden unnachleſſig zu pene ſyner verſumunge und ſollen die kirchenpfleger das hanthaben und nit deſtemynder der Capellan in des ordinarien ſtraff darumb ſten ſo dick des noit geſchet die er auch zu iglicher zyt volſtrecken ſoll wie ſich geburt on geuerde der eegenant Capellan ſoll ſich auch nit underziehen keynerley gaben almuſen opfer nutz oder Rent die dahin gefallen gewant oder angelegt werden ſunder die alleyn den Kirchenpflegern volgen laiſſen Jn der Kirchen nutz zu buwe gezierde belucht und andere noitdorfft Jn gotsdinſt in lob und ere der hochgelopten jungfrauwe Marien zu wenden davon auch, die pfleger uns und unſern erben oder wem wir das befelhen oder den die *Elbſtein* als obſtet jnhetten jn byſyn der die eyn dhumproibſt zu Spyer ſo das erfordert wirdet ob er will als ordinarius darin ordent redelich getruwe rechenunge thun ſollen die vor beſtendig uffgenomen wirdet Item dieſer Caplan und bepfrunt und ſin nachkommen ſollen auch nymerme uns unſer erben als patroni und lehenherrn nach die Kirchenpfleger oder yemant umb Competentz oder merunge dieſer pfrunden ſuchen erfordern trachten oder nemen es mocht jne dan mit gutem willen ichts mer volgen wan wir darumb jn Crafft dieſer ſtiefftunge jnen darumb nit pflichtig ſin ſollen und wollen me dan in dieſer ſtiefftunge berurt und beſtympt

Digitized by Google

ist. Item die Kirchenpfleger sollen durch das jar allerleydunge der priester die uber altar gehort den altar unnd alle gezirde orat kelch messbucher belucht hostien wyn saltz ole und alle noitdorftigkeit jn dieser Capellen und zu den altaren darjn bestellen und usnehmen one allem des Capellans und syner nachkomen costen und schaden Mere so stifften wir in der gemelten Kirchen zu *Appenthal* das man alle wochen uff dem Samsstag jm Sommer zu sieben und jm Winter zu acht uren vormittag mit vier priestern das sollen sin der pferrer zu *Elbstein* der frumesser und zwen Caplanen zu *Appenthale* eyn gesungen ampt von unser lieben frauwen nach der zyt haben darzu man luten soll als gewonlich ist, des sich auch jtzt pferrer frumesser und Caplan gewilkurt han und Jr nachkommen auch thun und halten sollen darumb den viern priestern der dieser herr *Johann filius* Caplan eyner sin eyns jeden jars werden soll zehen gut Rinisch gulden nemlich dem pferrer der das anschicken soll vier gulden und den andern dryen priestern yedem zwen gulden den zyten der messner den priestern gewarten und solch gelten werden jn die Kirchenpfleger zu *Appenthal* igliche Jars purificacionis Marie von der Kirchen gefelle gutlich furderlich und on hindernis usrichten und welcher priester aber daran sumigk wurde dem solt abgeschlagen werden zweymail als vil als jm den tag von obgemeltem gelde geburt het so dick das geschicht an alle geuerde Item dieser Caplan und syner nachkommen die mit dieser Capellany belehent perpetuirt und jngesetzt werden unnd priester

Digitized by Google

ffer ſindt ſollen uff ſich nemen was dieſe ſtieffun-
gen ſie berüren uswyſet unnd ſoll jm eyns yeden jars
vor ſin Corpus preſentz und was ſin recht und meſ-
ſung iſt werden und gefallen dryſſig guter Ryniſch
gulden und eyn gulden vom Salveſo in der pfarkir-
chen geſtifft iſt dem er gewertig ſin ſol wie auch der
ander ſin mit Caplan zu *Appenthal* ſchuldig iſt folich
ſin jerlich penſion der dryſſig gulden er jerlich he-
ben und jnnemen ſoll an den enden ſie verweſen
ſint als nachſtet darzu jme die Kirchenpfleger be-
holffen ſin ſollen der er auch dieſer zyt verſichert
daran er wol haben iſt unnd wirt der gulte eyn
oder mehe abgelegt und widder angelegt als auch
die Kirchenpfleger mit Rathe zu yeder zyt des noit
geſchicht thun ſollen die nu wen oftgerichten brief-
fe an der erloſten ſtat in ſicherheit da dan der an-
dern pfrunden brieff in bewarung lygen by dem
Kirchenſchatz oder wu die nach rait verſorgt ſin
gelegt werden Es ſollen auch ſo abgeloſt wurde
den pfrunden ſolch gelte die Kirchenpfleger em-
phahen und das zum furderlichſten mit unſerm
oder unſer erben oder wem wir das befelhen Rete
widder angelegt werden truwlich und geuerlich
dauon der Capellan allwege ſin nutzunge gehaben
moge der gemelt capellan ſall auch gein den Luten
die jr andacht jn *Appendal* ſuchen guttig und mid-
tham ſin nit boldern oder ymant unwilligen das
die Lute von jr andacht oder gutem furſatz ziehen
thue keins wegs auch ſol eyn pferrer zu *Elbſtein*
dein applas der zu dieſer Kirchen by bebſten Car-
dinalen und biſchouen erlangt wirt uff yeden un-

ſern

Digitized by Google

ſern lieben frauwen tag und feſt an der Kantzlen verkunden oder eynen dieſer Capellen Caplan darzu tuglich das an ſyn ſtat thun laiſſen der ſich des nit weigern ſoll uff das die ſolchen applas ſuchten und verdienen wollen ſich des wiſſen theilhafft zu machen und ob dieſer pfrunden e eyn huſunge oder ander liegende gutere zugeſtelt wurdent die ſoll kein capellan oder yemant beſchwern veruſſern verandern verweſſeln oder abgen laſſen keines wegs on urlaub unſer unſer erben oder der die des als obſtet an unſer ſtat zu thun hetten auch ſo ſoll dieſem caplan welcher zu zyten iſt geſtatt werden ſich mit ſynem fiehe zu gebruchen wolt waſſer wonne und weyde und aller andern gemeinſchafft als teylunge der Almenden und anders des glichen wie eyn pferrer zu *Elbſtein* deſſelben zu gebruchen und zu genieſſen hat on menglichs irrung und Intrag an alle geuerde und ſint diſs die gulten Itzmals der Capellanyen zu geigt und darzu gehorig nemlich zwentzig gulden gelts mit vierhundert gulden hauptgelts ablosig uff den ſtifft Spyer und den underpfanden darvon verwiſen lut deſſelbigen briefs Item funff gulden gelts mit hundert guldenn hauptgelts ablosig verunderpfandt lut der verſchrybung von *Caſpar* unnd *Philips Reinharten* zur *Nuwenſtat an der Hart* Item vier gulden gelts mit achtzig gulden gelts abeloſig die den Schulteis zue *Nuwenſtat* verſchrebenn und verlegt hat lut derſelben verſchrybung Item zwen gulten gelts mit viertzig gulden hauptgelts ablosig die *Johannes Steymare uff der Badſtuben zu Elbſtein* ver-

Digitized by Google

verlegt unnd verſchriben hat wir wollen auch verfugen by dem wirdigen unſerm lieben getruwenn Doctor *Jorgen von Gemmyngen* dhumproibſt zu Spyer als archidiacon des orts das er uſs ſyner ordenlicher Oberkeit dieſe ſtifftunge unns alſo beſteten und confirmiren woll und begern auch in dieſem brieff bittende uf das es alſo zu ewigen tagen gehalten unnd von niemant wer der ſy verandert werde nu und zu kunfftigen ewigen zyten ongeuerd. Des zu urkunde han wir unſer Ingeſiegel thun hencken an dieſen brief. Datum jn Vigilia purificationis Marie Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo.

1. Febr.

LXIII.

FUNDATIO NOVI BENEFICII IN APPENTHALE. *

Wir *Philips* von Gottes gnaden pfaltzgraue by Ryne hertzog jn Beyern des helligen Romiſchen Richs Ertzdruchſeſſ und Kurfurſt bekennen und thun kunt offenbare mit dieſem brieff das wir Gott dem almechtigen unſerm Schopffer und ſiner hochgelopten werden mutter der Junckfrauwen Maria als patronen der capellen und oberſten altares zu *Appenthale* by *Elmſteyn* gelegen unnd allen lieben engeln und helligen zu loibe und ere auch

* Lege Tomum ſequentem Subſidiorum de Archidiaconatibus Eccleſiæ Spirenſis.

Digitized by Google

auch umb unnſer eltern unnſer unnd unnſer erben ſelen heil mit wiſſen und willen des wirdigen unnſers lieben getruwen herrn *Jorgen von Gemmyngen* Dhumproſte zu Spier als ordinarien loci unnd auch des pferrers zu *Elmſteyn* jm flecken von dem das durch opffer gabe unnd das hellig almuſen frome lute dahine bracht unnd geben iſt und kunftiglich geſchehen mag als die mutter Gottes an die ſtatt jr gnade gekert das der gemeyn man dahin zu wallen neigung hatt unnd uff andacht die ſtat ſuchen geſtifft und ufgericht haben, ſtiffen und richten uf in craft diſs brieffs Jn ſolicher Capelle zu dem oberſten altare eyn pfrunde unnd capplany zu ewigen tagen zu blyben unnd zuhabenn wie nach folgt Unnd alſo das nu furbaſſ eyn Caplane da ſyn ſolle den wir unſer erben oder wer *Elmſteyn* mit lihung geiſtlicher lehen ye zu zyten von unns jnhaben wirdet daruf preſentiern welchs preſentiern wir uns ſo dicke die zuuerlihen oder zu falle kompt behalten wollen haben alsdan ytzunt unnd zum erſten herr *Johanns Hourſant von Germersheym* preſentirt iſt derſelb caplan anfangs prieſter ſin oder jn jaresfriſt nehſt nach der verlihung prieſter werden unnd jm thale zu *Elbſteyn* hufflich unnd perſonlich ſytzen und die mit keyner andern perſon oder abſentz dauon zu nemen beſetzen ſoll, es geſchehe dan mit unſer erben oder der die *Elbſteyn* von unnſern wegen als vorſtet mit lihung geiſtlicher lehen jn hetten ratt und verwilligen unabbruchlich dem gottesdinſt als her jnn berurt iſt. Es ſoll auch der prieſter welcher alſo dieſe pfrun-

Digitized by Google

pfrunde kunfftiglich beſetzen wirdet ſchuldig ſyn alle wochen zu *Appenthale* dry meſſen zu leſen oder zu ſingen wie jn Gott ernant unnd jnſunderheit allen ſambſtag eyn meſſe thun morgens zu wynther umb die acht uren unnd ſommers zu ſyben uren umb derwillen die dahin wallen und da jr andacht ſuchen unnd darzu geluttet werden als ſich geburt Es ſol auch derſelb prieſter und caplan *Appenthail* geſchickt ſyn, es beneme jm dan kranckeit ſins libs und ſo das geſchee ſo ſoll er das von dem ſinen beſtellen das allen unſer lieben frauwen tagen die jm jare gefallen auch uff den tag der Kirchwyhung mit hilff eyns pferrers und frumeſſers zu *Elbſteyn* eyn geſungen meſſe gehalten werde in der obgenanten Capelle darzu ſoll der obgnant Caplan zu unſer lieben frauwen zu *Appenthaile* dem pferrer zu *Elbſteyn* zu hochzitlichen und ſontagen gewarten mit dem wihewaſſer umbzugeen unnd meſſe helffen zu ſingen jnn der pfarkirchen und ſuſt als eyn prieſter dienen dieſelben zyt usgeſchiden bychthoren tewffen predigen oder des glich das dem pferrer alleyn zuthun geburt, es dett dann ſo nott ſo eyn pferrer zu ungeſchichten nit verhanden were ſo ſolt er ſich des auch nit weigern Er ſoll auch in allen meſſen die er ſingt oder liſett unnſer unnſers geſchlechts pfaltzgrauen by Ryne als ſtyffter unnd aller der die jr hilff und ſtuer zu dieſer capellen unnd pfrunden gethan han unnd hinfur thun werden lebendig und tode jn ſiner andacht gedencken und fur die bitten den lebendigen umb was jne zittlich nott iſt den doten umb ewige ruge darzu in allen

ſinen

Digitized by Google

ſinen meſſen leſen oder ſingen eyn collect de beata virgine nach der zytt eyn collect pro pace und collect fur die ſtiffter unnd guter dieſer capellen wolten auch frembde prieſter da celebriren jnn der wochen uff welchen tag es were die ſoll er mit allem gezuge furdern, unnd wir begaben dieſe Capellany und beneficium mit funf und driſſig gulden jerlicher gewiſſer gulte ewiglichen zu nyeſſen damit eyn Caplan ſich bedragen ſoll, die jme dan die pfleger egemelter unnſer lieben frauwen kirchen verwiſen und verlegen ſollen uff gewiſſen gulten das er alle fronfaſt acht gulden eyn ortt ſicher unnd gewiſſelich ſelbs uffheben habe on allen abgang und verhinderung menglichs darzu ſolle er haben der pfrunden huſſ und hofe unnd zwen morgen wiſen darzu verordent die ſollen von den beſytzern diſer pfrunde gehalten werden nach Capittels recht und herkommen wir behalten auch uns unnſern erben unnd wer *Elbſteyn* als vorſtett von unns jnhett gewalt und macht ob eyn Caplan dieſer unnſer ſtifftung nit gnugen dete und ſich ſewmig darjnn hilte zu eynem oder me artickeln das wir eyn andern dahyn preſentiren mogen der dem gnugen thue one jnrede eynes ygli-chen ſewmigen Caplans unnd damit eyn pferrer zu *Elbſteyn* von der mutter Kirchen wegen ſinen beſtant wiſſe wie er geyn der Capellen zu *Appenthail* als eynem filial abgeſcheiden ſyn ſolle ſo iſt mit wiſſen und willen yetz des pferrers herr *Paulſen Burckharden* und der oberhant verordent das eynem pferrer von der capellen pflegern zu *Appen-*

thail

Digitized by Google

thail die yetz und kunfftlich ſin jerlich ſiben gulden Martini fellig gereicht ſollen werden on allen ſinen coſten oder hinderniſs und ſoll der pfarren gewiſſe verſorgniſs geſchehen von was gulten oder gutern Jme ſolch gult gefallen ſoll uff das der pferrer nit coſt oder muhwe mit inforderung haben durffe ſoliche ſiben gulden gult jme zugeordent ſynt vor alle gerechtigkeyt die der pfarren oder eym pfarrer yetzt oder kunfftiglich von egemelter Capelle oder jrer nutz unnd zufall wegen zu ſten mochten, unnd was ſuſt geyn *Appenthal* gefellt von gabe opffer allmuſen an geld oder andern dingen was das were kleyn oder groiſs daran ſoll nyemant teil oder gemeyn haben dan alleyn jn unnſer liebfrauwen ere gewant und der Capellen und Gottesdinſt zu nutz angeſtelt werden durch die Kirchenpfleger die zu yeder zit ſint, welche pfleger dan zu rechnung umb ſolichs uns oder wen wir des beſcheiden verbunden ſin ſollen alles ungeuerlich Es ſoll auch ein yeder caplan obgemelter capellen uns unnſer erben oder die *Elbſteyn* von uns als vorſteet jnnhan nit zu dringen haben umb wynther competenz keyns wegs by verlieſung egemelter pfrunden wir thetten es dan mit willen gerne die Kirchenpfleger ſollen auch ſchuldig ſyn Kirchengezirde meſsbücher, belucht, kelch, hoſtien meſswin wiheſaltz, ole und was darzu gehort und nótdurfft iſt zu beſtellen on eyns Caplans abgang und Schaden von der capellen nutzen und fellen. Wurden auch icht gulten abgeloiſet daruf ein Caplan oder der pferrer als ob ſtet verwieſen wern die ſolten

Digitized by Google

durch die Kirchenpfleger mit unſerm oder unſer erben ratt als dicke furderlich widder angelegt werden das ſie des keyn verzug oder ſchaden nemen Es ſoll auch ein caplan ſich ſo gutlich geyn den Luten die da andacht ſuchen erzeigen dadurch er nyemant widderwillen mache der wallfart unnd Gottes dienſten ſo da geſchehen ungeuerlich wurd auch Romiſche gnade oder ander applas zu dieſer Capelle erfolgt den ſoll man allen unſer lieben frauwen tag an, der Cantzell verkunden und eyn pferrer das thun oder eym caplan geſtatten wir wollen auch den obgemelten unſern lieben getruwen herrn *jorgen* dhumprobſt bitten unnd jn crafft dis briefs gebetten haben dieſe unnſer ſtifftung zu confirmiren und zu beſtetten als ſichs geburte alles ungeuerlich des zu Urkundt haben wir unſer Ingeſiegel thun hencken an dieſen brieff datum *Heydelberg* uff Mantag nach dem ſontag *quaſimodogeniti* Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo tercio.

15. Apr.

LXIV.

CONFIRMATIO NOVI BENEFICII IN APPENTHALE.

Georgius de Gemmyngen utriusque juris doctor prepoſitus eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam. Ea que ad laudem glorioſe virginis Marie conducere ſcimus tanto proniori voluntate

Digitized by Google

tate confirmamus quanto ſcimus apud unigenitum filium ſuum eam pro ſalute ſuorum fidelium jugiter intercedere. Sane cum in loco *Appenthale* Spirenſis dioceſis noſtri archidyaconatus plures utriusque ſexus Chriſti fideles ex quadam ſua devocione quam ad eandem glorioſiſſimam habent virginem Mariam pias ſuas elemoſinas adeo affluenter contribuerunt ut de eisdem commode ibidem ſacerdotale poſſit beneficium inſtitui illuſtriſſimus etiam princeps noſter & dominus dominus *Philippus* comes Palatinus Rheni Dux Bavarie ſacrique Romani Imperii Archidapifer & princeps elector nos rogari fecerit per patentes literas ſue jlluſtriſſime dominacionis ſigillo munitas ut beneficium eccleſiaſticum ibidem inſtituere & confirmare vellemus juxta informacionem literis in eisdem contentam, nos vero attendentes ea que interdum ex preoccupatione aut nimia petentium importunitate petuntur ſepe a juris ordine & honeſtate deviare. Ex injuncto nobis officio cogimur illa precipue que divinum cultum & ejus reſpiciunt perſonas ad juris diſpoſitionem redigere. Hinc eſt quod literis prefati illuſtriſſimi domini principis palatini ad nos pro confirmatione perpetui beneficii antedicti delatis in quibus ordo & ſeries inſtitutionis fiende continebatur, per nos diligenter penſatis & maſticatis inſtitutionem perpetui beneficii Sacerdotalis in ſummo altari capelle Beate Marie virginis dicti Loci *Appenthale* duximus auctoritate noſtra ordinaria ut archidyaconus Loci modo & forma ſubnotatis ordinandam & confirmandam videlicet quod quilibet preſenta-

Digitized by Google

tus atque de dicto beneficio pro tempore inveſtitus apud idem beneficium perſonaliter reſidere illudque in propria perſona deſervire debebit ſe ab illo nullatenus abſentando niſi eidem ut ſe ab eodem beneficio abſentare & per alium illud valeat deſervire per prepoſitum pro tempore cum patronorum ſive preſentancium conſenſu fuerit licentia literatorie conceſſa. Qui beneficiatus pro tempore in dicta Capella atque altari deinceps perpetuis futuris temporibus ſingulis ſeptimanis tres miſſas aut legere aut cantare debebit prout eum ſua traxerit devocio & precipue ſingulis Sabbathinis diebus miſſam unam mane octava per hyemem & ſeptima horis tempore eſtatis cum Campanarum pulſatione ut moris eſt ob illorum qui illuc peregrinantur devotionem celebrabit, talis etiam beneficiatus ſingulis feſtivitatibus glorioſiſſime virginis Marie per anni circulum occurrenti nec non in die dedicationis Capelle antedicte per ſe & non niſi corporali foret infirmitate detentus per alium ſuis expenſis miſſam unam cum adjutorio plebani & primiſſarii in *Elmſteyn* pro tempore exiſtencium qui ſibi in ſingulis feſtivitatibus hujusmodi citra tamen matricis eccleſie prejudicium aſſiſtentiam facere teneantur ſolempniter decantabit. Idem inſuper beneficiatus plebano in *Elmſteyn* in ſummis feſtivitatibus nec non ſingulis diebus dominicis in aſperſione aque benedicte ac decantatione miſſe in eccleſia parrochiali nec non in aliis divinis officiis aſſiſtentiam debitam facere debebit preterquam confeſſiones audiendo baptiſando verbum Dei ſeminando & alia horum ſimilia ipſi ſoli

ple-

Digitized by Google

plebano incumbentia niſi cum forte aliquando urgens id expeteret neceſſitas que legem non habet, ut beneficiatus ipſe in hijs vel eorum aliquo vices plebani caſualiter vel eventualiter abeſſe contingentis pro ea vice ſupleret a quo ſe ex tunc etiam nullatenus ſubtrahere debet Item quilibet beneficiatus pro tempore dicti beneficii in ſingulis per eum modo premiſſo decantandis & legendis miſſis citra collectas juxta temporis exigenciam occurrentes has ſuperaddere habebit atque debebit collectas unam videlicet de beata virgine Maria juxta temporis curſum aliam vero pro pace & terciam pro dicti beneficii Inſtitutoribus dotatoribus atque benefactoribus tam vivis quam defunctis preſentibus & futuris quorum etiam omnium & ſingulorum & precipue dicti Illuſtriſſimi domini principis palatini Rheni &c. & eius proſapiei pro vivorum videlicet proſpero & ſalubri ſucceſſu & eterna mortuorum requie memoriam habebit devotam. Aliis etiam presbiteris illic ex devocione celebrare deſiderantibus ornamenta & alia ad hec requiſita miniſtrabit, Quociens vero beneficiatus dicti beneficii pro tempore unam vel plures in Ebdomeda miſſas ad quas ex preſenti inſtitutione ut premittitur tenetur neglexerit eandem ſic commiſſam negligenciam in octo diebus immediate ſubſequentibus ſupplebit, quod ſi non fecerit juratis dicte capelle pro qualibet miſſa neglecta unum ſolidum denariorum in divini cultus augmentum ibidem convertendum irremiſibiliter in penam negligentie perſolvet & nihilominus punitioni ordina-

Digitized by Google

rie ſubjacebit. Item quod jurati dicte Capelle in Appenthale pro tempore exiſtentes plebano matricis Eccleſie in *Elmſteyn* ſimiliter pro tempore exiſtenti pro omni Jure atque porcione que ſibi plebano de antedicte capelle filialis contributionibus Elemoſinis offertoriis piisque elargitionibus ac aliis quibuscumque obventionibus & emolumentis competunt in preſentiarum aut competere poterunt quomodolibet in futurum ſeptem florenorum Rhenenſium ipſi plebano ſingulis futuris atque perpetuis annis de feſto ſancti Martini Epiſcopi libere & irremiſſibiliter cedentium penſionem annuam atque perpetuam comparabunt & illam plebano ſufficienter & evidenter aſſecurabunt qua etiam plebanus pro tempore contentus eſſe debet. Item quod omnes & ſingule contributiones Elemoſine oblaciones pieque elargitiones & alia quecumque obventiones & emolumenta dicte capelle in *Appenthail* ex nunc & in futurum quomodolibet obvenientes & obvenientia jn nullius alterius preterquam ſalvis capelle hujusmodi & illius fabrice uſum & utilitatem pro divini cultus augmentatione in Laudem & honorem glorioſiſſime virginis Marie eiusdem capelle patrone citra tamen ſuperioris & cuiuscumque alterius intereſſe habentis preiudicio cedere debeant de quibus etiam Elemoſinis Jurati dicte capelle pro tempore exiſtentes nobis ut archidyacono loci noſtrisque ſucceſſoribus aut officiali noſtro illive ſeu illis qui per nos vel ſucceſſores noſtros ad hoc deputati fuerint intereſſentibus etiam illis ſi quis prefatus illuſtriſſimus dominus prin-

Digitized by Google

princeps palatinus Rheni &c. ejusque heredes & ſucceſſores ex parte ſui decreverint ſeu voluerint Intereſſe rationem reddere teneantur fidelem Item quod beneficiatus pro tempore dicti novi beneficii juratos Eccleſie ſuper ulterioris competentie aſſignatione niſi in quantum ſibi de jure competere poteſt impetere non debet Item quod jurati dicte capelle omnia ejusdem capelle ornamenta miſſalia Luminaria calices hoſtias vinum miſſale ſal, oleum & alia neceſſaria correquiſita de ipſius capelle obvencionibus absque omni prejudicio dicti beneficiati comparare Et quociens una vel plures penſiones dicto beneficiato ut ſubſequitur nec non plebano in *Elmſteyn* ut premittitur reſpective cedentes per ſortis capitalis reſtitutionem reempte fuerint tociens dicti Jurati hujusmodi ſortem capitalem cum ſcitu & conſilio quorum intereſt in aliorum equalium penſionum comparationem cum evidenti & ſufficienti aſſecuratione convertere quantocius debebunt capellanus etiam ſive beneficiatus dicti novi beneficii pro tempore exiſtens omnem erga illos qui locum antedictum ex devocione peregrinacionis cauſa viſitare ſolent manſuetudinem & humanitatis benivolenciam ſtudeat obſervare ne illorum devotio a pio propoſito aliquatenus retrahatur Item quod plebanus in *Elmſteyn* pro tempore exiſtens omnes & ſingulas tam papales quam alias quascumque Indulgencias capelle antedicte jam forte conceſſas ac inpoſterum concedendas dum & poſtquam a nobis & ſucceſſoribus noſtris vel Epiſcopo Spirenſi admiſſe fuerint ſingulis virginis glorioſe feſtivitati-

Digitized by Google

bus in cancellis per se publicabit sin autem, capellano pro tempore dicti beneficii publicandi locum dabit. Item quod quilibet dicti novi beneficii capellanus pro tempore existens domum habitationis nec non prata & quecunque alia eiusdem beneficii bona census redditus proventus atque jura infra succesive descriptas atque descripta nihil de & ex eisdem sine nostro aut successorum nostrorum & aliorum quorum interest consensu & assensu alienando vel jn mutando jn esse & debita cultura atque structura conservare, debebitque etiam capellanus pro tempore omni juri colligendi atque cedendi signa nec non pascendi, aquandi & communium bonorum utendi nec non in divisione almende particeps esse illisque prout plebanus in *Elmsteyn* eis hactenus uti consuevit sine impedimento cujuscumque libere uti frui atque gaudere Item quod ex nunc in antea perpetuis futuris temporibus collacio seu jus presentandi ad dictum beneficium quociens illius vacare occurrerit ad prefatum illustrissimum principem & dominum dominum *Philippum* Comitem Palatinum Rheni ducem bavarie sacrique Romani Imperii archidapiferum & principem Electorem eiusque heredes vel eos in quos hujusmodi jus presentandi fuerit ab ipsis pro tempore translatum spectare & pertinere qui infra tempus à jure statutum personam abilem & ydoneam jn sacerdotio constitutam aut que infra annum a tempore adeptionis beneficii hujusmodi in presbiterum valeat promoveri preposito pro tempore ecclesie Spirensis ad investiendum presentare de-

Digitized by Google

debebunt alioquin quod collatio seu jus presentandi ad dictum beneficium tociens quociens presentatores ipsi presentacionem hujusmodi infra dictum juris terminum facere distulerint sit ipso jure pro ea vice ad prepositum pro tempore libere devoluta, Sequitur nunc specificatio bonorum reddituum atque pensionum quibus dictum novum beneficium per juratos dicte capelle extitit fundatum dotatum atque erectum. Imprimis videlicet domus & curia cum suis pertinentiis pro inhabitatione beneficiati Item duo jugera pratorum Item quindecim floreni annue pensionis apud moniales ad sanctum Lampertum sub pacto reemptionis comporati Item decem floreni annue pensionis quos dat *Conradus Frusinger* jn nova civitate sub simili pacto reemptionis Item quinque alii floreni annue pensionis quos dat *Wilhelmus Maler* in nova civitate Item quinque alii floreni annue pensionis quos dat domicellus *Henricus de Pagk*, qui unacum aliis precedentibus quinque florenis sub simili sunt reemptionis pacto comparati prout & quemadmodum in quibusdam patentibus literis de & super singulis pensionibus hujusmodi confectis quas in communi armario seu scrinio dicte capelle in *Appenthale* aut ecclesie parochialis in *Elmsteyn* sub tuta & fideli custodia reponi & diligentius conservari volumus plenius contineri dinoscitur & haberi. Nos vero *Georgius de Gemmyngen* doctor & prepositus prefatus de patrocinio glorioſissime & jntemerate virginis Marie singulariter confidentes ad ea que in eius laudem & honorem ad placandum pro humani

Digitized by Google

generis ſalute unigenitum eius filium dominum noſtrum Jeſum Chriſtum rite ordinantur noſtre mentis oculos cordiali deſiderio affectanter flectimus ac pio inſtituentium propoſito favorabiliter ut decet annuentes Inſtitutionem dotationem & erectionem dicti novi beneficii nec non ordinationem noſtram hujusmodi omniaque alia & ſingula premiſſa ſub eisdem modo & forma quibus exprimuntur auctoritate noſtra ordinaria ut archidiaconus Loci de conſenſu & aſſenſu honorabilis viri domini *Pauli Burckardi* moderni plebani eccleſie parrochialis in *Elmſteyn* cui dicta Capella *in Appenthale* dinoſcitur ſubeſſe ratificandum approbandum & confirmandum nec non honorabilem virum dominum *Johannem Hunerfaudt de Germersheym* Spirenſis dioceſis in ſacerdotio conſtitutum nobis per prefatum Illuſtriſſimum principem dominum Palatinum Rheni &c. dicti novi beneficii patronum legitime preſentatum recepto primitus ab eodem domino preſentato obediencie & alias ſolito & conſueto juramento ad id ipſum novum beneficium inveſtiendum & inſtituendum ſibique de eodem in Dei nomine providendum duximus prout reſpective ratificamus approbamus, confirmamus inveſtimus inſtituimus & providemus per preſentes mandantes in Chriſto nobis dilecto Decano capituli ſiue decanatus ruralis in *Ugelnheym* dicti noſtri archidyaconatus & aliis quorum intereſt quatinus ſub obediencie nobis preſtite debito accedentes quo & ubi propterea fuerit accedendum prefatum dominum *Johannem Hunerfaudt* ſic ut premittitur per nos inveſtitum vel procuratorem,

ſuum

Digitized by Google

ſuum legitimum pro eo & eius nomine in & ad dicti novi beneficii juriumque & pertinentiarum omnium eiusdem corporalem realem & actualem poſſeſſionem inducant facientes ſibi de univerſis & ſingulis ipſius beneficii fructibus cenſibus redditibus proventibus juribus & obventionibus ab omnibus quorum intereſt plenarie & integre reſponderi nec non a dicti capituli confratribus & concapitularibus in confratrem recipi & concapitularem adhibitis ſolempnitatibus in hijs fieri ſolitis & conſuetis. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium premiſſorum preſentes noſtras literas per notarium publicum ſcribamque noſtrum infraſcriptum exinde fieri noſtrique ſigilli juſſimus & fecimus appenſione communiri Datum anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo tercio *feria tercia proxima pro feſtum ſancti Johannis Baptiſte* viceſima quinta menſis junii.

LXV.

CONFIRMATIO DOMINI PREPOSITI PREINSERTIS LITTERIS TRANSFIXA.

Georgius de Gemyngen utriusque juris doctor prepoſitus Eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam ineffabilia glorioſe virginis Dei genitricis Marie meritorum inſignia deuota conſideracionis indagine perſcrutantes & intra noſtre mentis archana reuoluentes quod ipſa caſtiſſimo ejus utero prout noſtri ſtatus exigebat neceſſitas humane ſalutis

Digitized by Google

lutis auctorem protulit & apud eum quem maternis lactavit uberibus sedulas pro nostre fragilitatis expiacione preces effundit dignum quin potius debitum reputamus ut ea que ob sui nominis laudem & excellentiam nostre ordinarie autorisationis presidio solidemus, sane igitur exhibitis nobis prīdem literis fundaciōnis dotacionis & erectionis novi beneficii sacerdotalis ad altare beate Marie virginis extra chorum Capelle in *Appenthale* Spirensis diocesis nostri archidiaconatus quibus presentes nostre litere sunt transfixe fuimus propter Illustrissimi principis & domini domini *Philippi* Comitis Palatini Reni ducis Bavarie sacrique Romani Imperii archidapiferi & principis Electoris dicti novi beneficii patroni erectoris atque fundatoris debita cum instantia requisiti & interpellati quatenus eiusdem novi beneficii institutionem fundacionem erectionem & dotacionem nec non omnia & singula in dictis fundacionis & instituciones Literis contenta auctoritate nostra ordinaria ut archidyaconus loci ratificare approbare & confirmare nec non honorabilem virum dominum *Johannem Filius* presbiterum Spirensis diocesis ad idem novum beneficium investire & instituere dignaremur nos igitur *Georgius de Gemyngen* doctor atque prepositus prefatus pio proposito dicti Illustrissimi domini principis favorabiliter anuentes dictas fundacionis institutionis atque dotacionis literas diligenter perspeximus vidimus & legimus in quibus inter cetera clausulam contineri reperimus de verbo ad verbum subsequentem Mere so stifften wir &c. Et licet in eadem prein-

ser-

Digitized by Google

ſerta clauſula inter cetera caveatur plebanum primiſſarium & capellanos contenta in ipſa clauſula acceptaſſe ratificaſſe & illis conſenſiſſe nos tamen ad tollendum omnem ambiguitatis ſcrupulum de premiſſis latius informari volentes honorabiles viros Dominos *Paulum Burckardi* plebanum & palladem primiſſarium in *Elinſteyn* nec non *Caſparem Hepp* & *Johannem filius* capellanos in *Appenthale* ſuper ratificationem & acceptationem preinſerte clauſule ipſos univerſaliter & etiam quemlibet particulariter contingentis diligenter inquiri fecimus qui namque plebanus premiſſarius & capellani ſic ut premittitur inquiſiti ac ipſorum quilibet dictas fundacionis dotacionis & erectionis literas ipſis de verbo ad verbum prelectas omniaque & ſingula in eis contenta & ſpecialiter clauſulam preinſertam pro ſe & ſucceſſoribus ſuis univerſis ultro libere & ſua ſponte ratificandas acceptandas & illis expreſſe conſentiendas duxerunt ac quilibet ipſorum ratificavit acceptavit atque conſenſit, unde nos de conſenſu acceptatione & ratificatione plebani primiſſarii & capellanorum jam dictorum legitime & ſufficienter certificati inſtitutionem dotacionem & erectionem nec non fundacionem dicti novi beneficii omniaque & ſingula in dictis dotacionis & erectionis literis contenta de conſenſu & aſſenſu dictorum plebani primiſſarii & capellanorum auctoritate noſtra ordinaria ut archidyaconus loci ratificandum approbandum & confirmandum nec non prefatum dominum *Johannem filius* in ſacerdotio conſtitutum nobis ad idem novum beneficium legitime preſentatum recepto

Digitized by Google

recepto primitus ab eo obediencie & alias ſolito & conſueto juramento ad idipſum novum beneficium jnveſtiendum & inſtituendum ſibique de eodem providendum duximus prout reſpective ratificamus approbamus confirmamus inveſtimus inſtituimus & providemus per preſentes mandantes in Chriſto nobis dilecto Decano ſedis ruralis in *Ugelnheim* dicti noſtri archidyaconatus & aliis quorum intereſt quatenus ſub obediencie nobis preſtito debito accedentes quo & ubi propterea fuerit accedendum prefatum dominum *Johannem filium* ſic ut premittitur per nos inveſtitum vel procuratorem ſuum legitimum pro eo & eius nomine in & ad dicti novi beneficii juriumque & pertinentiarum omnium eiusdem corporalem realem & actualem poſſeſſionem inducant facientes ſibi de univerſis & ſingulis ipſius beneficii fructibus cenſibus redditibus proventibus juribus & obventionibus ab omnibus quorum intereſt plenarie & integre reſponderi nec non a dicti capituli confratribus & concapitularibus in confratrem recipi & concapitularem adhibitis ſolempnitatibus in his fieri ſolitis & conſuetis. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium premiſſorum preſentes noſtras literas per notarium publicum ſcribamque noſtrum infraſcriptum exinde fieri noſtrique ſigilli juſſimus & fecimus appenſione communiri Datum Anno Domini M CCCC &c. quarto feria tertia proxima poſt diem beati Egidii.

2. Sept.

LXVI.

Digitized by Google

LXVI.

CONFIRMATIO BENEFICII IN BLEWSWEYLER. *

In dem namen des herrn amen. So die dinge zu dieſer zyt geſchehen durch hingangk der zyt mit vergeſs befleckt unnd abegenglich es ſy dan das ſie durch ſchrifftlich getzugnuſs verſorgt unnd geewigt werden. hierumb wir *jorg von Gemingen* Lerer jn geiſtlichen unnd weltlichen rechten dhumprobſt zu Spier bekennen offenbare unnd thun kunth allen den die dieſen brieff oder dieſe geinwertige geſchrifft ymer anſehendt oder horendt leſſen das fur unns offentlich erſchin iſt der erſame her *Niclaus Deck* frumeſſer des dorfs *Bluwſſwyler* jn unnſerem archidiaconat geſundts lybs volkomener ſynn unnd vernunfft ſagt unnd legt unns fur wie er zu mermaln jn ſynem gemut ernſtlich bedacht hett das Got unnſerm herrn nit loblichers auch aller criſtlichen menſchen ſele heyle nutzer unnd fruchtbarer were dan die ſtatige loſſunge und volbringunge der ampt der heyligenn meshe hierumb Got dem allemechtigen ſiner unbefleckten muter der Jungfrauwen Maria auch allem himelſchen heere zu lobe und ere Im ſinen vorfarn unnd eltern auch allen criſtglaubigen menſchen ſelen zu troſt unnd heyle het er von neuwen erhaben geordent unnd geſtifft ein prieſterliche pfrundt uff unnſer lieben frauwen altare in der gemelten pfarkirchen

Bluwſſ-

* In Decanatu Bergzabern ſub Archidiaconatu Majoris.

Digitized by Google

Bluwſſwyler gelegen der dan vormals mit funf gul-
den unnd iij. ſs. dñ. gelts jarlicher gult begabet
was, zu welcher ytztgedachter er der genant he-
ren *Niclaus* ſtiffter die ſelben pfrund wytter von
ſinen eigenen guttern gulten und zinſen alſo be-
gabt unnd verſehen het das ſich ſollich gutter gul-
ten zinſſ renth unnd felle Jarlich uff ein Somme
dryſſig ein guldin gelts nach gemeyner achtung
volligklich thun ertragen unnd erſtrecken mogenn
nach jnhalt der regiſter, heuptbrieff unnd zinſs-
buchs uber ſollich gult unnd gutere ſagennd die dan
zu ewigen zytten zu beſchluſs unnd beheltnuſſe der
itzgemelten pfarkirchen *Bluwſſwyler* gelegt unnd
verſorgt doch einem beſitzer derſelben neuwen
pfründenn dauon glaublich abſchrifft unnd ob jn
noitd wurde die heuptbrieff oder das zinsbuch jn
gerichten oder annders zu bruchen ſollen einer
oder zwen des altars pflegere ſemlich brieff oder
zinsbucher uſs der kirchen nemen unnd mit einem
Caplan geen ſo dick jme zu Jnebringung der gul-
ten unnd ſiner pfrunden halb not wurde jm by-
ſtandt thun unnd darnach widder hinder die Kirch
legen, demnach behielt jm her *Niclaus* ob er jn
ſinem leben ein perſone zu derſelben pfrunde da-
glich benennen wurde das man jm die pfrundt nach
ſinem toidt verlihen ſolt. Darnach ſatzt ſtifft unnd
ornet der obgemelt herr *Niclaus Deck* das der vor-
gemelte pfrunden lehenſchafft ſo dick ſie ledige
wirdt jm dem gehanten ſtiffter ſinenn lebtagen us
und nach ſynem tod den dryen gemeinden der dryer
dorffer *Bluwſwyler Obernhofen* unnd *Wyher* zu
ſteen

Digitized by Google

teen ſoll allſo unnd jn dies wyſſ das dieſelben dry gemeinden dieſelbe pfrund ſo dick ſie ledig wurdt eim fromen weltlichen prieſter oder der Jn einem iar prieſter werden moge unnd dem obgemelten her *Niclaus* geſypt oder verwant iſt ſo ferre ſie den haben mogen ſo ferre aber ſie den nit haben mochten einer andern erſamen perſon us den dryen obgemelten dorffern der ſanct Michels eygenn dartzu Jn maſſ wie vor daglich unnd g. ſchickt were unnd ob man dieſelbe perſonn in denſelben dryen dorffern auch nit fuglich bekommen mocht, an andern enden unnd ſtettenn ein daglich perſone ſuchen die dan dem ſtifft monſter zuſteende unnd ſanct Michaels Kind were luterlich unnd milteglich umb Gotes willen lyhenn demſelben einem Apt zu monſter zu ſchicken der jn das dann eim dhumprobſt zu Spier mit verſiegeltem brieff unnd preſentation jn uff ſollich pfrundt zu Jnveſtigiern unnd beſtätigen Jn der zyt vom rechten uffgeſatzt uberantworten ſoll unnd were es das ſich die obgemelten dry gemeinden ſollicher Lehenſchafft unnd Lyhung der vorgedachten neuwen pfrundten nit gutlich vertragen unnd zwytrachtig wurden alſo das ſie dieſelbe pfrundt wie gemelt zu vier wochen den nechſten nach dem unnd ſie ledig wurdt zu obgerurter maſſ nit gelyhen hetten ſo ſoll alsdann ein Apt zu monſter die lyhenn ſo aber ein Apt zu monſter die jn dryen monat darnach nit lyhe ſo ſoll ein dhumprobſt zu Spire der dan zu zytten iſt dieſelbe pfrund das ſelbe mall unnd nit wyther zu lyhen unnd daruff jnueſtigiernn gantz moge unnd

Digitized by Google

macht han unnd ſoll alsdan ein iglicher pfrun
dem ſollich pfrund geluhen unnd daruff Inveſtig
wurdt uff derſelben pfrund ſin perſonlich unnd
tiglich wonung haben derſelben pfrunden
hoff unnd begriff auch alle andere derſelben pfr
den guter gult renthe unnd zins Jn gewonlich
redlichen bauwe unnd weſen hanthaben unnd
ten unnd nymmer dhein abſens dauon forde
oder nemen dartzu alle wochen dry meſſen n
lich zwo uff zwen tag in der wochen jm fugl
ſindt unnd die dryt meſſe allein uff den *ſambſt*
von unſerer lieben frauwen uff dem obgemelt
neuwen altar zu thun unnd leſenn. Auch eine
pfarrer zu zytten zu *Bluwſswyler* iſt mit ſingen
ſen am ſontage mit umbgeen mit dem wyhewaſſe
unnd zu allen hochzytlichen feſtenn Sontag*enn* un
ſonderlich mit namen ane den vier rechten hoch
zytlichen tagen unnd abenden Circumciſionis Epi
phanie Cena Domini Paraſceves feriis ſecun*da* &
tercia Paſce & Pentecoſtes Aſcenſionis Corporis
Chriſti Johannis Baptiſte feſtivitatibus *Apoſtolo*
rum unnd allen hochzytten Beate Marie virginis
getrulich byſtandt zu thun. Auch in notten unnd
abweſens eins pfarrers ſo der redlich urſach *halb*
nit aneheimiſch were den pfarkindern daſelbſt
mit den heyligen ſacramenten unnd bichthorungen
vorſehung unnd reichung zu thun verpflicht unnd
dieſelb ſin pfrund Jn obgerurter form unnd maſs
getrulich unnd vlyſslich doch an allen *ab*-
bruch unnd ſchaden der dickgemelten pfarkirchen
unnd irs pferrers zu zyten iſt zu verdienen nach
dem und er darumb Got rechnung zu thun unnd
ſiner

Digitized by Google

er obersten straffe vertwigen will sin, were es
er das ein pfrundener der bestimpten pfrunden
haltung und lessung der gemelten dryer messen
ettlicher wochen sumig wurde unnd derselben
e oder mere on redlich ursach versumet unnd
eselben versumeten messen in den nehsten achta-
n darnach volgendt nit erfullen wurde soll er
sdann den pflegern solliger bestimpter pfrundt
all Inrede unnd one ablosslich so sie zu zytten
eren fur iglich versumete messe ein pene nemlich
ere schilling denar. usurichten unnd zu betzalen
huldig unnd pflichtig sin welche pene dieselben
fleger also von Jme usheben unnd nit nachlaussen
nder sollich pene zu beschluss der Kirchen
Bluwsswyler versorgen unnd so sich geheyscht die-
elben pene der genanten pfrunden zu Bauw unnd
esserung mit rath eins pfarrers und Kirchenge-
wornen daselbst widder ane legen Es soll auch
dies gegenwertige confirmation unnd bestattigungs
brieff eim iglichen besitzer derselben pfrunden Er
er daruff Investigiert oder bestattigt wirdt gentz-
lich unnd vleysslich vorgehalten unnd vorgelesen
werden der auch alsdan eym pferrer zu *Bluwsswy-
ler* mit nuwen an eidtstat disse confirmation zu hal-
ten unnd nachzukomen globen unnd versprechen
soll, und uff das diesse confirmation unnd bestatti-
gungs brieff unnd was hirjnn geschrieben steet de-
ste furderlicher unnd wesenlicher vollen furt unnd
gehalten werde so sollent zu allen zytten funff Er-
bere redlich personen uff den dryen gemeinden
Bluwswyler Obernhofen unnd *Wyher* zu pflegern

unnd schaffner der obbestimpten neuwen pfrunde getzogen unnd genomen werden dieselben pfleger einem pfarrer zu *Bluwsswyler* Ire truw an eyds stat geben sollen getruwe furmynder unnd pflegere zu sin zu hanthabung der gemelten neuwen pfrunden getruwlichen vlyss ussehung unnd ernst so ferre an jnen ist zu thun unnd ane zu keren das sollichs alles hier jn vor unnd nach geschrieben steet hinfurter zu ewigen zytten vollenfurt und jnwesen gehalten unnd so dick derselben pfleger eiher oder mee von todt abginge oder sunst ursachen halb abstееn wurde sollen alsdan unnd uff stund ander an jre stat mit glipt unnd eydt wie vorgemelt erwelt unnd uffgenomen werden zu thun und schaffen wie vorstett unnd vor allen dingen sollent sollich pfleger derselben pfrunden huff und hoff mit synem begriff unnd zugehorde alle jar zum mynsten ein mall vlyslich besehen unnd ob sie dasselbe huss ane einigen ende Buwfellig oder beschedigt finden sollen die gemeynden einem Caplan holtz dartzu geben unnd furen unnd alsdan ein Caplan sollichs uff sinen costen widder buwen decken unnd reformyrren unnd ob ein Caplan alsdan an sollichen buwe sumig wurde unnd vertzuge das doch nit sin soll so sollen alsdan die dickgemelte pflegere jn ander derselben pfrunden renthe gulte zinss nutze unnd felle griffen die zu jren handen nemen unnd vergenglicheit desselben huss unnd was darzu gehort widder buwen unnd bessern nach aller nottorfftigheit on allen Jntrage unnd hindernus eins caplans oder sunst allermenglich

von

Digitized by Google

von ſinet wegen unnd ob etwas von verfallen penen der meſſen halb vorhannden weren ſollichs ſall einem Caplan zuuor ane ſollichem buwe unnd beſſerung zugeſtalt unnd uſſgeben werden on alle geuerde weres aber das ſollich pfrundehuſſ von eigenem fure oder durch Kriegsleyff abgebrandt oder zurſterdt wurde ſo ſollen alsdann dieſelben dry gemynden zu ſollichen pfrundhuſſ holtz nach aller notturff us iren dryen gemeinden dartzu ſandt kalgk ziegell unnd ſtein furen unnd daſſelbe huſſ widder ſtecken unnd kleyben desglichen ſollen dieſelben pfleger by jren glipten unnd eyden getrulich uffehung unnd uffmerckung han uff derſelben pfrunden wingarten wyſen unnd andere guttere das dieſelben jn rechten gewonlichem buwe unnd weſen durch ein pfrundner gehalten werden unnd wo ein Caplan ſollichs nit thett ſo ſollen alsdan dieſelben pfleger ſo dick das notd wurdt jn derſelben pfrunden zinff renthe unnd nutze griffen die zu iren hannden unnd gwalt nemen on all Jnrede eins pfrundeners unnd domit ſolliche vuirfellige guttere widder zu buw unnd weſen bringen dieſelben pfleger ſollen auch eynem Caplan der genanten pfrunden nit erlauben oder geſtatten die weld mit holtzhauwen zuuerwuſten unnd ſonderlich was von Eychin und dennyn holtz iſt daſſelbe heyen unnd wachſen laiſſen zu dem buwe unnd dem pfrundener Jarlichs dry oder vier kerchvoll weychs holtz geben ſo ferre es da iſt, unnd uber ſollichs ſoll ein pfrundner nicht hauwen ane derſelben pfleger wiſſen unnd willen die obgemel-

Digitized by Google

te dry gemeynden handt auch verſprochen fur ſich unnd alle Jre nachkomen by den eiden dye ſie Jren herren gethan handt all obgeſchriben puncten unnd artickell die ſie beruren mit der lyhung pfleger ziehung unnd holtzgebung wie vor zu ewigen zytten ſo es noit geſchehe zu halten unnd hanthaben Es ſoll auch dieſſ confirmation unnd beſtättigung eyner iglichen perſonen dem dieſe pfrund geluhen werden ſoll vorhin vorgehalten unnd vorgeleſen werden jn maſſ wie vor ſteet der auch alsdan eynem pferrer zu *Bluſwyler* zu zytten iſt mit truwen ane eytd ſtat dieſe confirmation nach inhalt jrer puncten, unnd artickell nach ſinem allem vormogen unnd wiſſen an all geuerde zu halten unnd nachzukomen globen unnd verſprechen unnd daruber ſin erkentnus und verſchribunge gebenn die dan hinder die Kirchengeſworne derſelben kirchen *Bluwſwyler* geleyt unnd behalten werden ſoll unnd ſo dick unnd vill etlich zinſs unnd gulten ane dieſelbig pfrundt gehorendt gelediget unnd abegeloſſt ſollen ſie von ſtund darnach durch die gemelte pfleger derſelben pfrunden zum beſten unnd nutzlichiſten widder anegelegt auch ſollich gulten nach nottorfft verſchriben unnd die unnderpfandt mit jren anſtoſern erneuwet unnd erfriſchet unnd ſollich brieff umd Jnſegell daruber begriffen Jn der gemelten pfarkirchen *Bluwſwyler* Kiſten unnd beſchluſs geleyt unnd verſorgt werden dartzu ein pferrer dantzumall zu *Bluwſſwyler* iſt auch ſin hilff rath unnd byſtandt thun ſoll unnd Jn allen dieſen hie vor unnd nach geſchriben dingen hat der gemelt

Digitized by Google

melt her *Niclaus Deck* ſtiffter unnd erheber ſollicher neuwen pfrunden Jm gentzlich vorbehalten ſollich pfrund ſin lebtagen uſs fur ſin ſelbs perſone zu beſitzen jnzuhaben zu nieſſen unnd bruchen nach ſinem willen unnd gefallen doch ſoll dieſſe gegenwirtige confirmation unnd ſtifftungs brieffe in der Kirchen zu *Bluwſwyler* beſchluſſ unnd beheltnuſs glich anndern pfrundten brieffen geleyt verſorgt und verſichert werden ſoll unnd will auch derſelbe ſtiffter ſollicher obgerurter maſſen unnd beſchwerdt der genanten pfrundt zugelegt ſinen lebtagen us ledig unnd vertragen ſin dan allein allwochen ein meſſe uff demſelben neuwen altare zu halten thun unnd leſſen verpflicht ſin will unnd nit wyther ongeuerdt. Unnd alſo nach allen obgeſchriben dingen ſin wir *Jorg von Gemyngen* Doctor unnd dhumprobſt obgemelt durch den genanten *Niclaus Decken* Stiffter diemuttiglich angeruffen unnd gebetten worden, das wir ſollich ſtifftung erhebung unnd begabung der gemelten neuwen pfrunden zu laſſen beweren bewilligen unnd beſtättigen wolten, ſo wir nun ſollich des dickgemelten herr *Niclaus Decken* petde unnd begerung zimlich unnd gotlich vermerckten auch Gots dinſt ſo ferre an unns iſt altzyt verfliſſen unnd bereyt ſint zu meren. Dartzu auch gunſtiger verwilligung und zulaſſung des Erwirdigen Geiſtlichen Jn Got vatters herrn *Eucharien* Apts auch Priors unnd convends des ſtiffts zu monſter Sanct Benedicts ordens als paſtors unnd lehenherrn zu *Bluwſwyler* obgemelt Jnhalt in verſigelten brieff

Digitized by Google

gleublich nach nottorfft unnderricht sin hierumb haben wir dieselb stifftunge setzung unnd erhebung der megemelten neuwen pfrunden Jn obgerurter form und mafs zugelassen gelopt bewert unnd bestättigt zulassen loben bewilligen unnd bestattigen die auch also jn obgerurter form unnd mafs von unnser ordenlicher macht unnd oberkeyt fur ums unnd all unnser nachkomen mit unnd in crafft dies briefs haben auch den megemelten herrn *Niclaus Decken* Stiffter als den ersten besitzer uff sollich genant neuw pfrund Jnvestigiert unnd bestattigt. Gebietten daruff dem Ersamen herrn dem Deehan des Capitels *Rorbach* unnd wem das zu thun zusteet denselben her *Niclausen* furter zu besitzung derselben pfrundt jn zu furen jn zu setzen unnd dem volck daselbst fur ein rechten besitzer unnd pfrundner derselben pfrundt offentlich zu verkunden unnd zu gebietten jm aller renthen gulten zinsen nutzen unnd fellen dartzu und daran fallend zu antworten gehorsam unnd gewarttige zu sin mit anndern zugehoreden solemniteten unnd herligkeyten sich dartzu geheyschen. Hernach volgent die geltgülten unnd steet ye ein pfundt pfenning mit zwentzige pfund pfenninge zu lossen die zusamen gereehnet all jare uff eylff pfundt unnd drutzehen Schilling dñ. ertragen mogen daruber dan zinsbucher unnd regiſter gemacht unnd begriffen sin darnach ein Kestenbaume stucke ist geacht järlich uff zwey pfundt dn. gelts. Item dritthalb morgen wyten genant die neuw wyse jm bruche gelegen tregt jars zwey pfund dñ. gelts

Item

Item zwolff achtel korns unnd zwolff kappen ewige von einem gut zu Hergerswylrer gelegen inhalt eins verſiegelten brieffs daruber ſagen Item dartzu der genant her Niclaus Stiffter an ſollich neuwen pfrundt gegeben dieſe hienach geſchriben Ligende guttere mit namen vier Schmell wingarts jm obern Letten zwiſchen Jmharts Hemiſell unnd Bernharten dem weydman gelegen Item ein viertell wingarts jn dem nydern Lethen zwiſchen Richen Adam unnd Contzen petern gelegen Item ein viertell wingarts genant der ſwartz wald neben der neuwen kamerden ſtoſſet uff den wege Item ein halben morgen wingarts uff dem Kirchberg neben hanns Jmhart unnd debolt Schmidt. Item ein morgen wingarts unnd acker uff dem Ganchsberg neben dem pferrer Item ein ſtuck boſch jm weyd-haue neben heintz odenbach Item ein morgen boſch an der Schirmgruben zwiſchen Getzman unnd hanns engelman unnd zu vorne us dem Kreſchborn by Heintz odenbach. Item ein morgen boſch am Jngell bohell oben an zymmer henſells In-gewenſs neben Contz beckers boſch Item ein ſtuck boſch gelegen jm yden boſch neben Wilhelm machleymer Item ein halben morgen boſch uff der rechſteygen zwiſchen den herrn von monſter unnd Lauwers Kinden. Item dartzu ein gut wolgebauwt huſs hoff kelter keller Schuer ſtell unnd hoffreyt zwiſchen clauſſ Kelnern unnd der engel gaſſen gelegen unnd ſint dieſe obgemelte liegende gutter geacht beſſer dan hundert unnd dryſſig gulden zu warem urkundt unnd glauben

Digitized by Google

aller obgeſchrieben ding ſo han wir *Georg von Gemming* &c.

LXVII.

CONFIRMATIO NOVE PRIMISSARIE IN GUMMERSHEYM. *

Georgius de Gemyngen utriusque juris doctor prepoſitus Eccleſie Spirenſis ad perpetuam rei memoriam Inter cetera officio noſtro incumbentia onera hoc quaſi potiſſimum eſſe arbitramur ut ea que divini cultus reſpiciunt augmentum verbo ſtudeamus & opere favorabiliter promovere Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte Validi viri *Orendel de Gemyngen* armigeri nec non univerſorum villanorum atque Incolarum ville *Gummersheim* Spirenſis dioceſis noſtri archidiaconatus petitio continebat quod cum olim non nulli Chriſti fideles pro devotionis zelo ducti certum altare in honore Sancte *Catherine* virginis & Martiris dedicatum & in eccleſia parrochiali dicte ville *Gummersheym* ſitum ſub ſpe futuri beneficii inibi ſucceſſu temporis inſtituendi & erigendi non nullis bonis immobilibus ſubſcriptis dotarunt ipſi exponentes eodem zelo ducti id quod per anteriores ſalubriter inchoatum eſt pie adimplere atque conſumare ac ad optatum finem deducere nec non In dicto altari ſancte *Catherine* perpetuum ſacerdotale beneficium

* Sub Decanatu Wiler in Archidiaconatu Præpoſituræ Majoris.

Digitized by Google

neficium primissaria nuncupatum erigi atque instituí cupientes prefatus *Orendel de Gemyngen* armiger duodecim florenos annue pensionis nec non jurati ecclesie predicte sex florenos ac quinque solidos & tres denarios similiter annue pensionis in augmentum bonorum & reddituum atque proventuum dicti stipendii sui altaris sancte *Catherine* pro fundatione erectione atque institutione perpetui beneficii sacerdotalis primissaria nuncupati pro omnium fidelium animarum remedio & salute pie libere ac perpetuo donarunt. In modum & formam subnotatos inprimis namque voluerunt dicti instituentes quod collatio seu jus presentandi ad dictam premissariam ex nunc pro hac prima vice & quociens illam de cetero vacare contigerit ad prefatum validum virum *Orendel de Gemyngen* armigerum quo ad vixerit & post eius obitum ad ipsius heredes videlicet seniorem & proximiorem masculini generis perpetuo spectare atque pertinere qui personam abilem & ydoneam actu sacerdotem vel eam infra annum a die adepte possessionis dicte primissarie in presbiterum valeat promoveri & ordinari nobis ut archidiacono loci ac successoribus nostris ad investiendum infra tempus a jure statutum presentare alioquin quod collatio hujusmodi tociens quociens prefatus *Orendel de Gemyngen* aut sui heredes illam ut premittitur infra dicti temporis a jure statuti spacium facere distulerint atque neglexerint ad nos ac prepositum pro tempore Ecclesie Spirensis ut archidiaconum loci ea vice ipso facto devoluta esse, debebitque js qui

ut

Digitized by Google

ut sic pro tempore ad dictam primissariam presentatus fuerit atque investitus singulis septimanis tres primissarias videlicet duas in dicto altari Sancte *Catherine* & unam in altari sancti *Wendalini* in prefata Ecclesia parochiali in *Gummersheym* per se aut dum canonico impedimento prepeditus foret per alium juxta modum sequentem ita tamen quod Dominicis & aliis festivitatibus quibus predicatio verbi Dei per plebanum ad populum de more fieri solet celebraturus non nisi post predicationis seu sermonis complecionem aliis vero festivis diebus plebano non predicante sed solum missam celebrante post offertorium plebani missam Incipiat perpetue celebrare nec non memorati *Orendel de Gemmyngen* armigeri suique patris *Johannis de Gemmyngen* olim advocati in *Germersheim* ac matris ejus *Brigide de Nuwensteyn* suorum que progenitorum & aliorum instituentium predictorum in Specie ac omnium fidelium animarum in genere memoriam habere devotam nec non plebano dicte ecclesie in cantando legendo & etiam Subditorum confessiones audiendo ac ecclesiastica sacramenta ministrando fideliter assistere ipsumque plebanum in Legatis oblacionibus & aliis subvencionibus fideliter promovere nec sibi de illis aut aliis quibuscunque juribus offertoriis & obvencionibus quicquam usurpare vel appropriare necque ipsi plebano in aliquo subtrahere vel prejudicare nec non apud dictam premissariam personaliter residere Illamque in divinis & aliis incumbentibus oneribus citra tamen & preter ullum plebani pro tempore existentis preiudicium laudabili-

ter

Digitized by Google

ter deſervire ipſiusque premiſſarie bona cenſus redditus proventus atque jura in eſſe ac debita cultura atque ſtructura pro poſſe & noſſe fideliter conſervare nec ſe ab ipſa premiſſaria absque noſtro aut ſucceſſorum noſtrorum indulto & licentia aliquatinus abſentare ſeque alias honeſte decenter atque exemplariter regere atque dirigere Et ſi in aliqua Ebdomada dictas tres miſſas ex rationabili forte cauſa non omnes legere poſſet ſeu alias negligeret easdem ſic neglectas miſſas in Ebdomeda jmmediate ſequente ſupplere debebit atque tenebitur ita quod juxta numerum ebdomedarum ſemper trium miſſarum numerus adimpleatur voluerunt etiam dicti temporales ſeu judices loci videlicet nobiles de *Ramberg* & nobiles de *Steyne* infra nominati ac tota communitas dicte ville *Gummersbeym* premiſſarium pro tempore in uſu & fruicione nemorum ſilvarum lignorum paſcuorum adaquationum & almendarum quemadmodum plebanum dicte participem eſſe ac illis libere uti frui & gaudere poſſe, contradictione cujuscunque non obſtante, inſuper voluerunt & ordinarunt dicti inſtituentes quod omnes & ſingule tam penſionum quam alie quecumque Littere dicte premiſſarie in Communi ſcrinio atque armario prefate Eccleſie fideliter recludi atque conſervari Et quociens una vel plures penſiones ad dictam premiſſariam cedentes & ad ipſam ut premittitur donate per ſortis capitalis reluitionem reempte fuerint tociens jurati eiusdem Eccleſie hujusmodi ſortem capitalem cum ſcitu & Conſilio quorum intereſt in alternis vel aliarum pen-

ſionis

Digitized by Google

fionis sive pensionum equalis vel equalium comparationem cum evidenti & sufficienti assecuritione quam tocius convertere debebunt atque teneantur quare prefatus *Orendel de Geuyngen* ac alii instituentes predicti nobis humiliter supplicari fecerunt quatinus institutionem erectionem & dotacionem dicte premissarie omniaque & singula premissa ut archidiaconus loci ratificare approbare atque confirmare illis eciam ut & tanquam pastor dicte ecclesie in *Gaumersheym* nostrum benignum favorem consensum pariter & assensum adhibere dignaremur nos igitur *Georgius de Geuyngen* doctor prepositus ac pastor prefatus attendentes quod justis petentium desideriis nos facilem decet prestare assensum Institutionem Erectionem atque dotationem hujusmodi ac omnia & singula premissa sub eisdem modo & forma quibus pre exprimitur auctoritate nostra ordinaria ut archidiaconus Loci ratificandum approbandum & confirmandum Illis eciam ut & tanquam pastor ecclesie predicte sine tamen quocunque prejudicio plebani ibidem nostrum benivolum consensum & assensum adhibendum nec non honorabilem virum dominum *Johannem Mul'e* presbiterum Spirensis diocesis nobis per prefatum *Orendel de Geuyngen* pro nunc ad dictam novam primissariam pro hac vice prima legitime presentatum per nos primitus ab eodem domino *Johanne* presentato principali obediencie & alias solite & consuete ad eandem premissariam novam investiendum sibique de illa debite providendum duximus prout ratificamus approbamus confirmamus

Digitized by Google

mus consentimus investimus instituimus & providemus per presentes mandantes in Christo nobis dilecto Decano capituli sedis ruralis in *Schwechenheym* dicti nostri archidiaconatus & aliis quorum interest quatinus accedant quo & ubi proptera fuerit accedendum & prefatum dominum *Johannem Mule* sic ut premittitur per nos investitum & institutum vel procuratorem suum legitimum pro eo & eius nomine in & ad dicte primissarie juriumque & pertinentiarum omnium ejusdem corporalem realem & actualem possessionem inducant & inducti faciantque sibi de universis & singulis ipsius premissarie fructibus censibus redditibus pensionibus proventibus juribus obventionibus & emolumentis ab omnibus quorum interest plenarie & integre responderi nec non a dicti capituli Confratribus & concapitularibus in confratrem recipi & concapitularem adhibitis solempnitatibus in hiis fieri solitis & consuetis. Specificatio vero bonorum atque annuarum pensionum quibus dicta premissaria nova in presenciarum ut premittitur dotata est sequitur & est talis Et primo de bonis sancte *Catharine* undecim octalia siliginis vulgo *Sümerin* de bonis der *Wolffin* annuo in festo nativitatis Beate *Marie* virginis cedentia Item tres cum dimidio solidi denariorum quos annuo dat *Heyntzenhaus* Item decem solidi denariorum quos annue dat *Valentinus Hyne* Sequuntur tunc bona predialia eiusdem sancte *Katherine* ad dictam premissariam spectantia Et primo in Campo inferiori dicto jm nidern Schninfelde dimidius juger agri ab una *Jodocus Schmidt*

&

Digitized by Google

& alia partibus *claus hammelman* Item unus juger agri obwendig der Luffwieſen ab utraque parte nobiles *de Steyne* Item unus cum dimidio jugeri agrorum confinantes uff dem ſtutzenden Sehe ab una *Stephanus Hyne* & ab alia partibus heredes *heylen* Item unus cum dimidio Jugeri agrorum in parvo campo inferiori ab una *Mundthans* & alia partibus libere ſeu proles *Merkelin* Item unum duale agri juxta *Stephanum hyne* habet partem tranſcendentem vulgo ein Uberſtosfell & alia parte *petrus heyln hans* Item unus Juger agri ab una nobiles de *Steyne* & alia partibus *Arckerhenſel.* Item unus Juger agri *Nydwenig* den nuin morgen ab parte die alt *Merckelin* Summa agrorum jm *nidern Schmidfeldt* ſeptem jugera & unum quartale. Sequuntur nunc agri in campo inferiori & primo unus cum dimidio jugeri agrorum indwendig der *Langen gewanden* ab una hoſpitale & alia partibus Clauſe *Schierlingk* Item unum duale agri confinans uff das *Birckich* ab una *wolff peter* & alia partibus nobiles de *Ramberg* Item unus Juger agri extendens ſe uff die *mittelgewande* ab una *hentze Schmidt rode* ab una *Johannes Schmidt* Item duo cum dimidio jugeri agrorum confinantes uff der *Grund gralen* ab una clauſe *Schyrlingk* & alia partibus nobiles de *Ramberg* Item unum duale agri vor den *Erlern* ab una *Mundthans* Et alia partibus proles *Mercelini.* Item unum duale agri uff und abe ab una dictus *ackerman* & alia partibus *Jeckellinus* huppel Item unus cum dimidio Jugeri agrorum confinantes uff den *grundtgraben* ab una hoſpitale & alia partibus

die

Digitized by Google

die *Merckelin* Item unus juger agri uff unnd abe iſt ein *anwender* ab alia parte *hentze Smitd* Item unus cum dimidio Jugeri agrorum Juxta ſuperiorem fontem ab una *Mundthans* & alia partibus nobiles de *Ramberg* Item dimidius Juger agri uff den *Bruwel* ab una Sanctus *Martinus* & alia partibus Marchia ville *Bebingen.* Summa agrorum in Campo inferiori duodecim cum dimidio jugeri. Sequuntur nunc prata. Item primo una pecia prati in Marchia ville *Bebingen.* Item unus Juger prati jm *Bonenſebe* ab una clauſa *hammelman* & alia partibus *Merckels benſel* Item dimidius juger prati ab una hoſpitale & alia partibus nobiles de *Ramberg* Item ein mans macht vyeſen ab una *mundthans* & alia partibus der Wyhergarten Item dimidius Juger prati quem recipit *damianus* pro dimidia parte ſiti *andreeslern* Summa pratorum ſex Jugeri vel circa. Sequitur nunc ſpecificatio annuarum penſionum per validum virum *Orendel de Gemyngen* Armigerum ſupranominatum ad dictam premiſſariam ut premittitur donatarum Et primo duo cum dimidio floreni in feſto Sancti *Martini* cedentes quos annuo dat *Johannes Bubenrofs* In *Bebingen* Item duo floreni in feſto Nativitatis beate *Marie* virginis cedentes quos annue dat *petrus Hefner* jn *Belnheym.* Item unus cum dimidio floreni in feſto ſancti *Martini* cedentes quos annue dat *Jodocus Gundhans* in *Gummersheym* Item duo floreni eodem feſto ſancti *Martini* cedentes quos annue dat *Jeckeling buppel* in *Gummersheym* Item duo floreni eodem feſto ſancti *Martini* quos dat dominus *Bernhardus vogel* plebanus in *Bebingen* Item duo floreni eodem feſto

Digitized by Google

quos annue dat *Nicolaus Zimerman* & *Jodocus* eius filius in *Veningen* prout super singulis pensionibus tam particulariter pre Specificatis confecte sunt litere patentes atque sigillate & ad commune armarium supradicte Ecclesie in *Gummersheym* reposite quos prefatus *Orendel de Gemyngen* armiger una cum ipsis pensionibus & omni jure sibi ad illas competente ad dictam premissariam ut premittitur donavit. Sequuntur nunc alie pensiones per juratos ecclesie in *Gummersheym* de communibus obventionibus atque proventibus fabrice dicte ecclesie ac aliorum piorum elargitionibus ad dictam premissariam deputate atque donate.

Et primo duo floreni quos annui dat *Merckels* marcke de bonis suis subscriptis videlicet de tribus jugeris & uno quartali agrorum über den *fryspacher pfadt obsterlangs* Item de duobus dualibus agrorum tendentium uff den *kuben graben* ab una *Georgius Klyngel hardt* & alia partibus *dollen* Item de duobus jugeris & uno quartali agrorum in der *mittelgewande* ab una *Petrus fruitzman* & alia partibus *Contzo Wyngarten* Item de uno cum dimidio Jugeris agrorum *nyedem by dem breiten wege* ab una *Johannes heyle*, & alia partibus uff den *vyber garten* ab una *Johannes de Ramberg* armiger & alia partibus *Merckeling* Item de parte sua am *Nuesatze* Item de octo suo oben an der *merfert* ab una *eboldus mucke* Item tres cum dimidio modii siliginis & unius modius spelte quos dant jurati annuo nomine Ecclesie, qui taxati sunt communibus annis

ad

Digitized by Google

ad valorem annuum duorum florenorum & si quid minus fuerit ipsi jurati nomine Ecclesie supplebunt Item dimidius florenus quem annuo dat *Jodocus Schweninger* de bonis suis subscriptis videlicet de uno cum dimidio jugeris agrorum vel circa sine phara sitis obwendig dem grasewege by den acht morgen Item de uno jugere agri in campo inferiori zücht uff die straffe ab uno *Contzo Koetz* & alia partibus *Stephanus Schmidt* Item alius dimidius florenus quem annuo dat Idem *jodocus Schweninger* de uno jugero agri in der *buben* ab una *Spierhans* & alia partibus *Stephanus Schmidt.* Item de quinque quartalibus agrorum uff dem *Eyter Buhel* ab utraque parte nobiles de *Ramberg* Item de uno duali pratorum uff der *Lusselbach* ab uno *Contzo Koetz* & alia partibus *Laurencius hyle* Item alius dimidius florenus de altari Sancti *Wendalini* quem etiam annuo dat jdem *Jodocus Schweinynger* de domo curia orto & attinentiis suis ab una *henslinus Nuss* & alia partibus *Merckels henfel* Item alius dimidius florenus quem annuo dat *Ortels henfel* de uno jugere agri in campo inferiori zücht uber den mitteln wegk, ab una nobiles de *Ramberg* & alia partibus — *Ortels henfel* Item de uno jugere agri im *fund rode* ab una *andreas voltz* & alia partibus *heyntz Schmidts Foft* in quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum nos *Georgius de Gemyngen* doctor atque prepositus supra nominatus presentes literas exinde fieri nostrique Sigilli jussimus & fecimus sub appensione communiri Et nos subscripti videlicet de *Ramberg* &

Digitized by Google

de *Steyne* armigeri ac domini temporales seu judices dicte ville *Gummersheym* tenore presentium publice fatemur atque recognoscimus nos una cum tota communitate eiusdem ville in concessionem fruicionis nemorum Silvarum Lignorum pascuarum adaquacionum & almendarum predictarum pro usu dicti premissarii pro nobis ac heredibus & successoribus nostris consensisse prout consentimus ac etiam ipsi premissario fruicionem hujusmodi perpetuo concedimus per presentes in cujus quidem consensus atque concessionis hujusmodi testimonium eiusque nostrum sigillum suum proprium tam pro se quam etiam communitate dicte ville *Gummersheym* ab ipsa communitate rogati sigillo supra dicti domini prepositi duxit coappendendum Et ego *Orendel de Gemyngen* armiger tenore presencium similiter fateor me supra Specificatos duodecim florenos annue pensionis una cum pensionum litteris sigillatis desuper confectis ac omni jure nunc ad illas quomodolibet competente ad dictam premissariam modo & forma quibus supra pie libere atque perpetuo donasse assignasse atque tradidisse prout dono assigno & trado pro me & heredibus ac successoribus meis universis per presentes in cujus quidem donacionis assignacionis & tradicionis hujusmodi testimonium sigillum meum proprium sigillis prefatorum domini prepositi nec non de *Ramberg* & de *Steyne* armigerorum presentibus duxi similiter coappendendum. Datum &c. &c.

LXVIII.

Digitized by Google

LXVIII.

CONFIRMATIO TRANSLATIONIS JURISPATRONATUS NICOLAI STEDEN CIVIS ERFFORTENSIS IN SIFRIDUM ET OTTONEM ZIEGLER, EORUMQUE HÆREDES ALTARIUM SANCTÆ CRUCIS IN ECCLESIA OMNIUM SANCTORUM, NEC NON SIMONIS ET JUDÆ IN ECCLESIA SANCTI BARTHOLOMÆI ERFFORTENSIS.

Bertholdus Dei gratia ſanctæ Moguntinenſis ſedis Archiepiſcopus ſacri Romani Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius ac Princeps Elector. ad futuram rei memoriam. Vices noſtras libenter impendimus ad ea, quæ veriſimiliter futuris temporibus litigia inter ſubditos noſtros ſperamus aufferri; ſane nobis expoſito pro parte providorum *Rudolphi Zieglers* & *Tilonis Zieglers* oppidanorum oppidi noſtri *Erffortenſis* filiorum reſpective & hæredum quondam *Sifridi* & *Ottonis Ziegler* fratrum patrum ſuorum, dum vixerunt. Qualiter quondam *Nicolaus Stede* oppidanus ſimiliter dicti oppidi noſtri *Erffurtenſis* pro ſe, ſuis hæredibus & hæreditatem recipientibus omne jus præſentandi ad Vicarias Sanctorum *Simonis* & *Judæ* altaris Sta crucis in Eccleſia omnium Sanctorum nec non altaris *Simonis* & *Judæ* apoſtolorum eorundem in Eccleſia parrochiali Sancti *Bartholomæi* oppidi noſiri *Erffurtenſis* ſæpeſati, ſi quod habuit & ſibi competebat, ſeu habere & ſibi competere poſſet,

Digitized by Google

ceſſerit & a ſe abdicaverit, omnibusque modo, via & forma, quibus potuit melioribus, in præfatos quondam *Sifridum* & *Ottonem* fratres & eorundem hæredum hæreditaria perpetua & Voluntaria donatione inter vivos transtulerit, prout in quadam littera translationis hujusmodi pergamenea ipſius quondam *Nicolai Steden* ſigillo in preſſula pergamea ſubimpendente ſigillata deſuper confecta hæc & alia plenius continentur tenoris ſubſequentis: Ich *Claus Stede* Burger zu *Erfurth* bekenne für mich, alle meine Erben und Erbnehmen, und thue offenbar kundt mit dieſem brief allen, die ihn ſehen, hören oder leſen, alſo umb die zwo Vicarien, die dan von dem geſchlecht der *von Bottelſtede* erſt angeſtifft, gewidmet und inſtaurirt, deren eine in aller Heiligen Parrkirchen in die Ehre des Heiligen Creutzes, und die andere in der Parrkirchen ſancti *Bartholomæi* in die Ehre *Simonis* & *Judæ* apoſtolorum zu *Erfurth* gelegen und geweyet ſind, und als ſolch Lehen der obgenanten Vicarien von *Hanns von Bottelſtede* uf *Jorgen* ſeinen ſohn, neulichſt verſcheiden, denen Gott beyden gnädig ſeyn, und da dan uf Herrn *Sifrid* und *Otten Ziegler* gebrüder als ihre nächſte Geſips Erben kommen und nächſte Erbnehmen darzu ſind, wohlich meynte von wegen meiner Momen *Nyſen Hannſen von Bottelſteden* ehelicher Wirthin des genanten *Jorgen* Mutter alle Gottes ſeeligen, etliche gerechtigkeit darzu ſolt gehabt haben, und ſich das alſo nicht erfindet, ſo ich dan ſelber des erkentnus wohl abgemercken kan, und

von

Digitized by Google

von denen Schrifftweiſen unterweiſet bin, daſs ich kein theil oder gerechtigkeit darzu oder an nicht habe; warumb ich obgenant *Claus Stede* für mich und alle meine Erben und Erbnehmen den obgenanten Ehren *Sifrid* und *Otten Ziegler* gebrüder und ihren Erben ſolch Lehen und Leyung der obgenanten beyder Vicarien, und darzu aller gerechtigkeit, ob wir der was daran hätten, oder haben mögten, der wir dan Je nicht, noch keinerley daran haben, ſo wir allerrechteſt können, ſollen und mögen, recht, redlich, Erblich und ewiglich mit gutem willen ufgegeben und verlaſſen, darzu auch alle Kuntſchafft und Urkunde, was wir derwegen gehabt haben oder haben mögten überantwort haben, Uns auch der und aller gerechtigkeit daran gäntzlichen verziehen, geeuſſert, verzogen haben, verlaſſen, verzeihen und geben ihnen die alſo uf gegenwärtigkeit in Krafft dieſes briefs und mit Urkund, und wollen ihnen auch ſolcher Verloſung, Verzicht und gerechtigkeit, ob wir deren was daran gehabt hätten, der wir doch Je nicht, noch keinerley daran haben, recht wahr und bekentlich ſeyn für Uns ſelber und allermänniglich anſprach Inlag und Verhindernus, gegen wem oder wie offt ihnen das noth iſt und ſeyn vermahnt werden, ohne allerley Intrag ufzug und ohne wiederrede, des alles zu rechter Urkund, ewiger Veſter haltung und wahrem bekentnus hab ich *Claus Stede* obgenant mein Ingeſigel für mich, alle mein Erben und Erbnehmen wiſſentlich an dieſen offenen brief

Digitized by Google

gehangen, datum ipſo die ſanctæ Luciæ Virginis anno Domini Milleſimo CCCC° LVII°. Nobisque ſupplicato, quatenus ceſſionem & translationem hujusmodi aliaque in præinſertis litteris contenta ac deſcripta & inde ſecuta ac ſecutura authoritate noſtra Ordinaria confirmare & approbare dignaremur, unde nos attendentes hujusmodi petitionem conſonam rationi, easdem ceſſionem & translationem jurispatronatus & præſentandi hujusmodi vel quaſi, aliaque in ipſa littera ceſſionis & translationis præinſerta, contenta & inde ſecuta & ſecutura, ratas & gratas, ac rata & grata habentes, eas & ea auctoritate noſtra metropolitica confirmanda & approbanda duximus, & præſentis ſcripti patrocinio confirmamus & approbamus Dei nomine, in his tamen omnibus Jure noſtro Archi-Epiſcopali & loci archidiaconi ſemper ſalvis. datum apud arcem Sancti *Martini* in Civitate noſtra *Moguntina* noſtro ſub ſigillo die quinto menſis Novembris anno Domini Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo nono.

LXIX.

CONFIRMATIO BENEFICII IN GOTHA.

Bertholdus Dei gratia ſanctæ Moguntinæ ſedis Archi-Epiſcopus, ſacri Romani Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius Princeps Elector. ad futuram rei memoriam. Cum teſtante veritate

Digitized by Google

tate dantibus dabitur centuplum accepturis, quo nobis consultissime videntur, in temporalibus brevi fortunæ transitu subjectis in rem divinam collatis peccata abolere animabus Christi fidelium suffragia conferre atque in fruitione Dei sempiternam mentem confirmare studuerint porrectas nobis siquidem Sanctissimi Domini nostri Dni *Alexandri* Papæ sexti sub bulla ejus plumbea pro parte Honorabilis fidelis nobis dilecti *Heinrici Fausti* Canonici, & præpositi Ecclesiæ beatæ Mariæ Virginis oppidi *Gotha* nostræ diœcœsis reverenter accepimus, quorum tenor sequitur de Verbo ad Verbum in hunc modum: *Alexander* &c. fuitque inde nobis pro parte dicti *Heinrici* humiliter supplicatum, ut secundum narrata in supra scriptis apostolicis litteris contenta commissionem in eisdem nobis factam expedire, absolvere, & gratiose prosequendo petita concedere dignaremur; nos igitur rem divinam, ut tenemur, prosequi, saluti animarum prospicere, salutiferoque dicti *Heinrici* proposito favores impendere cupientes visa Verificationem devotionis & dotationis de florenis Rhenensibus quinquaginta annuis pro Capitali noningentorum florenorum, & sub pacto de revendendo ad Vicariam & altare pro eadem construendum emptis, cujus quidem dotationis per litteras patentes Sigillis præposituræ & capituli Ecclesiæ Collegiatæ in *Gotha* præfati Sigillatas nobis facta est fides, eandem donationem & dotationem imprimis acceptamus, laudamus & approbamus, dantes licentiam construendi altare in Ecclesia Collegiata

Digitized by Google

beatæ Mariæ Virginis prædicta ſub invocatione Sanctorum Simplicij, Fauſtini, beatorum Uberti ac Wendelini martyrum & confeſſorum, nec non Barbaræ Virginis & ad ædificatum altare prædictum in Dei nomine Vicariam perpetuam erigimus, & beneficium Eccleſiaſticum & titulum ibidem conſtituimus, dictamque dotem florenos quinquaginta annuorum in dotem auctoritate, qua fungimur, aſſignamus, uſufructum etiam redituum ejusdem Vicariæ ſic erectæ, jusque conferendi hac prima Vice eandem Vicariam perſonæ idoneæ ipſi *Heinrico* præfato, quoad vixerit, reſervamus, volumus etiam & authoritate apoſtolica nobis commiſſa ordinamus, ut præſentante dicto *Heinrico* ad Vicariam præfatam, ac deinde præſentato ipſo vita functo, aut ſi dicta Vicaria per dictum *Heinricum* nulli collata fuerit, eodem *Heinrico* vita functo, Jus patronatus ſeu præſentandi perſonam idoneam ad dictam Vicariam, dum pro tempore vacabit, ſeniori Canonico præſentato dictæ Eccleſiæ in Capitulo ejusdem poſt dignitates inibi obtinentes præſidenti, & in eadem Eccleſia reſidentiam perſonalem facienti, inſtitutio vero perſonæ ſic præſentatæ, quæ in ſacerdotio actu conſtituta, aut ad illud infra annum a die præſentationis hujusmodi promovibilis exiſtat, Decano & capitulo prædictis pertineat, præſentatus etiam ut ſupra, & Singuli in dicta Vicaria ſucceſſores ſui Decano & Capitulo exhibere, ac promiſſiones & juramentum conſuetum ſponte facere & alijs in eadem Eccleſia perpetuis Vicarijs ſub jugo & obedientia

Digitized by Google

dientia capituli hujusmodi exiſtentibus in divinis moribus & habitu ſe conformare, & ſingulis Ebdomatis tres miſſas in dicto altari videlicet dominicis quintis & ſextis feriis aut alijs diebus magis competentibus per ſe vel obſtante legitimo impedimento per alium ſub mulcta duorum ſolidorum denariorum Decano pro tempore exiſtenti dictæ Eccleſiæ irremiſibiliter applicandum, & quarta feria cujuslibet Ebdomatæ quartam miſſam cum ſuccentore dictæ Eccleſiæ, cui dictus Vicarius de laboribus ſatisfacere debeat, de compaſſione glorioſiſſimæ Virginis Mariæ ſub nota celebrare debeat, & teneatur; & ſi dictus Canonicus Senior in præſentando perſonam prædictam per menſem negligens fuerit, ex tunc menſe hujusmodi elapſo omnimoda dictæ Vicariæ diſpoſitio ad eosdem Decanum & Capitulum pro ea duntaxat Vice pertineat, officium denique Thurificandi in Eccleſia præfata, quod per Decanum & capitulum hujusmodi ad eorum beneplacitum indiſtincte committi ſolet, dictam Vicariam pro tempore obtinenti pertineat, & ad illud exercendum, ac illa quoad hoc deputatus pro tempore facere conſuevit peragendum ſit aſtrictus, teneaturque etiam idem ut ſupra præſentatus die anniverſarii pro dicto *Heinrico Fuſt* in dicta Eccleſia celebrandi ex dictæ Vicariæ reditibus ſive proventibus duos florenos Rhenenſes aut eorum valorem inter omnes Canonicos, Vicarios & beneficiatos dictæ Eccleſiæ, qui vigilijs & miſſis eisdem diebus interfuerint, ut eo devotius pro *Heinrico Fauſt* prædicto, ejusque parentum,

Digitized by Google

rentum, progenitorum & benefactorum, ac etiam dilectorum filiorum *Henrici Kieſſer* & *Appollonis Jungbanns* laicorum armigerorum qui doti Vicariæ hujusmodi ſubvenire promiſerunt, animarum hujusmodi ſalute deputentur diſtribuere, & ex eisdem proventibus duos alios florenos Rhenenſes Decano & Capitulo præfatis, & eorum collectori in quolibet feſto ſanctæ Walburgis annuatim in reſtaurum perſolvere, & ad ſingulas miſſas in dicto altari celebrandas duas & non minus habere candelas, unum vero & oblatas ad ſacraficium neceſſarias a fabrica dictæ Eccleſiæ recipere & oblationes, quas in dicto altari fieri continget, collectori Decani & Capituli prædicti fideliter reddere & præſentare, ac infra metas ejusdem Eccleſiæ continuam reſidentiam facere debeat & teneatur, duobus menſibus exceptis, quibus ex Licentia Decani & capituli prædictorum abeſſe poterit, & reſidendo in eadem Eccleſia præſentijs & emolumentis, prout alii dictæ Eccleſiæ Vicarij de obedientia prædicta nuncupati gaudent illaque recipiunt, gaudere poſſet & recipere, & ſi cauſa ſtudij ſe abſentare, aut ad romanam curiam hujusmodi accedere voluerit quod id fiat de ſpeciali conſenſu & licentia dictorum Decani & capituli, & tunc tertiam partem fructuum ſive redituum illius omnibus deductis duntaxat habere & percipere poſſit, reliquæ vero duæ partes una videlicet pro communibus præſentijs in Eccleſia præfata, & alia pro augmento fructuum ſive redituum dictæ Vicariæ de ſcitu & voluntate Decani & capituli prædictorum

diſtri-

Digitized by Google

distribuantur, & convertantur, satisfacto nihilominus officio thurificandi prædicto juxta dictæ Ecclesiæ consuetudinem; quodsi Vicarius pro tempore existens pro supportandis oneribus, & alijs præmissis negligens fuerit & monitus unica monitione sub obedientia per Decanum & capitulum hujusmodi ad illa adimplenda contemserit illa adimplere, ex tunc Senior Canonicus & Decanus ac capitulum prædicti illum a dicta Vicaria destituere, & alium ad illam, ut præfertur, idoneum, & qualificatum præsentare & in eadem instituere possint respective, contradictionibus destituti, aut cujusvis alterius non obstantibus, & si contingat census pro dote dictæ Vicariæ emptos & deputatos pro tempore in toto vel in parte liberari vel redimi, ex tunc pecuniæ Capitales quantocius pro aliis censibus de Decani & Capituli prædictorum consensu exponantur, & littere desuper una cum aliis litteris dictam Vicariam concernentibus in custodia juxta privilegia & litteras capituli in speciali cista fideliter conserventur, nostris Ecclesiæque nostræ Moguntinæ ac successorum nostrorum superioritatibus juribus, Jurisdictionibus, reliquisque salvis semper manentibus. Nulli ergo omnino hominum liceat huic nostræ quinimo apostolicæ dispositioni, erectioni, fundationi, reservationi, ordiniationi ac authoritati quovis modo aut ausu temerario contraire, quinimo ea omnia plene, integre & inconcusse observari sub interminationis divinæ, ac sanctæ apostolicæ sedis nostræque indignationis pœna gravissima quam contra eviten-

tes

Digitized by Google

rentum, progenitorum & benefactorum, ac etiam dilectorum filiorum *Henrici Kieffer* & *Appollonis Junghanns* laicorum armigerorum qui doti Vicariæ hujusmodi ſubvenire promiſerunt, animarum hujusmodi ſalute deputentur diſtribuere, & ex eisdem proventibus duos alios florenos Rhenenſes Decano & Capitulo præfatis, & eorum collectori in quolibet feſto ſanctæ Walburgis annuatim in reſtaurum perſolvere, & ad ſingulas miſſas in dicto altari celebrandas duas & non minus habere candelas, unum vero & oblatas ad ſacraficium neceſſarias a fabrica dictæ Eccleſiæ recipere & oblationes, quas in dicto altari fieri continget, collectori Decani & Capituli prædicti fideliter reddere & præſentare, ac infra metas ejusdem Eccleſiæ continuam reſidentiam facere debeat & teneatur, duobus menſibus exceptis, quibus ex Licentia Decani & capituli prædictorum abeſſe poterit, & reſidendo in eadem Eccleſia præſentijs & emolumentis, prout alii dictæ Eccleſiæ Vicarij de obedientia prædicta nuncupati gaudent illaque recipiunt, gaudere poſſet & recipere, & ſi cauſa ſtudij ſe abſentare, aut ad romanam curiam hujusmodi accedere voluerit quod id fiat de ſpeciali conſenſu & licentia dictorum Decani & capituli, & tunc tertiam partem fructuum ſive redituum illius omnibus deductis duntaxat habere & percipere poſſit, reliquæ vero duæ partes una videlicet pro communibus præſentijs in Eccleſia præfata, & alia pro augmento fructuum ſive redituum dictæ Vicariæ de ſcitu & voluntate Decani & capituli prædictorum

diſtri-

Digitized by Google

distribuantur, & convertantur, satisfacto nihilominus officio thurificandi prædicto juxta dictæ Ecclesiæ consuetudinem; quodsi Vicarius pro tempore existens pro supportandis oneribus, & alijs præmissis negligens fuerit & monitus unica monitione sub obedientia per Decanum & capitulum hujusmodi ad illa adimplenda contemserit illa adimplere, ex tunc Senior Canonicus & Decanus ac capitulum prædicti illum a dicta Vicaria destituere, & alium ad illam, ut præfertur, idoneum, & qualificatum præsentare & in eadem instituere possint respective, contradictionibus destituti, aut cujusvis alterius non obstantibus, & si contingat census pro dote dictæ Vicariæ emptos & deputatos pro tempore in toto vel in parte liberari vel redimi, ex tunc peccuniæ Capitales quantocius pro aliis censibus de Decani & Capituli prædictorum consensu exponantur, & littere desuper una cum aliis litteris dictam Vicariam concernentibus in custodia juxta privilegia & litteras capituli in speciali cista fideliter conserventur, nostris Ecclesiæque nostræ Moguntinæ ac successorum nostrorum superioritatibus juribus, Jurisdictionibus, reliquisque salvis semper manentibus. Nulli ergo omnino hominum liceat huic nostræ quinimo apostolicæ dispositioni, erectioni, fundationi, reservationi, ordiniationi ac authoritati quovis modo aut ausu temerario contraire, quinimo ea omnia plene, integre & inconcusse observari sub interminationis divinæ, ac sanctæ apostolicæ sedis nostræque indignationis pœna gravissima quam contra eviten-

tes

Digitized by Google

rentum, progenitorum & benefactorum, ac etiam dilectorum filiorum *Henrici Kieſſer* & *Appollonis Jungbanns* laicorum armigerorum qui doti Vicariæ hujusmodi ſubvenire promiſerunt, animarum hujusmodi ſalute deputentur diſtribuere, & ex eisdem proventibus duos alios florenos Rhenenſes Decano & Capitulo præfatis, & eorum collectori in quolibet feſto ſanctæ Walburgis annuatim in reſtaurum perſolvere, & ad ſingulas miſſas in dicto altari celebrandas duas & non minus habere candelas, unum vero & oblatas ad ſacraficium neceſſarias a fabrica dictæ Eccleſiæ recipere & oblationes, quas in dicto altari fieri continget, collectori Decani & Capituli prædicti fideliter reddere & præſentare, ac infra metas ejusdem Eccleſiæ continuam reſidentiam facere debeat & teneatur, duobus menſibus exceptis, quibus ex Licentia Decani & capituli prædictorum abeſſe poterit, & reſidendo in eadem Eccleſia præſentijs & emolumentis, prout alii dictæ Eccleſiæ Vicarij de obedientia prædicta nuncupati gaudent illaque recipiunt, gaudere poſſet & recipere, & ſi cauſa ſtudij ſe abſentare, aut ad romanam curiam hujusmodi accedere voluerit quod id fiat de ſpeciali conſenſu & licentia dictorum Decani & capituli, & tunc tertiam partem fructuum ſive redituum illius omnibus deductis duntaxat habere & percipere poſſit, reliquæ vero duæ partes una videlicet pro communibus præſentijs in Eccleſia præfata, & alia pro augmento fructuum ſive redituum dictæ Vicariæ de ſcitu & voluntate Decani & capituli prædictorum

diſtri-

Digitized by Google

distribuantur, & convertantur, satisfacto nihilominus officio thurificandi prædicto juxta dictæ Ecclesiæ consuetudinem; quodsi Vicarius pro tempore existens pro supportandis oneribus, & alijs præmissis negligens fuerit & monitus unica monitione sub obedientia per Decanum & capitulum hujusmodi ad illa adimplenda contemserit illa adimplere, ex tunc Senior Canonicus & Decanus ac capitulum prædicti illum a dicta Vicaria destituere, & alium ad illam, ut præfertur, idoneum, & qualificatum præsentare & in eadem instituere possint respective, contradictionibus destituti, aut cujusvis alterius non obstantibus, & si contingat census pro dote dictæ Vicariæ emptos & deputatos pro tempore in toto vel in parte liberari vel redimi, ex tunc pecuniæ Capitales quantocius pro aliis censibus de Decani & Capituli prædictorum consensu exponantur, & littere desuper una cum aliis litteris dictam Vicariam concernentibus in custodia juxta privilegia & litteras capituli in speciali cista fideliter conserventur, nostris Ecclesiæque nostræ Moguntinæ ac successorum nostrorum superioritatibus juribus, Jurisdictionibus, reliquisque salvis semper manentibus. Nulli ergo omnino hominum liceat huic nostræ quinimo apostolicæ dispositioni, erectioni, fundationi, reservationi, ordiniationi ac authoritati quovis modo aut ausu temerario contraire, quinimo ea omnia plene, integre & inconcusse observari sub interminationis divinæ, ac sanctæ apostolicæ sedis nostræque indignationis pœna gravissima quam contra eviten-

tes

Digitized by Google

tes se noverint incursuros, non obstantibus, quibus Sanctissimus Dominus noster in præscripta Commissionis bulla prædictis voluit obstare. datum apud *Friburgum* constantiensis diœcœsis, agente ibidem conventu regio die decima octava mensis Januarii anno Domini Millesimo Quadringentesimo nonagesimo Octavo.

LXX.

ERECTIO BENEFICII IN NOVA CAPELLA SANCTI MARTINI IN CURIA ARCHIEPISCOPALI ERFFORTENSI SITI CUM ANNEXIONE ET PROVISIONE.

Bertholdus &c. ad futuram rei memoriam. inter curas multiplices, quibus rerum, negotiorumque occurrentium varietate distrahimur, illam libenter amplectimur, per quam nostræ provisionis ope divinus cultus augeatur, & defunctorum bona, quorum ad nos distributio devoluta existit, in pias operationes (quibus illorum purgantur culpæ) convertantur. de nostra igitur & antecessorum salute cogitantes, ac temporalia in spiritualia & transitoria in æterna, felici commercio commutare cupientes, novam Capellam in Curia nostra archiepiscopali oppidi nostri Erffortensis nostræ diœcœsis & in ea altare in honorem Omnipotentis Dei Sanctorumque Martini patroni nostri, & Nicolai Con-

Digitized by Google

Confeſſorum ac beatæ Annæ pro uno perpetuo Capellano, qui duas miſſas in Ebdomada, unam videlicet dominico de tempore & aliam Jovis diebus de Corpore Chriſti perpetuis futuris temporibus celebrare habeat in titulum perpetui Eccleſiaſtici beneficij fundavimus, ereximus & ordinavimus, fundamusque, erigimus & ordinamus per præſentes, & pro ſalario ſacerdotis miſſas hujusmodi pro tempore celebrantis dedimus, donavimus, appropriavimus & aſſignavimus, ac damus, donamus, appropriamus & aſſignamus vigore præſentium, annuos reditus infraſcriptos, videlicet unum talentum monetæ, in qua hæreditarius annuus cenſus ſolvi conſuevit, & novem denarios argenteos annui & hæreditarij cenſus, quem dat & ad dandum obligatus eſt, *Hanns Lupold* oppidanus dicti oppidi noſtri Erffortenſis de domo ſua ad angwillas communiter nuncupata, ſita infra metas parochiales Eccleſiæ novi operis. Item ſex ſolidos dictæ monetæ annui cenſus, quem dat *Curd Fleſcher* oppidanus præfati oppidi de quadam Vinea ſita in Valle fontis ſive putei empti ſub pacto de retrovendendo pro pretio ſex florenorum. Item duodecim floreni Rhenenſes annui cenſus empti a Decano & capitulo Eccleſiæ ſanctæ Crucis Northauſenſis noſtræ diœcœſis pro pretio ducentorum florenorum ſub pacto de retrovendendo juxta continentiam litterarum deſuper confectarum. Item duos florenos cum medio annui cenſus empti a præpoſito & conventu monaſterij Canonicorum regularium ordinis Sancti Auguſtini Erffurtenſis pro

pre-

Digitized by Google

pretio quadraginta florenorum ſub pacto ſimili. Item ſeptem ſexaginta monetæ uſualis annui cenſus empti a *Hanns Pardiſs* oppidano memorati oppidi infra limites parochialis Eccleſiæ omnium ſanctorum commorante pro pretio centum ſexaginta ſub pacto prænarrato. Item unam ſexagenam monetæ uſualis annui cenſus conſtituti & venditi per *Albertum Franck* in domo & curia ſitam in plurali ſive Bruleto pro pretio duodecim florenorum Rhenenſium ſub pacto ſupraſcripto. Item unum florenum Rhenenſem annui cenſus conſtituti & venditi per *Bonifacium Byman* Villanum in *Gisbersleben* ex domo & curia ſuis ſitis ibidem pro pretio viginti florenorum ſimilium etiam ſub pacto de retrovendendo. Item unam ſexagenam cum media monetæ uſualis annui cenſus conſtituti & venditi per *Heinricum Gunſtett* villanum in jam dicta Villa *Gisbersleben* viti ex certis agris & Vineis ſuis ibidem ſitis. Item decem florenos Rhenenſes annui cenſus emptis a proconſulibus, conſulibus & conſulatu præfati noſtri oppidi Erffurtenſis pro pretio ducentorum & quinquaginta florenorum ſimilium etiam ſub pacto de retrovendendo. Item decem florenos annuos, quos Conſulatus Erffurtenſis annuo ſolvere tenetur, quorum medietas cedit in die beatæ Walpurgis, altera vero in die ſancti Michaelis. Volumus inſuper & ordinamus Jus patronatus ſive præſentandi ad dictam capellam, dum & quociens illam deinceps præter quam pro hac prima vice vacare contigerit, ad Vicedominum, & ſi Vicedominus non fuerit, ad Sculte-

tum

Digitized by Google

um noſtrum, Jus vero inſtituendi ad eandem Capellam ad Judices generales & executores ſtatutorum provincialium in dicto oppido noſtro pro tempore exiſtentes pertinere, & duntaxat presbiterum, vel ſaltem talem, qui infra annum ad ſacerdotium promoveri valeat & velit, præſentari & inſtitui, eo tamen ſervato, quod dicti Vicedominus aut Scultetus noſtri nullam aliam perſonam, quam quæ per Nos aut ſucceſſores noſtros nominata fuerit, ad eandem præſentent; & quia antiquam capellam in dicta noſtra curia ex cauſis animum noſtrum moventibus deſtrui fecimus, & beneficij ad altare ſanctorum quatuordecim adjutorum (quod inibi ſitum erat) reditus & proventus adeo tenues & exiles exiſtunt, quod unius marcæ argenti ſecundum communem exiſtimationem valorem annuum non excedunt, Idcirco hujusmodi beneficium, cujus collatio, proviſio & omnimoda diſpoſitio ad nos ſpectare dinoscitur, dictæ novæ Capellæ univimus, annexuimus, & incorporavimus, ac vigore præſentium unimus, annectimus & incorporamus, quod etiam beneficiolum Honorabilis devotus & fidelis nobis in Chriſto dilectus *Joannes Deynhardi* illius poſſeſſor, in finem, ut hujusmodi noſtra unio ſuum debitum ſortiri poſſet effectum in manibus noſtris ſponte & libere reſignavit, nosque reſignationem eandem duximus recipiendam, & admittendam ac recipimus & admittimus per præſentes, nec non capellam novam ſupradictam ab ejus primæva hujusmodi erectione vacantem unacum illi annexis

Digitized by Google

omnibusque juribus & pertinentiis ſuis Honorabili & devoto nobis in Chriſto dilecto *Joanni Veyhamus* presbytero noſtræ diœcoeſis ob grata familiaritatis obſequia, quæ & Eccleſiæ Moguntinæ impendit, ac virtutum & meritorum ſuorum intuitu contulimus & aſſignavimus, ac de eadem providimus, prout tenore præſentium conferimus, aſſignamus & providemus, Honorabili devoto & fideli nobis in Chriſto dilecto *Joanni Sommeringen* Juris utriusque Doctori, ſigillifero noſtro Erffortenſi committentes & mandantes, quatenus ipſum *Joannem Veyhamus* vel procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem capellæ, juriumque & pertinentiarum prædictorum inducat, ſibique de illius proventibus, juribus & obventionibus univerſis faciat plenarie & integre reſponderi, reditus vero annui dicti uniti beneficij ſequntur & ſunt hi: *Andreas Stockart* nunc in *Wechmar* commorans de domo ſua ſita infra limites parochiæ ſancti Servatij Erffortenſis dat duos florenos Rhenenſes emptos ſub pacto de retrovendendo pro pretio viginti quatuor florenorum ſimilium. *Hanns Brachvogel* in *Vixich Leonis* dat unum florenum emptum pro pretio duodecim florenorum. *Paul Smock* in *Elxsleben* de domo ſua & horto unum florenum emptum pro duodecim florenis ſub dicto pacto. *Hanns Nepe* in *Benſtatt* medium florenum emptum pro pretio ſex florenorum. *Hanns Stiberrauch* in *Witerde* unum florenum cum medio emptum pro pretio decem & octo florenorum ſub ſimili pacto. *Lorenz Stoltz* in *Erdfordia* in

paro-

Digitized by Google

parochia beatæ Mariæ unum florenum de Vinea in Valle roſarum emptum pro pretio duodecim florenorum ſub eodem pacto de retrovendendo. Statuimus inſuper & ordinamus, quod idem *Joannes Veybanns* & ſucceſſores ſui onera, quæ dicto beneficio unito imminebant, videlicet unam miſſam die Veneris in qualibet ebdomoda de ſancta cruce, paſſione Domini vel tempore celebrent, & in ſingulis miſſis pro noſtra & felicis recordationis anteceſſorum noſtrorum, nec non quondam *Henrici Babentzen* Vicarij, *Wernheri Ertmar*, *Joannis Muth* canonicorum, dum vixerant, Eccleſiæ Sancti Severi. *Thomæ Merckel* civis, *Georgij Bernruter* Rectoris parochialis Eccleſiæ Sancti Pauli in dicto oppido Erffortenſi, & *Ewaldi Wymar* Secretarij noſtri omniumque fidelium animarum ſalute, qui ad dictæ Capellæ & altaris conſtructionem, erectionem & dotationem manus porrexerunt adjutrices orent, & memoriam agant fideliter & devote, quibus etiam, ſi & dum hujusmodi miſſas pro ſe celebraverint, illis diebus duntaxat de prandio in dicta noſtra curia volumus provideri, volumusque, quod litteræ contractuum ſuper annuis cenſibus ad dictam Capellam pertinentibus reponantur & maneant in ſcrineis ſeu Carthophilatio dictæ curiæ noſtræ in ſpeciali capſa ſub fida cuſtodia magiſtri coquinæ pro tempore exiſtentis & quociens quis cenſum aliquem reemerit, reponantur peccuniæ in locum litterarum, donec in aliorum cenſuum emptionem utiliter poſſint expendi, quod de ſcientia & concilio ſi-

Digitized by Google

gilliferi pro tempore existentis fieri volumus, si vero beneficiatus litteris hujusmodi ad lites vel ex alia rationabili causa indiguerit, extradantur, cautionem conscribat, qua fateatur se tales litteras accepisse, obligetque infra brevis temporis spatium se eas restituturum, quæ quidem litteratoria recognitio & cautio in capsulam litterarum, quoad acceptæ litteræ reportatæ fuerint, locetur. In cujus rei testimonium præsentes nostras litteras fieri & sigilli nostri appensione fecimus communiri datæ in arce nostra *Aschaffenburgi* die decima octava mensis Februarii Anno Domini Millesimo Quingentesimo.

LXXI.

CONFIRMATIO TRANSLATIONIS JURIS PATRONATUS CUJUSDAM ALTARIS IN PAROCHIALI ECCLESIA SANCTI LAURENTII ERFFORTENSI.

Uriel Dei gratia S. sedis Mog. Archi Episcopus &c. Omnibus præsentibus inspectoribus salutem in Domino et notitiam subscriptorum. exigit nostri pastoralis officij debitum, ut ea, quæ ex sinceris piisque Christi fidelium mentibus, præsertim in divini cultus animarumque salutis augmentum procedere conspiciuntur, dum nobis offeruntur, paterno amplectimur affectu, hinc est, quod nos pro parte Honorabilis devo-

ti

Digitized by Google

ti nobis dilecti *Joannis Alberſtatt* Vicarij Eccleſiæ beatæ Mariæ Virginis *Erfortenſis* nobis exhibitæ petitioni inclinati quandam translationem ſeu donationem juris patronatus ſeu præſentandi ad altare Sanctorum Wenzlai & decem millium Martyrum in parochiali Eccleſia Sancti Laurentij oppidi noſtri *Erffortenſis* noſtræ dioecoeſis ſitum, per præfatum *Ioannem Alberſtatt* in perſonas fidelium Nobis dilectorum Capitanei, & ex communitate hominum dictæ parochiæ duodecim aut quindecim Seniorum factam atque nobis ſub inſtrumento publico manu nobis dilecti *Hermanni Stackelberg* clerici Paderbornenſis dioecoeſis notarij publici ſubſcripto ob hoc oblatam cum omnibus & ſingulis capitulis, punctis & clauſulis inibi inſertis confirmandam, approbandamque duximus, atque authoritate noſtra ordinaria præſentium tenore confirmamus, approbamus, & ſtabilimus, defectus, ſi qui forſan in eadem translatione ſeu donatione commiſſi fuerint, tenore præſentium ſupplentes, in cujus rei teſtimonium præſentes noſtras litteras Sigilli noſtri fecimus appenſione communiri. datæ *Aſchaffenburgi* die ultima menſis Auguſti Anno Domini Milleſimo Quingenteſimo nono.

Digitized by Google

LXXII.

CONFIRMATIO TRANSLATIONIS, CESSIONIS ET ASSIGNATIONIS JURIS PATRONATVS QUATUOR VICARIARVM IN NORTHUSEN.

Uriel. &c. Universis & singulis præsentes litteras inspecturis, lecturis, seu legi audituris salutem in Domino sempiternam. Cum retroactis temporibus Honorabilis *Simon Urbich* presbyter nostræ dioecoesis Jus patronatus quatuor Vicariarum in Ecclesijs monasteriorum beatissimæ Virginis Mariæ veteris Villæ & novi operis extra muros oppidi Northusen dictæ nostræ dioecoesis ad ipsum *Simonem* jure hæreditario legitime spectans & pertinens *Joanni de Bula* & *Theoderico de Tuckinrode* armigeris titulo donationis legitime assignaverit, concesserit, atque in eos transtulerit, ac subsequenter generosus *Henricus* Comes de *Schwartzburg* tunc Ecclesiæ nostræ Moguntinæ Canonicus & archiepiscopalis Curiæ nostræ Erffordensis provisor donationem, translationem & cessionem Jurispatronatus hujusmodi auctoritate officii & Commissionis suæ confirmaverit, approbaverit, & ratificaverit, prout in litteris præfati *Henrici* Comitis desuper confectis & his nostris annexis plenius continetur. Nos donationem, translationem & cessionem juris patronatus, nec non confirmationem, approbationem & ratificationem prædictas ratas & gratas habentes, ipsas præsentis Scripti patrocinio approbamus & ratificamus, atque auctoritate

nostra

Digitized by Google

noſtra ordinaria de novo confirmamus, hæredibus legitimis præfatorum *Joannis de Bulen* & *Theoderici de Tuckinrode* jus patronatus, ſive præſentandi prædictarum Quatuor Vicariarum in Monaſterijs beatiſſimæ Virginis Mariæ villæ & novi operis extra muros oppidi *Northuſen* prædicti ſitarum perpetuis futuris temporibus prædicta auctoritate noſtra aſſignantes, & concedentes, noſtris tamen & Eccleſiæ noſtræ Moguntinæ juribus & Jurisdictionibus in præmiſſis ſemper ſalvis & illæſis permanentibus; in quorum fidem præſentes litteras fieri, noſtrique ſigilli juſſimus appenſione muniri. datæ apud arcem Sancti Martini in civitate noſtra *Moguntina* die quarta menſis Octobris anno Domini Milleſimo quingenteſimo decimo.

LXXIII.

DOTATIO ALTARIUM BEATE ANNE ET S. MICHAELIS IN ECCLESIA S. JOHANNIS HILDESH.

In nomine Domini Amen. Nos *Gerhardus* Dei & Apoſtolice ſedis gratia Epiſcopus *Hildeſemenſis Ludolfus* Decanus ejusdem *Hildenſ.* Eccleſie ſancti *Johannis* in *Dammone* prope & extra muros *Hildensh.* recognoſcimus, & preſentibus publice proteſtamur, quod *Herzo de Barum* quondam Canonicus in dicta Eccleſia ſancti *Johannis* bonam voluntatem ac devotam intentionem Domini *Conradi de Here* quondam plebani in *Barum* pro augmento cultus divini in dicta eccleſia ſancti

Digitized by Google

Johannis pie conceptam innovare & reformare desiderans & intendens octuaginta marcas Hildensh. ponderis & valoris de suis & aliquibus ipsius Domini *Conradi* per mortem derelictis pro perpetua dote altarium beate Anne & beati Michaelis in ipsa ecclesia sancti *Johannis* fundatorum pro comparatione novem mansorum in campis ville *Bonyen* ante opidum *Bockenn* sitorum & viginti septem marcas ejusdem ponderis & valoris pro comparacione trium mansorum in *Dalem* & duodecim marcas pro comparacione annue pensionis unius marce in curia *Ebbingerode* pertinente ad monasterium sancte Marie *Richenbergbe* nec non quinquaginta marcas quas tenentur solvere *Thidericus & Ernestus* fratres dicti *de Halle* filij quondam *Ernesti de Halle* impendit & donavit ita quod ipsa altaria duo perpetua beneficia debent permanere. Nos igitur matura deliberatione communique omnium nostrum beneplacito & consensu taliter decrevimus ordinandum & perpetuo observandum quod dicta altaria duo beneficia perpetua sint & permaneant & quod persone habentes dicta beneficia vocentur vicarij & sint sub obedientia Decani Ecclesie *Hildensbemensis* qui pro tempore fuerit ut Canonici in dicta ecclesia sancti *Johannis* sunt fuerunt & perpetuis temporibus permanebunt stallum eciam in Choro infra Canonicos obtinebunt, horas eciam ac vices in choro ut Decanus & scolasticus exsolvent & ad summam missam & alias Canonicorum missas ijdem vicarij debent interesse, sed eas celebrare non tenentur, quia altaria sua debitis cottidianis

Digitized by Google

nis & ſpecialibus miſſis officiare debent vel officiare procurabunt, videlicet vicarius altaris ſancte Anne celebrabit has miſſas, Dominicis diebus de patronis, ferijs ſecundis pro defunctis, ferijs quartis pro ſalute vivorum ferijs quintis de corpore Chriſti ferijs ſextis de ſancta cruce. Vicarius vero altaris ſancti Michaelis has miſſas celebrabit, Diebus Dominicis de ſancta Trinitate, ferijs ſecundis de Angelis, ferijs quartis de omnibus ſanctis ferijs quintis de ſancto Spiritu & ferijs ſextis pro defunctis & has predictas miſſas celebrabunt niſi feſta majora occurrant. Candelas quoque oblatas vinum paramenta & libros ad divinum Officium ſuum de proprijs providebunt niſi ſorte quandoque ex ſpeciali inſtitucione vel legacione in ipſa eccleſia ſancti *Johannis* haberi poſſint, oblata etiam ad ipſa altaria ante & infra miſſam Decani ipſe Decanus percipiet & levabit, oblata vero poſt miſſam Decani ad ipſa altaria ipſi vicarij percipient & levabunt exceptis oblacionibus que ad dicta altaria offeruntur in feſto Aſſumptionis Marie & in exequijs noviter defunctorum & triceſimis ac anniverſarijs primis eorundem quas idem Decanus percipiet & levabit a quibuscunque offerantur ac etiam niſi fuerint ſpecialia vota que ſecundum antiquam conſuetudinem in uſus eccleſie cedere debeant, exceptis etiam oblacionibus feſtorum Nativitatis Domini Paſche & Pentecoſtes que communiter inter Canonicos Decanum & ſcolaſticum dividentur. Volumus eciam a procurationibus exactionibus contributionibus & alijs oneribus que in

Digitized by Google

ipsa ecclesia sancti *Johannis* ut in alijs ecclesijs fieri solent dictos vicarios liberos solutos & exemptos perpetue permanere. Preterea ordinamus & volumus quod dictorum beneficiorum seu vicariarum collatio apud Decanum Ecclesie *Hildensemensis* qui pro tempore fuerit perpetue permaneat & debeat permanere. Quodsi dictarum vicariarum aliquam vacaverit, Decanus Ecclesie *Hildensemensis* qui pro tempore fuerit, ipsam conferat & conferre debebit persone ydonee actu sacerdoti vel que infra annum proximum possit & velit in sacerdotem promoveri, eciam dicti vicarij de consolacionibus & distribucionibus anniversariorum memoriarum & festorum ante istam ordinacionem institutis penitus nichil percipiant, sed si in antea memorie anniversaria vel festa ordinata seu instituta vel alia legata fuerint in dicta Ecclesia sancti *Johannis* tunc si talis legacio seu institucio communiter facta fuerit, Canonicis & vicarijs ipsi vicarij de hijs habebunt & percipient prout legans vel instituens duxerit ordinandum & si solis Canonicis aliquid legatum seu donatum fuerit de hoc ipsi vicarij nichil habebunt, simili modo si solis vicarijs aliquid donatum fuerit seu legatum, soli vicarij percipient & levabunt. Nos igitur *Gerhardus* Episcopus *Hildensemensis* prefatus auctoritate nostra ordinaria prescriptam ordinationem bonorum seu pecuniarum legacionem predictorum beneficiorum seu vicariarum institutionem ac omnia alia & singula prescripta seu prenarrata ratificamus approbamus ac presentibus confirmamus mandantes nichilominus omnia & singula premissa

Digitized by Google

missa ab hijs quorum interest vel interierit in futurum perpetuis temporibus inviolabiliter observari. In quorum omnium evidens testimonium sigillum nostrum una cum sigillis Domini *Ludolfi* Decani Ecclesie *Hildensemensis* predicti nec non Capituli ecclesie sancti *Johannis* in Dampmone prope & extra muros *Hildensemenses* presentibus est appensum. Datum & actum anno Domini M° CCC° octuagesimo in die sancti *Johannis* Baptiste.

24. Jun.

LXXIV.

SUPER PERPETUATIONE VICARIE EPISCOPI.

Wedekindus Dei Gratia *Mindensis* Episcopus, *Wernerus* Decanus totumque Capitulum ejusdem Ecclesie omnibus hoc Scriptum visuris salutem in salutis auctore. Cum ad amputandum tam calumpnie tocius quam erronee dubitacionis Scrupulum dignum & perutile sit ea, que rationabiliter & ordinate fiunt Scripturarum perennis memorie commendari, ad noticiam presentium ac futurorum pervenire cupimus, quod nos attendentes molestiam nimis gravem & dampnum intollerabile provenire vicario Episcopi in Ecclesia nostra pro tempore existenti ex eo siquidem quod cedente vel decedente Episcopo idem Vicarius suo privetur beneficio, & quod ad illud alius assumatur, communi omnium nostrum voluntate

&

Digitized by Google

& consilio accedente statuimus quod sive Episcopus in Ecclesia nostra sive extra Ecclesiam eligatur & prebendam non habuerit, prebenda quam vicarius Episcopi obtinet Episcopali dignitati perpetuo sit annexa ita videlicet, quod vicarius qui tunc in ipsa vicaria inventus fuerit vel qui ipso cedente vel decedente substitutus fuerit in sepedicta vicaria cum prebenda supradicta semper sit perpetuatus nisi sibi rationabile quid obsistat. In hujus vero rei perpetuam noticiam presentem paginam inde conscriptam sigillis nostris fecimus roborari. Datum & Actum *Minde* Anno Domini Millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto. Kalendis. Martii.

1. Martij.

LXXV.

SUPER PERPETUACIONE VICARII EPISCOPI.

Clemens * Episcopus servus servorum Dei dilectis filijs Capitulo Ecclesie *Mindensis* salutem & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod justum est & honestum tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem Officij nostri ad debitum perducatur effectum, sane peticio vestra nobis exhibita continebat,

* Clemens PP. IV. qui die vigesima nona Novembris an. MCCLXVIII. Viterbij terrena reliquit

Digitized by Google

nebat, quod bone memorie *V.* * Episcopus *Mindenſis* et Nos provida deliberatione penſantes quod indecens fuit & inhoneſtum ut cum aliquis Episcoporum *Mindenſium* deceſſit aut ceſſit, presbiter qui vivente ipſo Episcopo de conceſſione ipſius in Episcopali prebenda deſerviverat ut vicarius *Mindenſis* Eccleſie hujusmodi beneficio privaretur & illud per ſucceſſorem premortui Episcopi conferretur, ſicut fuerat in ipſa Eccleſia per multum temporis obſervatum communiter & concorditer ſtatuiſtis, ut prebenda quam vicarius Episcopi *Mindenſis* qui pro tempore fuerit, obtinet in Eccleſia ſupradicta Episcopali dignitati perpetuo ſit annexa, ita videlicet quod vicarius qui inventus fuerit in ea ſive de ipſa Eccleſia vel aliunde aſſumi contingat Episcopum, pro tempore vite ſue in dicta prebenda perpetuatus exiſtat, prout in litteris inde confectis predicti *V.* Episcopi & veſtro ſigillo munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati ſtatutum hujusmodi ſicut provide factum eſt ratum & firmum habentes illud auctoritate Apoſtolica confirmamus & preſentis Scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre confirmationis infringere vel ei auſu temerario contraire, ſiquis autem hoc attemptare preſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum *Viterbij* ſecunda Idus Julij Pontificatus noſtri anno tercio. 14. Jul.

* Volquinus Ep. Mindenſis.

LXXVI.

Digitized by Google

LXXVI.

SUPER ELECTIONE PREPOSITI MINDENSIS.

Prepoſito *Mindenſis* Eccleſie viam univerſe carnis ingreſſo antequam de Succeſſore ipſius tractaretur, canonici juraverant, quod quicunque inter eos Prepoſitus eligeretur, bona que in preſenti habentur vacancia, non alienabit, ſed alienata bona fide recuperabit & prebendam fratrum bona fide miniſtrabit, quam prebendam bona fide & ſine dolo requiret. ſi vero prepoſitus in adminiſtratione prebendarum negligens fuerit, Decanus & quidam de Capitulo verbis pacificis ipſum commoneant, ut infra menſem neglecta ſuppleat, & ſi poſt admonitionem in ipſo menſe ſubtracta non dederit, niſi cauſam legitimam poſt ammonitionem oſtendere valeat, ſcilicet grandinis, ignis & rapine communis, eo ipſo a Prepoſitura cadat, & inſuper in eligendo vel impediendo Succeſſore ſuo vocem in capitulo non habeat ea vice, ut autem hoc juramentum a memoria non recedat & idem Prepoſitus ſi neceſſe fuerit ſuo valeat convinci juramento, hanc teſtimonij literam Epiſcopi noſtri & ipſius Prepoſiti ſigillis communivimus.

Digitized by Google

LXXVII.

SUPER COLLATIONE PREPOSITURE HAMELENSIS.

Ego *Fridericus* dictus de *Eberſten* Cuſtos Eccleſie *Maguntine* preſentium inſpectoribus cognitionem ſubſequentium. Decanus & Capitulum *Hamelenſe* ad Prepoſituram ejusdem loci nos unanimiter vocaverunt, quibus aſſentientes per annos aliquot eandem Prepoſituram tenuimus contradicentibus tum venerabili Domino C. Abbate *Fuldenſi* ſuoque conventu quorum utique jure perpenſo & antiqua conſuetudine videlicet quod ad ipſum Dominum Abbatem dicte Prepoſiture collatio modis omnibus pertineret nos plenius vos de hoc inſtructi volentes facto inniti & a jure recedere dictam Prepoſituram in manus ipſius Domini Abbatis libere reſignauimus omnino exfeſtucantes quod nobis acquiſitum videbatur in ipſa Prepoſitura per Capitulum loci, Tandem vero Dñus Abbas de Conſilio ſui Conventus jpſam nobis contradidit, quam ſuo nomine pure recepimus, poſſidemus omni interverſione ceſſante ſigilli noſtri munimine preſentem paginam ad verum edictam confirmantes. Actum in Pallatio *Fuldenſi* ſub *Hertwico* Decano G. *de Holtzkirgen* G. ſancte Marie G. Sti Michaelis *B.* ſancti Petri. *A.* ſancti Johannis *F.* in *Hunevelt* Prepoſitis & alijs quam pluribus tunc aſtantibus. Acta ſunt hec Anno Incarnationis Domini Milleſimo Ducenteſimo triceſimo quarto Kal. Martij. 1. Martij.

LXXVIII.

Digitized by Google

LXXVIII.

FUNDATIO ALTARIS BEATI PETRI.

Widekindus nobilis advocatus Ecclesie *Mindensis* dictus de Monte. Ea que laudabiliter geruntur in tempore ne simul labantur cum tempore non immerito Scripturarum apicibus muniuntur. Noverint igitur tenore presencium Universi tam presentes quam posteri quod nos Cultum divinum ampliari cupientes ad honorem Dei Sancte Marie virginis Sancti Petri Apostolorum Principis & sancti Gorgonij Martiris pro remedio anime nostre & dilecte conjugis nostre *Rikesten* progenitorum nostrorum nec non heredum & successorum nostrorum perpetuam vicariam & altare de novo creavimus in Ecclesia *Mindensi*, quod altare de consensu conjugis nostre *Heinrici volquini* & *Gherardi* natorum nostrorum & aliorum heredum nostrorum consensu & voluntate accedente dotavimus cum uno manso in *Nesenen* sito & cum una domo in *Velthem* & cum decima unius domus in *Melebergen*, de qua decima *Gregorius* sacerdos a nobis institutus candelam nocturnalem ad prefatum altare ministrabit, quinquaginta etiam marcas argenti prefato altari contulimus ut inde bona comparentur de quibus vicarius altaris ejusdem possit commode sustentari, Preterea fructus decime in *Bordere* tribus Canonicis Majoris Ecclesie *Mindensis* videlicet *H.* Thesaurario *B.* de *Spenthoue* & *Ar.* de *Schynna* de con-

Digitized by Google

conſenſu filij noſtri *H.* commiſimus colligendos & annuatim tamdiu vendendos cum conſilio ejusdem filij noſtri quousque de pecunia ſic collecta quinque plauſtra te annone videlicet quinque maldra ſiliginis quinque ordei & quinque avene ad dotem predicti altaris valeant comparari, quibus comparatis & vicario dicti altaris aſſignatis idem ſacerdos de ipſis in nocturnali candela perpetuo providebit & tunc manſus in *Neſene* domus in *Velthem* & decima in *Melebergen* ad heredes noſtros libere revertentur, ſi vero ſepedictum presbiterum a nobis jam liberaliter inſtitutum cedere vel decedere contigerit, juſti heredes noſtri alij ſacerdoti vicariam predictam ad altare deinceps conferendi liberam habeant facultatem, qui canonice inſtitutus & Decano Majoris Eccleſie preſentatus obedientiam ſibi faciet & choro deſerviet ſicut Vicarij *Mindenſis* Eccleſie facere conſueverunt ad altare ſuum, nichilominus miſſam unam diebus ſingulis miniſtrabit, ne autem hoc factum tam rationabiliter ordinatum poſſit aliquatenus violari, preſentem paginam ſigillo Majoris Eccleſie ſigillo noſtro & ſigillo filij noſtri duximus roborandam. Actum & Datum *Minde* Anno Domini Milleſimo ducenteſimo ſexageſimo octavo, quinto idus octobris* preſentibus univerſis Majoris Eccleſie Canonicis Dño *Lamberto* & *Reinhardo* de ſancta Maria Canonicis preſentibus etiam Dño *Heinrico de Lerbeke Heinrico* de *Eisberch Godeſcalco* & *Johanne Selcopp* militibus & alijs quam pluribus ad hoc vocatis & rogatis. * 11. Octobr.

Digitized by Google

LXXIX.

SUPER DUOBUS MANSIS IN HIDDE PERTINENTIBUS AD CAPELLAM IN HOCKELNE QUE NON NISI CANONICO CONFERATUR.

Volquinus Dei gratia Epiſcopus *O.* Prepoſitus *C.* Decanus totumque *Mindenſis* Eccleſie Capitulum univerſis preſentem paginam inſpecturis ſalutem in omnium ſalvatore. Quicquid ob Divini nominis cultum ſeu Eccleſiaſtice utilitatis profectum rationabiliter ordinatur, dignum eſt ut ad perpetuam rei memoriam ſcripture teſtimonio roboretur. Ea propter ad cunctorum notitiam volumus pervenire, quod cum olim pie memorie *Joannes* de *Dungerden* miles una cum uxore ſua *Walburgi* ab eccleſia noſtra *Mindenſi* duos manſos ſitos in *Hiddeſen* qui dicuntur *Cappelhoue* pro feodo tenuiſſent ipſo *Johanne* defuncto duo fratres *Thidericus* & *Johannes* dicti *Schoweben* eosdem manſos uſurpantes a predeceſſore noſtro *Ottone* Epiſcopo jure feodi ſimiliter poſſederunt, Cum vero capellam ſancte Crucis in *Hockelne* vacantem Domino *Henrico* tunc temporis Prepoſito monaſterij monialium in *Overenkerken* in beneficium contuliſſemus ipſe ob ſalutem anime ſue jam dictos manſos a dictis fratribus ad uſus prefate capelle perpetuos comparavit ea conditione ut poſt mortem ſuam quandocunque & quotienscunque dicta capella vacaverit uni de fratribus noſtris concanonico videlicet per Epiſcopum qui tunc temporis fuerit, conferatur, ad quod nos et noſtros ſuc-

Digitized by Google

ſucceſſores in perpetuum duximus obligandos. Preterea conditionaliter eſt adjectum ut ſingulis annis predicte Domine *Walburgi* in die Dyoniſij Epiſcopi & Martiris videlicet ſeptimo Idus Octobris quamdiu ipſa vixerit a prefato Domino *Heinrico* et ſuis ſucceſſoribus in ipſa capella una menſura que vulgari noſtro dicitur *Wycmolt* annone videlicet cujus medietas ſit ſiligo & altera medietas ordeum cum duobus ſolidis *Mindenſibus* perſolvantur pro quo predicta Domina *Walburgis* aream quamdam ſitam in dicto *Hiddeſen* omne inſuper jus quod in dictis duobus manſis habere videbatur eidem capelle libere contulit & donavit, nos vero proprietatem eorumdem manſorum & dicte aree capelle contulimus memorate cum omni plenitudine ſui juris in ſilvis pratis agris paſcuis aquis & novellacionibus ſpem in eo ponentes a quo datum optimum eſt deſcendens. Volumus pretera quod Capellam habens eamdem omne jus habeat & exerceat quod ad dictos manſos in conſecrationibus noſcitur pertinere. In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum una cum ſigillo noſtri Capituli preſentibus eſt appenſum. Datum & actum *Minde* in die Gregorij Pape Anni Domini Milleſimo ducenteſimo octuageſimo.

12. Martij.

Digitized by Google

LXXX.

DE TRANSLATIONE COLLEGII IN LUBBEKE.

Ludolphus Dei gratia *Mindenſis* Eccleſie electus confirmatus omnibus Chriſti fidelibus preſentem paginam inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Noverint univerſi quod nos de benivolo conſenſu ac unanimi voluntate totius capituli noſtri Conventum Canonicorum eccleſie nove Civitatis quondam ab eccleſia *Aletben* in ipſam novam civitatem per Ven. patrem *Volquinum* quondam *Mindenſis* Eccleſie Epiſcopum translatum varijs malignantium moleſtijs in ipſa civitate attritum ac potentum injurijs laceſſitum neceſſitatis utilitatisve cauſa in noſtrum & Eccleſie noſtre opidum videlicet *Lubbeke* cum omnibus ſuis juribus & pertinentijs transtulimus facientes ipſam eccleſiam in *Lubbeke* conventualem ut ab ipſo conventu a nobis translato cum omnibus juribus poſſeſſionibus & pertinentijs poſſideatur libere ſine fine, Collatio autem prebendarum hujusmodi vacantium ad nos & ad ſucceſſores noſtros perpetuo pertinebit eo duntaxat excepto quod vacante Decanatu Canonici eligendi de ſuo capitulo Decanum habebunt liberam facultatem, quem Canonice electum Epiſcopus *Mindenſis* quicumque pro tempore fuerit, tenebitur confirmare ſicut in eorum inſtrumentis originalibus plenius continetur. Translationem ſiquidem ſic factam octo manſos unum in *Temenge* ſitum, curiam noſtram in *Lubbeke* dictam *Domhoff* cum qua-

Digitized by Google

quatuor manſis & duos alios manſos ibidem & manſum Domine *Juſtine* ibidem cum obierit urgente nos & Eccleſiam noſtram *Mindenſem* onere debitorum pro recuperatione novi Caſtri pro quadringentis quinquaginta marcis habendo militi dicto de *Mandeslo* datis de conſenſu capituli noſtri memorato Conventui vendidimus cum proprietatibus advocacijs agris cultis & incultis ſilvis nemoribus agris aquis pratis paſcuis vijs invijs ſervitutibus & pertinentijs quibuscunque, quam pecuniam recognoſcimus nos recepiſſe & in utilitatem noſtre Eccleſie convertiſſe ſicut ſuperius eſt expreſſum, proprietatem etiam bonorum ad nos & Eccleſiam noſtram pertinentium que pro centum marcis potuerunt comparari eisdem Canonicis in eodem contractu venditionis titulo aſſignavimus ita quidem ut cum primum eadem bona in parte vel in toto ab ipſis Canonicis fuerint comparata proprietas eorum apud ipſos permaneat ſine fine. Preter ea volumus & ordinamus ut aree predictorum Canonicorum emunitate gaudeant eccleſiaſtica & ea vigilijs tallijs ſeu collectis exactionibus & ab omni gravamine ſint expedite libere & exempte, adicimus etiam quodſi quispiam hominum neceſſitatis cauſa ad predictorum Canonicorum domos confugerit quantumcunque gravia maleficia perpetraverit non eſt ab eorum domibus extrahendus, & ſic predicti Canonici & eorum aree ea gaudebunt libertate quam dicuntur *Mindenſis* Eccleſie Canonici obtinere, Pretera adicimus ſicut in eorum originalibus eſt ſtatutum quod Canonici dicte Eccleſie in *Lubbeke*

Digitized by Google

beke parem cum alijs Canonicis teſtandi ſeu conficiendi teſtamentum de rebus quas habuerint vel acquiſierint etiam mobilia donandi pauperibus & amicis facultatem habeant jusque canonicatus in omnibus obtineant ita quod nulli prelatorum attribuatur poteſtas petendi vel accipiendi ſynodalia a Canonicis ſupradictis qui nobis & noſtris Succeſſoribus immediate ſuberunt & morientes annum gratie obtinebunt. Approbamus etiam quod Canonici ſupradicti ſacerdotes denarios unctionis viſitationis infirmorum & qui offeruntur in peculiaribus & in alijs miſſis quas celebrari contingat in Eccleſia *Lubicenſi* ſine adjutorio miniſtrorum jus ſaltem habeant ut quia plus habent timoris plus habeant commodi & honoris. Ceterum ne ſuper collatione Eccleſie de *Aletben* que quondam ad dilectum in Chriſto Archidyaconum in *Aletben* pertinebat & poſtmodum Decanatui nove civitatis perpetuo annexa eſt, queſtiones impoſterum ſuſcitentur, ordinamus & ſtatuimus ut ejusdem Eccleſie in *Aletben* collatio ad Archidyaconum ibidem pertineat hoc tamen ſalvo quod quicunque ſacerdos ab Archidyacono ibidem inſtitutus fuerit Capitulo Eccleſie *Lubbicenſis* cui incorporata exſtiterit duas marcas in feſto Michaelis ſingulis annis perſolvet inter ipſos Decanum & Canonicos equaliter dividendas, collatio autem Eccleſie in *Bottemer* que ad ipſos canonicos pertineat pleno jure ad eundem Archidyaconum ſimiliter pertinebit & ſacerdos qui eidem Eccleſie pro tempore deſervierit duas marcas *Bremenſis* argenti Decano & Capitulo predictis

in

Digitized by Google

in festo Michaelis singulis annis pro temporalibus ministrabit prout hactenus ministravit, ut per hujusmodi duarum Ecclesiarum predictarum Collationes Archidyacono in *Alethen* qui quondam dum conventum ibidem factum fuerat collacionem duorum beneficiorum videlicet Ecclesie in *Alethen* & altaris sancti Nicolai ibidem de quibus predictorum Canonicorum conventus factus fuerat, fiat perpetua recompensa, eundem etiam conventum a procuratione Archidyaconi de consensu ipsius archidyaconi facta sibi recompensa in perpetuum libertamus. Ne igitur super premissis scrupulosa questio valeat suboriri imposterum presens scriptum inde confectum nostro capituli nostri *Ludolphi* Archidyaconi in *Lubbeke Cusonis* Archidyaconi in *Alethen* & capituli quondam nove civitatis in *Lubbeke* translati sigillis fecimus communiri. Datum & actum *Minde* Anno Domini Millesimo Ducentesimo nonagesimo quinto tertio nonas octobris.

5. Octobris.

LXXXI.

FUNDACIO ALTARIS OMNIUM SANCTORUM IN ECCLESIA MAJORI MINDENSI.

In nomine Domini amen. Anno Incarnacionis ejusdem M° CCC° Idus Maji. * Ego *Jacobus* Canonicus & Cantor Ecclesie Majoris *Mindensis* ca-

 sus

* 15. Maji.

Digitized by Google

sus mortis qui infiniti sunt prevenire cupiens in bona valetudine existens hanc ordinationem feci, si morte mea infirmabitur, valituram, cum deambulatoria usque ad mortem sit testatoris voluntas. In primis siquidem fidem Christi quam predicat sacrosancta Romana & catholica Ecclesia credens & profitens animam meam reddo eidem dulcissimo & pijssimo Domino Jhesu Christo qui per suam affluentem misericordiam, quando dissolvetur a corpore ipsam recipiat ac in sua faciat gloria collocari, eandemque commendo ecclesie sancte sue de rebus meis quas per laborem meum proprium acquisivi ordino in hunc modum: Tres mansos & dimidium & quatuor jugera sitos in campo *Mindenſi* & curiam in *Waluen* cum duobus mansis & fere dimidio quos comparavi michi *Wylhelmo Brunoni* & *Heynrico* fratribus meis cum meis & ipsorum denarijs, eidem fratres mei quam diu vixerint, possidebunt, & in illis usum fructum habebunt, si ego morte preventus fuero priusquam ipsi moriantur, sed postquam nos omnes mortui fuerimus predicta bona do & lego altari quod fundavi in Ecclesia Majori *Mindenſi* in honore omnipotentis Dei sancte Marie & omnium Sanctorum ejus, sacerdosque eidem altari deserviens sit vicarius in Ecclesia *Mindenſi* chorum frequentans & obedienciam Decano faciens sicut alij vicarij facere consueverunt, Idemque sacerdos de predictis bonis memoriam mei & fratrum meorum in anniversarijs nostris peragat in hunc modum: sexaginta solidos *Mindenſium* denariorum capitulo ministrabit, quorum denario-

rum

Digitized by Google

rum triginta ſolidos dabit in meo anniverſario, de quibus dabuntur ſedecim denarij ad oblacionem & candelam nocturnalem, octo denarij Camerarijs & campanarijs, reſidui denarij inter Canonicos & vicarios preſentes equaliter dividentur. De reſiduis vero triginta ſolidos decem dabuntur in anniverſario *Wylhelmi* decem in anniverſario Brunonis & decem in anniverſario Hinrici qui denarij inter Canonicos & vicarios preſentes eodem modo equaliter dividentur. Dabit etiam idem ſacerdos ad altare predictum perpetuo nocturnalem candelam, dicet etiam idem ſacerdos in omni ſeptimana unam miſſam de omnibus ſanctis, unam ſpecialiter de beata virgine & unam pro defunctis, in qua miſſa pro defunctis dicet ſpecialiter collectam pro Epiſcopis, ſacerdotibus Canonicis & confratribus Eccleſie *Mindenſis*, reliquas miſſas dicet de tempore prout congruit in qualibet ſeptimana, exceptis ſeptimanis paſcali, nativitatis Domini & Pentecoſtes in quibus ſeptimanis predictus ſacerdos leget officia debita & conſueta. Jus vero patronatus ſive jus conferendi predictum altare poſt meam & fratrum meorum mortem do & lego Epiſcopo *Mindenſi* qui pro tempore fuerit, ut idem Epiſcopus conferat predictum altare cum vacaverit ſacerdoti ydoneo qui voluntatem meam prout ordinavi ſuperius in miſſis legendis & memorijs mei & fratrum meorum peragendis ſtudeat fideliter adimplere. Et ut iſta in oblivionem non veniant in futurum preſenti ordinationi Sigillum Venerabilis Patris *Ludolphi* Dei gratia Epiſcopi & ſigillum capituli Ec-

Digitized by Google

cleſie *Mindenſis* una cum ſigillo meo rogavi apponi. Et nos Epiſcopus & Capitulum jam dicti pie ordinationi *Jacobi* faventes & proprietatem predictorum bonorum ad hoc dantes ſigilla noſtra duximus apponenda.

LXXXII.

SUPER CERTIS BONIS DEPUTATIS AD ALTARE S. PETRI.

Godefridus Dei gratia *Mindenſis* Eccleſie Epiſcopus omnibus hoc Scriptum viſuris ſalutem in Domino, Cum *Hermannus* dictus de *Svege* elericus zelo devocionis accenſus in altaris miniſterio intendat Domino famulari Venditaque parte hereditatis ſue que ipſum ex ſucceſſione hereditaria contingebat ad altare beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli in medio majoris Eccleſie noſtre de novo conſtructum cujus collacio ad Decanum qui pro tempore fuerit pertinebit, ejusdem hereditatis ſue pecuniam applicuerit, donaverit ibidem perpetuo permanendam nec ad preſens bona eidem altari competencia invenire potuerit, ſupplicatum nobis ex parte ſui extitit ut quedam bona ad noſtram Epiſcopalem *Mindenſem* pertinencia laicisque obligata de manu recuperare ſibi liceat laycali, nos ſupplicacioni hujusmodi inclinati de conſenſu capituli noſtri permittimus ac tenore preſencium indulgemus ut idem *Hermannus* curiam noſtram in *Hille* dictam vorwerck & unam domum in *Vrotmede* & unam

do-

Digitized by Google

domum in *Merteslo* de *Johanne* & *Ludolpho* fratribus dictis de *Berchusen* quibus predicta bona obligata fuerant pro octoginta & quinque marcis Bremensis argenti recuperet & cum omnibus juribus & suis proventibus libere & pacifice possideat fructusque qui inde percipi potuerint eidem *H.* & suis Successoribus qui in eodem altari Domino famulari debebunt in nomine Domini condonamus, eo tamen adjecto quod eadem bona per nos vel per Successores nostros quandocumque decreverimus recuperare poterimus pro eadem pecunie quantitate. In cujus rei testimonium presenti Scripto nostrum ac Capituli nostri sigilla apponi fecimus in majoris certitudinis argumentum. Datum *Minde* anno Domini Millesimo tricentesimo decimo septimo quinta decima Kalendas Junij.

18. Maij.

LXXXIII.

DOTACIO ALTARIS S. ANDREE.

Lodewicus Dei gratia *Mindensis* Ecclesie Episcopus omnibus hoc Scriptum visuris & audituris salutem in Domino sempiternam. Noverint universi presencium inspectores quod nos unanimi accedente consensu discretorum virorum Prepositi Decani & Capituli Ecclesie nostre predicte proprietatem trium mansorum cum curte sitorum juxta & in villa *Heberen* quos *Bernhardus* de *Werpe* famulus bone memorie nostre ecclesie Castellanus pro reme-

Digitized by Google

remedio anime ſue cum conſenſu uxoris ſue ac verorum heredum ipſius donavit ac legavit ad altare in eccleſia noſtra majori in honorem Omnipotentis Dei genitricisque ejus virginis Marie ac ſancti Andree apoſtoli conſtruendum conceſſimus ac donavimus concedimus ac donamus ad uſum prelibatum per preſentes. Inſuper eſt adjectum accedente conſenſu predictorum quod predicto altari clericus deinceps per nos perficietur qui ſe ad ordinem ſacerdotij faciat promoveri, qui clericus ad ampliandum cultum divinum chorum eccleſie noſtre predicte frequentabit & jure vicariorum cenſebitur & alia circa Decanum & capitulum ac chorum faciet ſecundum quod alij vicarij faciunt & facere conſueverunt, cui etiam altari idem *Bernhardus* manſum cum proprietate ſitum in *Merſchen* donavit legitimeque legavit ut ſupra, unde cum noſtris temporibus cultum divinum non imminui volumus ſed pocius augeri, predictum altare cum ſacerdote eccleſie noſtre predicte incorporamus perpetuis temporibus duraturis. In quorum omnium teſtimonium ſigillum noſtrum una cum ſigillo capituli noſtri preſentibus duximus apponendum & nos Prepoſitus Decanus ac Capitulum eccleſie *Mindenſis* in omnium premiſſorum teſtimonium & conſenſum ſigillum noſtrum apponi fecimus huic ſcripto. Datum *Minde* anno Domini M° CCCXXVII. ipſo die nativitatis ejusdem.

25. Dec.

LXXXIV.

Digitized by Google

LXXXIV.

APPLICATIO QUORUNDAM BONORUM AD ALTARE DECEM MILLIUM MARTIRUM.

Lodewicus Dei gratia *Mindenſis* Eccleſie Epiſcopus Prepoſitus Decanus totumque Capitulum ejusdem eccleſie omnibus hoc Scriptum viſuris ſalutem in Domino ſempiternam. Noverint univerſi preſencium inſpectores quod nos Dei gratia Epiſcopus predictus unanimi accedente diſcretorum virorum Prepoſiti Decani & capituli predictorum proprietatem advocatie quam *Wedekindus* nobilis Advocatus de *Monte* a nobis in pheodo detinet de curte & ei attinentibus ſita in villa & juxta *Helen*, nosque Prepoſitus Decanus & Capitulum antedicti proprietatem ipſius curtis cum ſibi adherentibus que ad noſtram eccleſiam ſpectare dinoſcitur, quas advocatiam & curtem cum ſibi adherentibus idem nobilis advocatus & *Eliſabeth* ſua uxor de conſenſu heredum ſuorum pro remedijs animarum ſuarum donaverunt pureque contulerunt ad altare in eccleſia noſtra majori in honorem omnipotentis Dei genitricisque ejus virginis Marie ac ſanctorum decem millium martirum conſtruendum donavimus contulimus ac conferimus ad uſum prelibatum per preſentes ita videlicet quod rector dicti altaris quicunque pro tempore fuerit XII. ſolidos Mindenſium denariorum cum XII. pullis in feſto beati Gorgonij ſingulis annis obedientiario in *Ber-*

ſinge-

Digitized by Google

ſingebuſen de dicta curte miniſtrabit. inſuper eſt adjectum accedente conſenſu predictorum quod predicto altari clericus per ipſum nobilem advocatum de *monte* vel ipſius heredes deinceps preficietur, apud quos jus patronatus remanebit qui ad ordinem ſacerdotij ſe faciat promoveri, qui clericus ad ampliandum cultum divinum chorum eccleſie noſtre predicte frequentabit & jure vicariorum cenſebitur & alia circa Decanum & capitulum ac chorum faciat ſecundum quod alij vicarij faciunt & facere conſueverunt. Item idem clericus vicarius presbiter miſſam ſui altaris proſedebit donec Ewangelium ſumme miſſe compleatur & circa miſſam ſuam ordine ſuo proficiendo ſe diſponat, dummodo aliud impedimentum legitimum non obſiſtat, unde cum noſtris temporibus cultum divinum minui non volumus pocius ſed augeri, predictum altare cum ſacerdote eccleſie noſtre predicte incorporamus perpetuis temporibus duraturis. In quorum omnium teſtimonium nos *Lodewicus* Epiſcopus Prepoſitus Decanus totumque capitulum ſigilla noſtra preſentibus duximus apponenda. Datum anno Domini MCCCXXVIII.

LXXXV.

Digitized by Google

LXXXV.

FUNDATIO ALTARIS SANCTI DYONISII.

Nos *Lodewicus* Dei Gratia Episcopus & Capitulum Ecclesie *Mindensis* universis presentem paginam intuentibus cupimus fore notum, quod constituti coram nobis *Heyniko de Moninghus* miles & filij seu heredes sui infra scripti, attendentes dictum Apostoli quod qui parce seminat parce & metet & qui seminat in benedictionibus metet vitam eternam, ob suorum & parentum animarum medelam & salutem altare quoddam in ecclesia nostra Majori fundare & dotare de bonis suis decreverunt, curiam quondam suam trium mansorum cum omnibus suis juribus & pertinentijs sicut subsequitur pro datione dicti altaris perpetuis temporibus liberaliter & corde puro deputando, litteram vero fundationis seu dotationis consensum omnium heredum quorum intererat continentem sub eorum veris sigillis non cancellatam non abolitam nec in aliqua sui parte viciatam nobis presentabant & legebant in Capitulo ut est moris, cujus tenor de verbo ad verbum dinoscitur esse talis: *In* nomine sancte & individue Trinitatis universis Christi fidelibus ad quorum noticiam presens scriptum pervenerit, Nos *Heyniko* Miles de *Mongbusen Hillegundis* ejusdem uxor *Hardewicus* Canonicus Ecclesie *Mindensis*, *Justacius Thydericus Heyniko* & *Helenberius* predictorum *Heynikonis* militis & *Hillegundis*

Digitized by Google

dis filij perhennem memoriam ſubſcriptorum, parere parentibus dum vivunt ac preeminent & filialis honoris impendere obſequium, utique late claret, ſed pro defunctis pijs adeſſe ſuffragijs & animabus eorum ſubvenire per pietatis opera lacius eluceſet, hac igitur ratione Commoniti pro remedio animarum noſtrarum ac noſtrorum parentum & progenitorum altare quoddam pro Dei cultu ampliando in majori eccleſia *Mindenſi* predicta unanimo Conſenſu noſtri ac omnium noſtrorum coheredum & heredum decrevimus & preſentibus ſtatuimus & arbitramur conſtruendum, propter quod idem altare edificandum tanquam actu edificatum cum conſenſu & aſsenſu omnium noſtrorum heredum in honore omnipotentis Dei & glorioſe matris ſue Marie ſanctique Dyoniſij martiris ac omnium ſanctorum cum curia noſtra vulgariter dicta *Hoveld* ſita juxta locum *Menebam* nuncupatum cum omnibus ſuis uſibus pertinentijs fructibus & redditibus ac juribus univerſis prout ſita eſt, campis ſilvis aquis pascuis pratis vijs & invijs ad ſatisfactionem ejusdem altaris vicarij dotavimus & preſentibus dotamus ſub conditionibus per eundem Vicarium ſervandis & cum conſenſu ejusdem Decani & capituli eccleſie ſtatuendis volentes proprietatem bonorum predictorum a Domino feudi procurare ut ipſe vicarius ad idem altare inſtituendus prememorato dotali cenſu libere gaudeat & fruatur. In cujus ordinationis noſtre robur perpetuo valiturum hanc preſentem conſcribi paginam fecimus & noſtrorum ſigillorum

Digitized by Google

rum munimine roborari. Datum Anno Domini M° CCC XXXIIII.° ſabbato poſt converſionem beati Pauli Apoſtoli. Qua viſa & lecta ſupplicabant prefatus miles & heredes prenominati ut fundationi prefate conſenſum noſtrum adhibere & proprietatem dictorum bonorum cum a noſtra dependeat & procedat eccleſia, pro fundatione prefati altaris donare & legare dignaremur. Nos vero dictorum fundatorum pium penſantes affectum circumſtantijs conſideratis univerſis cultum divinum augeri noſtris cupientes temporibus ordinationem & dotacionem de dicto altari ut predicitur conceptas & factas ratificavimus & approbavimus ac de noſtro eſſe & fuiſſe recognoſcimus bene placito & conſenſu proprietatem curie & manſorum ut predicitur & ejus decime, ſi fundatores eandem apud altare manere voluerint & rectori altaris poſſeſſionem tradiderint hujusmodi beneficio concedentes immo appropriavimus & pleno jure appropriatos eſſe volumus per preſentes ordinantes nichilominus & de conſenſu fundatorum predictorum ſtatuentes proviſionem ſeu Collacionem Vicarie hujus ad Canicum qui beneficium Crucis in *Anmeslo* obtinuerit, perpetuo pertinere, Vicarius autem per eundem patronum preſentatus jure gaudebit in omnibus vicariorum aliorum noſtrorum & ſervabit conſuetudines eccleſie noſtre ſicut ab alijs ſunt hactenus obſervate, ſalvo tamen eo, quod nunc prima vice Dominus *Heyniko* miles vice ſua & Confundatorum perſone ydonee de hujusmodi beneficio poterit providere. In cujus rei

Digitized by Google

evidens teſtimonium ſigilla noſtra preſentibus duximus apponenda. Datum in Craſtino beatorum Philippi & Jacobi Apoſtolorum Anno Domini Milleſimo CCCXXXIIII°.

2. Maij.

LXXXVI.

DOTACIO ALTARIS UNDECIM MILIUM VIRGINUM.

Lodewicus Dei gratia *Mindenſis* Eccleſie Epiſcopus omnibus preſens Scriptum cernentibus ſalutem in Domino ſempiternam, notum facimus Univerſis tam preſentibus quam futuris quod nos qui divinum cultum non minui volumus ſed potius adaugeri noſtrum conſenſum ad altare in noſtra Eccleſia *Mindenſi* in laudem & honorem Omnipotentis Dei ejusque glorioſe virginis matris Marie & undecim millium virginum per honorabiles viros *Borchardum* dictum *Poſch* Prepoſitum ſancti Martini *Mindenſis* & *Woltherum* ipſius patruum militem conſtructum ipſorum precibus inclinati unanimi accedente conſenſu honorabilium virorum Prepoſiti Decani & Capituli noſtre *Mindenſis* Eccleſie adhibuimus & preſentibus adhibemus, quod quidem altare ijdem *Borchardus* & *Woltherus* de bonis ſuis ſcilicet curia cum molendino in *borſcolde* & curia in *Wellingebuſen* dotare cupientes a nobili comite *Adolpho de Schouwenborch* libere donante dictorum bonorum proprietatem impetrarunt,

Nos

Digitized by Google

Nos etiam proprietatem curie dicte to der horst in parochia *hille* site ad dictum altare contulimus dicti nostri capituli cum consensu, insuper est adjectum predictorum consensu accedente quod eidem altari clericus per eundem *Borchardum* Prepositum quamdiu supervixerit preficietur deinceps eo mortuo per Seniorem illius cognominis *Posch* canonici ejusdem Majoris Ecclesie de clerico eidem altari deservienti provideatur qui se ad ordinem sacerdocij faciat promoveri ad ampliandum cultum divinum Chorum Ecclesie nostre sepedicte frequentando & jure vicariorum sensebitur & alia circa Decanum & Capitulum ac Chorum faciet secundum quod alij vicarij faciunt & facere consueverunt, jus etiam patronatus predicti altaris nullo de progenie illius cognominis canonico amplius in dicta Ecclesia vivente ad Prepositum Ecclesie sancti Martini predicti qui pro tempore fuerit devolvetur & sic prelibatum altare jam actu constructum cum sacerdote Ecclesie nostre prenarrate incorporamus per presentes perpetuis temporibus duraturum. In quorum omnium testimonium sigillum nostrum una cum sigillo capituli nostri presentibus duximus apponendum, & nos Prepositus Decanus & Capitulum Ecclesie *Mindensis* predicte in premissorum omnium & consensus nostri evidens testimonium sigillum nostrum apponi fecimus huic Scripto. Datum anno Domini Millesimo tricentesimo tricesimo octavo ipso die beati Thome Apostoli.

21. Dec.

Digitized by Google

LXXXVII.

FUNDATIO ALTARIS BEATI MATHEI.

In nomine Sancte & individue Trinitatis Amen. *Lodewicus* Dei Gratia *Mindenſis* Eccleſie Epiſcopus Univerſis Chriſti fidelibus tam preſentibus quam futuris in quorum cognitionem hoc preſens ſcriptum pervenerit ſalutem in Domino & perpetuam memoriam rei geſte. Ne oblivio noverca memorie ea que ad perpetuam futurorum proviſionem ordinantur fluxu temporis deleat humana providit ratio geſtis hominum quibuslibet ſolempniter ordinatis in teſtimonium ſequacibus per certa ſubvenire remedia. Noscat igitur tam preſencium unanimitas quam futurorum ſucceſſoria poſteritas, quod cum *Wedekindus* perpetuus vicarius noſter ac *Albertus famulus* fratres dicti de *Slon* felicem attendentes commutacionem eſſe temporalium in eterna proprieque ſaluti cupientes per pietatis opera ſalubriter providere, de noſtro & capituli noſtri majoris conſenſu altare quoddam in parte auſtrali prelibate noſtre Eccleſie ad honorem omnipotentis Dei & glorioſe virginis Marie & beati Mathei Apoſtoli & Ewangeliſte aſpirante gratia divina edificando fundarent eidem altari ad ſuſtentacionem presbiteri ipſum in divinis miniſterijs & Officijs perpetualiter ex debito regenti. predicti fratres de *Slon* decimam ſitam in villa *Burleniſſen* cum omnibus ſuis juribus utilitatibus & proventibus quam a *Rychardo* & *Borghardo* fratribus di-

Digitized by Google

dictis de *Burleniſſen* & eorum veris heredibus emerunt in dotem perpetuis temporibus poſſidendam aſſignaverunt & donaverunt ad uſum dicti altaris & presbiteri ejus ſervitoris dictam decimam reſignantes propter Deum, nos igitur *Lodewicus* Epiſcopus prelibatus volentes libenter divinum cultum poſſe ampliare ad inſtantiam dictorum fratrum de *Slon* & maxime ob ſpem retribucionis illius qui dat celeſtia pro terrenis ad ejusdem & dicte beate virginis & Sancti Mathei Apoſtoli honorem & merita cum conſenſu honorabilium Dominorum Decani & Capituli dicte Eccleſie proprietatem dicte Decime in *Burleniſſen* cum omnibus ſuis utilitatibus fructibus & pertinencijs ac omni juris integritate eidem altari & ejus Rectori qui pro tempore fuerit donavimus & in hijs ſcriptis damus & conferimus perpetualiter poſſidendam, ut autem hec omnia locum obtineant & robur perpetue firmitatis, hoc preſens inſtrumentum inde confectum noſtri ſigilli munimine fecimus communiri, ne autem ambiguitatis ſcrupulus ſuper dotacione altaris predicti & donacione ſeu aſſignacione decime prefate valeat impoſterum ſuboriri, nos predicti fratres *Wedekyndus* & *Albertus* dicti *de Slon* in teſtimonium noſtre donacionis & aſſignacionis ac dotacionis & in ſignum conſenſus & beneplaciti omnium heredum noſtrorum preſentem litteram noſtrorum ſigillorum robore duximus muniendum, adjectum eſt eciam quod nos *Lodewicus* Epiſcopus predictus & noſtri ſucceſſores ac Decanus ſepedicte Eccleſie & ſui ſucceſſores viciſſim dictum altare conferamus ita ta-

Digitized by Google

men quod dicti fratres *Wedekindus* ac *Albertus de Slon* temporibus vite sue idem altare liberam habeant potestatem conferendi, nos insuper *Gherardus de Schouwenborch* Gratia supradicta Decanus totumque Capitulum Ecclesie sepedicte unanimiter sub appensione nostri sigilli presentibus appensi ad omnia premissa nostrum consensum plenius adhibemus. Datum Anno Domini Millesimo tricentesimo tricesimo nono in crastino beati jacobi Apostoli.

26. Jul.

LXXXVIII.

PERMUTATIO CELEBRATA INTER RECTORES ALTARIVM LAURENCII ET DECEM MILIUM MARTIRUM.

Nos *Bruninghus* Prepositus *Gerhardus* Decanus totumque Capitulum majoris Ecclesie *Mindensis* publice protestamur & recognoscimus in hijs scriptis quod constitutus coram nobis discretus vir Dominus *Godefridus* dictus *Kense* rector altaris beati Laurencij nostre ecclesie perpetuus vicarius reliquit sub titulo permutationis de area sua sita juxta aream rectoris altaris beate Katherine nostre ecclesie prope muros civitatis *Mindensis* triginta & octo pedes mensurando in longitudine ac viginti & octo in latitudine partem una cum edificio super posito de nostro beneplacito & consensu discreto viro Dño *Ludgero* Rectori altaris sanctorum decem

Digitized by Google

cem millium Martirum ecclesie nostre perpetuo vicario ac ejus successoribus perpetuo possidendam ita videlicet ut in recompensam dicte partis aree idem Dominus *Ludgherus* de communibus redditibus sui altaris sive ejus successores dicto Domino *Godefrido* & ejus successoribus ut loco rei precium succedat annis singulis decem solidos Mindensium denariorum & legalium scilicet quinque solidos in festo pasche & residuos quinque in festo beati Michaelis perpetuo ministrabunt, presertim cum rationabilis causa id expoſcat & patronorum consensus suorum tam libere quam legitime accesserit ad hoc ipsum & nichilominus uterque ipsorum condicionem sui beneficij dinoscatur facere meliorem, idcirco in predictorum testimonium nostrum sigillum presentibus duximus apponendum. Insuper etiam protestamur quod predictum edificium aree partis memorate idem Dominus *Ludgherus* a discreto viro Domino *Brunone* dicto *dycmaiger* nostro perpetuo vicario qui ipsum proprijs fecerat laboribus & expensis titulo emptionis pro estimato precio comparavit & ideo suum consensum liberum adhibuit antedictis, & nos *Gerardus Decanus* Ecclesie *Mindensis* prenotatus ac *Wedekindus* nobilis advocatus *de Monte* tanquam patroni legitimi in signum nostri beneplaciti & consensus ad premissa presens scriptum nostris etiam sigillis diligenter fecimus roborari. Datum Anno Domini Millesimo tricentesimo quadragesimo primo quinto Kalendas Septembris.

28. Aug.

Digitized by Google

LXXXIX.

LITTERA CONSENSUS EPISCOPI SUPER CERTIS DEPUTATIS AD ALTARE SANCTI SILVESTRI IN ECCLESIA SANCTI JOHANNIS EVANGELISTE.

Nos *Lodewicus* Dei gratia Episcopus *Brunungus* Prepositus *Gerardus* Decanus totumque Capitulum Ecclesie Mindensis recognoscimus publice per presentes, quod cum Dñi *Bruno de Stemwede* perpetuus Vicarius dicte Ecclesie Mindensis *Lodewicus* plebanus in *Wedehin* & *Hinricus Knygge* presbiter testamentarij Domini *Johannis* pie memorie quondam plebani in *Dilingen* nostre Mindensis Dioc. pro Centum marcis Osnaburgensium denariorum ad dotem unius altaris specialiter deputatis relictis & legatis per testatorem predictum bona infra scripta scilicet dimidium mansum in Campo Mindensi extra valvam dictam *Halredor* a *Johanne* & *Cristiano* fratribus dictis *Symaringh* qui eum a nobis Episcopo prescripto pheudi titulo tenuerunt, Item sex agros juxta *Brulonem* a *Bartrade* dicta *Raymbolteschc* quos *Herbertus* dictus de *Mandeslo* miles eciam a nobis Episcopo prescripto tenuit jure pheodi. Item tres agros in der *Luttiken marsch* a *Ghiselberto* cive Mindensi fratre dicti Domini *Brunonis* quos a nobis *Bruningo* Preposito prescripto tenuit jure feodi. Item unum mansum liberum in *Stemmen* a *Volquino de Hasle* Cive Mindensi. Item unum Campum dictum *Raymboldesstenkamp* in *Brulone* situm gaudentem jure quo gau-

Digitized by Google

gaudent bona *Wichgravij* juſte emptionis titulo comparaſſent prout in inſtrumentis inde confectis lucidius continetur ad dotem altaris conſecrati in honorem beati *Silveſtri* Pape ſiti in parte *Aquilonari* Eccleſie ſancti Johannis Ewangeliſte Mindenſis nobis tamquam dictorum bonorum vel ſaltem aliquorum directis Dominis ſupplicavit humiliter & devote ut dictos contractus ratificare approbare confirmare appropriare ſive directum dominium prout nos communiter aut quemlibet noſtrum ſingulariter concernit dicta bona attribuere & aſſignare dicto altari libere dignaremur pure & ſimpliciter propter Deum in remedium noſtrorum peccaminum & quorum intereſſe poterit aliorum Nos igitur attendentes quod divini cultus ſunt undique augmentandi ac quod juſtis & honeſtis petitionibus eſt merito annuendum dictorum precibus inclinati preſcripta bona cum omnibus ſuis pertinentijs in quantum Nos communiter vel quemlibet noſtrum ſingulariter concernunt in honorem Domini noſtri Jheſu Chriſti & ſue Matris Marie pro dote dicti altaris beati Silveſtri libertamus appropriamus offerimus donamus & tradimus per preſentes quita & libera ab omni onere ſervitutis exceptis quatuordecim ſolidis denariorum in foro Mindenſi legalium honeſtis viris Vicarijs dicte noſtre Eccleſie de predictis ſex agris juxta *brulonem* ſitis a Rectore dicti altaris beati Silveſtri qui pro tempore fuerit ſingulis annis in feſto Michaelis perpetuo perſolvendis ad habendum fruendum diſponendum pro utilitate dicti altaris, & exinde Deo fideliter ſervien-

Digitized by Google

dum & devote orandum pro dicti teſtatoris noſtris & omnium fidelium animabus quorum vel quarum intereſſe potuerit quoquo modo, dum tamen conſenſus providorum Dominorum Prepoſiti Decani tociusque Capituli dicte Eccleſie ſancti Johannis ad id acceſſit ſua ſponte, Ceterum volumus & ſtatuimus quod Prepoſitus dicte Eccleſie ſancti Johannis qui pro tempore fuerit ſit dicti altaris patronus ita quod quocienscunque ipſum vacare contigerit de eo intra tempus juris provideat ad hoc unum idoneum actu ſacerdotem vel clericum qui intra primum annum a tempore proviſionis ſibi facte continue numerandum in ſacerdotem valeat promoveri Decano & Capitulo Eccleſie ſancti Johannis canonice preſentando, qui quidem preſentatus poſtquam dicto Decano obedienciam preſtiterit mox per eundem Decanum ut vicarius inſtituetur & inſtallabitur ſecundum conſuetudinem dicte Eccleſie hactenus obſervatam, Idem vero ſic inſtitutus horis Canonicis ſit in choro miſſas legat per ſe ſi ſit ſacerdos, ſi vero clericus, per alium, donec promoveatur in ſacerdotem, hora tamen apta Decano & capitulo jam predictis, tempore vero ceſſus divinorum ſive interdicti miſſas is vicarius clauſis januis legat in choro ſicut de alijs miſſis celebrandis inibi eſt conſuetum. In quorum omnium premiſſorum teſtimonium ſigilla noſtra predictorum preſentibus ſunt appenſa. Inſuper & nos *Volcmarus* Prepoſitus *Gherardus* Decanus totumque capitulum dicte Eccleſie ſancti Johannis Mindenſis omnia & ſingula premiſſa prout ad nos ſpectant com-

Digitized by Google

communiter vel diviſim ratificamus approbamus & in omnibus conſentimus quemadmodum ſigillis noſtris preſentibus appoſitis pariter proteſtamur. Datum anno Domini Milleſimo tricenteſimo quadrageſimo quinto in octava Aſcenſionis Domini.

12. Maji.

XC.

FUNDATIO VICARIE BEATI MICHAELIS IN PAROCHIALI ECCLESIA BERCHUSEN.

In nomine ſancte & Individue Trinitatis amen. Univerſis Chriſti fidelibus preſentibus & futuris Nos *Hinricus de Waldegghe* Dei gratia Prepoſitus & proviſor Eccleſie *Mindenſis* ſede Epiſcopali vacante nec non *Gherardus de Schouwenborch* Decanus & Capitulum ibidem ac *Egbericus* dictus *Poſch* Archidyaconus in *Oſen* cupimus innoteſci, quod negocium alias per virum diſcretum *Johannem* dictum *de Lerbeke* presbiterum Rectorem parochialis Eccleſie in *Barckuſen* prope *Schouwenborch* inſtauratum & per Reverendum in Chriſto Patrem Dñum *Ludewicum* dicte Eccleſie noſtre Epiſcopum pie memorie dum viveret approbatum auctoriſatum nichilominus & admiſſum, ſed morte eum preveniente nondum effectualiter conſummatum, nunc vero eodem *Johanne* proceſſum ejusdem negocij affectante & a nobis cum ingenti devocione ut effectum debitum ſortiri valeat noſtram auctoritatem

Digitized by Google

tem & officium dicta sede vacante cum instancia postulante videlicet ut in Ecclesia sua parochiali *Barkhusen* predicta unum altare pro augmento divini cultus erigere fundare & certis bonis & redditibus videlicet decem & octo jurnalibus terre arabilis & seminabilis a solucione decime absolutis, Item dimidio manso terre similiter seminabilis cum ejus area & casa dicta *Adeckwurt* in villa & in campis ville *Ostendorp* in parochia *Derbere* sitis cum eorumdem dimidij manſi case & agrorum jure & pertinencijs universis pleno jure possessionis & proprietatis per ipsum *Johannem* de suis proprijs facultatibus comparatis, Item pro mansione Rectoris ejusdem altaris in villa *Berchusen* unam petiam terre circa unum jurnale cum dimidio continentem de agris dotis matricis Ecclesie pro censu perpetuo competenti locatione irrevocabili una cum eisdem bonis perpetue possidendam, dotare valeat interveniente consensu & voluntate spectabilis viri Domini *Adolphi* Comitis *Holtsacie* & in *Schouwenborch* Domine *Haylwigis* conthoralis sue dilecte & heredum suorum quorum consensus ad id merito requiri debebat absque prejudicio veri pastoris dicte Ecclesie parochialis & matricis in honore beati Michaelis archangeli & omnium angelorum consecrandum ita quod ipsum altare distinctum sit & esse debeat beneficium perpetuum uni persone idonee qui actu sit sacerdos vel infra annum possit & debeat in ordinem sacerdocij promoveri nunc per ipsum *Johannem* & deinde quoad vixerit, si eo vivente vacaverit & deinceps ipso *Johanne* de medio sublato

per

Digitized by Google

per patronum parochialis Ecclesie prefate quociens ipsum altare vacare contingerit conferendum, talisque Rector predictum altare suum officiabit quater in ebdomada ad minus missas ibidem debitis vicibus celebrando & in missis vigilijs horis & orationibus suis memoriam ipsius *Johannis* presbiteri progenitorum parentele benefactorum suorum & subsidium ad dotem & operam & ad consummationem ipsius altaris prestancium peragere teneatur, nec de parochia aut parochianis aut de hijs que ad curam & regimen ipsius Ecclesie parochialis *Berchusen* pertinent se nullatenus intromittet nisi per plebanum rogatus & specialiter requisitus vel nisi in necessitatis articulo in casibus a jure permissis pariter & concessis, Idem quoque Rector altaris oblaciones non recipiet, si tamen ei aliqua ad altare suum oblate fuerint vel devocionis causa donate ad ipsum altare deserviendo debebit plebano fideliter presentare, in festivitatibus etiam dum officia divina in dicta Ecclesia celebranda cum nota fuerint idem Rector altaris eidem plebano cooperabitur fideliter & assistet ut divina officia eo devocius & solempnius inibi peragantur & alias reverenciam eidem plebano absque detractione quam poterit exhibebit devotisque supplicacionibus grato occurrentes assensu fundationem dotationem dicti altaris & bonorum prefatorum pro dote eidem altari assignatorum & eorum incorporationem pro sustentacione Rectoris ipsius altaris factam que & nos presentibus incorporamus & approbamus eidem altari & omnia & singula premissa auctoritate

ordi-

Digitized by Google

ordinaria ad presens apud nos residente approbamus auctorisamus & presentis Scripti patrocinio communimus juribus Episcopalibus & Archidyaconi loci in omnibus & per omnia tamen salvis. Et pro testimonio eorum & omnium premissorum presens Scriptum nostris videlicet Prepositi Provisoris nec non Decani & Capituli Ecclesie Mindensis predicte ac *Eggberici* dicti *Posch* Archidyaconi loci nec non spectabilis viri Domini Adolphi Comitis *Holtsacie* & *Schowenborch* patroni parochialis Ecclesie *Berchusen* sigillis extitit roboratum. Actum & Datum anno Domini Millesimo tricentesimo quadragesimo septimo ipso die beati Georgij Martiris. 23. April.

XCI.

FUNDACIO CAPELLE SANCTI HIERONYMI.

In nomine sancte & individue Trinitatis amen. *Hinricus de Waldegge* Prepositus & Provisor Episcopali sede vacante in spiritualibus & temporalibus Ecclesie *Mindensis* ac *Gherardus de Schowinborch* Decanus totumque capitulum ejusdem Ecclesie universis Christi fidelibus presentibus & futuris ad quorum cognitionem hoc presens Scriptum pervenerit salutem in Domino & perpetuam memoriam rei geste, ne oblivio noverca memorie ea que ad perpetuam futurorum provisionem ordinantur flu-

Digitized by Google

xu temporis deleat humana providit ratio geſtis hominum quibuslibet ſolempniter ordinatis in teſtimonium ſequacibus per certa ſubvenire remedia Scripturarum, noſcat igitur tam preſencium unanimitas quam futurorum ſucceſſoria poſteritas quod cum *Wedekindus de Slon* in dicta Eccleſia perpetuus Epiſcopi pro tempore exiſtentis vicarius felicem attendens commutacionem eſſe temporalium in eterna cupiensque proprie ſaluti per pietatis opera ſalubriter providere perpenderet quandam capellam in curia habitationis ſue in honorem ſancti *Yheronimi* conſtructam in noſtre Eccleſie predicte emunitate tempore ſitam ex antiquo eo quod nullis ſit bonis ſeu redditibus dotata exceptis redditibus octo ſolidorum Mindenſium de bonis ut dicitur in *Echolte* annuatim ad luminaria ejusdem capelle deputatis dandis divino cultu plerumque & Rectore carere, ne labor & intencio bona circa dictam capellam fruſtrentur edificantis primi & fundantis ut finis ad quem edificata ut videtur exiſtit adhuc ſorciatur effectum eidem in ſuſtentacionem presbiteri ipſam in divinis miniſterijs & officijs cotidianis perpetualiter ex debito regentis idem *Wedekindus* curiam quandam ac unam caſam ſitas in *Melberghe* quas ipſe quondam cum proprietate a Dominis Abbate & Conventu cenobij in *Lucka* ſua propria comparavit pecunia cum omnibus ſuis juribus pertinencijs ac utilitatibus ſeu uſufructibus quibuscunque capelle in dotem perpetuam ad uſum dicte capelle & ejus Rectoris libera reſignatione ſubſecuta propter Deum aſſignavit ipſam capellam in honorem

Digitized by Google

norem omnipotentis Dei & beatiſſime Virginis Marie ac ſancti Jheronimi predicti cum dicta curia & caſa & ſuis pertinentijs ob ſpem retribucionis illius qui dat celeſtia pro terrenis dotando ut ipſa divino cultu amplius non fraudetur, dictus itaque *Wedekindus de Slon* quoad vixerit ac ejus in dicta curia ſucceſſores Canonici dumtaxat Eccleſie noſtre qui ipſam curiam ut ſuam poſſederint eandem capellam conferant ac collationem & jus patronatus in ipſam perpetuis temporibus obtinebunt, hanc gratiam etiam ſpecialem dicto *Wedekindo* duximus unanimi conſenſu indulgendam, quod quicunque presbiter ejusdem capelle fuerit Rector a frequentatione chori omnino manebit ſupportatus, quem etiam a chori frequentatione preſentibus ut ab hoc exemptum libertamus. Ne igitur ambiguitatis ſcrupulus ſuper dotatione capelle predicte ac ejus collatione ac noſtri conſenſus ad hoc adhibicione valeat impoſterum ſuboriri & ut omnia & ſingula predicta robur perpetue obtineant firmitatis hoc preſens Scriptum ſigillorum noſtrorum munimine duximus roborandum. Et Ego *Wedekindus* ſupradictus in ſignum mee donacionis ſeu dotacionis ſigillum meum preſentibus appoſui in evidenciam majorem premiſſorum. Actum & Datum anno Domini Milleſimo tricenteſimo quadrageſimo ſeptimo, decima nona die menſis Aprilis.

FINIS TOMI NONI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MAY 31 1955

Digitized by Google

MAY 31 1955

Digitized by Google

Digitized by Google